

ସାତକଡ଼ି

ବୈଶମ୍ପାୟନା

ଦେଶମ ସାହେବୀ

ସାତକଡ଼ି ହୋତା

ପ୍ରକାଶକ
ଜଗନ୍ନାଥ ରଥ
ବିନୋଦବିହାରୀ, କଟକ-୨

ବେଗମ ସାହେବୀ

ଲେଖକ :

ସାତକଡ଼ି ହୋତା

ପ୍ରକାଶକ :

ଜଗନ୍ନାଥ ରଥ

ବିନୋଦବିହାରୀ, କଟକ-୨

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ

ଦଶହରା, ୧୯୭୮

ମୂଲ୍ୟ ଟ ୬-୫୦ଙ୍କା

ବନ୍ଦେଇ ଅତିରିକ୍ତ ଦୁଇ ଟଙ୍କା

ମୁଦ୍ରାକର

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଅନନ୍ତ ପ୍ରେସ

ବିଡ଼ାନାସୀ କଟକ-୮

ସୌମ୍ୟ ଏବଂ ଅଶୋକ,
ସଞ୍ଜୀବ, ରାଜାବ, ପୁଚେତା

ଓ

ଚନ୍ଦ୍ରସିଂହ ହାତରେ ସ୍ବେଦୋପହାର—
ବାପା

ହୃଦୟ

‘ବେଗମ ସାହେବା’ ମୋର ପ୍ରକାଶିତ ଗଳ୍ପ ସଂଗ୍ରହମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉନ୍ନତ । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ‘ଶୋଣିତର ସ୍ୱପ୍ନ’ ଓ ‘ଫୁଲର ଗୋଟିଏ ସୁରଭି’ ଗଳ୍ପ ସଂଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ଏବଂ ସେଥିରେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଶିତ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଗଳ୍ପ ପାଠକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମାଦୃତ ହୋଇଛି । ଏହା ଲେଖକ ପକ୍ଷରେ ଆନନ୍ଦ ଏବଂ ଉତ୍ସାହର କଥା ।

‘ବେଗମ ସାହେବା’ ଗୁପ୍ତକରେ ପ୍ରକାଶିତ ସମସ୍ତ ଛଦ୍ମଗଳ୍ପ ପୂର୍ବରୁ ଝଙ୍କାର, ମାନସ, ନବରସ, ସହକାର, ସୌରଭ, ଆଧୁନିକ, ସମାଜ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ, ସଂପ୍ରତି, ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ, ଅଥର, ଜୀବନରଙ୍ଗ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳପ୍ରସଙ୍ଗ, ଆସନାକାଳ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଇତ୍ୟାଦି କାମାନଙ୍କରେ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଧିକାଂଶ ଗଳ୍ପ ଜୀବନଧର୍ମୀ ଏବଂ ମାନବ ଜୀବନର ସଂଗ୍ରାମ ଓ ମହତ୍ତ୍ୱର ଦିଗର ଉଦ୍ଭାସରେ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ସାହିତ୍ୟ ସମାଜ ଗଠନର ଏକ ବଳିଷ୍ଠ ଯନ୍ତ୍ର ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ । ସେ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଜୀବନର ଅପାତହେୟ ଏବଂ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ପ୍ରସଙ୍ଗଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ତାହାର ପ୍ରଗତି ଓ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଦିଗ: ସମସ୍ତ ସାତ ପ୍ରତିସାତ ସଂଗ୍ରାମ ଓ ସଂଘର୍ଷ ସଂକ୍ଷେପିତ ନୋହୋଇ ମଣିଷର ଅବହେଳିତ, ଅସମର୍ଥ କଥା ମହତ୍ତ୍ୱର ଓ ମୂଲ୍ୟବୃଦ୍ଧି ଦିଗରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଗମ୍ୟ ଜୀବନର ନୂତନ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଆଶ୍ୱସ୍ତ୍ୟ ଚରମମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଭୂମିକା ।

ଗଳ୍ପମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତୋଟି ଯେ ମୋର ପୂର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠକୃତ ଏକଥା କହବାରେ ସଜ୍ଜିତ ନାହିଁ । ଡାକ୍ତର ବାଲୁ, ନୂରବେଗ, ଗୋଟିଏ ବ୍ରହ୍ମରାଜ୍ୟର ଇତିହାସ ମାଷ୍ଟ୍ରେ, ଅଛନ୍ତି, ଘରବାଡ଼ିଆ, ଓ ବେଗମ ସାହେବା ପ୍ରଭୃତି ଗଳ୍ପ ପାଠକମାନଙ୍କର ହୃଦୟକୁ ଖୁବ୍ କରୁଥିବାର ବହୁ ଡ଼ି ପାଇ ଜନକୁ ଧନ୍ୟ ମନେ କରିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହି ସମ୍ପୃକ୍ତ କେତେକ ଗଳ୍ପର ଗୁଣାତ୍ମକ ଅଭାବ ସମ୍ପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ହେଉଛି ।

ଲେଖକ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ପାଠକବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ଅଲୋଚନା ଓ ସମାଲୋଚନା ଲେଖକ ପକ୍ଷରେ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟବାନ । ସାହିତ୍ୟ ସଂଗଠିତା, ବ୍ୟବସାୟ, ବିଶିଷ୍ଟତା ଏବଂ ସାମାଜିକ ପରିବେଶକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିପାରିଲେ ନୂତନ ଜୀବନ ସନ୍ଦେଶ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ସଂସ୍କୃତି ଉଦ୍ଭାସିତ ହୁଏ । ଛଦ୍ମଗଳ୍ପ ଜୀବନ ଭିତରେ ମହତ୍ତ୍ୱର ଜୀବନ ସ୍ଥିତି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ତାକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବା ସାହିତ୍ୟିକମାନଙ୍କର ପରମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ସେହି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମାଦୃତ ହେଉଥିବାଯାଏ ସାହିତ୍ୟିକ କେବଳ ପ୍ରକୃତ ନୂତନତା, ଦ୍ରଷ୍ଟା ମଧ୍ୟ ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ ସେ ଦ୍ରଷ୍ଟାର ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରେ ସେହିଠାରେହିଁ ସେ

କାଳଜୟୀ, ଅକ୍ଷୟ ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥାପୁର ମନ୍ତ୍ର ଜୀବନକୁ ଚରଦଳ ସ୍ଥପିତ ଏବଂ
 ଉଦ୍‌ବୃଦ୍ଧ କରିଛି ।

ଏହି ପୁସ୍ତକର ନାମକରଣ କରିଛନ୍ତି ସ୍ୱୟଂ ପ୍ରକାଶକ । ଏଥିପାଇଁ ଏବଂ ଏହି
 ପୁସ୍ତକର ପ୍ରକାଶନ ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିଥିବାରୁ ଶ୍ରୀକେୟ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ରଥଙ୍କ
 ପାଖରେ ମୁଁ କୃତଜ୍ଞ । ଏଥିରେ ସନ୍ନିବେଶିତ ଗଳ୍ପମାନଙ୍କର ସଂକଳନରେ
 ଶ୍ରୀ ଆନନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ପଣ୍ଡା ଏବଂ ମୋର ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର ଶ୍ରୀମାନ୍ ସଂଜୀବ କୁମାର ଦ୍ୱୋତା
 ଯେଉଁ ସହାୟତା କରିଛନ୍ତି ତାହା ଭୁଲିବାର ନୁହେଁ । ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ପଠିକା
 ମାନଙ୍କର ସମ୍ପାଦକମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଛି ।

ସମାଲୋଚକଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟର ସ୍ୱାଗତ୍ୟ ପଶ୍ୟକ । ଯେ କୌଣସି ସୁସ୍ଥ ସମାଲୋଚନା
 ସ୍ୱାଗତ ଯୋଗ୍ୟ ।

ବାହୁଡ଼ା ଯାହା
 ତା ୧୫୭୭୭
 କଲିକତା

}

ଲେଖକ

ପ୍ଳାଟ ନମ୍ବର ୧, ଗଡ଼ଜାତ ମ୍ୟାନସନ୍,
 ୧୧, ଗାଡ଼ଜାତ ଗେଲବାଇ କଲେଜ
 କଲିକତା, ୭୦୦୦୪୩

ଫାଟକ ବାଲୀ

ପୃଥ୍ବୀର ସବୁ ଦୁଃଖ ଯେପରି ତା ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଲଦି ଦେଇଛନ୍ତି ଭଗବାନ ।
ନ ହେଲେ ସବୁ କଥାରେ ସେ ଏଭଳି ଦୁଃଖ ପାଆନ୍ତା ! ପୃଥ୍ବୀ ପିଲଦନୁ ମୂଳ । କଥା
କହୁପାରେ ନାହିଁ । ବାପ, ମା କାହାକୁ ତାକି ପାରେ ନାହିଁ । କେବଳ ଶୁଣେ । କିଛି
କହୁବା ପାଇଁ ବୋଧେ ଶୁଣେ—କିନ୍ତୁ କହ ନ ପାରି ଗୋଟିଏ ଲମ୍ବା ନଃଶ୍ଵାସ ଧୀରେ
ଧୀରେ ଗ୍ରହେ । ଯେଉଁ ଲମ୍ବା ନଃଶ୍ଵାସ ଗ୍ରହଣ ବେଳେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରକମର ଏକ ଶ୍ଵାସ
ଧ୍ଵନି ଯେପରି କାନକୁ ଶୁଭେ । ତଥା ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଲି କାନ ପାରେ ରାମକୃଷ୍ଣ । କିନ୍ତୁ
କିଛି ଶୁଣିପାରେ ନାହିଁ—କିଛି ବୁଝିପାରେ ନାହିଁ । ପୃଥ୍ବୀ ମୁହଁକୁ ଆଉ ଶୁଣି ନ ପାରି
ଅନ୍ୟ ଆଡ଼େ ମୁହଁ ବୁଲେ । ଯିଏ ଚନ୍ଦ୍ର ପୃଥ୍ବୀ କହୁ ପାରୁଛି ବୋଲି ପୃଥ୍ବୀର ସମସ୍ତ
ଦୁଃଖ ସହସିବା ପାଇଁ ବଳପାଏ । ସମସ୍ତ ସୁଖ ଅନୁଭବ କରିବା ପାଇଁ ମନ କରେ ।
ଯିଏ କିଛି କହୁପାରେ ନାହିଁ—ନ କହୁ ପାରବାର ବେଦନା କଥା କମ୍ ଅନୁଭବ
କରୁଥିବ ସେ ! ପୃଥ୍ବୀର କେତେ ଧନ, କେତେ ଶବ୍ଦ ଓ ସ୍ଵର କାନକୁ ଆସୁଥିବ;
ଅଥଚ ନିଜର ଗୋଟିଏ ସ୍ଵର ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଯାଇ ଅଟକି ଯାଉଥିବ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ
କଥାର ସ୍ଵରରେ କେତେ ଛଦ, ହସିବା ଓ କାନ୍ଦିବାରେ ପାଣର କେତେ ଉଚ୍ଛ୍ଵାସ; କିଛି
ସେ ଅନୁଭବ ନ କରି କେବଳ ଶୁଣିଯାଏ । ତାର ଦାବୀ ଓ ପ୍ରତିବାଦ, ଅଳି ଓ
ଅର୍ଦଳ ମତ୍ତ ଅକୃତ୍ତା ରହୁଯାଏ । ରାମକୃଷ୍ଣର ଆଖିର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଉଦାସ ଭବତା ଆହୁରି
ଗଭୀର ଭାବରେ ପ୍ରକଟ ହୁଏ ।

ଏତିକି ହୋଇଥିଲେ ବି ସେ ଦବି ଯାଆନ୍ତା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଝିଅଟା । ସେ ମୂଳ
ନୁହେଁ...ବଧୂର । ନିଜେ ସବୁ କହେ...କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟର କିଛି କଥା ଶୁଣିପାରେ ନାହିଁ ।
ପୃଥ୍ବୀର ଏତେ ରାଗ, ରସ, ଛଦ ଓ ଧ୍ଵନି ତା କାନକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରେ ନାହିଁ । ପକ୍ଷୀର
କାକଲି, ପବନର ହୁ ହୁ ଶବ୍ଦ, ସମୁଦ୍ରର ଗର୍ଜନ, ବନର ନିନାଦ, ମନ୍ତ୍ରଣର ହସ ବା
କାନ୍ଦ, ପଶୁର ଧ୍ଵନି କିଛି ସେ ଶୁଣିପାରେ ନାହିଁ ବା ବୁଝିପାରେ ନାହିଁ ।

ଦୁଇଟି ଅଲଗା ଜଗତର ଅଧିବାସୀ ଦୁହେଁ । ସେମାନଙ୍କର ସବୁ ଦାୟିତ୍ବ ରାମ କୃଷ୍ଣର । ଏତେ ଦୁଃଖ ସହ୍ୟ ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ପାଞ୍ଚ ବରଷ ହେଲେ ସ୍ତ୍ରୀ ତାକୁ ଏକା ଗୁଡ଼ି ଚାଲିଗଲା । ସ୍ଵାର୍ଥପର । ନୋହଲେ ଯାଇ ପାରନ୍ତା ! କାହିଁ, ସେ ତ ଚାଲିଯାଇ ପାରୁନାହିଁ । ପିଲା ଦୁଇଟାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ପଡ଼ିରହୁଛି ପଥର ପରି ।

ରାମକୃଷ୍ଣ ଚାଲିଯିବା କି ସଂସାର ଚଳାଏ । ଫାଟକ ବାଲର ଚାଲିଯିବା । ରେଳ ଲାଇନ୍ ଉପର ଦେଇ ଯେଉଁ ସଡ଼କ ଯାଇଛି, ସେଇଠାରେ ଯାନ ବାହନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ବାର ବରଷ ହେଲେ କାମକରି ଆସୁଛି ରାମକୃଷ୍ଣ । ଏଇ ଫାଟକକୁ ଖୋଲିବା ଏବଂ ବନ୍ଦ କରିବା ତାର କାମ । ଚକଟ ଘଣ୍ଟା ଡିଉଟି । ସେଥିପାଇଁ ସେ ଫାଟକ ଛାଡ଼ି ଆଉ କାହିଁ ଯାଇପାରେ ନାହିଁ । ଫାଟକ ଜଗି ପଡ଼ି ରହୁଥାଏ । ଫାଟକକୁ ଲାଗି ଛୋଟ ବଣରାଏ ଘରକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ତାର ଦୁଃଖର ସଂସାର ଭିତରେ ସେ ଟିକିଏ ସୁଖର ସନ୍ଧାନ କରେ ।

ସୁଖ ଟିକକ କ'ଣ ଏବଂ ତାର ସ୍ଵରୂପ କିପରି ତାହା ସେ ଜାଣିବା ପାଇଁ କେବେ ଚେଷ୍ଟା କରି ନାହିଁ । ପିଲାବେଳେ ଅନେକ ଭେରିଛି । ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ନଥିବତ୍ତିରେ ଶାସିଗଲେ ସିନା କିନ୍ତୁ ସେ ରହି ଯାଇଥିଲା ସମସ୍ତଙ୍କର ହୋଇ ବଣ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ । ତା ପରେ କିଭଳି ଏବଂ କେତେବେଳେ, କାହାର କରୁଣା ପାଇ ସେ ଏଇ ଫାଟକ ଜଗିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା ଆଉ ମନେ ପକାଏ ନାହିଁ । କେଉଁଦିନ ଚୁକ୍କଣୀ ସହତ ତାର ବାହାଘର ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସେ ତାକୁ ସୁଖୀ କରିବାକୁ ଯାଇ କିଭଳି କେବଳ ଦୁଃଖ ଦେଇ ଚାଲିଗଲା, ଏ କଥା ମଧ୍ୟ ସେ ଆଉ ମନେ ରଖିନାହିଁ ।

ଏତେ ସତ୍ତ୍ୱେ ସଂସାର ଗୁଡ଼ି ପଳାଇ ଯିବା ପାଇଁ ମନ ହୁଏ ନାହିଁ ରାମକୃଷ୍ଣର । ସୁଖର ନ ହେଉ ଦୁଃଖର ବି ଗୋଟିଏ ଦୁନିଆ ଅଛି । ଦୁଃଖ ସହ୍ୟ ସହ୍ୟ ତାହା ସହତ ପ୍ରତିଦିନ ଏବଂ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୁକାବିଲା ନ ହେଲେ ତାକୁ ଯେପରି ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ । ସେଇ ଦୁଃଖର ପାହାଡ଼ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ନେଇ ଘୂରି ଚାଲିଲା ବେଳେ ସେ ବୋର୍ ଉତ୍ତାରି ହାଲୁକା ହେବାର ଲଳନା କେବେ କରି ନାହିଁ । ହାଲୁକା ହେବାରେ ଆରମ୍ଭ ଥାଇ ପାରେ—କିନ୍ତୁ ଆନନ୍ଦ ନ ଥାଏ । ବୋର୍ ବୋହିବାର ଶକ୍ତିହିଁ ଧୂରୁଷ ପଣିଆ । ମରତ୍ତ ହୋଇ ସେ ଡରିଯିବ ? ନା, କଦାପି ନୁହେଁ । ସେ 'ବଞ୍ଚିବ' । ସେ ଧୂରୁଷ ଏବଂ ଦୁନିଆର ସବୁ ବୋର୍ ମଥା ଉପରେ ବୋହିବ ଓ ସବୁ ଦୁଃଖ ମଥାପାତ୍ର ସହ ନେବ ।

ଫାଟକ ଖୋଲିବା ଏବଂ ବନ୍ଦ କରିବାରେ ତାର ଶିଖିଲତା କେବେ କେହି ଦେଖିନାହିଁ । ରେଳଗାଡ଼ି କେତେବେଳେ ଆସେ ସେ ତାହା ଜାଣି ଗଲଣି । ରେଳ

ଗାଡ଼ର ଶବ୍ଦ ସହଚ ସେ ଏତେ ପରିଚିତ ଯେ, ଦୁଇ କୋଶ ଦୂରରୁ ଗାଡ଼ ଆସିବାର ସୂଚନା ସେ ପାଇପାରେ । ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ି ରେଳ ପହଁ ଉପରେ କାନ ରଖି ରେଳଗାଡ଼ ଆସୁଥିବାର ସଠିକ୍ ସୂଚନା ସେ ଜାଣିପାରେ । ରେଳ ପହଁ ଉପରେ ରେଳ ଗାଡ଼ର ଚକମାନେ ଦଉଡ଼ିଲେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ହୁଏ, ସେ ଶବ୍ଦ ବହୁଳ ମଣିଷର ଛୁଇଁ ଚଳର ଶବ୍ଦପରି । ସେହି ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ରାମକୃଷ୍ଣ ସଚେତନ ହୋଇଯାଏ । ସେ ଏବେ ବି ଶକ୍ତ ଓ ସମର୍ଥ ଅଛି ବୋଲି ଜାଣିପାରେ । ଆଉ ଦଉଡ଼ିଯାଇ ଫାଟକ ବନ୍ଦ କରି ତାଲ ଲଗାଏ ।

କଟକ—ତାଳଚେର ଶାଖା ରେଳପଥର ଗୋଟିଏ ଫାଟକ—ଆଠଗଡ଼ ଓ ଡେଙ୍କାନାଳ ଷ୍ଟେସନ ମଝିରେ । ସେ ଫାଟକର ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ନାମ ନାହିଁ, ଫାଟକ ବାଲୁର ନାମ ଯେପରି ଲେଖାହୁଏ ସରକାରୀ ଖାତାରେ, ସେପରି ଫାଟକର ପରିଚୟ ସୂଚକ ହୁଏ ମାଇଲ ନମ୍ବର ଯୋଗେ । ରାମକୃଷ୍ଣର ଫାଟକ ନମ୍ବର ୩୨/୩, ଅର୍ଥାତ୍ କଲିକତାଠାରୁ ତିନିଶହ ବାଇଶ ମାଇଲ ଓ ତିନୋଟି ରେଳ ପହଁର ଦୂରକୁ ସେହି ଫାଟକର । କଲିକତାର ହେଡ୍ ଅଫିସ ପାଖରୁ ତାହାର ବି ସେତିକି ଦୂରକୁ । ସେ ହେଡ୍ ଅଫିସ ଦେଖିନାହିଁ—ବଡ଼ ସାହେବମାନଙ୍କୁ ଜାଣେ ନାହିଁ । ଗ୍ରେଟ୍ ସାହେବ ମାନେ କଟକ ବା ଖୋର୍ଦ୍ଧା ରେଳରୁ ଆସନ୍ତି । କେହି କେହି ତା କାମର ଡବାରଖା କରନ୍ତି ଓ ପଦେ ଅଧେ ଉପଦେଶ ବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ଆସିଲ ବେଳେ ଓ ଚାଲିବେଳେ ଦୁଇଥର ସଲ୍ୟମ କରେ ରାମକୃଷ୍ଣ । ଆଉ ଟୁଲି ଉପରେ ବସି ଚାଲିଯିବା ଆଗରୁ ଗ୍ରେଟ୍ ସାହେବଙ୍କ ହାତକୁ ଫାଟକ ବଗିଚାରୁ ଫୁଲ ଗୋସ୍ତ୍ରୀଏ ତୋଳି ଆଣି ବଢ଼ାଇ ଦିଏ ସେ । ସାନ ସାହେବ ଝୁସି ହୋଇ କହନ୍ତି...ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ଇନିସପେକ୍ଟର ହେଲେ ତୁମକୁ ସରସାର ଦବା ପାଇଁ ସୁପାରିଶ କରିବି ରାମକୃଷ୍ଣ । ଭଲଗବରେ କାମକରି ଯାଅ । ଫାଟକକୁ ଦେଖାଶୁଣା କର, ବଗିଚାଟିକୁ ଟିକେ ବଢ଼ାଇ ଦିଅ ।

ରାମକୃଷ୍ଣ ମୁଁ ହରେ ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ମଥା ହଲେଇ ଅଜ୍ଞା ପାଳନ କରିବାର ସମ୍ଭବ ଜଣାଏ । ଗ୍ରେଟ୍ ସାହେବ ଟୁଲିର ବାଡ଼ି ଉପରେ ପାଦ ଟେକି ଚୌକି ଉପରେ ଆଉଜି ପଡ଼ିଲେ ଠେଲବାଲମାନେ ଠେଲନ୍ତି ! ଆଉ ରେଳପହଁ ଉପରେ ଟୁଲିର ଚକ ଘଷି ହେଲେ ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ହୁଏ, ସେଇଆଡ଼େ ଏକ ଲମ୍ବରେ ଚାଲି ରହେ ତାର ଝିଅ ସୁଲଭ ଏବଂ ସାନ ସାହେବଙ୍କୁ ଝୁସି ଓ ବର୍ଷରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଯୋଡ଼ା ହୋଇଥିବା ବଡ଼ ଛତାଟି ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଯିବା ହାତ ତାଳି ଦିଏ ତାର ସୁଅ ନନ୍ଦ ।

ରାମକୃଷ୍ଣ ବାଧା ଦିଏନାହିଁ, ବରଂ ସେମାନଙ୍କ ଅଖି ଆଗରୁ ସାନ ସାହେବଙ୍କ ଠେଲଗାଡ଼ି ଅନୁସ୍ଥିତ ହେବାଯାଏ ସେ ବି ସେଇ ଆଡ଼କୁ ଅନେଇ ରହେ ।

ସାନ ସାହେବ ଲୋକ ଭଲ । ପୁରସ୍କାର ତାକୁ ମିଳୁବା ନ ମିଳୁ ସେଥିରେ
କିଛି ଯାଏ ଅସେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୁହଁ ଖୋଲି ଏତେ କହିଲେ ତ ସାନ ସାହେବ ।
ନିଜର କାମ ଠିକ୍ ଭାବରେ ହେଉଛି ଜାଣିଲେ ଗୋଟିଏ କଥା କେବଳ ମନେପଡ଼େ,
ରାମକୃଷ୍ଣର । ସେ ବୁକୁଣୀକୁ ସେତେବେଳେ ମନେ ପକାଏ । ବୋଧହୁଏ ତାକୁ
ଖୋଜେ କହିବା ପାଇଁ—ଦେଖ୍ ଲୋ ବୁକୁଣୀ ! ମୋ କାମ ଦେଖି ସାନ ସାହେବ
କେତେ ଖୁସୀ ! ତୁ ଟିକିଏ ଖୁସୀ ହୁଅନ୍ତୁ ନ ।

ଆଜି ବି ମନେ ପଡ଼ିଲା ବୁକୁଣୀ କଥା । ବେଶୀ ବେଶୀ ମନେ ପଡ଼ିଲା ପଛ ଦିନର
ହଜିଲା ସ୍ମୃତି । ସାନ ସାହେବ ତାକୁ ପୁରସ୍କାର ଦେବା କଥା କହିଗଲେ । ଏଇ
କଥାଟି କାହାକୁ ନ କହି କେବଳ ନିଜ ପାଖରେ ମଉନ ହୋଇ ସାଇତି ରଖିବାର
କଥା ନୁହେଁ । ସେ ଯେଉଁ କାମ କରୁଛି, ତାହା ଗ୍ରେଟ୍ ନୁହେଁ—ସାମାନ୍ୟ ନୁହେଁ ।
ସେହି କାମର ବି ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ଅଛି । ସେ କାମକୁ ଭଲ ଭାବରେ
କରୁଛି ବୋଲି ସାନ ସାହେବ ତାର ତାରିଫ୍ କଲେ... ପୁଣି ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କୁ କହି
ତାକୁ ପୁରସ୍କାର ଦେବାର ଆଶା ବି ଦେଇଗଲେ । ବୁକୁଣୀ ଥିଲେ ସବୁ ଦେଖି ଥାଆନ୍ତା
ଏବଂ ଶୁଣି ଥାଆନ୍ତା । ଏକା ଏକା ସବୁ କଥା ଦେଖିବା ବା ଶୁଣିବାରେ ସୁଖ ନ
ଥାଏ ।

ରାମକୃଷ୍ଣ ଫାଟକ ଖୋଲି ଦେଲା ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିବା ଦୁଇଟା ଶଗଡ଼ ଏବଂ
ଗୋଟିଏ ଟ୍ରକ୍କୁ ପାରି ହେବା ପାଇଁ ।

ଟ୍ରକ୍ ଡ୍ରାଇଭର ଫାଟକ ଉପର ଦେଇ ଯିବା ବେଳେ ଗତି ମନ୍ଦର କରି କହିଲା,
ଭଲ ଅଛି ଭାଇ ।

ରାମକୃଷ୍ଣ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲା ଏବଂ ଧିରେ ଆସୁଥିବା ଶଗଡ଼କୁ ଚାହିଁ କହିଲା ବଳଦର
ପେଟ ଖାଲି ଦିଶୁଛି । କିଛି ଖାଇବାକୁ ଦେଇନ୍ତୁ କରେ ?

ବଳଦମାନେ କିଛି କହି ପାରନ୍ତୁ ନାହିଁ ବୋଲି ସିନା ଭେକ ଉପାସରେ ରହି
ବା ଏତେ ବୋର୍ସ୍ ବୋହୁ ବି ଦିନେ ହେଲେ ଦାବୀ ବା ପ୍ରତିବାଦ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ?
ଯଦି ସେମାନଙ୍କର କଥା କହିବାର ଶକ୍ତି ଥାଆନ୍ତା...ପୁଣି ମଣିଷ ଯାହା କହୁଛି
ସେତକ ସେଇମାନେ ବୁଝି ପାରୁଥାନ୍ତେ...ତା ହେଲେ ସେମାନେ ବୋର୍ସ୍ ଉଠାଇବାର
ବେଦନା କେବଳ ପାଆନ୍ତେ ନାହିଁ...ସେମାନେ ବି ମାଲିକର ପୁରସ୍କାର ପାଇଁ କାମ
କରନ୍ତେ...ନୀବନ ସହଜ ଯୁଟିବା ପାଇଁ ସଜଳ କରନ୍ତେ ।

ନନ୍ଦ ଓ ସୁନ୍ଦରୀ । ଜଣେ ମୂଳ ଏବଂ ଆଉ ଜଣେ ବଧୂର । ସେମାନେ ବ ଏଇ
ବଳଦ ପରି ଅନୁଭବ କରାବେ...ଜଣେ ପ୍ରତିବାଦ କରି ପାରିବ ନାହିଁ, ଆଉ ଜଣେ
ପ୍ରତିବାଦ କରିବାର ଭାଷା ଶୁଣି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଫାଟକ ପାରି ହୋଇ ଶ୍ରେୟନ ଆଡ଼କୁ ଆଗେଇ ଯାଉଥିବା ଶଗଡ଼ ଆଡ଼କୁ କିଛି
ସମୟ ଧରି ଚାହିଁ ରହିଲା ରାମକୃଷ୍ଣ ।

ପାସେନ୍ତର ଗାଡ଼ି ଆସିଲେ ରାମକୃଷ୍ଣର ଆଖି ଦୁଇଟା ଚଞ୍ଚଳ ହୁଏ । ସେ ଏ
ପାଖ ସେ ପାଖ ଘନ ଘନ ଚାହିଁ । କାହାକୁ ଯେପରି ଖୋଜେ । କାହାର ମୁହଁ
ଦେଖିବା ପାଇଁ ଯେପରି ଟିକିଏ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଉଠେ । ପାସେନ୍ତର ଗାଡ଼ି ଫର
ବେଗରେ ଛୁଟିଯାଏ । ଡ୍ରାଇଭର ବିଗୁଲ୍ ଦେଇ ଚାଲିଯାଏ । ସେ ଫାଟକ ବନ୍ଦ କରି
ଫାଟକର କାଠ ଦଣ୍ଡକୁ ଲାଗି ପୁଡ଼ା ହୋଇ ରହେ ।

କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ମୁହଁକୁ ଭଲ ଭାବରେ ଦେଖିପାରେ ନାହିଁ । ସୁର
ଦେଖିବା ଅଗରୁ ଆଖି ଆଗରୁ ଅନ୍ତର ହୋଇଯାଏ ସେଇ ମୁହଁଟି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହଁର
ରୂପ ଅଲଗା, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆଖିର ଭାଷା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ରାମକୃଷ୍ଣ ମଣିଷକୁ ଦେଖିବା
ପାଇଁ ଭଲପାଏ, ତାର ଆଖିର ଭାଷା ଚାହିଁବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା । ପାସେନ୍ତର ଗାଡ଼ିଟା ମନ
କଥା ରୁହେ ନାହିଁ । ଟିକିଏ ଥମ ଗଲେ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ? କିନ୍ତୁ ନା—ସେଇ ଏକା
ଜିଦ୍—ଦଉଡ଼ିବ, ବେଗ ବେଶୀ ହେଲେ ଯେପରି ତାର ଆନନ୍ଦ ।

ରାମକୃଷ୍ଣ ଚାଲି ଯାଉଥିବା ପାସେନ୍ତର ଗାଡ଼ିର ଶେଷ ଡରା ପଛରେ ଲାଗିଥିବା
ଲବଙ୍ଗକୁ ନିଶ୍ଚୟ କରେ । ଠିକ୍ ଅଛି । ଗାଡ଼ି ସାହେବ ବ ଦ୍ୱାର ମୁହଁରେ ଛୁଡ଼ା
ହୋଇ ତା ଆଡ଼କୁ ଯେପରି ଚାହିଁଛନ୍ତି ।

ଘର ବାରଣ୍ଡା ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ ବୁଲିଏ ରାମକୃଷ୍ଣ । ଅବାକ୍ ହୋଇ ଦେଖେ କପରି
ଆଙ୍ଗୁଳି ଦେଖାଇ ଗାଡ଼ିର ପଛ ଆଡ଼କୁ ଦେଖାଇ ଦେଉଥାଏ ନନ୍ଦ—ଆଉ ସୁନ୍ଦରୀ
ବି ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହେ ସେଇଆଡ଼େ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଗାଡ଼ି ପଛର ଲାଲ ସଙ୍କେତ ଆଖି ଆଗରୁ ଅନ୍ତର ହୋଇଯାଏ ।

ରାମକୃଷ୍ଣ ଫାଟକ ଖୋଲି ଦେଇ ଫାଟକ ବରିଷ୍ଠରୁ ଦୁଇଟି ପାତଳ ପିନୁଲି
ତୋଳି ଆଣି ପୁଅ ଓ ଝିଅ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ କହେ—ଭୋଗ କରୁଥିବ,
ଖାଇଥିବ, ଜଳଖିଆ ଚାଆଇ କରିବ ଏଇନେ ।

ଗୋଟେ ଗୋଟେ ପିନୁଲି ହାତରେ ଧରି ଆନନ୍ଦରେ କୁଲୁଳିଉଠନ୍ତି ପୁଅଝିଅ ।

ରାମକୃଷ୍ଣ ସେଇମାନଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧୀ ଦେଖି ଅନ୍ୟମନସ୍ତ ହୋଇ ଯାଇ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ । ଏବେ ବଡ଼ ଆକାଶର ମୁହଁଟା ପ୍ରତିଦିନ ଦେଖିବ ଯେପରି ଅନେକ ଅଦେଶୀ ରହୁଯାଏ । ଅନେକ ଅରିଜ୍ଞା ହେଉଯାଏ ।

ରାମକୃଷ୍ଣ ଅଛନ୍ତି ତୁମେ ।

ମୁହଁ ଖୋଲି ଯଦି ପଡ଼େ କଥା କହନ୍ତା ନନ୍ଦ, ଭାଇର ମମତାଭରା ତାଙ୍କ ଥରେ ହେଲେ ଶୁଣିପାରନ୍ତା କି ସୁନ୍ଦର ।

ତାଟକ ଘରେ ଖଟା ଯାଇଥିବା ଟେକିତୋନଟା ବାଜିଉଠି ତାକୁ ବାଧା ଦିଏ ନିଜ କଥା ଭାବିବା ପାଇଁ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଟାଣ । ଦଉଡ଼ି ଯାଇ ତୋନ ଉଠାଇ କହେ— ହ୍ୟାଲେ ।

ସେ ପାଖରୁ ଷ୍ଟେସନର ବଡ଼ବାବୁ କହନ୍ତି—ରାମକୃଷ୍ଣ ! ସାବଧାନ ହୋଇ କାମ କର, ତାଟକର ସବୁ ସରଞ୍ଚାମ ପରଖି ନଅ । ନିୟମ କାନୁନ୍ ମୁଖସ୍ତ କରିନଅ । ତାଟକର କାହିଁ ମରାମତି ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲେ ଜାହା କରିପକାଅ । ବଡ଼ ସାହେବ ଆସିବେ, ପଥରଦିନ ।

ବଡ଼ ବାବୁଙ୍କୁ ସବୁ ଠିକ୍ ଥିବାର ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ କହେ ରାମକୃଷ୍ଣ—ବଡ଼ ସାହେବ ବଡ଼ ଅଗ୍ନିନିକ ଆସୁଛନ୍ତି ଯେ । ଆଗରୁ ନୋଟିସ୍ ନାହିଁ, ଆଜି ତ ଗଲା— କାଲି ଗୁଡ଼ି ପଥର ଦିନ, ଗୋଟେ ଦିନ ହାତରେ ।

ବଡ଼ବାବୁ କହନ୍ତି—ହଁ ହଁ, ମାତ୍ର ଗୋଟେ ଦିନ, ଦିନକ ଭିତରେ ସବୁ ଠିକ୍ କରିନଅ ।

ପାଞ୍ଚ ବରଷ ଆଗରୁ ଥରେ ବଡ଼ ସାହେବ ଆସିଥିଲେ; ତା'ପରେ ଆଉ ଆସି ନାହାନ୍ତି । ସାନ ସାହେବ, ମଝିଆ ସାହେବ ସବୁ ଆସିଛନ୍ତି, ଥରେ ନୁହେଁ— ଅନେକ ଥର । କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ସାହେବ ଆସିଥିଲେ ସେଇ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ଆଗରୁ ।

ବଡ଼ ସାହେବ ଯେତେବେଳେ ସେତେବେଳେ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ଗୁରୁ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରେ ଥରେ ଆସନ୍ତି ଦଲ ବଲ ନେଇ । ସେଗାଲ ଟେନ ଆସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନେଇ । ଷ୍ଟେସନ, ତାଟକ, ପୋଲ ଏବଂ ଲାଇନର ଯେଉଁଠି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସେଇଠି ଗାଡ଼ି ଅଟକାଇ ଇନସପେକ୍ସନ କରନ୍ତି । ବଡ଼ ସାହେବ ଷ୍ଟେଶାଲ ଗାଡ଼ି । ଶୋଇବାଠାରୁ ବସିବା ଓ ଖାଇବାର ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ।

ସେତେବେଳେ ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହୋଇଥିଲେ—କିନ୍ତୁ ମନେ ନଥିବ ନନ୍ଦ ଏବଂ ସୁନ୍ଦର । ଏଥର ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ଖେଳାଳ ଗାଡ଼ି ଦେଖିବେ—ତାଙ୍କର ସେଲୁନ ଦେଖିବେ । ସେଲୁନରେ ପୁଣି କମିତି ଯନ୍ତ୍ର ଲାଗିଛି ଯେ—ଖରାଦିନେ ଅଣ୍ଟା ଏବଂ ଶୀତଦିନେ ଗରମ । ସେଇ ଭିତରେ ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ସୁଖ ସୁବିଧା ପାଇଁ ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି । ସେଲୁନ ଦେଖି ଖୁସୀ ହେବ ସୁନ୍ଦର । ଆଉ ଏତେ ବଡ଼ ଖେଳାଳ ଗାଡ଼ିଟା ଫାଟକ ପାଖରେ ଅଟକିଲେ ମନ ଅନନ୍ଦରେ ଢାଳି ଦବ ନନ୍ଦ । ରାମକୃଷ୍ଣ ଫୋନଟା ରଖିଦେଇ ଘର ଆଡ଼କୁ ଗଲ । ଫିଲ ଦୁଇଟାକୁ ପଖାଳ ଗଣ୍ଡେ ବାଡ଼ିଦେଇ ଆସିବ । ଉତ୍ତର ହୋଇଗଲାଣି ।

ଖାଇବାକୁ ଦେଇଯାଉ ଫାଟକର ସରଞ୍ଜାମ ଗୁଡ଼ାକୁ ଆଉଥରେ ଭଲ କରି ପରଖି ନେଲା ରାମକୃଷ୍ଣ । ତାଲା, ଚାନ୍ଦି, ବଡ଼ ଲଲ ପତାକା, ଲଲ ଓ ସବୁଜ ହାତ ପତାକା, ହାତ ବଟ, ଜଞ୍ଜିର, ବାଲଡ଼, କୋଦାଳ, ଫାଟକ, ହାକିର ବହୁ, ଭନସିପେକ୍ସନ ବହୁ, ଅଭିଯୋଗ ବହୁ...ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି । ଠିକ୍ ନ ରହୁ ବ କାହିଁକି ? ପ୍ରତିଦିନ ସବୁକୁ ସେ ଯତ୍ନ କରି ସଫା ରଖେ । ନନ୍ଦ ଓ ସୁନ୍ଦରକୁ ସେତକ ଆଦର କରି ଶୁଆଏ, ପିଆଏ ଏବଂ ଶୁଆଏ, ସେତକ ଯତ୍ନ କରି ଫାଟକର ତଡ଼ା ନିଏ ସେ । କାହିଁ ଘଷିରୁଜି ଗଲେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମରାମତି କରିଦିଏ । ସକାଳୁ, ସନ୍ଧ୍ୟା ଓ ଖରାବେଳେ ତିନିଥର ପାଣି ଢାଳିଦିଏ ଫାଟକର ଶୁଆ ଉପରେ ଧୁଳି ନ ଉଡ଼ିବା ପାଇଁ । ସମସ୍ତ ପାଇଲେ ବଗିଚାରେ ପାଣି ଦିଏ, ଦାସ ବାଛେ, ବାକୁଆ ଗଛ ଖଣ୍ଡେ ଲଗାଇଦିଏ ।

ବଡ଼ ନାଲି ପତାକା ରେଲଲାଇନ ଉପରେ ଡୁଣ୍ଡ ଦେଇ ଛୁଡ଼ା କରାଇ ଦେଲେ ହାତ ତାଳି ମାରି ନାଚନ୍ତି ଭାଇଭଉଣୀ । ଏତେ ବଡ଼ ଲଲ ପତାକାଟାର ଏତେ ବଳ ଯେ ତାକୁ ଅନ୍ତେମ କରି ଆଗେଇ ଆସିବା ପାଇଁ ସାହସ କରେ ନାହିଁ ରେଲ ଗାଡ଼ି । ଗାଡ଼ି ଛୁଡ଼ା କରାଇ ଚେଲ୍ ଉପ ପ୍ରାଇଭର । ଦିନେ ଫାଟକ ଉପରେ ବଳତ ଗାଡ଼ି ଗୋଟେ ଅଟକି ଯାଇଥିଲା ବୋଲି ରେଲଗାଡ଼ି ଆସୁଥିବା ଘରକୁ ଘୋଡ଼ିଯାଇ ଅଠର ଖମ୍ବ ଦୂରରେ ବଡ଼ ଲଲ୍ ପତାକାଟିକୁ ପୋତିଦେଇ ରେଲ ପହୁ ଉପରେ ତିନୋଟି ପତକା ତିନି ଫାନରେ ରଖି ଅନ୍ୟ ପାଖରେ ଅନୁରୂପ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି, ବଡ଼ ବାବୁକୁ ଟେକିଫୋନରେ ଜଣାଇ, ଗ୍ୟାଙ୍ଗକୁଳମାନଙ୍କୁ ତାଳି ଗାଡ଼ିକୁ ଫାଟକ ଉପରୁ ବାହାରକୁ ନେଇଯାଇ ରାତ୍ରା ସଫା କରାଇଥିଲା ରାମକୃଷ୍ଣ । ଟିକିଏ ବିଳମ୍ବ କରିଥିଲେ ରେଲଗାଡ଼ିର ଇଞ୍ଜିନ ସହୁତ ଧକ୍କା ହୋଇଯାଇ ଥାଆନ୍ତା ଶତଡ଼ର । ଏଥିରେ ଖୁସୀ ହୋଇ ସାନ ସାହେବ ଦଶଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ଦେଇଥିଲେ ତାକୁ ।

କାର ବରଷର ଶୁକ୍ଳ ଉତ୍ତରେ ପନ୍ଦର ଦିନ ବ ରୁଟି ନେଇ ନାହିଁ ସେ । ସ୍ତ୍ରୀ ମଣ୍ଡଳ ପରେ ଏକାବେଳେ ସାତ ଦିନ ରୁଟି ନେଇଥିଲା । ଆଉ ଦିନେ ଅଧେ ରୁଟି ନେଇଥିଲା ବଡ଼ ତାଳରଖାନା ଯାଇ ନନ୍ଦ ଓ ସୁନ୍ଦରୀକୁ ତାଳସ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇ ।

ଟେକିଟୋନରେ ସେ ଗାଡ଼ି ଆସିବାର ଖବର ପାଇ ରେଳ ପହରେ କାନ ପାତ ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲ—ଗାଡ଼ି ଆସୁଛି କି ନା ପରଖି ନେବା ପାଇଁ । ଅନେକ ଦୂରରେ ଥିବା ରେଳଗାଡ଼ିର ଚକ ସଞ୍ଚି ହୋଇ ତରଳ ପହର ସ୍ପନ୍ଦନରେ ଯେଉଁ ସଙ୍ଗୀତର ତରଙ୍ଗ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ସେଥିରେ କେବଳ ଧାଇଁ ଆସୁଥିବା ରେଳ-ଗାଡ଼ିର ମୃତନା ପାଏନା ରାମକୃଷ୍ଣ—ସେ ଶୁଣେ ମରଣ ସହଚ ସମାଧାନ ନ କରି ଜୀବନ ସହଚ ସୁସ୍ଥିତର ଏକ ମନଇଚ୍ଛା ସଙ୍ଗୀତ । ରେଳ ପହରେ ଶୁଣି ଆସୁଥିବା ରେଳଗାଡ଼ିର ଆକମନା ସଙ୍ଗୀତ ପରି ମଣିଷର ପଦଧ୍ବନି ବ ଶୁଣି ଉଠେ ପୃଥିବୀ ବଡ଼ ରେ । ସେତେ ଶବ୍ଦ ଓ ସେତେ କୋଳାହଳ ଶୁଣାଯାଏ—ସେ ସବୁ ବହଳ ଓ ଯୁକ୍ତିମୟ ମଣିଷର ସୂଚନା ।

ମଣିଷ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଭଲପାଏ । ସବୁ ଅସୁସ୍ଥିତା ଓ ଅପାରମର୍ଶ ସତ୍ତ୍ୱେ ଜୀବନକୁ ଆଦର କରେ ରାମକୃଷ୍ଣ ।

ଚନ୍ଦ୍ର ଗଣ୍ଡା ଡିଉଟି ଉତ୍ତରେ ନିଜ କଥା ଶୁଣିବା ପାଇ ବେଶୀ ସମୟ ପାଏ ନାହିଁ ସେ । ବ୍ୟସ୍ତତା ଉତ୍ତରେ ଦିନ ଯାଇ ରାତି ହୁଏ, ପୁଣି ରାତି ପାହୁ କେତେବେଳେ ସକାଳ ହୁଏ, ମନେ ରଖେ ନାହିଁ ରାମକୃଷ୍ଣ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ଓ ଅସ୍ତ ହେବା ବେଳେ ସେ କେବଳ ହାତ ଯୋଡ଼ି ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ସେହି ଅଦୃଶ୍ୟ ଶକ୍ତିକୁ ପ୍ରଣାମ କରି କୁହେ— ତୁମେ ହିଁ ଶକ୍ତି, ତୁମେହିଁ ଆଲୋକ ଓ ଅନ୍ଧକାର । ତୁମେ ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜଗତକୁ ରକ୍ଷା କର, ଆହୁରି ସୁସ୍ଥ ଓ ଯୁନ୍ଦର କର ।

ନିଜପାଇଁ ଠାକୁରଙ୍କୁ କେବେ କିଛି ମାଗି ନାହିଁ ରାମକୃଷ୍ଣ । କ'ଣ ମାଗିବ ? ତାକୁ ତ ଠାକୁର ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁଅ, ଝିଅ, ଜୀବନ ଆଉ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ ସବୁ ଦେଇଥିଲେ । ସେ ହତଭାବା ବୋଲି ସିନା ସଭୁକୁ ଯେମିତି ପାଇବାର କଥା ପାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେବ କାହିଁକି ବା ତାଙ୍କୁ ଗୁହାରି ଜଣାଇ ବ୍ୟସ୍ତ କରିବ କାହିଁକି ?

ଆଜି ଦଶଟା ବେଳକୁ ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ଷ୍ଟେଶନାଲ ଟ୍ରେନ ଆସି ପହଞ୍ଚିବାର କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥିତି ହୋଇଛି । ସବୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ସଜାଇ ରଖିଛୁ ରାମକୃଷ୍ଣ । ନିଜେ ବ

ଦୁଇ ଦିନ ଆଗରୁ ଦିଆ ହୋଇଥିବା ନୂଆ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିବୁ—ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଟୋପି ଲଗାଇବୁ । ତାର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଟୋପି ଦିଆ ବେଶ ଦେଖି ନନ୍ଦ ଓ ସୁନ୍ଦରୀ ବେଶ ଖୁସି ହୋଇଥିବାର ସେମାନଙ୍କର ହସରୁ ସେ ଜାଣି ପାରିବୁ । ତା ମନଟା ବି ବେଶ ଖୁସି ଅଛି ।

ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କୁ ପାଞ୍ଚ ବରଷ ପରେ ଦେଖିବ । ଆଗର ବଡ଼ ସାହେବ ତ ଗୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି—ଏବେ ବଡ଼ ସାହେବ ଆଉ ଜଣେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଶିଶି ଦଣ୍ଡବତ ହେବ ନା ହାତ ଯୋଡ଼ି ପ୍ରଣାମ କରିବ ! ଦୁଇ ଦିନବାର ଚିନ୍ତା କଲୁ ରାମକୃଷ୍ଣ ।

ସେ ପୁଅ ଝିଅକୁ ବି ସତ୍ତା ଓ ଭଲ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଇଛି । କାଲେ ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ନଜରରେ ପଡ଼ିଯିବ—ମଇଳା, ଅପରିଷ୍କାର ଦେଖିଲେ କଥଣ ଭାବିବେ ? ପର ଭିତର ଓ ବାହାର ବେଶ ପରିଷ୍କାର କରିବୁ ରାମକୃଷ୍ଣ ଓ ବରିଷ୍ଠର ଗଛମାନଙ୍କର ମୂଳ ସତ୍ତା କରି, ମାଟି ଉଠାଇ ପାଣି ମଡ଼େଇ ଦେଇଛି । ମଞ୍ଚି ଝାଡ଼ ତ ଫୁଲରେ ଭରି । ଗୋଲପ ଝାଡ଼ରେ କଢ଼ ଓ ଫୁଟିଲ ଫୁଲ ମହକୁଛି । ସେ ଗୋଲପ ମଞ୍ଚିର ଦୁଇଟି ବଡ଼ ବଡ଼ ଡୋଡ଼ା କରିଛି ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେବାପାଇଁ ।

ସାନ ସାହେବଙ୍କ କଥା ମନେପଡ଼ିଲା । ଭଲ କରି କାମ କଲେ ପୁରସ୍କାର ଦେବାର ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ସେଦିନ । କିନ୍ତୁ ସେ ତ ପୁରସ୍କାର ଲେଖରେ କେବଳ କାମ କରୁନାହିଁ । କାମ କରିବା ତାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ସେ ଯାହା କରେ ସବୁକି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ କରେ । କାମରେ କେବେ ହେଲା କରେ ନାହିଁ । ଏଇ ଯେଉଁ ଗୁଲିର ଖଣ୍ଡିକ ମିଳିଛି, ତାହା ବାପା ମା'ଙ୍କ ପୁଣ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ହିଁ ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି । ସେ ଯୋଗ୍ୟ ନ ହେଲେ ତାହା ରହିବ କାହିଁକି ? ମନ ପ୍ରାଣ ଦେଇ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରେ ରାମକୃଷ୍ଣ ।

ସାନ ସାହେବ ଦିନେ କହିଥିଲେ—ନିଜପାଇଁ ତ ଆଉ କାମ କରୁନାହିଁ ରାମକୃଷ୍ଣ, କରୁଛ ଦେଶପାଇଁ । ଏଇ ରେଳବାଇ ବିଭାଗ କେତେ ବଡ଼—ପୁଣି ତା'ଠାରୁ କେତେ ବଡ଼ ଏଇ ଦେଶ । ଦେଶର ସେବା କଲେ ପ୍ରଭୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି, ପିତୃ ପୁରୁଷ ସୁଖୀ ହୁଅନ୍ତି ।

ପୁଣି ତା ପିଠି ଆପୁଡ଼େଇ ଆଉ ଦିନେ କହିଥିଲେ—କୌଣସି କାମ ଛୋଟ ନୁହେଁ, ସବୁ କାମ ବଡ଼—ସବୁ କାମ ପବିତ୍ର । ଗ୍ରେଟ କାମଟି କରୁଛ ବୋଲି ନିଜକୁ

ଗ୍ରେଟ ବୋଲି କେବେ ଭାବିବ ନାହିଁ । ଯେଉଁ କାମ ହେଉ ପଛକେ ତାକୁ ଠିକ୍ ଭାବେ କଲେ ତାହା ବଡ଼ ହୋଇଯାଏ... ପୁଣି ଯିଏ ସେଇ କାମକୁ ସଫାଜ ସୁନ୍ଦର କରି କରେ, ସେ ବି ବଡ଼ ହୁଏ । କେବଳ ଧନ ଥିଲେ ଲୋକ ବଡ଼ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ରାମକୃଷ୍ଣ ।

ଏତେ କଥା ଜାଣି ନ ଥିଲା ସେ । କିନ୍ତୁ କାମ କଲେ ଠାକୁରଙ୍କ ପୂଜା କରାଯାଏ ବୋଲି ଦିନେ ବାପ ତାକୁ କହିଥିଲା । ସେହିଦିନୁ କୌଣସି କାମ କରିବାରେ ସେ ହେଲା କରିନାହିଁ ।

ଏଇ ଫାଟକର ଇତିହାସ ସେ ଜାଣେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏଇଠି ପରୁଣ ବରଷ ହେଲା ଫାଟକ ଥିବାର ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ାମାନେ କହନ୍ତି । ଏଇ ପରୁଣ ବରଷ ମଧ୍ୟରେ କୁଆଡ଼େ ଥରେ ଦୂର୍ଘଟଣା ଘଟିଥିଲା ଫାଟକ ଉପରେ । ଗୋଟିଏ ରେଳଗାଡ଼ି ଆସୁଥିଲା ବେଳେ ଯଡ଼କଆଡୁ ସଙ୍କେତ ନ ମାନି ଗୋଟେ ଟ୍ରକ ଆସି ଫାଟକର ଅର୍ଦ୍ଧଲ ଛାକି ରେଳର ଇଞ୍ଜିନ ସହତ ଧକ୍କା ଲଗାଇଥିଲା । ଟ୍ରକ ଡ୍ରାଇଭର କୁଆଡ଼େ ଘଟଣାସ୍ଥଳରେ ମରି ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଆଉ ଦୁଇଜଣ ସହକାରୀ ସାଂଘାତିକ ଭାବରେ ଆହତ ହୋଇଥିଲେ ।

ପ୍ରଭୁଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ଯୋଗୁଁ ତା ଅମଳରେ କେବେ କୌଣସି ଦୂର୍ଘଟଣା ଘଟି ନାହିଁ । ସବୁ ଆପଦ ବିପଦରୁ ଜଗନ୍ନାଥେ ତାକୁ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦ୍ଧାଡ଼ କରି ରକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି ।

ନନ୍ଦ ଆସି ତା ହାତ ଧରି ଟାଣିଲା । କିନ୍ତୁ ଦରକାର ହେଲେ ଏହିପରି ହାତଧରି ଟାଣେ ସେ । ଆଜି ଶୁଭ ରାତିବା ପାଇଁ ଡେରି ହେବ । ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ଇନସ୍-ପେକ୍ସନ ଶେଷ ହେଲେ ଯାଇ ସେ ଫୁରୁସତ୍ ପାଇବ । ତର ତର ହେଉଥିଲା ରାମକୃଷ୍ଣ । ସୁଅ ସହତ ବାରନ୍ଦା ଉପରକୁ ଉଠିଯାଇ ତା ଆଡ଼କୁ ଅନେଇ ପରୁଣଲ— କଅଣ ଲେଡ଼ା ?

ନନ୍ଦ ଆଜୁଲି ଦେଖାଇଲା ଗୋଟେ ପୁରୁଣା ଛୁଣ୍ଟା ସବୁଜ ପତାକା ଆଡ଼େ । ପୁରୁଣା ଛୁଣ୍ଟା ପତାକାଟା ଝରକା ଉପରେ ଝୁଲାଇ ଦେଇଥିଲା । ସରଞ୍ଜାମ ପୋରୁପୋଡ଼ି କରିବା ପାଇଁ ଝାଡ଼ୁଝାଡ଼ି ତା ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲା ରାମକୃଷ୍ଣ—ବସିଆ ଏଇଠି । ବାହାରକୁ ଯିବୁ ନାହିଁ ।

ତା ପରେ ସୁନ୍ଦର ପାଖକୁ ଯାଇ ହାତ ଠାରି ଭାଇ ପାଖରେ ବସିବା ପାଇଁ କହି ତର ତର ହୋଇ ବାହାରିଗଲା ବାହାରକୁ । ଦଶଟା ବାଜିବ ପରା । ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ସ୍ତେଶାଲ ଟେନ ଆସିଯିବ ଏଇନେ ।

ଟେଲିଫୋନଟା ବାଜିଉଠିଲା । ଫୋନ ଉଠାଇ କହିଲେ ରାମକୃଷ୍ଣ—ହ୍ୟାଲୋ !

ଷ୍ଟେସନର ବଡ଼ବାବୁ ଷ୍ଟେଶାଲ ପ୍ରତିବା କଥା କହି ଆବଶ୍ୟକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ
ସାବଧାନ କରାଇଦେଲେ ।

ଫୋନଟା ରଖିଦେଇ ଗୋଟିଏ ହାତରେ କାଠଦଣ୍ଡ ଉପରେ ଗୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା
ଲୁଲ ହାତ ପକାକା ଖଣ୍ଡକୁ ଧରି ଫାଟକ ଅର୍ଗଲ ପକାଇ ତାକୁ ବନ୍ଦ କରି ତାଲ ପକାଇ
ରେଲ ଲାଇନର କିଛି ଦୂରରେ ଫାଟକ ମଝିରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲେ ରାମକୃଷ୍ଣ ।

ବିଗୁଲ ବଜାଇ ଫାଟକ ଆଡ଼କୁ ମାଡ଼ି ଆସୁଥିଲା ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ଷ୍ଟେଶାଲ
ଗାଡ଼ି ।

ଇଞ୍ଜିନର ଧୁଆଁ ଆଖି ଆଗରେ ଭସିଉଠିଲା । ଆହୁରି ମାଇଲଏ ବାଟ ବାକି
ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ, କିନ୍ତୁ ବେଶ୍ ଘନ ଘନ ବିଗୁଲ୍ ବଜାଉଥିଲା ଡ୍ରାଇଭର ।

ଫାଟକ ଦୁଇପାଖର ଅର୍ଗଲ ଉପରେ ଆଖି ପକାଇଲେ ରାମକୃଷ୍ଣ । ଠିକ୍ ଥିଲା ସବୁ ।
ଗୁଆର ଉଭୟ ପାଖରେ ଢଳ ଚାରି ଖଣ୍ଡ ଶଗଡ଼, ଗୋଟେ ବସ୍ ଏବଂ ଗୋଟେ ଟ୍ରକ୍
ଅଟକ ରହିଲେ ଫାଟକ ବନ୍ଦଥିବା ଯୋଗୁ । ଦୁଇ ପାଖରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଭିଡ଼
ରେଲବାଇର ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ଷ୍ଟେଶାଲ ଟ୍ରେନ୍ ଦେଖିବା ପାଇଁ । ବଡ଼ ବଡ଼ ସେଲୁନ
ଗୁଡ଼ା ବି ଦେଖିବାର ଆକର୍ଷଣ, ଶହେ ଲୋକ ବସିବାଭଳି ଗୋଟେ ବଗିଚେ ଜଣେ
ଜଣେ ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା । ଭାଗ୍ୟବାନ ହୋଇ ନ ଥିଲେ ଏତେ ସୁଖ
ମିଳନ୍ତା କେଉଁଠୁ ?

ଗାଡ଼ଟା ଆହୁରି ପାଖକୁ ଆସିଗଲା ।

ରାମକୃଷ୍ଣ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଆସୁଥିବା ଦର୍ଶକମାନଙ୍କୁ ସାବଧାନ କରି ଦେଇ କହିଲା,
“ସାବଧାନ ! ଆଜି ଆଗକୁ ଆସ ନାହିଁ । ନେହେରୁ ହେଉଛନ୍ତି ପଛକୁ ଟିକେ ହଟିଯାଇ
ଛୁଡ଼ା ହୁଅ ।”

ହା ହଁ ! କରୁ କରୁ ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଲାଇନ ଉପରକୁ ଦଉଡ଼ିଗଲା ଗୋଟିଏ
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପିଲା । ସାତ ଆଠ ବରଷର ହେବ ବୋଧେ ।

ଆଗେଇ ଆସୁଥିବା ଇଞ୍ଜିନ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଥିଲା ରାମକୃଷ୍ଣ । ସମସ୍ତଙ୍କର ଚିତ୍କାର
ଶୁଣି ତମକି ପଡ଼ି ଚାହିଁଲା ବେଳକୁ ଦେଖିଲା ସାତ ଆଠ ବରଷର ପିଲାଟିଏ ଦଉଡ଼ି

ଯାଉଛି ଲଜନ୍ ପାରି ହେବା ପାଇଁ । ବିଗୁଲ ବଜାଇ ଟ୍ରେକ୍ କସିଲା ଭ୍ରାଜଭର । ଟ୍ରେକ୍ କସା ରେଳ ଗଡ଼ର ଚକଗୁଡ଼ା ରେଳ ସହ ଉପରେ ଘସି ହୋଇ ଗୋଟିଏ କର୍କଶ ଶବ୍ଦ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିଲା ।

ଉପସ୍ଥିତ ବୁଦ୍ଧି ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପରାୟଣତାର ତାଡ଼ନାରେ ଆଖି ପିଛୁଳାକେ ଲଜନ୍ ଉପରକୁ ଡେଇଁପଡ଼ିଲା ରାମକୃଷ୍ଣ । ଆଉ ପିଲଟିର ହାତ ଧରି ପ୍ରାୟ ବାହାରକୁ ଫେରି ଦେଲା ସେ । ତା ପରେ ଡିଆଁ ମାରି ବାହାର ଆସିବା ପାଇଁ ଯାଇ ସେ କିନ୍ତୁ ଆଉ ଫେରିପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଟ୍ରେକ୍ କସି ଖଣ୍ଡେ ଦୂର ଆଗକୁ ଯାଇ ଛୁଡ଼ା ହୋଇଗଲା ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ବଡ଼ ଗାଡ଼ି ।

ଜମା ହୋଇଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ କୋଳାହଳରେ ମୁଣରତ ହୋଇ ଉଠିଲା ସ୍ଥାନଟି ।

ଯେତେବେଳେ ଠାବ କରାଗଲା ରାମକୃଷ୍ଣକୁ ସେତେବେଳେ ସେ ଆଉ ଏକ ଏବଂ ଅବିଭକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ରେଳ ଚକ ତଳେ ପେଣି ହୋଇଯାଇ ଖଣ୍ଡ ବିଖଣ୍ଡ ଶରୀର ତା'ର ପଡ଼ିଥିଲା ରେଳବାଡ଼ି ତଳେ ।

ତା'ର ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଓ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗକୁ ଗୋଟିଏ କ୍ଳେତର ସାହାଯ୍ୟରେ ଫାଟକ ଘର ପାଖକୁ ଆଣି ଗୁଦର ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିଦେଲେ ଗୁରଜଣ କର୍ମଗୁଣ୍ଠ ।

ସବୁ ସାହେବ ସେତେବେଳକୁ ଠୁଳ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ଫାଟକ ପାଖରେ ।

ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖିରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ—ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଫାଟକର ନାମକର ଫାଟକବାଲା ଗଲା କୁଆଡ଼େ ?

ଦୁଇଟି ଫୁଲତୋଡ଼ା ହାତରେ ଧରି ଆଗରେ ଆସିଲେ ନନ୍ଦ ଓ ସୁନ୍ଦରୀ । ବାପ କାମ କରୁ କରୁ ହୁଏତ ଭୁଲିଯାଇଥିବ ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କୁ ଦେବା ପାଇଁ । ବାପ ଭୁଲିଗଲା ବୋଲି ସେମାନେ କ'ଣ ସ୍ମରଣ କରାଇଦେବେ ନାହିଁ ?

ସାନ ସାହେବ ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କୁ ଶବ ପାଖରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା, ବେଳେ ପିଲା ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଆସିବାର ଦେଖି କହିଲେ—ରାମକୃଷ୍ଣର ପୁଅ ଏବଂ ଝିଅ ସାର୍ । ଜଣେ ମୁକ ଏବଂ ଆଉ ଜଣେ ବଧୂର ।

ବଡ଼ ସାହେବ ନୀରବରେ ନତମସ୍ତକ ହୋଇ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲେ ରାମକୃଷ୍ଣର ଶବ୍ଦ ଆଗରେ ।

ଫୁଲ ତୋଡ଼ା ଦୁଇଟା ତାଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେବାପାଇଁ ହାତ ଟେକିଲେ ନନ୍ଦ ଏବଂ ସୁନ୍ଦରୀ ।

ଦୁହଁଙ୍କ ହାତରୁ ସଜ ଫୁଲର ଦୁଇଟା ତୋଡ଼ା ନେଇ ରାମକୃଷ୍ଣର ଶବ୍ଦ ଉପରେ ରଖି ଦେଇ କିଛି ଜାଣି ନ ଥିବା ଦୁଇଟି ଅବୋଧ ଶିଶୁକୁ କୋଳ ଉପରକୁ ଟେକି ନେଇ ଆଖି ମୁଦିଲେ ବଡ଼ ସାହେବ ।

ମଥାନତ କରି ନୀରବରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ ବଡ଼ ମଝିଆଁ ସାହେବ, ସାନ ମଝିଆଁ ସାହେବ, ସାନ ସାହେବ ଓ ଅନ୍ୟ ସାହେବମାନେ ଏବଂ ଅନେକ ଲୋକ ଯେଉଁମାନେ ଚନ୍ଦ୍ରନ୍ତ ଏବଂ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ରାମକୃଷ୍ଣକୁ ।

ମାଷ୍ଟ୍ରେ ଅଛନ୍ତି

ମାଷ୍ଟରବାବୁଙ୍କ ଚାକରୀ ଶେଷ ହୋଇଗଲା । ପଇଁ ଟିକା ବର୍ଷର କର୍ମମୟ ଜୀବନରେ ଅବସର ଆସିଲା । ଚାକରୀ ତ ଆଉ ସବୁଦିନ ରହନା ନାହିଁ ! ପଚାଶ ବର୍ଷରେ ଚାକରୀରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ସେ ଏବଂ ପାଠିଏ ବର୍ଷରେ ସେହି ମାଷ୍ଟର ଜୀବନର କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ଶେଷ ହେଲା । ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ ଘରକୁ ଆସି ଘରଣୀକୁ ଡାକ କହିଲେ, ଏଇ ଦେଖ—ସ୍କୁଲ ପିଲେ ମୋତେ କ'ଣ ଦେଇଛନ୍ତି ।

‘କୁଳସ କାଳରେ ଯେଉଁ ପିଲାମାନେ କିଛି ଦେଇପାରିଲେ ନାହିଁ—ସେମାନେ କୁମର ଚାକରୀ ଶେଷରେ କଅଣ ଦେଲେ ଶୁଣେ ।’ ପାଖକୁ ଲାଗିଆସି କହିଲେ ପାଟଣା ।

ମନରେ ଟିକିଏ ବ୍ୟଥା ପାଇଲେ ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ । ପିଲାମାନେ ତାଙ୍କୁ କିଛି ଦେଇନାହାନ୍ତି ବୋଲି ସେ କିପରି କହିବେ ! ଆଲୁଗାକତା, ସେହି ଏବଂ ନିଷ୍ଠା ଦେଇ ସେମାନଙ୍କୁ ମଣିଷ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ ସେ । ସମସ୍ତେ ମଣିଷ ହେଲେ ନାହିଁ ସତ; କିନ୍ତୁ ଉଦ୍ୟମରେ ଯିଏଟି କରିନାହାନ୍ତି ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ । ସେମାନେ କଅଣ କମ୍ ସେହି, ସମ୍ମାନ ଓ ଆଦର ଦେଇଥିଲେ ତାଙ୍କୁ । ସେସବୁ ପାଇ ସେ ତ ଧନ୍ୟ । ଆଜି ତାଙ୍କ ଜୀବନ ଗୁଡ଼ା ବରଗଛ ପରି ଶାଖାପ୍ରଶାଖା ମେଲି ସାୟାହାରେ ବି ଛାୟା ଦାନ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ।

ସେ ପାଟଣାଙ୍କ ହାତକୁ ଫେଁ ମ ଉପରେ ବସେଇ ହୋଇ ସୁନ୍ଦର ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖାଥିବା ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ମାନପତ୍ର ବଢ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲେ—ଦେଖ ଦେଖ କଅଣ ସବୁ ଲେଖିଛନ୍ତି ପିଲେ । ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ଅକାତଶୟନ, ଛିଡ଼ିପ୍ରଜ୍ଞ କରୁଣାସାଗର... ହୁଏ ହୁଏ ।

ଶ୍ରମଳ ହସର ଲହରୀରେ ଉତ୍ତୁଳିଉଠିଲା ପ୍ରାଙ୍ଗଣ । ପାଟଣା ଥରେ ଚାହିଁ ଦେଇ ରହିଦେଇ ମାନପତ୍ର ଏବଂ କହିଲେ—ଖାଲି ଏଇ କାତବନ୍ଧା କାଗଜଟା ନା ଆଉ କିଛି ତେଲ ଲୁଣର ସଂସାରରେ ଏହି ଦୁଇକୁ ସମ୍ମାନ କରି ରୂପ ଘର ଛପର ହୋଇଯିବ ନାହିଁ । ରୂପ ମାଇପର ଶ୍ରେଣୀ ବେଳେ ପଥ ହସନାହିଁ...ଆଉ ରୂପେ ନିଜେ

ଓପାସରେ ରହିଲେ ଓଲଟ ଅଳ୍ପ ମିଳିଯିବ ନାହିଁ । ଏହାପରେ ଯେଉଁ ଚରୋଟ ସମୟ ଆସୁଛି, ସେ କଥା କେବେ ଭବିଷ୍ୟ ?

ଏ ଯାଏ ସେଥିରୁ କିଛି ଭବିଷ୍ୟତରେ ସତ୍ୟସିଦ୍ଧି । ଭବିଷ୍ୟତ ସମୟ ପାଇଁ ନଥିଲେ । କେତେବେଳେ ଆଉ ଭବିଷ୍ୟତେ ସେ ! ପିଲାଗୁଡ଼ା ଦୁଃଖ ଥିଲେ । ବୋର୍ଡ଼ ପଞ୍ଜୀକୃତ ମୁଣ୍ଡପରେ ଲାଗିପଡ଼ି ଦିନବାର ପଡ଼ାଇଲେ ସବୁକୁ । ଦୁଃଖ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ନିଜ ଘରେ କୋଟିକ୍ଳାସ କଲେ । ଭଲ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍କୁଲ ଛୁଟି ହେବା ପରେ ଘରୋଇ ଲେଖା ପଢ଼ାଇଲେ । ତା' ପରେ ହରି ନାୟକର ପୁଅ...କି ତେଜସ୍ବୀନ ପିଲାଟି । ଶଶିଧାରୀ ପରି ବୁଦ୍ଧି । ବାପ କଲିକତାରେ କେଇଟା ଟଙ୍କା ପାଇଁ ମୁହଁମାଡ଼ି ପଡ଼ିଛି ବୋଲି ସେ ତ ଆଉ ଆଖିବୁଜି ରହିପାରନ୍ତେ ନାହିଁ ?

ହରିନାୟକର ପୁଅ ରଘୁନାଥ ନାୟକ । ରଘୁ ଏଥର ବୋର୍ଡ଼ ପଞ୍ଜୀକୃତ ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରଥମ ହେବ । ଏପରି ବୁଦ୍ଧିମାନ ଓ ଉଦ୍ୟମୀ ପିଲା ଛୁଟି କମ ଦେଖିଛନ୍ତି ସତ୍ୟସିଦ୍ଧି । ଯେଉଁଦିନ ବୋର୍ଡ଼ପଞ୍ଜୀକୃତ ଫଳ ବାହାରିବ, ସେଦିନ ସତ୍ୟସିଦ୍ଧି ରଘୁର ନାମଟା ଯଦି ପ୍ରଥମଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନରେ ଦେଖନ୍ତି...ଆଉ ଭବିଷ୍ୟତରେ ନାହିଁ ସେ । ସବୁ ସୁଖ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଏକାବେଳେ ଉପଭୋଗ ନକରି କହିଲେ—ଦେଖିବ ପାଟଣା...ରଘୁଆ ଏଥର ବୋର୍ଡ଼ ପଞ୍ଜୀକୃତ ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରଥମ ହେବ ।

—ରଘୁଆ ହେଉ ସେଥିରେ ତୁମ ସ୍କୁଲ ସୁନାମ ହେବ । ରଘୁଆର ଉନ୍ନତ ହେବ । କିନ୍ତୁ ତୁମର ଛୁଡ଼ି ଯାଇଥିବା ଚନ୍ଦର ତ ଶୀତଦିନ ଆଗରୁ ଯୋଡ଼ି ଦୋର ଯିବ ନାହିଁ । ବଳଦ ଝଣ୍ଟେ ଆଖିବାକୁ ଯେଉଁ ଟଙ୍କାର ଅଭାବ ପଡ଼ୁଛି, ତାହା ପୁଣି ଯିବ ନାହିଁ ।

ପାଟଣା କଥା ଶୁଣି କିନ୍ତୁ ଦବିଗଲେ ନାହିଁ ସତ୍ୟସିଦ୍ଧି । ହାତ ଡ଼ାକୁ ମାରି କହିଲେ—ସେଥିରୁ ହେବ ନ ହେବ ପରେ ଦେଖିବା, ହେଲେ ରଘୁଆ ଯଦି ପ୍ରଥମ ହୁଏ, ମୁଁ ତୁମପାଇଁ ଗୋଟି କନ୍ୟା ନିଶ୍ଚୟ ଆଣିଦେବି ପାଟଣା ।

ପାଟଣା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇ ଅନେଇଲେ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ।

ଏଇ ମଣିଷ ସହୃଦ ସେ ସ୍କୁଲର ବର୍ଷ ହେଲେ ସଂସାର କଲେଖି; କିନ୍ତୁ ଯେତକ ଦେଖିଛନ୍ତି ସେତକ ଅବାକ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଅଗତର ଦେଖାଠାରୁ ଏବର ଦେଖା ଭିତରେ କେତେ ନୂତନତା, କେତେ ଅଧିକ ଆକର୍ଷଣ । ପାଟଣା ଟିକିଏ ହାରିଯାଇ

କହିଲେ—ନନ୍ଦ, ହେଲ ଏଥର ମୁହଁରେ ଖଣ୍ଡେ କିଛି ଦେଇ ଚାହିଁଟିକେ ଆଗ ଖାଅ—
ତାପରେ ଗପିବ ପିଲାଙ୍କ କଥା ।

ମାଷ୍ଟର ବାବୁଙ୍କ ଛୋଟ ସଂସାର ସ୍ଥାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ । ସିଧିଟିଏ ବାହା ହୋଇ ସ୍ଥାମୀ
ପାଖରେ ଅଛି, ଭଲ ଚଳେ, ହେଲେ ଭଲ ଯୌତୁକ ଦେଇପାରିନାହାନ୍ତି ବୋଲି
ସମସ୍ତଙ୍କ ମନଟା ଏଯାଏ ଭଲ ହେଲନାହିଁ । ମନାନ୍ତର ରହଗଲା । ମନ ନଥିଲେ
ଅଲଗ ହେବା ବଡ଼କଥା ନୁହେଁ । ଦୁଃଖ ପାଆନ୍ତି ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ । ଗୋଟିଏ ବୋଲି
ସିଧିକୁ ଯୁକ୍ତି କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେହୁ ସେତିକି, ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଭଲ
ଯାଆନ୍ତି ପୁଣି । ସବୁ ସେଠାର ସିଧି କଥା ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ । ତଭିଲ ତାହାଲ ସୁନ୍ଦର
ଥାଏ । ରୂପ ପରି ରୁଚି । ତାକୁ ସ୍କୁଲରେ ପୁରେଇ ନଦେବା ପାଇଁ ମ୍ୟାନେଜିଂ
କମିଟିର ସଭାପତି ମିଶ୍ରବାବୁ ଯେଉଁ ଯିଦ୍ ଧରିଥିଲେ । ମିଶ୍ରଙ୍କ ନାଭୁଣୀ ସହଚ ତାଙ୍କ
ରାଆ ହୁଠରେ ଲୁଗା ସତା କରୁଥିବା ସବୁ ସେଠାର ସିଧି ଏକାକ୍ଲାସରେ ପୁଣି ଏକା
ବେଞ୍ଚରେ ବସି ପଡ଼ିବ । ହୋଇ ପାରେନା, ପୃଥିବୀ ପ୍ରଳୟ ହୋଇଗଲେ ପୁଣି ।

କିନ୍ତୁ ସେୟା ହେଲ, ସବୁ ସେଠାର ସିଧି ଉମାକୁ ଭର୍ତ୍ତିକରିବା ପାଇଁ ମାଷ୍ଟର
ବାବୁ ଯିଦ୍ ଧରି ବସିଲେ । ଉମାକୁ ସ୍କୁଲରେ ନ ନେଲେ ସେ ଚାଲି ଗୁଡ଼ିଦେବେ
ବୋଲି ସେତିକି ଇସ୍ତଫାପତ୍ର ଖଣ୍ଡିଏ ବି ମିଶ୍ରଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ।

ମିଶ୍ର ହାରିଗଲେ । ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ ବିଜୟବାନା ଉଡ଼ାଇ ଘରକୁ ଫେରି ଆସି
ସେତିକି କହିଲେ ସ୍ତ୍ରୀକୁ... ଶୁଣିବ... ଉମାର ଜୟ ହେଲା । ତାକୁ ସ୍କୁଲରେ ନେବାପାଇଁ
ମିଶ୍ର ନଇଲେ ।

ପାଟଣା ସବୁ ଜାଣିଶୁଣିକି ପଚାରି ଦେଲେ... ହେଲେ ତୁମର କଅଣ ହେଲା ?
ତୁମ ସିଧି ସେ, ତେଣେ ଦଶହରା ଭାର ନଥିବା ଯୋଗୁ ଶାଶୁର କପଟ ସହୃଦ୍ୟ,
ଥରେ ହେଲେ ଭାବିଲ ନାହିଁ ତ ।

ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ ସବୁକଥା ମନେ ରଖନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ନିଜ କଥା ମନେ କରିବା ପାଇଁ
ସମୟ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ଶାଠିଏ ବର୍ଷରେ ସେ କେବେହେଲେ ଦିନଟିଏ ନିଜପାଇଁ
ଦେଇପାରିଲେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ସବୁ ଦିନଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଯିବା... ଆସିବା...
ପୁଣ୍ୟ, ଦୁଃଖରେ ପୁଣି । ସେମାନଙ୍କର କୋଳାହଳରେ ତାଙ୍କ ଚୁଣ୍ଡର ସବୁ ସକୋଚ
କଟିଯାଇ ସେ ବି ପାଟିକରି କହି ଉଠିଛନ୍ତି... ଅନନ୍ଦ କର... ମଉଜ କର... ଉଦ୍ୟମ
କର, ସତ୍ୟକୁ ରକ୍ଷା କରି ବଡ଼ ହେବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କର ।

ପାଟଣା ଗିନାରେ ଗରମ ମୁଢ଼ି ଓ ଚାନ୍ଦା କପେ ଆଣି ଧରି ଦେଲେ ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ ।
ମୁଢ଼ି କଲେ ଚୋବାଇଲବେଳେ କହିଲେ ସେ ଅବସର ହୋଇଗଲା । ସେହିନ
ପରି ଲଗୁଛି । ତୁମର ମନେ ଆଇପାରେ ।

ତୁମର ମନେଥିଲେ ହେଲାନି ସେ; ମୋତେ ପୁଣି ମନେ ପକାଇବାକୁ ହେବ ।
କହିଲେ ପାଟଣା ।

ହଁ, ନତକଥା । ମୋର ସବୁ ମନେଅଛି । ତୁମେ ବୋହୂ ହୋଇ ଆସିବାର
ସପ୍ତମଙ୍ଗଳା ନପୁରୁବା ଆଗରୁ ଏଇ ମାଷ୍ଟର ଶୁକର ପାଇଥିଲି ।

ହସି ଦେଇ ପାଟଣା କହିଲେ କନ୍ୟା ସୁନାର ହାତ ଧରିଲେ ଏଇମିତି ହୁଏ ।

ଚାନ୍ଦାରୁ ଚୁଲେ ଶୋଷି ନେଇ କହିଲେ ସତ୍ୟସିଂହ—କନ୍ୟାସୁନା ନୁହେଁ ତ
ଅନ୍ଧ କଥା ! ଶୁକରଟା ଶୁଣୁର ଘର ଯୌତୁକ ଭଳି ଆସିଲା । ତୁମ ବାପା ଦେଉଥିଲେ
ବି ମୁଁ ସିନା ସେହିନ ଯୌତୁକ ନବାପାଇଁ ମନାକରି ଦେଇଥିଲି; ହେଲେ, ସଭିଜଠାରୁ
ଯିଏ କେତେ ବଡ଼ ସିଏ ଅନ୍ୟ ରକମ ଭିତ୍ତି ରଖିଥିଲା ।

ସତ୍ୟସିଂହ ମୁଢ଼ି ଖାଇଲେ, ଚାନ୍ଦା ପିଇଲେ ଏବଂ ତା'ପରେ ଲୁଗା
ବଦେଲାଇବା ପାଇଁ ଗାଧୁଆ ଘରକୁ ପଢ଼ିଗଲେ ।

ପାଟଣା ଏହି ଅବସରରେ ପିଲାମାନେ ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ ଦେଇଥିବା ମାନପତ୍ର ଆଣି
ପଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ସାର୍, ଆପଣଙ୍କୁ ଆମେ ଭୁଲି ଯାଇପାରୁ, କିନ୍ତୁ ଆପଣ ଆମକୁ କେବେ
ଭୁଲିଯାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ସତ୍ୟ, ଦୟା, କ୍ଷମା, ସଜ୍ଜଳ ଓ ଉଦ୍ୟମ—କରିବର ଏହି
ପାଞ୍ଚଟି ଗୁଣକୁ ଆମେ ମନେ ନପକାଇଲେ ବି ଆମପାଇଁ ଆପଣ ମନେ ପକାଇବେ,
ସକାଳ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଭୁଲିଯାମୁଲେ ପାଣି ଦେଲବେଳେ ଆମମାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ କାମନା
କରିବେ ।

ଆପଣଙ୍କୁ ପୁଣି ଅବସର ଦେବ କିଏ ? ଏଯାଏ ଯିଏ ଅବସର ବୋଲି କହି
ଜାଣିନାହିଁ, ତା'କୁ ପୁଣି ଆମେ ବଦାସ୍ତ ଦେବାକୁ ସାହସ କରିବୁ କିପରି !

ସାର୍ ! ଆପଣ ଯେତେ ଶିଖାଇଲେ ବି ଆମେ ଅନେକ ଭୁଲ କରିବୁ । ଆଉ
ଆମେ ଜାଣୁ ଏସବୁ ସତ୍ତ୍ୱେ ଆପଣ ଆମୁମାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବେ ଭୁଲିଯିବେ ନାହିଁ ।

ଏହାହିଁ ଆମର ସନ୍ତୋଷ । ଏହାହିଁ ଆମର ଆନନ୍ଦ ଏବଂ ଏହାହିଁ ଆତ୍ମମାନଙ୍କୁ
ଆପଣଙ୍କର ଅସୀମ ଅନୁପମ ଆଶୀର୍ବାଦ ।

ପାଟଣା ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ ଅନ୍ୟ କେହି ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ଯାଇଥିଲେ । ସେଇ ଶୁଣିବ
ଆଲୋକରେ ଦେଖିଲେ ସ୍ଵାମୀଙ୍କର ଅଭିନବ ରୂପ, ବାୟୁର ସ୍ପର୍ଶରେ ଅଭିନବ କଲେ
ତାଙ୍କର ଅସୀମ କୋମଳତା ଏବଂ ଜୀବନର ଚୋଲାହଳରେ ଶୁଣିଲେ ତାଙ୍କ ଜୀବନର
ଜୟଗାନ ।

ସ୍ନାନ ଶେଷ କରି ଠାକୁର ଘରେ ସଞ୍ଚା ସାର ଦେଖି ଆସିଲା ବେଳକୁ ପାଟଣା
ସେହୁପରି ବସିଥିଲେ ।

ମଉନ ହୋଇ ବସିରହିଲ ଯେ ଭରୁଛୁ... ଅବସର ନେଲି ବୋଲି । ମୁଁ କିନ୍ତୁ
ଭରୁନାହିଁ ପାର । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଭରୁଛୁ ଦିନଯାକ ଘରେ ବସି ରହିଲେ ତୁମେ ସହି
ପାରିବ ତ !

ମୁହଁରେ ହସ, ଶୁଭିଆଡ଼େ କୃପ୍ତ ର ବ୍ୟାପ୍ତି । ପାଟଣା ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି । ସେ
ଯେ ଘରେ ବସି ବସି ମାଲ ଗଡ଼େଇ ଦିନ କଟାଇ ଦେବେନାହିଁ, ଏହା ମଧ୍ୟ ସେ
ଜାଣନ୍ତି । ତେଣୁ ସେ କହିଲେ, ନା ସେ ଚନ୍ଦ୍ରା ମୋର ନାହିଁ । ତୁମେ ଯେ ବସି
ରହିପାରିବ ନାହିଁ, ମୁଁ କଥର ଜାଣିନି ଯେ ନୂଆ କରି ଭାବିବ ! ହେଲେ ଭରୁଛୁ ଅବସର
ନେବା ପରେ ଦରମା ଗଣ୍ଡାକ ତ ଆଉ ପୁରୁ ମିଳିବ ନାହିଁ, ତତ୍ତ୍ଵେ ପାଇ ଗୋଟିକର
କାମ କରଲି ହେବ ଭରୁଛୁ ।

ନା, ସତ୍ୟପିତୃ ସେକଥା ଦିନେ ହେଲେ ଭବନଥିଲେ । ଏତେ ଲୋକ
ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଯେ କେବଳ ନିଜକଥା ଭାବିବେ କାହିଁକି ? ଭାତ, ଡାଲି ଖାଉଥିଲେ,
ମୁଢ଼ି ଆଉ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟବେଳେ ପାଇ ନିଜକୁ ଧନ୍ୟ ମନେ କରୁଥିଲେ—ଏବେ ନହେଲା
କେବଳ ଭାତ ଆଉ ଶାଗ ଖାଇବେ, ମୁଢ଼ି ବନ୍ଦ କରି କେବଳ ଶୁଦ୍ଧା ପିଇବେ; ତଥାପି
ଭାବିବେ ନାହିଁ । ଭାବିବା ପାଇଁ ଅନେକ କଥା ଅଛି । ଖାଇବା ପିଇବାଟା ଜୀବନରେ
ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କଥା ନୁହେଁ ।

• ରଘୁ ନାୟକ କଲେଜକୁ ନଗଲେ ଚଳିବ କିପରି ? ଉମାକୁ ମାସକୁ ପାଞ୍ଚ
ଟଙ୍କା ଦେଇ ନିପାରିଲେ ସେ ପାଠ ପଢ଼ିବ କେମିତି ? ଆଉ ପୋଷ୍ଟାଫିସରେ ପଶୁଣ
ଟଙ୍କାରେ କାମ କରୁଥିବା ଡାକ ପିଅନର ସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କୁ ଧରମବାସ କରନ୍ତି । ବିଶୁଣ
ପାଞ୍ଚ ପ୍ରାଣୀ କୁଟୁମ୍ବ ଚଳାଇ ନିପାରି ବେଦମ ହୋଇଯାଇଛି । ଚିତ୍ତପନର ସାତଟା
ଟଙ୍କା ତା'ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ନିପାରିଲେ ସେ ପୁଣି ଚଳିବ କିପରି ?

ପାଟଣା ସେତେବେଳେ ବୋହୂ ହୋଇ ଆସିଲେ, ସେତେବେଳେ ସହାର ତଥା କିଛି ଜାଣି ନଥିଲେ ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ । ତହିଁ ଶୁଭର ସ୍ଥମ ସମ୍ପାଦକ ନିଶାନ୍ତ ସାରି ପରୁଷଲେ ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ...ସୁଖୀ ହେବା ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ବୁଝାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ତୁମେ କଣ ବୁଝି ନହୁବ ପାଟଣା !

ପାଟଣା ଯାହା କହୁଥିଲେ ତାଙ୍କର ସିନା ମନେ ନଥିଲା; କିନ୍ତୁ ମନେ ରଖିଥିଲେ ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ । ସେଇ ପଦକ ଉତ୍ତର ଶୁଣି ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଖରେ ବୁଝିଜାଣି ଜଣାଇ କହୁଥିଲେ—ମୋ ମନକଥା ବୁଝିଲ ତାହାହେଲେ, ଏଥର ମୁଁ ବଡ଼ ସୁଖୀ, ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟବାନ ପ୍ରଭୁ ।

ପାଟଣା ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ ଜଣିବ ହୋଇ ଯିବାର ଦେଖି ଚିନ୍ତାଧାରରେ ସେ ଥିଲେ । ସ୍ବାମୀଙ୍କ ମନକୁ ତାଙ୍କ ଉତ୍ତର ପାଇଲା ନାହିଁ ବୋଲି ଥର ଉଠିଥିଲେ ଭବରେ । ତାପରେ କହୁଥିଲେ ଗୁଣ୍ଡୁଗୁଣ୍ଡ ହୋଇ...ମୋତେ ଭଲ ବୁଝିବନି...ମୁଁ କହୁ କହୁ କଅଣ କହୁଦେଲି ।

ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ଶୁଣି କଣ ଆଉ ଥରେ ସେହି ପଦେ କଥା କହିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ ।

ସେହି ପଦେ କଥା କହିବା ପାଇଁ ଯାଇ ଶିହର ଉଠିଥିଲେ ପାଟଣା । ସ୍ବାମୀଙ୍କ ଅନୁରୋଧ ଏଡ଼ି ନପାରି କହୁଥିଲେ ସୁଖୀ—ଜୀବନ ଅତି ବଡ଼; ତାକୁ ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ କରି ଦିଅ ନାହିଁ ।

ସମସ୍ତେ ବୁଝନ୍ତି ଜୀବନ ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ତାକୁ ବଡ଼ କରିବା ପାଇଁ ଶିଖି । କିନ୍ତୁ ପାଟଣା କହୁଥିଲେ ଠିକ୍ ତାର ଓଲଟା । ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ ଅବାକ୍ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ।

ଏହି ପଦେ କଥା ସେହି ଶୁଭର ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ଅବଧୂରଣୀୟ କରି ତାଙ୍କ ଜୀବନକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବଦଳାଇ ଦେଇଥିଲା । ସବୁ ବୁଦ୍ଧିର ମୋହ ଗୁଡ଼ି ସେ ମାଷ୍ଟର ହେବା ପାଇଁ ସଜ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ।

ମିଶ୍ରେ ସେତେବେଳେ ବୁଝିଲେ ତାଙ୍କ ଠାରୁ ପାଞ୍ଚ ବରଷର ବଡ଼ । ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ପ୍ରତାପରେ ଅବୁଧିଲେ ପାଞ୍ଚ ଦଶ ଖିର ଲୋକ । ତାଙ୍କୁ ଚକାଇ ପଠାଇ କହୁଥିଲେ ସେ—ଅଦାଲତର ସେସ୍‌କାର ବୁଦ୍ଧିର ଗୁଡ଼ି ମାଷ୍ଟର ହେବା ପାଇଁ ମନ କଲୁ ସତ୍ୟ । ପାଠପଢ଼ି ମଣିଷ ବୁଲାଇ ହୁଏ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ବୋକା ବୁଝିବ ବୋଲି ଏଇ ପ୍ରଥମ ଦେଖିଲି ରେ ।

ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ ସେଦିନ ଉତ୍ତର ଦେଇନଥିଲେ । ସତ୍ୟର ଚିକଳ ନାହିଁ । ସିଏ ସତ୍ୟକୁ ଚିହ୍ନି ନାହିଁ, ତାକୁ ସତ୍ୟର ସ୍ବରୂପ କହି ବୁଝାଇ ଦେବ ନାହିଁ ।

ସେହିଦିନୁ ଗୁଳିସି ବର୍ଷଧି କେବଳ ସ୍କୁଲ ଏବଂ ଘର ସହୃଦ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଐକାନ୍ତକ ଉଷ୍ଣ ସମ୍ପର୍କ ରହି ଉଠିଥିଲା । ସ୍କୁଲର ଶହ ଶହ ଛାତ୍ର ଓ ଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ସେ ପଢ଼ାଇଛନ୍ତି, ଶିଖେଇଛନ୍ତି, ଭଲ ସଂଗୋଧନ କରି ଠିକ୍ ବାଟରେ ଯିବା ପାଇଁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରିଛନ୍ତି...ଉତ୍ସାହ ଦେଇଛନ୍ତି । ପ୍ରତିଦିନ ସେହି ଏକା ପରି କାମରେ ସେ ଦେଖିଥିଲେ ଏକ ଅଭିନବ ନୃତ୍ୟନଟ୍ । ଗତାନୁଗତିକ ଜୀବନବୃତ୍ତିରୁ ଜ୍ଞାନ ନପାଇ ସେ ପାଢ଼ାଥିଲେ ସତ୍ୟକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ପ୍ରଜ୍ଞାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାରେ ଜ୍ଞାନୀସ୍ଥାନ ଏକ ଅବିରାମ ଉଦ୍ୟମ ଧାରାର ଅବାରତ ଅନୁପ୍ରେରଣା ।

ସେଦିନର ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖିନାହାନ୍ତି ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ । ସେଥିପାଇଁ ପାଠ୍ୟପାଠର ତେଲ ଲୁଣର କଥା ଶୁଣି ଟିକେ ହସି ଦେଇ କହିଲେ...ବହୁବର୍ଷ କଲେ ତୁମେ ପଢ଼େ କଥା କହିଥିଲ । ହୁଏତ ତୁମର ମନେ ନାହିଁ...ମୋର କଳ୍ପ ମନେ ଅଛି ପାର ।

ପାଠ୍ୟ କହିଲେ—ମୋ କଥା ବି ମନେ ପଡ଼େ ତାହାହେଲେ !

ମନେ ପଡ଼ିବନି ? ଅନ୍ଧାରରେ ଦରୁଣି ହେଲବେଳେ ତୁମେ ତ ମୋତେ ବଞ୍ଚାଉଁର ପନ୍ଧାନ ଦେଇଥିଲ । ସେଦିନ ତୁମେ କହିଥିଲ ନା—ଜୀବନ ଅନେକ ବଡ଼ । ତାକୁ ଗ୍ରେଟ କରିଦିଅ ନା । ଆଜି ବି ଠିକ୍ ସେହି କଥା ମୋର ମନେ ଅଛି ପାର । ଜୀବନ ଅନେକ ବଡ଼, ତେଲ ଲୁଣର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି । କଳ୍ପ ସେଥିପାଇଁ ତାକୁ ଗ୍ରେଟ କରିଦେବା ?

ପାଠ୍ୟ ସତରେ ଲଜ୍ଜିତ ହେଲେ ଏଥିରେ ।

କଳ୍ପ ସଂସାର ଚଳିବ କିପରି ? ତନିଗହ ଟଙ୍କା ମିଳୁଥିଲା ମାସକୁ, ଆସନ୍ତା ମାସଠାରୁ ପଚାଶଟଙ୍କା ମିଳିବ ।

ଏକ ସଂସାରରେ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ହେଲେ ଘର ଗୋଟିଏ ଲୋଡ଼ା, ଆବଶ୍ୟକ ଖାଦ୍ୟ ଓ ବସ୍ତ୍ର ଏବଂ ରୋଗରେ ପଡ଼ିଲେ ଔଷଧ ଏବଂ ଚିକିତ୍ସା, ସମାଜରେ ଏକା ରହି ହୁଏ ନାହିଁ । ଜଣକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଆଉ ଦଶଜଣ ଚଳନ୍ତି, ସୁଖି ଦଶଜଣଙ୍କ ମତାମତ ଓ ଯିବା ଆସିବାକୁ ସମାଜକିତାର ଚଳଣି ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ମାନ ଦେଇ ସଂଗୋଳି ନେବାକୁ

ପଡ଼େ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ । ଗଢୁଆ, ଉମା, ଯଦୁଙ୍କ ପରି ଆହୁରି ଅନେକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଡ଼ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତି ମଃସ୍ତୁର ଓ ମାଷ୍ଟୁରାଣୀଙ୍କ ହାତ ଟେକାନ୍ତୁ, ନିଜର କ୍ଷମତା କେତେ, ତାହା କେବେ ବିଶ୍ୱରକୁ ନେଇ ନାହାନ୍ତି ଦୁହେଁ—କିନ୍ତୁ ମାଗିବା ହାତ ଆଡ଼କୁ ସହାନୁଭୂତିରେ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ଯାଇଛି ଦୁହେଁଙ୍କର ହାତ ।

ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ କହିଲେ—ମୁଁ ସାଧାରଣ ଶିକ୍ଷକ ହେବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି କିନ୍ତୁ ଶିକ୍ଷକ ଯାହା କୁହେ ତାକୁ ସୂଚି କାର୍ଯ୍ୟରେ କିଏ ତ ପରୀକ୍ଷିତ କରିବ । କେବଳ କହିବା ଲୋକର ସଂଖ୍ୟା ଏତେ ବେଶୀ ଯେ, କହିବା କଥାକୁ ପାଳନ କରିବା ପାଇଁ ଆଉ କେହି ଲୋକ ନାହାନ୍ତି ଯେପରି !

ପାଟଣା ସବୁ ଚାଲୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଘରସଂସାର ତ ଆଉ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଚଳାଇବାକୁ ଡ୍ରଏ ନାହିଁ । ସବୁ କଥାକୁ ନିଆ ନକଲେ ଅଚଳ ହୋଇଯିବ ଏଇ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସମୟ । ସେଥିପାଇଁ ଚିନ୍ତାରେ ଟଙ୍କାରେ ଚଳୁନଥିବା ସଂସାରଟିକୁ ପରସ୍ତ ଟଙ୍କାରେ ଚଳାଇ ନେବାପାଇଁ ସେ ଭାବୁଥିଲେ ଏବେ ।

ସବୁ ଭବନାର ଶେଷକରି କହିଲେ ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ—ଆମେ ଏତେ ଭାବିବା କାହିଁକି ? ସତ୍ୟ, ଧର୍ମ ଯାହାକୁ ଆଶ୍ରା କରିଅଛନ୍ତି, ମଣିଷ ଯାହାକୁ ମୂଳକର ବଞ୍ଚିରହୁଛି—ସେ ଆମ କଥା ଚାହିଁବେନି ! ସବୁଆଡ଼କୁ ପୁଣି ସମସ୍ତଙ୍କ ଦେଖି ଚାହିଁ ପା ନୁ ବୋଲି ସିନା ତ ଜଣେ ଚକାଡ଼ୋଳା ଯୋଡ଼ିବ ଏବେ ବଡ଼ ବଡ଼ !

ପାଟଣା ଆଉ ଯୁକ୍ତ କଲେନାହିଁ । ସେ ଜାଣନ୍ତି ସ୍ୱାମୀ ସଙ୍କଟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲେ ସଙ୍କଟଚାରଣକୁ ସୁରଣ କରନ୍ତି । ନିଜର ସବୁ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ କରିବା ପାଇଁ ଆଉ ଜଣଙ୍କ ଉପରେ ଭାର ପକାଇ ଦେଇ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ମନରେ ପୁଣି ନିଜ କାମରେ ଲାଗିଯାଆନ୍ତି । ସିଏ ଏହି ବିଶ୍ୱ-ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସୃଷ୍ଟି କରିବ । ସିଏ ଯେ ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁଙ୍କ ପରି ସହସ୍ର କୋଟି ଜୀବର ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ରର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିଶ୍ଚୟ କରିଥାଏ, ଏହି ଅତି ସାଧାରଣ ବିଶ୍ୱାସଟି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରନ୍ତି ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ ।

କିନ୍ତୁ ସମୟ ଭାଗବତ ପାଠ କଲେ ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ । ପାଟଣା ବେଶ୍ ମନଦେଇ ଶୁଣିଲେ ।

ଉକ୍ତ ଓ ଭାଗବତଟି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜୀବନର ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ମାର୍ଗ ।

ରାତି ବେଶୀ ହେଉଥିଲା ! ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ ଭାଗବତ ପଢ଼ା ଶେଷ କରି କହିଲେ—କାଲିଠାରୁ ତ ଆଉ ଦଶଟାରୁ ଦଇଡ଼ିବାକୁ ହେବନାହିଁ । ଭାବୁଛି ଦୁଇଦିନ ଯାଇ କୁନକୁ ଦେଖି ଆସିବି । ଅନେକ ଦିନ ହେଲା ଆସିନାହିଁ ତାହା ।

ପାଟଣା ପ୍ରମାଣ ଖାଇବାପାଇଁ ଅସନ ପାତଦେଇ କହିଲେ—ହାତ ମୁହଁ ଧୁଅ ।
ହାତ ମୁହଁ ଧୋଇ ଅସନରେ ଆସି ବସିଲେ ସତ୍ୟସିଂହ ।

ତାଙ୍କୁ ବାଡ଼ିଦେଇ ନିଜପାଇଁ ବାଡ଼ି ପାଖରେ ବସିଲେ ପାଟଣା । ଶୁଣିବେ
ପାଟ ହୋଇ ଖାଇବା ବୁଝିଲେ ବହୁବର୍ଷର ଅଭ୍ୟାସ । ନିଶେ ଆଉ ନିକଟେ ପ୍ରତି
ଖାଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ମୁହଁକୁ ହାତ ଉଠିବା ପୁଟୁରୁ ଦାଣ୍ଡ ଦରଜାରେ ଡେଇଁ ଚଳି କିଏ ।

ଏତେ ଶୁଣିବେ ପୁଣି ଆସିଲ କିଏ, ବୁଝିଆ କେହି ଆସିଲେ ପରା ? ଆସନ
ଉପରୁ ଉଠିଲେ ସତ୍ୟସିଂହ, ପଛେ ପଛେ ଅନୁପରଣ ଚଳେ ପାଟଣା ।

ଦରଜା ଖୋଲିଦେଇ କିନ୍ତୁ ଅବାଟ ହୋଇଗଲେ ସତ୍ୟସିଂହ ।

ହର ନାୟକର ପୁଅ ଏକାତ୍ରଣ ଶ୍ରେଣୀର ବୋର୍ଡ଼ ପଢ଼ାଣୀ ଦେଇଥିବା ରଘୁନାୟକ ।

—ଆ ଆ, ଭିତରକୁ ଆ ବାପା, ଏତେ ଶୁଣିବେ ଆସିଲୁ ଯେ, କିନ୍ତୁ ଅପୁରୁଷା
ହୋଇ ନାହିଁ ତ ?

ତାକୁ ଭିତରକୁ ପାଶ୍ଚେଟି ଆଣି କର୍ମଳ ସ୍ଵରରେ କହିଲେ ସତ୍ୟସିଂହ ।

—ଖାଇବୁ ରଘୁ, ନହେଲେ ଗଣ୍ଡିଏ ଖାଇଦେ ବାପା । କହିଲେ ପାଟଣା ।

ମଉନ ହୋଇ ରହିଥିବା ରଘୁକୁ ଶୁଣି କହିଲେ ସତ୍ୟସିଂହ...କିରେ କିନ୍ତୁ
ନକହୁ ଚୁପ୍ ହେଇ ରହିଲୁ ଯେ... ।

ଏତେବେଳେ ଆଉ ଚୁପ୍ ହୋଇ ରହିପାରିଲ ନାହିଁ ରଘୁଆ । ସ୍ଵେଦ ଓ
ସହାନୁଭୂତିର ଉତ୍ସ ପାଖରେ ବେଦନା ବନ୍ଧି ଶାନ୍ତି ବୋହୁଯାଏ । ସେ ସେ କରି
ବାଧିଉଠିଲା ସେ ।

ତାକୁ ନିଜ ଉପରକୁ ଆଉଁନେଇ ନେଇ କହିଲେ ସତ୍ୟସିଂହ...କଅଣ ହେଲୁ...
ତାମ ତୁ ବାଞ୍ଚିଲୁ...କିଏ କହୁ କହିଲା... ?

ଉତ୍ତର ଦେଇପାରିଲା ନାହିଁ ରଘୁ । ସେହି ସ୍ଵେଦବୋଳା ହାତର ପରଶ ପାଇ
ଦେବନ ଫୁଲ ଫୁଲ ବାନ୍ଧିଲା ଘଡ଼ିଏ । ତାପରେ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳିନେଇ କହିଲା—ମୋର
ଭେଳା ବୁଝିଗଲା ଯାଉ । ମୋ ବାପର କାଳ ହୋଇଗଲା । କଲିକତାରୁ ଶୁଣୁ
କେତେ ଚିଠି ଦେଇଥିଲା ।

ହର ନାୟକ ମଉନର ତା'ହେଲେ ।

ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ ବଡ଼ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ।

ପାଞ୍ଚଟା ଋତୁର ମଥା ଉପରେ ହାତ ରଖି କହିଲେ...ତୁ ଆଉ କାନ୍ଦନା ବାପା,
କାତର ନହୋଇ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡାକ...ସେ ତୋତେ ଶକ୍ତି ଦେବେ ।

ଚରଣି ଚର ଦୃଷ୍ଟିତୋଳି ମାଷ୍ଟର ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ କହିଲେ ଋତୁ...ଆପଣ
ଏତେ ଆଶା କରିଥିଲେ ସାର୍ କିନ୍ତୁ ମୋର ତ ଆଉ ପଡ଼ା ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।
ଆପଣଙ୍କୁ କଥା ଦେଇଥିଲି ପଡ଼ିବ ବୋଲି...ସେକଥା କେବଳ କଥାରେ ରହିଗଲା
ସାର୍ । ସତ୍ୟସିନ୍ଧୁ ମୁହଁ ଶୁଣି ମାତ୍ର ନିଷ୍ଠାକ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ତାପରେ ତାଙ୍କର
ଶୀର୍ଷଦେହ ଉପରେ ଋତୁକୁ ଜାକଧରି କହିଲେ...ପାଠ ପଢ଼ିବୁ...ନିଶ୍ଚୟ ପଢ଼ିବୁ
ଋତୁ । ଆରେ ବାପ ସିନା ନାହିଁ...ମାଷ୍ଟର ତ ଅଛନ୍ତି ।

ବାସ୍ତାବିକ ହେଉଥିଲା ତାଙ୍କର କଣ୍ଠ । ପାଞ୍ଚଟା ଆଉ ଏକ ଅନୁପମ, ଅଭରମ
ବେଶରେ ଦେଖିଲେ ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ ।

ସେ ବି କହିଲେ...ଶାନ୍ତ ହୁଅ ବାପା, ମାଷ୍ଟର ଅଛନ୍ତି ।

ବେଗନ ସାହିବା

କଟକରୁ ପାରାଗପ ।

ଏବଂ ପାରାଗପରୁ କଟକ ।

ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଆଉ ପରୀକ୍ଷାକୁ ଡ଼େଇ ନାହିଁ । ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଥାନ ଯେପରି ସ୍ଥିର ହୋଇଯାଇଛି, ସେଥିରେ ଅଦଳ ବଦଳ ହବାର ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ସେ ସେ ବାହାରକୁ ଯାଏ ନାହିଁ ଏପରି ନୁହେଁ । ବରଫାଣୀ ନେଇ ଅନେକ ସମୟରେ ବିଶେଷ ଜିଆରେ କଟକ ଏବଂ ପାରାଗପ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଶୁଗମ ପଥ ଗୁଡ଼ିକ ସେ ଶୁଖିଯାଏ କେନ୍ଦୁରେ ବା କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ବ୍ରହ୍ମପୁର ବା ବାରିପଦା । ଏହା ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ନୁହେଁ । ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ନିୟମିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲା କଟକରୁ ପାରାଗପ ଏବଂ ପାରାଗପରୁ କଟକ ।

ଟ୍ୟାକ୍ସିଟା ନୂଆ ନୁହେଁ । ସେକେଣ୍ଡ ହ୍ୟାଣ୍ଡ୍ । ସୁରୁଖୁଆ ଆୟାସପୂର୍ବକ ଗାଡ଼ି । ତଉଣ୍ଡି ପଲ୍ଲର ମଡେଲ । ନଆପି ଶୁଲ୍ଲି । ଥରେ ଅଧେ ଗସ୍ତରେ ଯେ ଅଟକ ଯାଇ ନାହିଁ ଏପରି ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ପୁଣି ସଜାଡ଼ ନେଇଛି ସିରଜ ।

ଗାଡ଼ି ନେଇ ଘରୁ ବାହାରିଗଲେବେଳେ ଖୋଦାତାହାଙ୍କୁ ସଲମ କରି କୁହେ ସିରଜ—ପଡ଼ି ଉଠି ଶୁଣୁ ଖୋଦା । ପଡ଼ିବା ଓ ଉଠିବା ହିଁ ତ ଖୋଦାତାହାଙ୍କ ମେହରବାନୀ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ପଡ଼ି ନ ଶିଖିଲେ ଉଠି ପାରିବାର ଖୁସି ପାଇବ ନାହିଁ ।

ସୁଖି ଘରୁ ବାହାର ଯିବାବେଳେ ସେଇ ଗପଟା ମନେପଡ଼େ ।

ଦିନେ ପାରାଗପରୁ ଡେଇଁଥାଏ । ନୂଆ ହୋଇ ଟ୍ୟାକ୍ସି ପକେଇଥାଏ । ସେତେବେଳେ ଗାଡ଼ିର ଅବସ୍ଥା ଏହାଠାରୁ ଭଲ ଥିଲା । ବର୍ଷାଦିନ । ଯିବା ଆସିବା ବଜାର ମାନ୍ଦା । ଶୁଦ୍ଧା ଦୋକାନ ପାଖରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା ସିରଜ । ପେଣ୍ଠା ପୁଟ୍ ପିନ୍ଧା ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ ବର୍ଷାରେ ଭଲ ଭଲ ତାରୁ ଆସି ପରୁରଲେ—ଟ୍ୟାକ୍ସି ଖାଲି ଅଛି ? କଟକ ଯିବ ?

‘ହଁ ଡାଲି ଅଛୁ ।

ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ଦରଜା ଖୋଲିଦେଇ ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲ ସିରାଜ ।

ଇଚରକୁ ପଣିଯାଇ କହିଲେ ସେ—ଅଉ କେହି ନାହିଁ—ମୁଁ ଏକା । କଟକରୁ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ଧରିବ କଲିକତା ଯିବାପାଇଁ । ହାତରେ ଚନ୍ଦ୍ରଦଣ୍ଡ ଅଛୁ ସତେଷ୍ଟ ନୁହେଁ ?

ସେ ଗାଡ଼ିରେ ଷ୍ଟାର୍ଟ ଦେଇ କହିଲ—ସତେଷ୍ଟ । ଦେହଦଣ୍ଡା ଲଗେ ପଞ୍ଚାଅଣୀ କଲେମିଟର ଯିବା ପାଇଁ । ହାତରେ ଆହୁରି ଦେହଦଣ୍ଡା ବଳକା ସମୟ । ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚି ଖାଇବାପାଇଁ ବେଶ୍ ସମୟ ପାଇବେ ।

ମୁରୁଜ ହସି କହିଲେ ଉଡ଼ୁଲେନ-ସେ ର ଏତେ ଦୃଢ଼ ପ୍ରତ୍ୟୟ ନାହିଁ । ଗାଡ଼ିରେ ବସିଲ ଯିବା ସେଥିପାଇଁ ରାମ ନାମ ସରଣ କରିନେଲି ଥରେ ।

ରହସ୍ୟମୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ମନେ ହେଲ ସିରାଜର । ଦେହରେ ସୁତ୍ୟାଶୁ, ହାତରେ ଆଟାଚି, ମୁହଁରେ ଚୁଟ । ଏଭଳି ବ୍ୟକ୍ତି ବି ଖୋଦାଙ୍କର ଦ୍ଵାରସ୍ଥ ହୁଅନ୍ତି । ଏଇ ପ୍ରଥମ ଶୁଣିଲ ସିରାଜ ।

ସେ କହିଲ—ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟବାନ ସାହେବ । ଆପଣ ଖୋଦାତାଙ୍କାକୁ ଭୁଲି ଯାଇ ନାହାନ୍ତି ।

ସାହେବ ବର୍ମିଜ ଚୁରୁଟରୁ ଜଳେ ଧୂଆଁ ଗୁଡ଼ି ଆସିର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚରଞ୍ଚ ଖେଳାଇ କହିଲେ—ଘାଡ଼ିରେ ବସିଲେ ରାମ ନାମ ଆପେ ଆପେ ମନକୁ ଆସିଯାଏ ଡ୍ରାଇଭର ।

ଉରସା ରଖନ୍ତୁ ସାହେବ । ଆପଣଙ୍କୁ ଠିକ୍ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବି । ଉପଦର କୌଣସି ଆଶଙ୍କା ନାହିଁ ।

ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍‌ର ଉପରେ ଚାପଦେଇ ବେଗ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଆଶ୍ଵାସନା ଦେଲ ସିରାଜ ।

ରୁମ ଯୋଗ୍ୟତା ଉପରେ ମୋର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଡ୍ରାଇଭର । ସନ୍ଦେହ ଏଇ ଗାଡ଼ିଟା ଉପରେ । ମୋର ବନ୍ଧୁ ମଜା କଥାଟିଏ କହୁଥିଲେ... ଶୁଣିନିଅ ରୁମେ, ଦରକାର ହେଲେ ଆଉ କାହାକୁ ଶୁଣେଇବ ।

ଉତ୍କଳୀୟ ହୋଇ ତାଙ୍କର କାହାଣୀକୁ ଶୁଣିବା ପାଇଁ କାନକୁ ସଜାଗ କରିଦେଲ ସିରାଜ ।

ମୋର ବନ୍ଧୁ ବଡ଼ ଲୋକ । ସୁରୁଣାଗାଡ଼ିରେ ବସନ୍ତି ନାହିଁ । ବିଦେଶୀ ଗାଡ଼ି ପ୍ରତି ଅତ୍ୟଧିକ ଆନୁରୋଧ ଏବଂ ମୋହସ୍ତ କହିଲେ ଜଳେ । ସେଇ ଲମ୍ବା ବିଦେଶୀ

✽

ଗାଡ଼ଟା ସେଦିନ ଅନ୍ୟ କାମରେ ଯାଇଥିଲା । ସେ ତାଙ୍କର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦେଶୀ ଗାଡ଼ରେ ବାହାରପଡ଼ିଲେ ପୁଣି ଯିବା ପାଇଁ । ଭଲକ୍ ଆଣ୍ଡ କଟାଇବାର ଭାଷ୍ୟ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ପୁଣି ସଞ୍ଜେ ଦଶମିନିଟରୁ ବେଶୀ ଲାଗେ ନାହିଁ ।

ସାଢ଼େ ଆଠଟାରେ ବି. ଏନ. ଆର, ହୋଟେଲରେ କକ୍‌ଟେଲ ପାର୍ଟିରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ । ଚୁଟି ପାରୁଥିବ ତାଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ଏବଂ ଉଦ୍‌ବେଗ ।

କୁଳଙ୍ଗରେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ସାମନା ରସଗୋଲା ଦୋକାନ ଆଗରେ ଗାଡ଼ି ଛୁଡ଼ା କରାଇ ପରୁରଦେଲ ଫିର୍କା—ବର୍ତ୍ତା ହୁଉଛି...କପେ ଗରମ ଗୁଡ଼ା ପିଇବେ ସାର ?

ନା, ନା । ତୁମେ ବରଂ ପିଇ ନଅ ଇଚ୍ଛା ଥିଲେ, ମୋର ସେଇ ଗୋଟିଏ ବଦରାସ । ମିଲକ୍‌ଲେସ୍ କଫି । କଳା କଫି କିନ୍ତୁ ନୂଆ ମୋଟର ଗାଡ଼ି ପରି ବଣ୍ୟ ଏବଂ ତାଜା ପ୍ରାଇଭର ।

ତାଙ୍କ କଥାରେ ଗୋଟାଏ ସ୍ୱଚ୍ଛେ ଖାଇଲ ଥିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ସିର୍କା । ସେ କପେ ଗୁଡ଼ା ଦୁଇ ମିନିଟରେ ପିଇଦେଇ ଗାଡ଼ି ଲୋଇଲା ପୁଣି ।

ତା'ପରେ ମୂତାଖିଅକୁ ଯୋଡ଼ିଦେଇ କହିଲା ସେ—ତା'ପରେ କଅଣ ହେଲୁ ସାର ।

ଚରୁଟର ନିଭିଲ ନିଆଁକୁ ତେଜେଇ ଦେଇ କହିଲେ ସେ—ବନ୍ଧୁ ଭୟାନକ ଏଥେଇଷ୍ଟ । ଭଗବାନ ଜିନିଷଟିରେ ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ ଆଦୌ ।

କିନ୍ତୁ ଆପଣ କଅଣ ଖୋଦାକାହିଁଙ୍କ ମେହରବାନୀକୁ ମାନନ୍ତି ନାହିଁ ସାହେବ ।

ସିଧା ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ କହିଲେ ସାହେବ—ମୋ କଥା ଛାଡ଼ି ପ୍ରାଇଭର ।

ମୋ ବନ୍ଧୁଙ୍କ କଥା ଶୁଣ । ସେ ନୂଆ ଗାଡ଼ିଟାରେ ବସି ବାହାରପଡ଼ିଲେ ପୁଣି । ହାତରେ ଦେଉଳିଆ ସମୟ । କୋଡ଼ିଏ ମିନିଟ୍ ଏମରଜେନ୍ସି ପାଇଁ । ଏଫ୍‌ଗେଜ୍-ମେଣ୍ଟା ଇମ୍‌ପୋଟେଣ୍ଟ । ବରଂ ଟିକେ ଆଗରୁ ପହଞ୍ଚିଲେ ଭଲ ।

ହଁ । ହାତରେ ସମୟ ଥିଲେ ବହୁତ କାମରେ ଲାଗେ ।

ତାଙ୍କ କଥାର ମହତ୍ତ୍ୱ ବଢ଼ାଇ ଯୋଗକଲୁ ସିର୍କା ।

ଯିବାବେଳେ ପିପିଲି ପାର ହୋଇ ସାକ୍ଷୀଗୋପାଳ ପହଞ୍ଚିବା ଆଗରୁ ହଠାତ୍ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ଗାଡ଼ି । ଇଞ୍ଜିନ ଖୋଲି ପ୍ରାଇଭର ବହୁତ ଏପାଶ ସେପାଶ କଲୁ । କିନ୍ତୁ ଗାଡ଼ି ଚାଲିବାର କୌଣସି ଆଶା ନାହିଁ । ବନ୍ଧୁ ସହକରେ ଟିକେ ଚରବଣିଆ । ବିଲମ୍ବ ଦେଖି ତ ବିଚିତ୍ରରେ ଅନେକ ।

ତ୍ରାଇଭର ବିତରା ସବୁ ଗାଳି ହଜମ କରି ଶେଷରେ ଆଉ ତୁପ୍ ରହୁ ନ ପାରି
ଗୋଟିଏ ବେଶ୍ ମଜାକଥା କହିଲା କହୁ... ।

କଥଣ କହିଲା ସାର ?

ବେଶ ଉଷୁନ ହୋଇ ପ୍ରଶ୍ନ କଲୁ ସିହନ ।

ଆଗରେ ଗୋଟାଏ ଲୋକକୁ ଦେଖ, ମୋଟେ ସ୍ବେଡ଼ି ନୁହେଁ । ବାଟକାଟି
ଗୁଲିଯାଅ । ମାଲ ପିଇଛୁ ବୋଧହୁଏ ।

ବେଶ ଶୁଣି ତ ସାର୍ । ବର୍ଷା ପାଗରେ ବେଶୀ ମାଲ ଡାଳ ଦେଇଛୁ ଟିକେ ।

ବାଟ କଟେଇ ପୁଣି ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଗୁଲିଲା ଗାଡ଼ି ।

ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲେ ସାହେବ । ତ୍ରାଇଭର କଥଣ କହୁଥିଲା ଜାଣିବାକୁ ଗୁହଁନା ?
ହଜୁର ।

ବନ୍ଧୁ ତ ଭଗବାନଙ୍କୁ ବିଶ୍ବାସ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଣେ ଗାଡ଼ି ବି ଅଟଳ । ତେଣେ
କକ୍ଟେଲର ବେଳ ଗଡ଼ଗଲୁଣି ।

ତା'ପରେ...

ତା'ପରେ ଆଉ କଥଣ ? ବସରେ ଚଢ଼ିବା ପାଇଁ ଗୁଳି ନ ଥିଲେ ମୋଟେ ।
ଆରିଷ୍ଟୋକ୍ରେଟ୍ ତ । କମନ୍ସମ୍ୟାନ ସାଙ୍ଗରେ ଛୁଡ଼ାହୋଇ ଯିବେ କିପରି ?

ଭାରି ବିପଦରେ ପଡ଼ିଥିଲେ ତ ସାର ।

ହଁ ଭାରି ବିପଦ । ସେଇଠି ଏଗାରଟା ବାଜିଗଲା । ଝାଲନାଲ ହୋଇ ଶେଷରେ
ଅବସାଦରେ ଗାଡ଼ିଭିତରେ ଦସ୍ତକନା ବସିପଡ଼ିଲେ ବନ୍ଧୁ ।

ଗାଡ଼ି ଗଲା ନାହିଁ ତା'ହେଲେ ?

ଯାଆନ୍ତା କମିତି । କରତୁରେଟରଟା ଜଳି ଯାଇଥିଲା ।

ସାରା ରାତି ପଡ଼ି ରହିଲେ ସେଇଠି ।

ହଁ ସାକ୍ଷୀଗୋପାଳର ମଣାମାନଙ୍କର ଗୁରୁ ଗୁରୁ ଶବ୍ଦର ଗୋଟାଏ ସ୍ବର ଥିଲା
କହୁ...

ରସିକତା କରି କହିଲେ ସାହେବ ।

ସେ କଥା ସତ ସାର । ଏଭଳି ବଡ଼ ବଡ଼ ମଣି ପାଶୋପ ଛାଡ଼ି ଆଉ ଏ
ପାଖରେ କାହିଁ ନାହାନ୍ତି ସାର ।

ସେଇ ମଣିମାନଙ୍କ ଗୁଣ୍ଠ ଗୁଣ୍ଠ ଦେ...ଦୁଣି ଧେଟରେ ଯେତେ ଭେକ—ନଦ
ଅସେ ଏଥରେ । ଡ୍ରାଇଭର କହିଲା ବନ୍ଧୁକୁ ମାଟ୍ କଲେ ଗୋଟେ କଥା କହିବ
ସାର ।

କକଟେଲ ଗଲା, ଏନ୍‌ଗେଜମେଣ୍ଟ ଜୀବନରେ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ଫେଲ କଲ ।
ମାଟ୍ କରବାର ଆଉ କିଛି ନାହିଁ ରଜାକ୍ । ସାତ ଖୁନ୍ ମାଟ୍ । କହି ସା ।

ହଜୁର ଇଶ୍ଵରଙ୍କୁ ଡାକନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି ଇଶ୍ଵର ଏଇ ଏକ ମୌଳିକ କରଦେଲେ,
ସବୁ ସାର ତ ଖାଲିପେଟରେ ଆଉ ମଣିମାନଙ୍କ ଗାତ ଶୁଣିବେ ନାହିଁ । ଆପଣ ବି ହର
ନାମ ଭଜନ୍ତୁ । ଭବସମୁଦ୍ରକୁ ପାର ହବା ପାଇଁ ସେଇ ଗୋଟିଏ ମାଟ୍ ଭରସା ।

ସେ ଭଜିଲେ କି ନାହିଁ ଅବଶ୍ୟ କହିଲେ ନାହିଁ ମୋତେ । କନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ
କଥା କହିଥିଲେ— ଅବଶ୍ୟାସୀମାନେ କାଲେ ଇଶ୍ଵରଙ୍କୁ ନ ଡାକିଲେ ଅଧର୍ମ ବଢ଼ିଯିବ
ବୋଲି କୋମ୍ପାନୀ ଗୋଟିଏ ମ୍ୟାନେଜମେଣ୍ଟ ଟେକନିକ ବାହାର କଲେ । ସ୍ତ୍ରୀ
ମଣିରେ ଗାଡ଼ି ବନ୍ଦ ନ କରି ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳକୁ ନେଇଯିବା ପାଇଁ ଗାଡ଼ିରେ ବସିବା ପରଠାରୁ
ପହଞ୍ଚିଯିବା ଯାଏ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ସ୍ତ୍ରୀ ନାମ ଭଜନ କରିବେ । ଯାହାର ବି ଧର୍ମ ହେବ,
କୋମ୍ପାନୀର ବି କାଟ୍‌ଟ ବଢ଼ିବ । ଧର୍ମ ନ ରହିଲେ ଧରଣୀ ରହିବ ନାହିଁ ।
ଅଧର୍ମୀଲେକ ସବୁଟା ଗାଡ଼ି ଚଢ଼ିଲେ ଗାଡ଼ି ଚାଲି କରିଥିବା କୋମ୍ପାନୀ ମାଲିକର
ବି ଅଧର୍ମ ହେବ, ସେ ଅଧର୍ମୀକୁ ବନ୍ଦନ କରୁଛି ବୋଲି ।

ତାଉଁଳ ଅର୍ଥଟା ବୁଝି ପାରିଲ ତ ଡ୍ରାଇଭର ?

ତାକୁ ପଚାରି ଦେଇ ସେ ବୁଝିଛି କି ନାହିଁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି
ହୋ ହୋ କରି ହସିଉଠିଲେ ସାହେବ ।

ହସି ଉଠିଲା ସିରାଜ ।

ସେଇ ହସର ଡେଉରେ ଅନେକ ଦୂର ଭସିଗଲେ ସାହେବ । ଅନେକ ଦୂର
ଆଗେଇ ଗଲା ଗାଡ଼ି ।

କନ୍ଦରପୁର ପାଖ ହବାରୁ ସେ କହିଲେ, କଟକ ତ ପାଖ ହୋଇ ଆସିଲା ।
ଆସାଜର ଅସୀମ ଦୟା ଡ୍ରାଇଭର ! ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀନାମ ଜପିବାକୁ ପଡ଼ି ନାହିଁ ।

ପିରାଳ କହିଲ ନ ଜପନ୍ତୁ । ଏଇ ଯେ ଅପଣ ଆତ୍ମାକୁ ମନେ ରଖିଛନ୍ତି ତାହାହିଁ
ଯଥେଷ୍ଟ । ସେଇଥିପାଇଁ ତ ଗାଡ଼ି ପୁରୁଣା ହେଲେ ବି ଚାଲେ, ଝରସ ଝୁଏ ନାହିଁ ।

ଆଉ କିଛି କଥା ନ କହି ହଠାତ୍ ଗନ୍ତାର ହୋଇଗଲେ ସାହେବ ।

କଟକର ଉପକଣ୍ଠରେ ଗାଡ଼ି ମୋଡ଼ ନେଲାବେଳେ ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ପଚାରିଲେ
ଟପ—କେତେଦିନ ହେଲା ଟ୍ୟାକ୍ସି ଚଳାଉଛ ଡ୍ରାଇଭର ?

ଦଶବର୍ଷ ହୋଇଗଲା ହଜୁର । କହିଲ ପିରାଳ ।

ଦଶବର୍ଷ ? ଏଇ ଲଇନରେ ?

ନା, ନା । ଦଶବର୍ଷ ହେଲା ଏଠାକୁ ଆସିବ । ତା' ଆଗରୁ ଥିଲି କଲିକତାରେ ।

କଲିକତାରେ ? ଅତିଶୟ ବିପ୍ଳବ ହୋଇ ଯେପରି ପଚାରି ଦେଲେ ସାହେବ ।
ହଁ ସାହେବ ।

ପୁଣି ଗନ୍ତାର ହୋଇଗଲେ ସେ । ଡ୍ରାଇଭର ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ପୁରୀ, ସେ ପ୍ରଗଳ୍ଭ
ଭାବ ଆଉ ନାହିଁ । ସାହେବ ସ୍ମୃତିର କେଉଁ ଅତଳ ଗହ୍ୱର ମଧ୍ୟରେ ଦରଶି
ହେଉଥିଲେ କଥଣ ଖୋଜିବାପାଇଁ ।

ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚିବା ଆଗରୁ ଲେଭେଲହସିଂ ଆଗରେ ଗାଡ଼ି ଛୁଡ଼ା ହୋଇଗଲା ।

ରେଳଗାଡ଼ି ଯିବାପାଇଁ ବନ୍ଦ ଥିଲା ଫାଟକ ।

ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦରମିନିଟ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେଲା ସେଠାରେ ।

ସମୟ ବଡ଼ ଦୀର୍ଘ ମନେହେଲା ତାଙ୍କୁ । 'ଅଶ୍ରୁ'ର ଏପାଖ ସେପାଖ ହେଲେ
ସାହେବ । କର୍ମ ଚଞ୍ଚଳ ଚଳଚଞ୍ଚଳ ଜୀବନ ହଠାତ୍ ଯେପରି ପଥ ନ ପାଇ ଗୋଟିଏ
ସ୍ଥାନରେ ଛିରି ହୋଇ ରହିଗଲା । ଆଗରେ ଲଲିବଗର ସଙ୍କେତ । ଆଗକୁ ଯିବାର
ଇସାସ ନାହିଁ ।

ଲାଲ ଆଲୁଅକୁ ଚାହିଁ କହିଲେ ସାହେବ—କଲିକତାର ଟ୍ରାଫିକ ପିନ୍ନାଲ କଥା
ମନେହୁଏ ତୁମର !

ବେଶ ମନେଅଛି ହଜୁର । ଅଟୋମ୍ୟାଟିକ । ଏତେ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ
ପଡ଼େ ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ଥିଲା ସମୟ ସେଠାରେ ଅନେକ ଦୀର୍ଘ ମନେହୁଏ ଡ୍ରାଇଭର !

ସେ କଥା ସତ ହୁଏ । ଜୀବନ ଯେଠାରେ ବେଗ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।
ଯାହାର ଯେତେ ବେଗ, ସେ ସେତେକ ଯୋଗ । ଏବଂ ତା'ର ବଞ୍ଚିବାର ଅଧିକାର
ସେତେକ ବଢ଼ି ।

ଠିକ୍ କହିବ ତୁମେ । ଯାହାର ବେଗ ନାହିଁ ସେ ଫୁଟିପାଥିରେ ବା ସହରଚଳର
ଛକ ପାଖରେ ଜମା ହୋଇଥିବା ଧୂମ୍ ପାଇପ ଭିତରେ ମଇଯାଏ ଡ୍ରାଓିଙ୍ଗର ।
ସେମାନଙ୍କ କଥା କେହି ମନେ ରଖନ୍ତି ନାହିଁ, ଶବ୍ଦ ନାହିଁ ।

ସାହେବଙ୍କ କଣ୍ଠରେ ସାଧାରଣ ଗ୍ରେଟ୍ ଜୀବନପାଇଁ ବେଦନାର ମୁହଁନା ଶୁଣି
ପ୍ରବ୍ୟ ହୋଇଗଲା ସିରଜ । ବଡ଼ଲୋକ ବି ତାହାହେଲେ ଗ୍ରେଟ୍ଲୋକଙ୍କ କଥା ଶବ୍ଦ !

ତୁମର ସାତବର୍ଷର ଅଭିଜ୍ଞତା ଖୁବ୍ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଏବଂ ଉତ୍ତେଜନାମୟ ହୋଇଥିବ,
ନୁହେଁ ଡ୍ରାଓିଙ୍ଗର ?

ନିଶ୍ଚୟ ହଜୁର । କଲିକତାର ସାତବର୍ଷ ଅଭିଜ୍ଞତା ଅଲୁମ୍ବୟ ।

ବହୁ ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ ଯାଇଥିବ ଗାଡ଼ିରେ । ବହୁପ୍ରକାର ସଂସାର ସମ୍ମୁଖୀନ ବି
ହୋଇଥିବ ?

ବହୁତ ବହୁତ ହଜୁର ।

ଡ୍ରାଓିଙ୍ଗର ! ଅନେକ ମୁହଁ ଏବେ ବି ମନେଥିବ । ତାଙ୍କ ମୁହଁର ପ୍ରତିଫଳନ
ଗାଡ଼ିର ଲୁକିଙ୍ଗ୍, ଗ୍ରାସରେ ଦେଖି ଅବାକ୍ ହୋଇଗଲା ସିରଜ ।

ମୋ କହିଲ—ଅନେକ ମୁହଁର ଝଲକ ଏବେ ବି ଭୁଲିଯାଇ ପାରିନାହିଁ ସାର୍, ।
ଅନେକ ପରିଚୟ ବି ମନେଅଛି ଆଜିଯାଏ ।

ପ୍ରଥମେ ଟିକିଏ ଇଚ୍ଛୁକତା ଦେଲେ ବୋଧହୁଏ । ତା'ପରେ ନିଜ ପ୍ୟାଲେଟ
ଖୋଲି ପାସପୋର୍ଟ ସାଇଜର ଗୋଟିଏ ଗ୍ରେଟ୍ ଫଟୋ ବାହାର କରି କହିଲେ
ସାହେବ ।

ଗୋଟିଏ ଏକାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କଥା ଡ୍ରାଓିଙ୍ଗର । ଏଇ ଫଟୋ ଦେଖି କୁହ ତ,
ଏ ଭଳି କେହି କେବେ ନଜରରେ ପଡ଼ିଥିଲୁ ତୁମର ?

ତା ହାତକୁ ଫଟୋଟି ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ସାହେବ । ଫଟୋଟିକୁ ଚାହିଁ ଦେଇ
ପ୍ରକ୍ରିୟା ହୋଇଗଲା ସିରଜ । ବେଗମ୍ ସାହେବ ।

ବେଗମ୍ ସାହେବର ଆଖିରେ ମଧୁର ରହସ୍ୟମୟୀ ଦୃଷ୍ଟି । ମୁହଁରେ ଚରୁଣୀର
ରୁଚା ହସ ।

ସୁନ୍ଦର ଅତଳ ଗହ୍ୱରରେ ହଜିଗଲା ସିରାଜ ।

ସବୁଜ ଆଲୋକ ଜଳଉଠିଲା । ଫାଟକ ଖୋଲିଗଲା ସାମ୍ନାରେ ।

ଛୁଡ଼ା ହୋଇଥିଲା ଅନେକ ଗାଡ଼ି, ଶବ୍ଦ ସାଇକେଲ ସୁଖି ସ୍ତବ୍ଧଯୋଗିତା
କଲେ ଅଗକୁ ଯିବାପାଇଁ । ଯିଏ ଆଗ ପାର ହୋଇ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚି ପାରବ,
ସେହି ପାଇବ ଜୀବନର ପୁରସ୍କାର । ବଞ୍ଚିବାର ବେଦନା ତା'ର ଅନେକ କମିଯିବ ।

ତା'ର କାନ୍ଧ ଉପରେ ହାତ ଦେଇ କହିଲେ ସାହେବ—କିଛି ମନେପଡ଼ିଲା ?

ତାଙ୍କ ହାତକୁ ଫଟୋଟି ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଗାଡ଼ି ଡାହାଣ କରି କହିଲା ସିରାଜ—
କେଉଁଠି ଦେଖିଲା ଭଳି ମନେ ପଡ଼ୁଛି ସାହେବ । କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଖି ନ ଥିବି
ସେଦିନ । ଆପଣଙ୍କର ପରିଚିତା ?

ଫାଟକ ପାର ହୁଏ ବେଳେ କହିଲେ ସାହେବ—ସେ ସବୁ ବଡ଼ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ
କଥା ଡ୍ରାଇଭର ।

ଷ୍ଟେସନ ଆଗରେ ଗାଡ଼ି ରଖିଲା ସିରାଜ ।

ଇନ୍ଦ୍ରାଞ୍ଚଳ ଯିବାବେଳେ ତା' ପାଖକୁ ଲାଗି ଆସି କହିଲେ ସାହେବ—କିଛି ମନେ
କରିବ ନିଜ ଡ୍ରାଇଭର । କେବେ ଯଦି ସନ୍ତାନ ପାଆନ୍ତି ମୋତେ ତିନି ବର୍ଷ ଦିଅ ।
ଏଇ କାଡ଼ି ନିଅ । ମୋ' ଠିକଣା ଲେଖାଅଛି । କେବଳ ଗାଡ଼ି ଚଳେଇଲେ ମଣିଷ
ବଡ଼ ହୁଏ ନାହିଁ ଡ୍ରାଇଭର । ବନ୍ଧୁ ହୁଏ ପାଇଁ ଶେଷକର । ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ
ଲେଡ଼ା । ବେଗମ ସାହୁବାକୁ ଡୋଳି ଦେଲେ ଚୁମ୍ବେ ବନ୍ଧୁର କାମ କରିବ । ଆଉ
ନିଅ ଚୁମ୍ବର ଏ ଭଡ଼ା...

କହୁଁ କହୁଁ ଶହେଟଙ୍କିଆ ନୋଟ୍ ଗୋଟେ ତା ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଆଗକୁ
ଗଲିଲେ ସାହେବ ।

ସିରାଜ ପ୍ରବ୍ୟ ହୋଇ ଅନାଇରହୁଲା ତାଙ୍କୁ ।

ବେଗମ ସାହୁବା ।

ସେହି ଗୋଟିଏ ନାମ ସହଜ ଅନେକ ସୁନ୍ଦର ନିଜିତ । ସେଇ ଜଣକୁ ଡୋଳିବା
ପାଇଁ କଲିକତାରୁ କଟକ ଗଲି ଆସିଥିଲା ସିରାଜ ।

ଅଥଚ ସେ ଏକା ଖୋଜୁ ନାହିଁ । ଆଉ ଜଣେ ବି ଏକା ଗ୍ରହୋଇ ଖୋଜୁଛି
ବେଗମ ସାହବାକୁ ।

ସେ କିଏ ?

ପରିଚୟ—କାଉଁଟି ପକେଟରୁ ବାହାର କରି ଦେଖିନେଲା ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ।

ମେଜର ମୋହନକିଶୋର

କିଶୋର ଚିତ୍ରେଶ୍ୱରଜି

୨୪ ଡାଇମଣ୍ଡ ହାରବାର ରୋଡ୍

କଲିକତା-୨୩

(୨)

ଗୋଟିଏ ଘଣ୍ଟାରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ବିଷୟର । କଟକ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ପାରାଦୀପ,
କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ସବୁଠାରେ ବାହାଘରର ବ୍ୟସ୍ତତା । ବର୍ଷସାରା ଆଉ ପରା ଶୁଭଦିନ
ନାହିଁ ! ଆଜି ନ କଲେ ବରଷେ ଚିନ୍ତନୀୟ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହୁଏ । ବାହା ବସୁ
ଗଡ଼ିଯିବ । ଦାୟିତ୍ୱ ବଢ଼ିଯିବ ।

ରୁଷିଆରେ ଧୁମଧାମ୍ ।

ବିବାହର ବିଧି ଆୟୋଜନ ।

ସିଗ୍ନାଲ ବ୍ୟସ୍ତତା ଆହୁରି ବଢ଼ିଯାଇଛି । ଚରଣ ଘଣ୍ଟା ପ୍ରାୟ ଖଟିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି ।

ଗୋଟିକ ପରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଭଡ଼ା ।

କଟକରୁ ରାଜାରାଜ ଯାଇ ଜଟଣୀରେ ବରଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଇ ନୟାଗଡ଼ରୁ
ଆଉ ଦଳେ ବରଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ନେଇ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଛୁଡ଼ି ଦେଇଛି । ଫେରିବା ରାସ୍ତାରେ
ବାରଜାରୁ ବରଯାତ୍ରୀ ଆଣି ଜଗତସିଂହପୁରରେ ଛୁଡ଼ିଛି । ସେଠାରୁ ଝଙ୍କଡ଼ ବାଟେ
ଯାଇ ଦଳେ ବରଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ନେଇ ଚୌଦ୍ୱାର ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଇଛି । ନିଶ୍ଚୟ ମାରିବାକୁ
ସମୟ ନାହିଁ । ସକାଳୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ଭିତରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରବାକୁ ସମୟ ପାଇ ନାହିଁ ।

ଶୁଭ ଲଗ୍ନ ଗଢ଼ଗଲେ ଅଶୁଭ ଗ୍ରହ ମାଡ଼ି ବସିବେ । ସବୁ କାମକୁ ପଛକୁ ପକେଇ
ସମୟର ସୁବିଧାପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନଦେଇ ଯିଏ ଯେପରି ପାରିବ ବାହାରି ଯାଉଛି ।
ଅନ୍ୟମାନେ ପରେ ଯିବେ—ବର ଶୁଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅନୁକୂଳ କରି ଶୁଭଯାତ୍ରୀ ଆରମ୍ଭ
କରିଦେଲେ ହେଲା । ସବୁ ଯାତ୍ରୀକୁ ଶୁଭ ଏବଂ ସୁଫଳ କରିବା ପାଇଁ ଦ୍ୱାର ମୁହଁରେ
ପୁର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ, ଦହି, ମାଛ ସବୁ ରଖାଯାଇଛି, କିଏ କିଏ ବି ନେଉଛି ଗୋଟେ ବାନ୍ଧ
ଦେଇଛନ୍ତି ।

ନକୁଳ ସବୁ କାଠିଆଣୀ...

କିନ୍ତୁ ଏଇ ନକୁଳ ଦେଖି ଯିବାଦିନ ସେ ବେଗମ ସାହୁବାବୁ ଆଉ ପାଇ ନଥିଲା ।

ସାତ ବରଷ ତଳର କଥା ।

ସେତେବେଳେ କଲିକତାରେ ଗାଡ଼ି ଚଳୁଥିଲା ସିରାଜ ।

ବେଗମ ସାହୁବାବୁ କଲିକତାର ଅନ୍ଧ ସନ୍ଧ୍ୟା ସବୁଠି ଖୋଜୁଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ପାଇଲ ନାହିଁ । ଯିମିତି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ବେଗମ ସାହୁବା ଆସିଥିଲା ତା'ର ପଥ ଉପରକୁ, ସେହିଭଳି ଅସ୍ପନ୍ଦ୍ୟ ଭାବରେ ଅନୁଦ୍ୱିତ ହୋଇଗଲା କୌଣସି ନୋଟିସ ନ ଦେଇ । କେଉଁଆଡ଼େ ଗଲା, କପର ଓ କାହା ସାଙ୍ଗରେ ଗଲା କୌଣସି ଖବର ରଖିଗଲା ନାହିଁ । ସିରାଜ ବେଦନାରେ ଗୁମୁର ଉଠିଥିଲା ସେଦିନ । ବେଗମ ସାହୁବାବୁ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଭୁଲିଯିବାର ନୁହେଁ । ତା'ର ସାମ୍ବିଧ୍ୟ ମନେ ରଖିବା ଭଲ । ତାର କଥାରେ ଅଦମ୍ୟାୟ ଆକର୍ଷଣ !

ଏଇ ଟ୍ୟାକ୍ସିରେ ତା' ସହକ ପ୍ରଥମ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା ସିରାଜର ।

ହାଉଡ଼ା ଷ୍ଟେସନରେ ସବାଣ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା ସେ ।

ଜଣେ କୁଲି ଗୋଟିଏ ସୁଟ୍‌କେଶ, ଗୋଟି ବେଡ଼ିଂ ଏବଂ ଗୋଟି ହ୍ୟାଣ୍ଡବ୍ୟାଗ୍ ନେଇଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ପଛେ ପଛେ ବୋରଖାପରିହୃତା ଅପରିଚିତା ଜାଣେ ଉଦ୍ରମହୁଳା ।

ଟ୍ୟାକ୍ସିର ଦରଜା ଖୋଲି ଦେଇ କହିଲା ସିରାଜ—କେଉଁଠାକୁ ଯିବେ ?

୨୪ ନମ୍ବର ତାଇମସ୍ ହାରବାର ରୋଡ଼ ।

ଟ୍ୟାକ୍ସିର ମିଟର ବକ୍ସର ଇଣ୍ଡିକେଟରଟାକୁ ତଳକୁ ଟାଣି ଦେଇ ଗାଡ଼ିରେ ଶ୍ଟାର୍ଟ ଦେଲା ସିରାଜ ।

ମ୍ୟାନ୍ ଅଫ୍ ଓର୍ଡ଼ାର ଜେକ୍ଟି ପାଖରେ ଗାଡ଼ି ବନ୍ଦ କରିବାକୁ କହିଲେ ଉଦ୍ର ମହୁଳା ।

ସେ ଗାଡ଼ି ବନ୍ଦ କଲ 'ଗେ' ରେସ୍ତୋରାଣ୍ଟ ପାଖରେ ।

ବୋରଖା ଖୋଲିଦେଲେ ଉଦ୍ର ମହୁଳା ।

ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ଆପେ ଆପେ ସେଇଆଡ଼କୁ ଟାଣି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ସିରାଜର ।

ସେ ଅପରାଧ ନେତ୍ରରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମାତ୍ର ଦେଖିଲେ ସେହି ସୁନ୍ଦରୀର ଆତର୍ଥଣୀରୁ ରୁପ ।

ସେ ଆଖି ଡେଇଁଲେ ନେତ୍ର ଆଗରୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଉପରେ ଉଠୁଛି ଆସୁଥିବା ହସର ଲବଣ୍ୟ ଦେଖି ସିନ୍ଦୂର ଉଠିଲ ଚିରାଜ ।

ଡ଼ୁଙ୍ଗିବା ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ହେଉଥିବା ଗୋଲପ କଳିଙ୍ଗରୁ ଦେଖିଲେ ଅନେକଟା ଦୃଢ଼ସ୍ୱର ମରହଟ୍ଟା ।

ସେ କହୁଲ ଗୁଡ଼ା ତପେ ପିଇନେଲେ ଭଲ ହେବ ।

ସିନ୍ଦୂର କହୁଲ—ଠିକ୍ ଅଛି । ମୁଁ ଏଇଠି ଅପେକ୍ଷା କରୁଛି ।

କଣ୍ଠରେ ସେ ଟିକିଏ ଅଶ୍ରୁର ସୂଚନା ଦେଇ କହୁଲ—ମୋତେ ଏତେ ଅଭକ୍ତ ବନ୍ଧୁ ତ, ଏକା ଏକା ଗୁଡ଼ା ପିଇବ ?

ସିନ୍ଦୂର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲା ।

ସେ ତ୍ରାଉର ।

ଟାଙ୍ଗୁଡ଼ି ସହୃଦ ଯାତ୍ରୀର ସମ୍ପର୍କ ସମସ୍ତଙ୍କ ସେଠାରେ ଆକର୍ଷକତା ନ ଥାଏ । ପଛତା ନ ଥାଏ । କେବେ କେହି ଯାତ୍ରୀ ତାକୁ ପଦେ ଭଲମନ୍ଦ କଥା ବି କୁହେ ନାହିଁ । ଅଥଚ ଏହି ମହୁଳା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ରକମର । ତାକୁ ଗୁଡ଼ା ପିଇବାପାଇଁ ପରସା ପାତ୍ର ନାହାନ୍ତି, ଏତେ ପଥରେ ଗୁଡ଼ା ପାନପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରୁଛନ୍ତି ।

ସିନ୍ଦୂର କହୁଲ—ମାତ୍ର କଣ୍ଠରେ ବିବ ସାହୁବା, ମୋର ବଦଳମିଳିପାଇଁ । ଗୁଲୁଗୁଲୁ ।

ଆଗରେ ଯାଉଥିଲେ ମହୁଳା । ପଛକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି କହୁଲେ—ସେ ଯେତେବେଳେ ଛେପନକୁ ଆସି ନାହାନ୍ତି ଶପଥ କରାପାଇଁ ଘରେ ଥିବେ କି ନାହିଁ କିଏ ଜାଣେ ! ଏକା ଏକା ଗୁଲୁର ତଥାବି ଗୁଡ଼ା ପିଇବା ଅପେକ୍ଷା ନିଘାଳର ଏଇ ସୁନ୍ଦର ରେସ୍ତୋରାଣ୍ଟରେ ଭୂମିପତ୍ତ ଜଣେ ମଧୁର ସ୍ୱାଦର ତରୁଣ ସହୃଦ ଗୁଡ଼ା ପିଇବା ଅଧିକ ମନୋରଞ୍ଜକ ନୁହେଁ କି ?

ସିନ୍ଦୂର ଲଜିତ ହେଲା ।

ତା'ର ଗୋରା ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଉପରେ ଅବରର ଛଟା ଦେଖି କହୁଲେ ମହୁଳା—ବଡ଼ ସେନପତିର ତ ! ବେଶ୍ ଭଲ । ସେନପତିର ନ ହେଲେ 'ମଣିଷ ଭିତରର ସନାତନ ଶୁଭେଚ୍ଛୁ ପୁରୁଷଟି ମରିଯାଏ ।

ବୁଝିପାରୁଛ ତ ।

ସିରାଜର କାନରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ସ୍ବର ଝଙ୍କାର ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା । ସେ ରେସ୍ତୋରାଣ୍ଟ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲାବେଳେ କହିଲା—ଆଶାଙ୍କା ମେହରବାଲା । ଆପଣଙ୍କର ଦୟାପାଇଁ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଇବି ।

ଏଥର କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ବିରକ୍ତ ହେଲେ ମହଲା । ସେ କହିଲେ—ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁମକୁ ମଣିଷ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲି ମୁଁ । କିନ୍ତୁ ଦେଖୁଛି ସେଇ ଟ୍ୟାକ୍ସି ଏବଂ ତୁମ ଭିତରେ କିଛି ଫରକ ନାହିଁ ।

ତା'ପରେ ପୁଣି ଟିକିଏ ହସିଦେଇ କହିଲେ—ବୋଧହୁଏ ଟ୍ୟାକ୍ସି ଚଳେଇ ଚଳେଇ ତୁମେ ବି ଯନ୍ତ୍ରପରି ହୋଇଯାଇଛ ।

ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଟେବୁଲରେ ମୁହଁମୁହିଁ ହୋଇ ବସିଲେ ଦୁହେଁ ।

ଟୋଷ୍ଟ ଏବଂ ଚା ପରିବେଷଣ କରି ଦେଇଗଲା ବସ୍ ।

କହିଲେ ଭଦ୍ରମହଲା—ଆଜ୍ଞା, ଆମେ ଏତେବେଳେ ଏକାଠି ହେଲୁଣି, ଅଥଚ ଦେଖୁଛୁ ତୁମ ନାମ ତ ଏ ଯାଏ ଜାଣିବାର ସୁଯୋଗ ହୋଇନି ମୋର ।

ସିରାଜ ।

ଭଲ ନାମ । ସିରାଜ ଇତିହାସର ମଣିଷ । ତୁମେ କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ବଞ୍ଚିଛ, ନୁହେଁ ?

ହଁ । ଟ୍ୟାକ୍ସି ଭ୍ରାଜଭରର ପୁଣି ଗୋଟେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଛି ବୋଲି ମୋର ମନେ ବି ହୁଏନି । ବର୍ତ୍ତମାନଟା ଖୁବ୍ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ । ଆଜି ବଞ୍ଚିବାଟା ହେଉଛି ବର୍ତ୍ତମାନର ପ୍ରଶ୍ନ ।

ଆଜ୍ଞା, କହ ତ ସିରାଜ, ସମସ୍ତ ତୁମର ନା ତୁମେ ସମୟର ।

ସ୍ବ'ରେ ତୁମ୍ଭେ ଦେବାବେଳେ ହଠାତ୍ ରହିଯାଇ ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲୁ ସିରାଜ—ସମୟର ସ୍ବଗତିକା ବିକସି ଉଠୁଥିଲା ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ । ସେ ଆଖି ନୁଆଁଇ ସ୍ବ'ରେ ତୁମ୍ଭେ ଦେଇ କହିଲା ମାଟ୍ କରିବେ ବି ସାହସ । ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ମୋତେ ଜଣା ନାହିଁ । ବରଂ ଆପଣ ହିଁ କୁହନ୍ତୁ ।

ସ୍ବ'ପାନ ଶେଷ ହୋଇଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ଉଠି ପଡ଼ି କହିଲେ ସେ—ସୁଲ, ସକାଳର ତି ସାପଏଣ୍ଟମେଣ୍ଟଟା କଟିଗଲା; ବେଶ୍ ଭଲ ଲାଗୁଛି ଏଥର ।

ସକାଳର ପ୍ରଥମ ବିଷୟ ଦୋହଲଇ ଦେଇଗଲା ସିରାକୁ ।

ସକାଳ ଆଶାକୁ ସ୍ୱାଦେ କରେ, ହତାଶାକୁ ନୁହେଁ । ହତାଶାଦିନର ଆଳୁଅ
ସହଜ ଲୁଚ ଲୁଚ ଆସେ । ଆଖି ଝଲସି ଖାଲେ ମଣିଷ ଦେଶେ ସେ ହାରିଯାଇଛି ।
ସୁଖି ଉଠିବାପାଇଁ ଆଶା କରେ ।

ଟ୍ୟାକ୍ସିର ଦରଜା ଖୋଲି ଦେଇ ଛୁଡ଼ା ହେଲା ସିରାକୁ । ସେ କହିଲେ—ବେଶ୍
ମାରବ ହୋଇ ରହିଲା ଯେ । ଅଥଚ ମୁଖର ବୋଲି ମନେ କରୁଥିଲି ତୁମକୁ ।

ଦରଜା ବନ୍ଦ କରି ନିଜ ସିଟ୍‌କୁ ଆସି କହିଲା ସିରାକୁ — ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥାନର
ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଛି କି ?

ଏଥର ଭଲକରି ହସିଉଠି କହିଲେ ସେ । ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥାନର
ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଶା କରିବା ଅନ୍ୟାୟ ସିରାକୁ । ବୁଲି ସେଇ ୧୪ ନମ୍ବର ଡାଇମଣ୍ଡ
ହାରିବର ରୋଡ଼ ।

ସିରାକୁର ଫୁଲିଉଠୁଥିବା ମନଟା ଦବିଗଲା ଟିକିଏ । ସେ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ଆବୃତ୍ତି
କଲି ମନରେ—ସମୟ ରୁମର ନା ତୁମେ ସମୟର ସିରାକୁ ?

ସମୟ ତା ହାତମୁଠା ଭିତରକୁ ଆସି ପୁଣି ବୁଲିଗଲା । ସେ ସକାଳ ହୋଇଥିଲେ
ହୁଏତ ଅଟକାଇ ଦେଇଥାଆନ୍ତା ।

ସବୁବେଳେ ସକାଳ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ ମଣିଷ । ହାତମୁଠାରୁ ଖସିଯାଇ
ପଳେଇଯାଏ ସମୟ ।

ସମୟ ରୁମର ନ ହୋଇ ଅନ୍ୟର ହୋଇଯାଏ ।

ଖିଦିରପୁର ପୋଲ ଉପରେ ଗାଡ଼ି ଗଲବେଳେ କହିଲେ ସେ—

ବଡ଼ ବଡ଼ିଏ ଏଇ ଦୁନିଆ । ଯେତେ ଦେଖିଲେ ବି ଶେଷ ହୁଏ ନାହିଁ । ଆହୁର
ଅନେକ ଅଦେଖା, ଅଜଣା ରହୁଗଲା ଭଳି ମନେହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଜୀବନ ସୀମିତ । ସବୁ
ଦେଖିବାପାଇଁ ବେଳ ନାହିଁ । ସବୁ ଶୁଣିବାପାଇଁ ବି ସୁଯୋଗ ନାହିଁ ।

ସୁଯୋଗ କରିଦେଲେ ଅନେକ କଥା ଦେଖିହୁଏ । ଅନେକ ହତାଶାରୁ ରକ୍ଷା
ବି ମିଳେ ବିଏ ସାହୁବା ।

କହିଦେଇ ଡାଇମଣ୍ଡ ହାରିବର ରୋଡ଼ ଆଡ଼କୁ ପ୍ରଥମ ଗାଡ଼ି କାଟିଲା ସିରାକୁ ।

ସେ କିନ୍ତୁ ସମୟ ସ୍ଥିର ରହୁ ତା'ପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ କହୁଲେ—ସୁଯୋଗ ଭର
ନବା ଏତେ ସହଜ ନୁହେଁ ସିରଜ । ସୁଯୋଗ ପଛେ ପଛେ ସମ୍ଭାବନ ବାଏ ।
ହାରିଗଲେ ମାଡ଼ିବସେ ସେ । ସେତେବେଳେ ମଣିଷ କେଡ଼େ ଅସହାୟ, ତେଡ଼େ
ନିର୍ଯ୍ୟାସିତ ଥରେ ଭାବ ଦେଖିବ ସିରଜ ।

ଭାବ ଦେଖିବାପାଇଁ ସମୟ ନ ଥିଲା ବୋଲି ଟ୍ୟାକ୍ସି ଚଳୁଥିଲା ସିରଜ ।

ଡେଙ୍କାନାଲର କେହି ମଫସଲ ଅଞ୍ଚଳରୁ ସହରକୁ ଆସିଥିଲା ଜଣକ ଅର୍ଜନ
କରିବାପାଇଁ । ଜବକା ଅର୍ଜନ ଏତେ ଯତ୍ନ ନୁହେଁ ବୋଲି ସେଦିନ କଥର ଜାଣିଥିଲା
ସେ । ସଂସାରର କୋଳାହଳ ଓ ବ୍ୟସ୍ତତା ଭିତରେ ହଜିଯିବା ଆଗରୁ ସେ ଚିନ୍ତେ
ଟ୍ୟାକ୍ସି ଡ୍ରାଇଭର ହୋଇଗଲା ।

ଚଲନ୍ତି କି ନାମ ଗାଡ଼ି ।

ସବୁବେଳେ ଚାଲି ଚାଲିଲେ ସମୟ ମିଳେ ନାହିଁ ଅନ୍ଧତାକୁ ରୋମଞ୍ଚନ ଭର
ଅଛୁର ହବାପାଇଁ । ଅନ୍ଧତା ଯଦି ଧରିଗି ପାରିଲା ନାହିଁ ତାକୁ ମନେ ପଡ଼େଇ
ଲାଭ ନାହିଁ । ବରଂ ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ନେଇ ବଞ୍ଚିରହବା ଶ୍ରେୟସ୍କର ।

ଟ୍ୟାକ୍ସିରେ ଅନେକ ଯାତ୍ରୀ ପ୍ରତିଦିନ ନିଅନ୍ତି ଯାତ୍ରା-କରେ ସେ ।

କେତେ ମୁହଁ, କେତେ ରୂପ ।

କିନ୍ତୁ ତା' ଆଗରେ ସେମାନଙ୍କର ପରିଚୟ ଅନେକ ନୁହେଁ; ଏକ । ସେମାନେ
ଯାତ୍ରୀ । ସେ କେବଳ ବାହକ, ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ନେଇଯିବ । ହାତପାତ
ଭଡ଼ା ନବ । ସେମାନଙ୍କ ନାମ ଧାମ କିଛି ନାହିଁ, ସେମାନେ ତା' ବସ୍ତ୍ରସ୍ବରେ କିନ୍ତୁ
ପରସ୍ପର ନାହିଁ, କେଇ ମିନିଟ୍‌ର ସହଯାତ୍ରୀରେ ସାମ୍ନାସି ନାହିଁ, ଉଦ୍‌ଘାସ ନାହିଁ । ସବୁ
ସଞ୍ଚର ଟିକ୍ ଟିକ୍ ଶବ୍ଦ ପରି ପୁରା ନିର୍ଭୀକ । ଅଟୋମେଟିକ । ପରିଚୟ ନାହିଁ,
ହୃଦୟତା ନାହିଁ, ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ ।

ଏଇଥିପାଇଁ ଏଇ ଜବକା ତାକୁ ଭଲଲଗେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ସହଜ ତଳ ପ୍ରଚଳ
କରିବ । କେତେ ଦେଖିବ ଏବଂ ଅନେକ ଶୁଣିବ । କିନ୍ତୁ କାହାରି ସହଜ ପରିଚୟ
ହବ ନାହିଁ । ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରୁ ଅପରିଚିତ ରହୁଥିବ । ସେ ବ କାହାର ଠିକଣା
ରଖିବ ନାହିଁ ।

ଠିକଣା ଥିଲେ ସେ ସବୁବେଳେ ଠିକ୍‌ ବାଟରେ ଯାଏ ମଣିଷ, ଏହା ଅଦୌ
ବିଶ୍ବାସ କରେ ନାହିଁ ସିରଜ । ଠିକ୍‌ ବାଟରେ ଗଲେ ଉଦ୍‌ଘାସ ନ ଥାଏ ବୋଲି

ମଣିଷ ବାଟ ହୁଡ଼େ, ଏଣେ ତେଣେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ହଠାତ୍ ଦୁଣି ବାଟ ପାଇ ସଲଖି
ଗଲେ ।

ସେ କହିଲା—ବହୁତ ଯାତ୍ରୀ ନବା ଆଣିବା କରିଛୁ । କିନ୍ତୁ ଆପଣ ଅସାଧାରଣ ।

ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେଲେ ଭଲ ଲାଗେ ନ ସିରାଜ ? କହିଲେ ।

ଫିରାଜ ସାମନାରେ ଥିବା ଆରସିରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ପଛ ସିନ୍ଦରେ ବସିଥିବା
ମୁହଁଟିକୁ ଦେଖିନେଲା । ଆଖିରେ ଭସା ଭସା ରହସ୍ୟମୟ ଦୃଷ୍ଟି । ମୁହଁ ଉପରେ
ପ୍ରହେଳିକା ସୃଷ୍ଟିକର ଆଲୋକ ଏବଂ ଭୁଇଁର ଲୁଚକାଳୀ । ଅବାକ୍ ହୋଇଗଲା ସେ ।

ମାତ୍ର ଦଶାକର ପରତପ୍ତ ଏହି ଦଶାଏ ସମୟ ତା ହାତମୁଠା ଭିତରେ ବନ୍ଦୀ
ହୋଇ ଯାଇଥିଲା କି ? ତାହା ଠିକ୍ କରିପାରିଲା ନାହିଁ ସିରାଜ ।

ସେ ନିଜକୁ ସାଉଁଟି ଆଣି କହିଲା—ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଯେଣିଲେ ମନର ଝୁନି ବଢ଼ିଯାଏ ।

ତାକୁ ଥରେ ଭଲକରି କହିଲେ ଉଡ଼ମହଲା—ରୁମ ମନର ଅବସ୍ଥାକୁ ମାପି କୁହେ
ସିରାଜ, ତାହା ସବୁଠିକ କି ଝୁନି ।

ବଡ଼ ମୁସ୍ଲିମରେ ପଡ଼ିଗଲା ସିରାଜ ।

ଦଶାକର ପରତପ୍ତ ଏଭଳି ଏକ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ତାକୁ ପକେଇଦେବ ବୋଲି ସେ
କେବେ କଲ୍‌ନା ବି କରି ନ ଥିଲା ।

ଚିଡ଼ିଆଖାନା ଅଡ଼କୁ ଯାଇଥିବା ଗୁମ୍ରା ଆଡ଼କୁ ଆଜ୍ଞାଳ ଦେଖାଇ କହିଲେ ସେ
—ଚିଡ଼ିଆଖାନାର ହୈମନ୍ତୀକୁ ଦେଖିଛ ନିଶ୍ଚୟ ।

ବୁଝିପାରିଲା ନାହିଁ ସିରାଜ ।

ମନେ ପକାଇବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରି ବିଫଳ ହେଲା । ହୈମନ୍ତୀ ତା'ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ଅପରିଚିତ । ସେ ଚନ୍ଦ୍ରେ ନାହିଁ ।

ଚିଡ଼ିଆଖାନା ଦେଖିଥିବ ନିଶ୍ଚୟ ? ପଚାରିଲେ ସେ ।

ହଁ । ଦେଖିଛୁ । କିନ୍ତୁ କାହିଁ ହୈମନ୍ତୀ ସହଜ ପରିଚୟ ହେଲା ନାହିଁ ତ । କହିଲା
ସିରାଜ ।

ଏକା ଖୋଲା ମନରେ ଯାଇଥିଲେ ମନେ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା ନିଶ୍ଚୟ । ଗାର୍ଲଫ୍ରେଣ୍ଡ
ସାଙ୍ଗରେ ଯାଇଥିଲା ନା ?

ଅତମତ ଖାଇଗଲା ସିରଜ ।

ସାଦୁ ଜାଣନ୍ତି ଉଦ୍ରମହୁଳା । ନ ହେଲେ ତା'ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କଥା ସେ ଜାଣନ୍ତେ କିପରି ? କିମ୍ବା ହୁଏତ କେଉଁଠି ଦେଖିଥିବେ ତାକୁ ନୟନାର ସାମ୍ନିକରେ । ସେ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇପାରିଲା ନାହିଁ । ଅନ୍ୟମନସ୍ତ ହୋଇ ଚାଲି ଚାଲି କେବଳ । ଭୁଲି ଯାଇଥିବା ଅତୀତ ମନେ ପଡ଼ି ଅତୀତ କରି ଦେଇଗଲା ତାକୁ । ପଥର ପରି ନଦୀ ଛୁଇଁ ତଳେ ପୁରୁଣା ବ୍ୟଥାଟା ଟଣ ଟଣ କରିଉଠିଲା ।

ସର ! ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କଥା କହୁ ଦୁଃଖ ଦବା ମୋର ଅଭିପ୍ରାୟ ନୁହେଁ । କହୁଁ କହୁଁ କହୁଦେଲି । କିଛି ମନେ କର ନାହିଁ । ମୁଁ ଆନ୍ତରିକତାରେ ଦୁଃଖିତ ।

ନା, ଆପଣଙ୍କର କିଛି ଦୋଷ ନାହିଁ । ବରଂ ମୁଁ କହିବି ଯେ ଆପଣ ଠିକ୍ କହିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଏକା ନୁହେଁ, ଆଉ ଜଣେ ସଙ୍ଗରେ ଯାଇଥିଲି । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ମନେ ରଖିବା ଭଲ କିଛି ନ ଥିଲା । ସବୁ ଭୁଲି ଯାଇଛ ବବ ସାହେବ ।

ଏକା ଲେଲେ ଭୁଲି ଯାଇଥିବ ସିରଜ । ଦୁଇଜଣ ଗଲେ ଭୁଲି ହୁଏନା । ଆଜି ଦେଖୁଛ ମୋର ଅନୁମାନ ସତ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଆନ୍ତରିକ ଦୁଃଖିତ ତୁମର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କଥା ଉଠାଇଥିବାରୁ । ମଣିଷ ଯାହା ଭଲ ନ ପାଏ, ତାକୁ ଭୁଲିଯାଏ ।

ସିରଜ ପ୍ରବ୍ୟ ହୋଇ ଅଜାଇଥିଲା ।

୧୭ ନମ୍ବର ତାଲମଣ୍ଡ ହାରବାର ରୋଡ଼ ଆଗରେ ଗାଡ଼ିର ଗତି ମନ୍ଦର ହୋଇ ଆସିଲା ।

ସେ କହିଲା, କିନ୍ତୁ କହିଲା ନାହିଁତ ମୋ ପୁଅ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର । ତେବେ ମୁଁ କହୁଛ ଶୁଣ । ସମୟ ତୁମର, ତୁମେ ସମୟର ନୁହଁ । ଚାଲି ।

ସେ ଚାଲି ପାରିବା ଆଗରୁ ବୋରଂଗରେ ସବାଙ୍ଗ ଆବୃତ କରି କହିଲେ ଉଦ୍ର-ମହୁଳା—ଏଇ ଘର ସାମ୍ନାରେ ଛୁଡ଼ାକର । ଠକ ଜାଗାକୁ ଆସିଯାଇଛ ।

ଗାଡ଼ି ଛୁଡ଼ା କରି ଦରଜା ଖୋଲିଦେଲା ସିରଜ ।

ସେ ଉଠିଲାବେଳେ କହିଲେ—ଠିକଣା ମନେ ରହିଲା ତ ? ସମୟ ପାଇଲେ ଆସିବ । ହେଁମନ୍ତୀ କଥା ସେହିଦିନ କହିବ ।

ସିରଜ ବୋକାଭଳି ଛୁଡ଼ା ହୋଇଥିଲା ତାଙ୍କର ଯିବା ପଥକୁ ଚାହିଁ ।

ସେ ପୁଣି ଡେରିଆସି କହିଲେ—ତୁମେ ଯେତେବେଳେ ଏଯାଏ ପଶୁଗଲ ନାହିଁ
—ନିଜେ କହିଦେଇ ଯିବି ଗରୁଡ଼ । ମୋ ନାମ ବିବ ସାହୁବା ନୁହେଁ, ବେଗମ୍
ସାହୁବା । ମନେ ରଖିବ ।

ସଲମ, ବେଗମ ସାହୁବା...

ସଲମ ଆଲେକୁମ...

ହୁହେ ଉଭୟର ବପରତ ଦରକୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇଲେ ।

ଟ୍ୟାକସିର ଷ୍ଟିଅରଂ ମୋଡ଼ି ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ଚାଲିଯିବା ଆଗରୁ ଦେଖିଲ
ସିରକ—କାଲକୋନି ଉପରୁ ତା' ଆଡ଼କୁ ଅନେଇଥିଲେ ବେଗମ ସାହୁବା ।

(୩)

ସିଗଲ ସେହପର ଗାଡ଼ିର ଡ୍ରଡ଼ ଉପରେ ଆଉଜି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲା ।

ସେଇ ୧୪ ନମ୍ବର ଡାଇମଣ୍ଡ ହାରବାର ରୋଡ଼ । ଭୁଲ ନାହିଁ ।

ବେଗମ ସାହୁବା ସହଜ ପ୍ରଥମ ସାକ୍ଷାତକୁ ସୁରଖୀୟ କରି ରଖିବା ପାଇଁ
ସେ ସ୍ଥଳରେ ମାସକୁ ଅଧେ ତା'ପରେ ସପ୍ତାହକୁ ଅଧେ ଯିବାଆସିବା କରୁ କରୁ
ଶେଷବେଳକୁ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତିଦିନ ଯିବା ପାଇଁ ଲାଗିଲା । ଦୁଇବର୍ଷରୁ ଅଧିକ କାଳ ସେ ୧୪
ନମ୍ବର ଡାଇମଣ୍ଡ ହାରବାର ରୋଡ଼କୁ ନିଜର ଅତି ପ୍ରିୟ ସ୍ଥାନ ଭାବରେ ବାଛି
ନେଇଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ବେଗମ ସାହୁବାକୁ ଯେତିକି ଦେଖିଲା ସେତିକି ନ ଦେଖିବା ପରି
ମନେହେଲା, ଯେତିକି ଜାଣିଲା ସେତିକି ଅଜଣା ରହୁଗଲା ବୋଲି ବୋଧ କଲା ।
ଜାଣିବାକୁ ବହୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ମଧ୍ୟ ସେହି ରହସ୍ୟାବୃତ ଜୀବନର ମାଧୁରୀ, ସୁଖ ବା
ଦୁଃଖ କିଛି ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣି ପାରିଲା ନାହିଁ ସେ ।

ବେଗମ ସାହୁବାର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବରେ ଆକର୍ଷଣ ଥିଲା, ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ତା'ର
ସ୍ବସ୍ବବାଦୀ ଗୁଣରେ କିନ୍ତୁ ଅସ୍ବସ୍ବ ଭାବିତ ଥିଲା ବେଶୀ ।

କିନ୍ତୁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ ସବୁବେଳେ ତାକୁ ପରିଷ୍କାର ନ ହୋଇ ଝାପ୍ପା ଦେଖା
ପାଉଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ଯେତିକି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେଲା ସିରକ ସେତିକି ସେ ଦେଖିଲା ସେ
ଆହୁରି ବହୁବାଟ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ହିଁ ବେଗମ ସାହୁବା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ

ହେଲେ । ଏହା କିନ୍ତୁ ତାକୁ ନିରାଶ ନ କରି ବରଂ ଉଦ୍ୟମଶୀଳ ଏବଂ ଆଶାବାସୀ
କରିଥିଲା । ପାଇବାର ଆନନ୍ଦରେ ନୂହେ, ପ୍ରାପ୍ୟ ବସ୍ତୁକୁ ଖୋଜିବାରେ ଅଧିକ ଉତ୍ସେଜନା
ଏବଂ ଆନନ୍ଦ । ସିରାଜ ସେୟା ମନେ କରୁଥିଲା ସେତେବେଳେ ।

ତା'ର ଅସୀମ ଆଗ୍ରହକୁ ଆନ୍ତର ତେଜ ଦେଇ ଥରେ କହିଲା ସେ ନିଆଁ ଦେଖିଛ
ସିରାଜ ।

ହଁ, ହଁ । ନିଆଁ ମୁଁ ଦେଖିନି ?

ନା ସାଧାରଣ ନିଆଁ କଥା କହୁନି । ଦିଆଲିର ନିଆଁ ଦେଖିଛ ?

ଦେଖିଛୁ ।

କଅଣ ଦେଖିଛ ?

ଫାପାବଳୀ, ବାଣ ଶ୍ରେଷ୍ଠୀ ।

କିନ୍ତୁ ଦେଖିନି ତା'ହେଲେ ।

କପର ? ବେଶ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପରୁରଲା ।

ସିରାଜ !

ଖାଲି ନିଆଁ ଦେଖିଲ, ଆଉ ନିଆଁରେ ପୋଡ଼ି ମରୁଥିବା ଅଜସ୍ର ପତଙ୍ଗକୁ
ଦେଖିଲ ନାହିଁ ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ !

ସେ ବି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ଏହି ଉତ୍ତର ଶୁଣି । ପତଙ୍ଗମାନେ ଦଉଡ଼ୁଥିଲେ
ନିଆଁରେ ପୋଡ଼ି ମରବାପାଇଁ, ଏହା ଏକ ସାଧାରଣ ଏବଂ ସହଜ ଘଟଣା । ଏଥିରେ
କିନ୍ତୁ ରହସ୍ୟ ଥିବାର ଅନୁମାନ କରି ନଥିଲା ସିରାଜ ।

ବେଗମ ସାହେବା ସେହିଦିନ ପ୍ରଥମ ଚାର କାନ୍ଧ ପାଖରେ ନିଶ୍ଚାସ ବାଜିବା
ଭଳି ନିକଟତର ଦୂରତ୍ବ ରଖି କହିଲେ — କିଏ ନିଆଁ କିଏ ପତଙ୍ଗ କହିପାରିବ ?

ସିରାଜ କହିଲା—କାହା କଥା କହୁଛ ?

ଏଇ ଆମ ଦୁହେଁଙ୍କ କଥା ।

କେହି ନିଆଁ ନୁହେଁ, କେହି ପତଙ୍ଗ ନୁହେଁ ।

ମିଛ କଥା । ନିଜକୁ ଭୁଲାଇଲେ ଭଲ ହୁଏ ଜାଣ ତ ।

ହଁ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତ ନିଜକୁ ଭୁଲଇ ନାହିଁ । ତୁମେ ବରଂ ଭଲେଇ ଦେଇଛ ମୋତେ ।

ସତେ ।

ହଁ । ଏଇ ଦେଖୁନ ମାସକରେ ଥରେ ଆସୁ ଆସୁ ପସ୍ତାହକୁ ଥରେ ଆସିଲ । ତା'ପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ।

ତତାନ୍ତରତତାରେ ବି ଆନନ୍ଦ ଥାଏ ନା ?

ହଁ । ଯଦି ମିଳିବା ନିଶ୍ଚୟ ଅମିଳ ହୋଇଯାଏ ।

ତୁମେ କଥା କହିବାର ଭଙ୍ଗ ବେଶ୍ ଶିଖିଛ । ଅମୂଲ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଅମିଳ ବଜାରରେ । କିନ୍ତୁ ଲୋକେ ପାଉଛନ୍ତି ମଧ୍ୟ । ତେଣୁ କଲେ କିଛି ଅମିଳ ରହିଯାଏ ନାହିଁ ସିରକ ।

ତେଣୁ କଲେ ବି ମୋ' ଭାଷ୍ୟରେ ତଳ ନାହିଁ ବେଗମ । ଅମୂଲ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ମୋତେ ମିଳୁନି ।

ମିଳିବ ଲାଗୁ ଦେଲେ ।

ପ୍ରସ୍ତୁତ ।

ସେଦିନ ପ୍ରଥମ କରି ତା' ମୁହଁ ପାଖରେ ନିଜ ମୁହଁକୁ ନୁଆଁ ଦେଇଥିଲା ବେଗମ ସାହୁବା ।

ଆଉତିନେ ପର୍ବୁରଲ ସିରକ — ଏ ଘରେ ଆଉ କିଏ ଅଛି କହିଲ ନାହିଁ ଯେ । ,

ଜାଣିବା ପାଇଁ ଖୁବ୍ ଇଚ୍ଛା ହୁଅନ୍ତି ?

ହଁ, ହୁଏ ସାଧାରଣ ।

ଆଉ କେହି ନାହିଁ । ଯିଏ ରହୁଥିଲା, ସେ ଅନ୍ୟତ୍ର ଚାଲି ଯାଇଛି ।

କାହିଁକି ? ଉତ୍ତରାନ୍ତ ହୋଇ ପର୍ବୁରଲ ସିରକ ।

ଜଣେ ଆସିଲେ ଆଉ ଜଣେ ଚାଲିଯାଏ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ହୋଇ ବସିରହିଲା ସିରକ । ତାକୁ ହଲାଇ ଦେଇ କହିଲା ବେଗମ—
ଭାରତ ଏତେ କଥା ?

ସେ ଯଦି ଫେରିଆନେ ?

ଆସିଲେ ମନା ନାହିଁ । ଉତ୍ତର ଦେଇ ଗହସ୍ୟମୟୀ ହସ ହସିଲ ବେଗମ ।

ଶିହର ଉଠିଲ ସିରାଜ ।

ସଙ୍ଗାଙ୍ଗର ସିରା ପ୍ରଶିରରେ ଆତତାୟୀର ଇର୍ଷା ଉତ୍ତପ୍ତ ହୋଇ ଧାଇଁବାକୁ ଲାଗିଲା ।
ବଡ଼ ଅସ୍ଥିର ଚକ୍ଷୁରେ ସେ କହୁଲା—ସେ ହୋଇ ପାରେ ନା । ଏ ଘରକୁ ସେ ଆଉ
ପ୍ରବେଶ କରିବା ନିଷେଧ ।

ମନୋପଲ୍ଲବ ଯୁଗ ଉଠି ଯାଇଛି, ଜ'ଣ ସିରାଜ ।

ତା' ହାତକୁ କପେ କଫି ବଢ଼େଇ ଦେଇ କହୁଲା ସେ ।

କିନ୍ତୁ ଜବାବ ଦେଲା ନାହିଁ ସିରାଜ । ସେ କେବଳ ମନେ ମନେ ଖୋଜିବାକୁ
ଲାଗିଲା—ସେଇ ପୁରୁଣା ଲୋକଟିକୁ; ସିଏ ପୁଣି ଫେରି ଆସିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି ।

କଫିରେ ଆଉ ଚନ୍ଦ ଲେଡ଼ା ? କହୁଲା ବେଗମ ।

ନା, ନା । ଚନ୍ଦ ଆଉ ମୁଁ ଖାଉନି । ଚନ୍ଦ ନ' ଦେଇ ଠିକ କରନ୍ତି ତୁମେ ।

ଅବାକ ହୋଇ ମୁହଁରେ ଅନାଇଁ ରହୁଲା ବେଗମ ।

ସେ କହୁଲା—ଆଜି ଜାବନରେ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହେଲି ସିରାଜ ।
ଭୁଲରେ କଫିରେ ଚନ୍ଦ ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ମାତ୍ର କରିବ ନି ?

କଫିପିଆ ଶେଷ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ସେତେବେଳକୁ । ସିରାଜ ଉଠି ବସି
ଚହୁଲା—ଆଉ ଆସିବ ?

ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ନିଜକୁ ପଚାର । ସରଳ ଉତ୍ତର ଥିଲା ବେଗମର ।

ସେ ପଲେଇ ଆସି ଥିଲା ଆଉ ଫେରି ନ ଯିବା ପାଇଁ ।

କିନ୍ତୁ ନିଆଁ ଦେଖିଲେ ପତଙ୍ଗଗୁଡ଼ା କୌଣସି ବାଧା ମାନନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

ଷ୍ଟେସନର ନିଅନ ଆଲୁଅକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଘୂରୁ ବୁଲି ପରେ ପରେ ଆମ୍ଭମାନସ
କରୁଥିଲେ ଅନେକ ଦିଆଳୀ ପୋକ ।

ଠିକ ଉତ୍ତର ଆଜି ପାଇଲା ସିରାଜ ।

ସେଦିନ କିନ୍ତୁ କହୁ ନ ଥିଲା ବେଗମ୍ ।

ବେଗମ ସାହେବ କେବେହେଲେ ତାକୁ ଜନ୍ମବୃତ୍ତାନ୍ତ ଶୁଣାଇ ନ ଥିଲା ବା ପୁଣି ପରଚୟ ଦେଇ ନଥିଲା । ଅନେକ ବାର ପଚାରିଥିଲା ସେ ।

କିନ୍ତୁ ସେଇ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତର—ଆଉ ବେଶି ଜାଣି କଅଣ କରିବ ଶୁଣେ । ବେଗମ୍ ସାହେବା ରୂମ ଆଗରେ ବସିଛନ୍ତି, କଥା କହୁଛନ୍ତି, ରୂମକୁ ଆଦର ଆସ୍ୟାୟନ କରୁଛନ୍ତି । ଏହା କଅଣ ରୂମ ଆଗରେ ତା'ର ଯଥେଷ୍ଟ ପରଚୟ ନୁହେଁ ସିରଜ ।

ସିରଜ ସେଦିନ କହିଥିଲା—ନା, ଆହୁରି ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ । ଆହୁରି ଶୁଣିବାକୁ ମନ ଚାହେଁ ।

କଥା ସମାପ୍ତ କରି କହିଲା ବେଗମ୍ ସାହେବା—ଯେପରି ଆଉଦିନେ ଶୁଣିବ । ଅନ୍ୟ ଦିନେ ଜାଣିବ । ଆଜି ଯାହା ପାଇଛ ତାକୁ ସାଇତି ରଖ । ମୋତି ପାଇଲେ ମଣିଷ ସମ୍ପୃକ୍ତ ହୁଏ, ସେ କପରି କେଉଁଠି ଥିଲା, କିଏ ମୋତି ଆହରଣ କଲା ଏହା ଜାଣିବାର ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଯୁକ୍ତିରେ ହାରି ଯାଇଥିଲା ସିରଜ ।

ସାହେବ ଷ୍ଟେସନ ଭିତରକୁ ଅନେକ ବେଳୁ ଚାଲି ଗଲେଣି । ହୁଏତ ରେଲବାଇ ହୋଟେଲରେ ଡିନର ଖାଉଥିବ ।

ସେ ବି କିଛି ଖାଇନେଲେ ହୁଅନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ମନ ହେଲା ନାହିଁ । ସମୟ ବି ହାତରେ ନାହିଁ । ପାରାଦୀପରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭଡ଼ା ଆଣିବାର ଗୋଟିଏ ଆଡ଼ିଷ୍ଟନ୍ସ ନେଇଛି ।

ପାଣିଜଣ ପାହେଞ୍ଜରକୁ ନେଇ ଟ୍ୟାକ୍ସି ଛାଡ଼ି ଦେଲା ସିରଜ । ସେଇ ସାହେବ କଥା ଆହୁରି ମନେପଡ଼ିଲା । ମନେ ପଡ଼ିଲା ୨୪ ନମ୍ବର ଡାଇମଣ୍ଡ ହାରିବାରର କଥା ।

ତାକୁ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ହୁଏତ ପାରାଦୀପ ଆସିଥିଲା ସାହେବ ।

ସେ ଯଦି କଲିକତାରୁ କଟକ ଆସି ପାରେ ବେଗମ୍ ସାହେବାର ସନ୍ତାନ କରିବା ପାଇଁ, ସାହେବ ନ ଆସିବ କାହିଁକି ?

ଭାର୍ଗବରେ ଜଳି ଉଠିଲା ସିରଜ ।

ଆଗରୁ ଜାଣିଥିଲେ ଏଇ ରାସ୍ତାରେ ତାକୁ ଖତମ କରିଦେଇ ଥାଆନ୍ତା ।

ଏଇ ଲୋକଟା ନିଶ୍ଚୟ ସବୁ ଅନିଶ୍ଚର ମୂଳ । ଏହାରି ଯୋଗୁଁ ସେଦିନ ବେଗମ
ସାହୁବା ସହୃଦ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା । ଇଏ ଯଦି ସ୍ବେଦନକୁ ରିସିତ କରିବା ପାଇଁ ଯାଇ
ଆଆନ୍ତା, ତାହାହେଲେ ସେ ସୁଯୋଗ ବି ପାଇ ନ ଥାନ୍ତା ବେଗମ୍ ସାହୁବାକୁ ଜାଣିବା
ପାଇଁ ।

କ୍ଷତି ହେଲା ନା ଲାଭ ହେଲା ।

ବେଗମ ସାହୁବା ସହୃଦ ପରିଚୟ ହୋଇ ସେ ଲାଭ କଲା କି କ୍ଷତି କଲା ।

ବିଦ୍ରୁ ମଣିଷ ସବୁ ସମ୍ପର୍କକୁ ଓ ସବୁ ପାଇବା ନ ପାଇବାକୁ ଚଉଲିବା ପାଇଁ
ଗୁହେ ନିକଟରେ । ତଉଲିବା ଯେପରି ତା'ର ଧର୍ମ । ନିଜର ଯେଉଁ ଆଡ଼କୁ ଝୁଙ୍କେ
ସେଇ ପାଖର ଭର ବେଶି । ସେଇ ପାଖକୁ ତଳନ୍ତି ସମସ୍ତେ ।

ସେ ତଳିଥିଲା ନା ବେଗମ୍ ସାହୁବା ତଳିଥିଲା ତା' ଆଡ଼କୁ ।

ବୋଧହୁଏ ଭରସା ।

ବେଗମ୍ ତା'ହେଲେ ଯେପରି ଅଗୁନକ ଭାବରେ ଆସିଥିଲା ତା' ଜୀବନରେ,
ସେହିପରି ହଠାତ୍ ଅନ୍ତର ହୋଇଗଲା କାହିଁକି ?

ସେଦିନ ପ୍ରକୃତରେ ଅସୀମ ବ୍ୟଥା ପାଇଥିଲା ସିରାଜ ।

ଟ୍ୟାକ୍ସି ଘର ଆଗରେ ରଖିଦେଇ କଲିଂ ବେଲ୍ ଟିପିଲା ଯାଇ ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ । ଘରେ ନାହିଁ ବୋଧେ କେହି । ତା' ମୋଟର ହର୍ଣ୍ଣର ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଆଡ଼୍ଡାକ
ଶୁଣିଲେ ଧାଇଁ ଆସୁଥିଲା ବେଗମ୍ । କିନ୍ତୁ ବାରମ୍ବାର ହର୍ଣ୍ଣ ଦେଲେ ବି କେହି ଆସି
ଛୁଡ଼ା ହେଲେ ନାହିଁ ବାଲକୋନିରେ ।

ବୋତାମ ଟିପିଲା ।

ଅନେକ ସମୟ ପରେ ଆସୁ ଆସି ଖୋଲି ଦେଲା ଦରଜା ।

କି, କଅଣ ହେଲା ? ଏତେ ସମୟ କେହି ଶୁଣି ନଥିଲା ଯେ ? ପଚାରିଲା ସିରାଜ ।

କିଏ ଆଉ ଶୁଣନ୍ତା ଯେ, ମୁଁ ତ ଏକା । କହିଲା ଆସୁ ।

ମାନେ ? ଅବାକ ହୋଇ ପଚାରିଲା ସିରାଜ ।

ମାନେ ଅତି ସହଜ ବାବୁ । ମୁଁ ଏକା । ଏଇ ଘରେ ଏକା ଥିଲା, ପୁଣି ଏକା
ରହୁବି ମାଲିକ ଆସିବାପାଇଁ ।

ଆହୁରି ରହସ୍ୟମୟ ମନେ ହେଲା ସବୁ । ସେ ତାକୁ ଧମକ ଦେଇ କହିଲା—
ସତକଥା ସିଧା ସିଧା କହ । ବଙ୍କେଇ କହୁବାର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ବେଗମ୍,
ସାହୁବା ନାହିଁ ?

ନା ।

ଆକାଶ ମଥା ଉପରେ ଶୁଙ୍ଘି ପଡ଼ିଲା ଯେପରି ।

କେଉଁଠାକୁ ଗଲେ, କେବେ ଆସିବେ କିନ୍ତୁ କହୁ ଯାଇଛନ୍ତି ?

ନା ।

ତା' ହେଲେ ?

ସେ ବୋଧହୁଏ ଆଉ ଫେରିବେ ନାହିଁ । ଫେରିବାର ଥିଲେ ଯାଇ ନ ଥାନ୍ତେ ।

କାହିଁକି, କୁଆଡ଼େ ଗଲେ କିନ୍ତୁ କହୁ ଗଲେ କି ?

ନା ।

ମୋ କଥା କିନ୍ତୁ କହୁ ନାହାନ୍ତି ।

ନା ।

ସେହି 'ନା'ରେ ହିମାଳୟର ସମସ୍ତ ଶୀତଳତା ଥିଲା ଯେପରି । ଗଭୀର
ଅନ୍ତଃଦେଶରେ ଶତ ବକ୍ଷିତ ହୋଇ ସେହିନ ପୃଥିବୀର ପରାଜିତ ମଣିଷ ପରି ଟଳି
ଟଳି ଫେରି ଆସିଥିଲା ସିରାଜ ।

ପୃଥିବୀଟା ଯଦି ଏତେ ବଡ଼ ନ ହୋଇ ପାରାମ୍ପାସ ପାଖର ଜମ୍ବୁଗାୟ ପରି ଛୋଟ
ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା, ତାହାହେଲେ ତାକୁ ପରିଗ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡ଼ି ନ ଥାନ୍ତା ।

କିନ୍ତୁ ଜଗତଟା ବଡ଼ ଜଟିଳ ଏବଂ ଅନେକ ବଡ଼ ।

ସେହିଦିନୁ ସହରରୁ ସହର, ବନ୍ଦରରୁ ବନ୍ଦର ଅନେକ ଖୋଜିତ ସେ । ପାଇ
ନାହିଁ । ହଠାତ୍ ଅନ୍ତର୍ଜାତ ହୋଇଗଲା ଯେପରି ।

ବେଗମ୍ ସାହୁବାକୁ ଏଇ ସାତବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରମଣ ଭୁଲି ଆସୁଥିଲା ସିରାଜ ।

ଆଜି କିନ୍ତୁ ଏତେଦିନ ପରେ ସେଇ ଶତରେ ଆଉ ଜଣେ ଆସି ଆସାତ କଲା ।
ଲଭ ସାହୁସବା ନିଆଁକୁ ଆଉ ଟିକେ ଜାଳି ଦେଇଗଲା ।

ବେଗମ୍ ସାହବାର ରହସ୍ୟମୟ ଦୃଷ୍ଟି ଆଖି ଆଗରେ ଭସି ଉଠିଲା ସୁଖି ।
 ଏଇ ସାହେବଟା ତା'ହେଲେ ତାହାର ପରି ପାଇଲ ନାହିଁ ବେଗମ୍ ସାହବାକୁ ।
 ସେ ଓ ତା' ମଧ୍ୟରେ ତା' ହେଲେ ଫରକ ନାହିଁ । କେହି ତା' ହେଲେ ନିଜସ୍ବ
 କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ ଗୋଟିଏ ହଜିଲ ସମ୍ପଦକୁ ।

ବେଗମ୍ ସାହବା ସେ ଦିନ କହିଥିଲା — ମନୋପଲ ଆଜିର ଦୁନିଆରେ ଅତଳ
 ସିରଜ । ବୁଝି ପାରୁଛ ତ ।

ସେଦିନ ବୁଝି ନ ପାରି ଅଭିମାନ କରିଥିଲା ସେ । ଆଜି ଆଉ ଅଭିମାନ କଲ
 ନାହିଁ ।

ଟ୍ୟାକ୍ସି ମଣିଜଙ୍ଗ ପାର ହୋଇ ପୁରୀବେଗରେ ଅନ୍ତସର ହୁଇଥିଲା ।

ହଠାତ୍ ବଗିଚା ଗଲ ଇଞ୍ଜନ ।

ଗାଡ଼ିର ଗତି ବନ୍ଦ କରି ଚେଷ୍ଟା କଲ ସିରଜ ମରାମତି କରିବା ପାଇଁ ।

କଥଣ ହେଲ ? କେତେ ଡେରି ହବ ? ଅନେକ ଜରୁରୀ କାମ ଅଛି । ଯାହା-
 ମାନଙ୍କର ନାନା ପ୍ରଶ୍ନ ।

ମୁଁ ବି ବସିନି ବାବୁ । ମୋର ବି ଅନେକ କାମ ଅଛି । ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲା
 ସିରଜ ।

ମୂଆ ଗାଡ଼ି ଖଣ୍ଡେ କଣ୍ଟିନ ? କହିଲା ଜଣେ ।

ଗାଡ଼ିର ଦାମ ବେଶୀ । ଇଞ୍ଜନ ପଛଟା କଲାବେଳେ କହିଲା ସିରଜ ।

ସେଦିନ ଗାଡ଼ିରେ ବସି ସାହେବ ଯେଉଁ ଗଲେଟି କହିଥିଲେ, କହିଦିଏ ପାଇଁ
 ଇଚ୍ଛା ହେଲା ସିରଜର ।

ତୁମେ ସବୁ ଆଜି ପୁଜା ପ୍ରାର୍ଥନା ନ କରି ବୋଧେ ବାହାରିଥିଲ ? ପଚାରିଲା ସେ ।

ସତ କଥା । ତୁମେ ଠିକ୍ କହିଛ ।

ଏତେ ଅଧର୍ମ କଲେ ସଂସାର ଚଳିବ ! ହରିନାମ କରିବା ପାଇଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ସମୟ
 ନାହିଁ । ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତତା କାହାପାଇଁ, କୋଉଥିପାଇଁ ? କହିଲା ସିରଜ ।

ଭଲ ହେଲାକି କଥାଟା । ମୁଁ ପ୍ରାର୍ଥନା ନ କରି କେବେ ଘରୁ ବାହାରେ
 ନାହିଁଟି । ଆଜି ବ୍ୟତିଷ୍ଟମ ହୋଇଗଲା । କହିଲା ଜଣେ ଯାହା ।

ଦ୍ରଷ୍ଟବେଳ କହିଲା ସିରଜ ଭୁଲମାନ ପ୍ରାର୍ଥନା କର ମନେ ମନେ । ମରବା
ଗାଡ଼ି ପୁଣି ଜାଇଁ ଉଠିବ ।

ମନେ ମନେ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ସମସ୍ତେ ।

କାଳେ ତୁମେ ସବୁ ଗାଡ଼ିରେ ବସି ବଳାସୀ ହୋଇ ଭଗ୍ନକୁ ଭୁଲିଯିବ ଡାକବା
ପାଇଁ ଗୋରୁଆରୀ ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବାବୁମାନେ ! ଏ ଗାଡ଼ିରେ ବସିଲେ ଆଗରୁ
ଶେଷଯାଏ ଇଣ୍ଡିଆନ ସ୍କୁରଣ କରବାକୁ ହବ ।

ଆଉ ଭୁଲ ହବ ନାହିଁ ।

ଭଲ କଥା, ଗାଡ଼ି ବି ଏଇ ଗୁଲିବ । କୋମ୍ପାନୀର ବି ଧର୍ମ ହବ ।

କୋମ୍ପାନୀ ପ୍ରାର୍ଥନା କରେ ନାହିଁ ।

କରେ । ତୁମେ ଗାଡ଼ି କଣିବା ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରେ । ବଜ୍ରପନ ହବ ।

ହୋ ହୋଇ ହୋଇ ହୁଅିଲେ ସଭୁଏଁ ।

ପୁଣି ଗୁଲିଲା ଗାଡ଼ି ।

“ପାରାସପର ମଧୁବନ ବସ୍ତିରେ ଗୁଡ଼ିବେଇ ଫେରି ଆସିଲା ସିରଜ । ଘନ
ଗୋଲିଆଳୁ କିଏ ଯିବ ଜରୁରୀ କାମରେ । ଆଗରୁ ବହନା ନେଇଛି ସେ ।

ଗୋଟିଏ ଘର ସାମ୍ନାରେ ଗାଡ଼ି ଛୁଡ଼ା କରାଇ ସିଗ୍ରେଟ୍ ଧରାଇଲା ସିରଜ ।

କିନ୍ତୁ ସମୟ ପରେ ଜଣେ କିଏ ଘୋଡ଼ିଘାଡ଼ି ହୋଇ ବସିଲା ଆସି । ନଜର
ନକରି କହିଲା ସିରଜ—ଅଉ କେହି ଯିବେ ନି ?

ନା ।

ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିଛି ତା’ ହେଲେ...

ଛାଡ଼ ।

ଶୀଘ୍ର ଫେରିଗଲେ ଦୁଇଘଣ୍ଟା ଶୋଇ ପାରିବ ସିରଜ । ସାହେବର କଥା ପୁଣି
ମନେ ପଡ଼ିଲା ।

ସେ କାହିଁକି ଖୋଜି ଗୁଲୁଚି ବେଗମକୁ । ସାଦି ହବ । ସାଦି ହବ, ଶବ୍ଦଟା
ତା’ର ମୁହଁରୁ କାହିଁକି କେଜାଣି ବାହାରିଗଲା । ସେ ଗୁଲିବ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ସାହେବ ଯଦି ତାକୁ ପାଇଯାଏ ଏବଂ ସାବି ହୁଏ !

ମନଟା ବଡ଼ ଅବସନ୍ନ ମନେ ହେଲା ସିରାଜ ।

ଯେଥରେ ସିରାଜର ଅସନ୍ନ ବା ଅବସନ୍ନ ହବାର କାରଣ କଅଣ ? ଯାହାକୁ
ହେଲେ ତ ସେ ଅବଲମ୍ବନ କରିବ ଶେଷରେ !

ତାକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରିଥିଲେ ଷଡ଼ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା ।

ମନେ ମନେ କହିଲା ସିରାଜ ।

ବେଗମ ସାହାବକୁ ଦିନେ ସେ କହିଥିଲା—ଗୋଟେ କଥା କହିବି ବେଗମ୍ ।

କୁହ । ସେ କହିଥିଲା ।

ଆମର ପ୍ରେମକୁ ମୁଁ ରୂପ ଦେବାପାଇଁ ଚାହେଁ ।

କିପରି ତିନି ଚୁଢ଼େଇ ଦିଅ ତ ସିରାଜ ।

ଏଇ ଧର ଆମେ ଏକ ହବା । ଆମର ଦୁଇଟା ପରିଚୟ, ଦୁଇଟା ଠିକଣା ଏକ
ହୋଇଯିବ ।

ତା'ପରେ ?

ତା'ପରେ ଆମେ ଗୋଟେ ଗ୍ରେଟ୍ ସଂସାର କରିବା । ସେଇ ସଂସାର ହବ
ସୁନ୍ଦର ଏବଂ...

ଆଉ କଅଣ ?

ଆଉ କୋଲାହଳମୟ ।

କୋଲାହଳ ?

ହଁ । ତେବେ ଯେଉଁ ଅର୍ଥରେ ଏହାର ଅର୍ଥ କରାଯାଏ ସେ ଅର୍ଥରେ ମୁଁ
କହୁନାହିଁ । ବଜାରର କୋଲାହଳ ନୁହେଁ । ଶିଶୁର କୋଲାହଳ ।

ତୁମେ ବାପ ହବାପାଇଁ ଚାହେଁ ? ଉଚ୍ଛ୍ୱିତ ହୋଇ ପରୁରଲ ବେଗମ୍ ।

ତୁମେ ମାଆ ହବାପାଇଁ ଚାହେଁ ବେଗମ୍—ଆବେଗଭର କଣ୍ଠରେ କହିଲ
ସିରାଜ ।

ନା...

ନା ? ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ କହିଲୁ ସିରାଜ ।

ନା ।

କାରଣ ?

ସବୁ କଥାର କାରଣ କୁହାଯାଏ ନା ସିରାଜ । ସେଦିନ ଶତ ବକ୍ଷତ ହୋଇ ବେଗମ ଘରୁ ଡେଇଁ ଆସିଥିଲୁ ସିରାଜ ।

କଟକ ଅଛନ୍ତି ମୁଖେ ଗାଡ଼ି ଚାଲିଥାଏ ଡାର ବେଗରେ ।

ସେଇ ଫଟୋ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲୁ ସିରାଜର ।

ଏବେ ବି ସେଇ ଚେହେରା ତାର ମାନସପଟରେ ଅଛୁଟ ରହିଛି ।

ବେଗମ ସାହୁବାର ଅବର୍ତ୍ତମାନରେ ସେ ଯେପରି ଅଧିକ ଦେଖୁଛି ତାକୁ ।

ଆଉ ଅରଟିଏ ମାତ୍ର ଦେଖା ହୁଅନ୍ତା କି । ସେ ତାକୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଦେଇ କୁହନ୍ତା ସଂସାର ନ ହେଲା ନାହିଁ । ଆମର ସମ୍ବନ୍ଧ ଚରନ୍ତନ ହେଉ ବେଗମ ।

କିନ୍ତୁ ବେଗମ ସାହୁବା କେଉଁଠି । କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ?

ଜୀବନରେ ସୁଯୋଗ ମାତ୍ର ଅଛି ଆସେ । ସେଭଳି ସୁଯୋଗ ଆସିଥିଲା; କିନ୍ତୁ ସେହି ସୁଯୋଗ ଉପକ୍ଷେପ କରାଯାଇ ନାହିଁ ସେ । ହୁ, ହୁ ।

ଏତେ ଜୋରରେ ଆଉ କେବେ ଗାଡ଼ି ଚଳେଇବାର ମନେ ନାହିଁ ସିରାଜର ।

ପାରାଦୀପ ଏବଂ କଟକ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଚଢ଼ିତା ମହୁଣ ରାସ୍ତା ଉପରେ ନିରକ୍ଷଣ ଭାବରେ ଦଉଡ଼ୁଥିଲା ଟ୍ୟାକ୍ସି । ଷ୍ଟେସନରେ ଶୀଘ୍ର ପହଞ୍ଚିବା ଚାହୁଁ ।

ରୂମ ଘରେ ଆଉ କିଏ ଅଛନ୍ତି ଭ୍ରାତୃଭର ? ରୂମ ଘର କେଉଁଠାରେ ? କେବେଠାରୁ ଟ୍ୟାକ୍ସି ଚଳୁଛି ?

ଏତେ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଏକାଥରେ ଦବାପାଇଁ ହବ । ଯାହାମାନେ ଆହୁର କେତେ କଥା ପଚାରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଏ ସିରାଜ । କିନ୍ତୁ ଆଜି କାହିଁକି କେଜାଣି ଉତ୍ତର ଦବାକୁ ଯାଇ ଝାଲେଇଗଲା ସିରାଜ । ସରଟା ନ୍ୟୁ ନୁହେଁ, ଅଥଚ ମନେ ପଡ଼ୁ ନାହିଁ ।

ମୁଁ ଏକା । ଆଉ ମୋର କେହି ନାହାନ୍ତି । ଘର ବି ନାହିଁ କହିଲେ ତଳେ —
ଏଇ ଦଶ ବରଷ ହେଲା, ଟ୍ୟାକ୍ସି ଚଳଉଛି ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।

ଏତେ ବଡ଼ ସଂସାରରେ ତୁମେ ଏତେ ଏକାଟିଆ ଏକା ଲାଢ଼ି ଯାଉଛ । ସାଙ୍ଗର
ପ୍ରୟୋଜନ ହେଉ ନାହିଁ ।

ପ୍ରୟୋଜନ ହେଲେ ସବୁ ଜିନିଷ ମିଳିଯାଏ ନାହିଁ । ଆଉ ଲାଢ଼ିବା କଥା ସେ
କହୁତ, ସବୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ମଣିଷ ଅନେକ ଲୋକ ଗୁରୁପାଖରେ ଦେଖେ ସିନା; କିନ୍ତୁ
ଜିନକୁ ଏକା ଲାଢ଼ିବାକୁ ହୁଏ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଦର୍ଶକ । ଜୟ କଲେ ବାହାବା
ଦେବେ, ହାଗଗଲେ ମୁହଁ ଚାହିଁବେ ନାହିଁ ।

ଯାହା ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ କହିଲା—ତୁମେ ଘରସଂସାର କର । ଏବେ
ବି ସମୟ ଅଛି । ଗ୍ରେଟ ସଂସାରଟିଏ ଥିଲେ ଥିଲେ ଟିକିଏ ଆରାମ କରିବ, ଝୁଣି
ପଡ଼ିଲେ କେହି ଆହା କରି ଅପେକ୍ଷା କରିବ ।

ନା । ଘରସଂସାର ଆଉ ମୋର ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ ।

ସଂସାରରେ ରହି ଯୋଗୀ ହୋଇଯାଉଛ ।

ଯୋଗୀର ବି ଆନନ୍ଦ ଅଛି ।

ଅନେକ ସମୟ କଥାବାର୍ତ୍ତା ବନ୍ଦ ।

ସାହେବର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା ସିରାଜର ।

ସେ ବେଗମ ସାହାବକୁ ଖୋଜୁଛି ଏଯାଏ । ଏହି ଖୋଜିବା ସେପରି ଅନନ୍ଦ
ଏବଂ ଅସରନ୍ତି । ଇତିହାସର ପୃଷ୍ଠା ଭିତରେ ମଣିଷର ଅଜନ୍ମ ଅନୁସନ୍ଧାନ ହିଁ
ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଏ । ସେ କେବଳ ଖୋଜୁଛି...ପାଇବାର ଆଶା ନାହିଁ । କେବଳ
ଅନୁସନ୍ଧାନ ଜାଣି ଅଛି । ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ସେପରି ଅସୀମ ଆନନ୍ଦ ।

ସେ ବି ଖୋଜୁଛି । ବେଗମ ସାହାବ! କିନ୍ତୁ ପାଇ ନାହିଁ ।

ତୁମେ କିଏ ? ତୁମର ନାମ ଓ ଠିକଣା କିଛି କହିଲ ନାହିଁ ତ ? ପରୁଷଲ
ଯାହାଜଣକ ।

ମୁଁ ଟ୍ୟାକ୍ସି ଡ୍ରାଇଭର । ମୋ'ର ନାମ ସିରଜ...।

ଏକ ଗୁପ୍ତା ଗୁଞ୍ଜନ ଆକାଶ ବଜାସରେ ମର୍ମର ଉଠିଲା । କିଏ ଯେପରି କାହାର
ତୋଟି ଚପି ଧରିବୁ । ବଡ଼ କଷ୍ଟ । ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ଆର୍ତ୍ତନାଦ କରୁଛ କିଏ ।

ଆଜି କୌଣସି ନୂଆଲୋକକୁ ଏ ରାସ୍ତାରେ ଦେଖିଥିଲ ଡ୍ରାଇଭର ?

ପ୍ରତିଦିନ ଅନେକ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖେ । ସମସ୍ତେ ପ୍ରାୟ ନୂଆ ଏବଂ ଅପରିଚିତ ।
ଆଜି କିନ୍ତୁ ଜଣେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦେଖିଲି । ସେ କିନ୍ତୁ ସତରେ କେତେ
ପରିଚିତ ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ !

ହଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।

ବୀର୍ଯ୍ୟବାନ, ଗହମ ପରି ରଙ୍ଗ । ମୁହଁରେ ପାଇପ ।

ହଁ, ଠିକ୍ ଚିହ୍ନିତ ।

ତା'ପରେ ସବୁ ଚୁପ୍‌ଚାପ ।

ସିରଜ କହିଲା ଲୋକଟି ବଡ଼ ଭଲ । ଅଫୁରନ୍ତ ହସର ଜୁଆର । କିନ୍ତୁ ଭିତରେ
ଯେପରି ବେଦନାର ହିମଶୀତଳ ହିମାଳୟ ।

କଟକ ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲେ ଠିକ୍ ସମୟରେ । ଖେଳ ଏକ୍ସପ୍ରେସ
ଆସିବାପାଇଁ ଆଉ ମାତ୍ର ପନ୍ଦର ମିନିଟ ବାକୀ ।

ଜଣେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଗୁଲିଗଲେ ଟିକଟ୍ ଆଣିବା ପାଇଁ ।

ସୋଡ଼ିଓଡ଼ିଓ ହୋଇ ବସିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଟି ଶୋଇପଡ଼ିଲା ଯେପରି ।

ଅନେକ ସମୟ ଧରି ଅପେକ୍ଷା କଲା ସିରଜ । ସେ ସହଯାତ୍ରୀ ଆଉ ଆସିଲା
ନାହିଁ । ସନ୍ଦେହ ହେଲା ସିରଜର ।

ପଛ ସିଟ୍‌କୁ ଚାଲିଲା ସେ । ଜଣେ କିଏ ସୋଡ଼ିଓଡ଼ିଓ ହୋଇ ଶୋଇଛ ।

କିଏ ସେ । ଏତେ ନିଦ !

ବାହାରେ ଗୋଟିଏ କାଗଜ ।

ଉଠ ବଠ, ସକାଳ ହୋଇଗଲାଣି । ଟ୍ୟାକ୍ସି ଖାଲି କର । ମୁଁ ଯିବି । ବଳୟ
ହୋଇଗଲାଣି ।

ସେହପରି ଶୋଇ ରହିଲୁ ସେ ।

ହଲଇ ଦେଲୁ ସିରଜ ।

ଦେହରେ ଜୀବନ ନାହିଁ ଯେପରି ।

କାଗଜ ଖଣ୍ଡ ଉଠାଇ ନେଇ ଦେଖିଲୁ ସିରଜ ।

ଚଠିଟିଏ ।

କମ୍ପିତ ହସ୍ତରେ ଉଜ୍ଜଣା ନେଇ ପଡ଼ି ଚାଲିଲୁ ସିରଜ—

ମୋର ଉପଯୋଗିତା ଶେଷ ହୋଇ ଯାଇଛି । ସିରଜକୁ ମୁଁ ନହୁଥିଲି ସମୟ
ରୁମର । ମୋହନକୁ କହୁଥିଲି ତୁମେ ସମୟର । ସେ ଦୁହେଁ ମୋତେ ଖୋଜି ଚାଲିଗଲା,
ଏହା ମୁଁ ଜାଣେ। ସେମାନେ ମୋ ଡବର ନ ପାଇଲେ ବି ମୁଁ ସେମାନଙ୍କର ଡବର
ରଖେ । ମୋହନ ମୋର ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ନବାପାଇଁ ଅଳି କରୁଥିଲା । ମୁଁ ନିଶେଷ
ହବାକୁ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲି । ସେଥିପାଇଁ ତ ଅନ୍ତର ହୋଇଗଲା ତା ପାଖରୁ । ସିରଜ ସବୁ
ଦବାପାଇଁ ଆସିଥିଲା; କିନ୍ତୁ ଏତେ ନବାପାଇଁ ମୋ ପାଖରେ ଆଧାର ନ ଥିଲା । ତାକୁ
ନିରାଶ କଲି ସେଥିପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ଦେଖୁଛି ସେମାନେ ବଦଳି ନାହାନ୍ତି । ନ ହେଲେ
କଲିକତାର ଜନ ଅରଣ୍ୟରୁ ଆସି ପାରାଦୀପରେ କେହି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରେ !

ମୁଁ ଆଜିଯାଏ ବଞ୍ଚୁଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଆଉ ନୁହେଁ । ସେ ଦୁହେଁକୁ ଭଲ ପରିବେଶରେ
ଏଇ ଦୁଇଦିନ ଭିତରେ ଦେଖି ଚମକି ପଡ଼ିଲି । ମୋହନର ଦୃଷ୍ଟିରେ ପୁଅର
ଦୁର୍ନିବାର କ୍ଷୁଧା । ସିରଜ ବି ଠିକ୍ ସୁଖପରି ଅଛି । ତା' ଦୃଷ୍ଟିରେ ରାଣି ରାଣି ଅନୁରାଗ ।

ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଆଉ ଉପଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ ।

ସମୟକୁ ଆଉ ସଫାଞ୍ଜରେ ବାନ୍ଧି ରଖି ପାରିଲି ନାହିଁ । ତାହା ଅନେକ ଅତିକ୍ରମ
ହୋଇ ଯାଇଛି ।

ମୁଁ ଆଉ ରହିବା ପାଇଁ ଚାହେଁ ନାହିଁ । ମୋର ଶେଷ ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ସିରଜର
ସାନ୍ନିଧ୍ୟରେ ମରିବା ପାଇଁ । ଟ୍ୟାକ୍ସିରେ ବସି ପରେ ଜାଣିଲି ଟ୍ୟାକ୍ସିଚାଳକ ଆଉ
କେହି ନୁହେଁ, ସିରଜ । ଏହାଠାରୁ ଭଲ ସମୟ ମୋ ଭାଗ୍ୟରେ ଆଉ କେବେ

ଯୁଟିବ ନାହିଁ । ଏଣୁ ମୋ ପାଖରେ ଥିବା ଛଅଟା ପ୍ଲୁମ୍ ଟେବୁଲେଟ୍ ମୁଁ ଖାଇ
ଦଉଛି । ଆତ୍ମହତ୍ୟା ମହାପାପ । କିନ୍ତୁ ତଳ ତଳ ହୋଇ ସମୟର ବଳ ହେବା
ଅପେକ୍ଷା ସମୟଠାରୁ ବଡ଼ାୟ ନେଉଛି । ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା । ମୋର ଅଗାଧ ମୃତ ।
ତାକୁ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ଯେପରି କେନ୍ଦ୍ର ଚେଷ୍ଟା ନ କରନ୍ତି ।

ଆଉ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନ ଥିଲା ସିରାଜର ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ବା ଆଉ କିଛି କରିବା ପାଇଁ ।

ଯୋର କରି ଚାନ୍ଦରଟା ଟାଣି ଦେଲା ଏବଂ ତା'ତଳେ ସେଇ ବୋରଖା ଭିତରେ
କେଉଁ ପରିଚୟ ଲୁଚି ରହିଛି ଦେଖିବା ପାଇଁ ଯୋର କରି ବୋରଖା ଖୋଲି ଦେଲା
ସିରାଜ ।

ସମୟକୁ ଧରି ରଖି ନ ପାରି ଝୁଲିପଡ଼ିଲା ବେଗମ ସାହୁବାର ଶୀର୍ଣ୍ଣ ତନୁ ।

ହଜୁର ଧର୍ମାବତାର

ଦରଖାସ୍ତ ଖଣିକ ପଡ଼ି ହଜି ଯାଇ ପାରେ ବୋଲି ଭାବିଭାବି ଅଣ୍ଟାରେ ଖୋପି ଦେଇଥିଲା ବେଣୁ ରାଉତ ।

ସଭା ଭାଙ୍ଗିବା ଯିବା ମନ୍ତ୍ର ଉପରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିବେ ମନ୍ତ୍ରୀ । ତାଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ସେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବ—ହଜୁର ଧର୍ମାବତାର । ମୋ କଥା ବୁଝନ୍ତୁ ।

ବେଣି କଥା କହିବାକୁ ସମୟ ପାଇବ ନାହିଁ ବୋଲି ଦରଖାସ୍ତରେ ସବୁ କଥା ଲେଖିଦେଇଛି । ତିନି ବରଷ ହେଲା ଜମି ଧୋଇ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ବୋଲି ସେ ଖଜଣା ଦେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ବାକିଆ ଖଜଣାପାଇଁ ସମୟ ଦେଲେ ସେ କହୁ କରି ଦେଇଦେବ, ନ ହେଲେ ଯଦି ଦୟା କରି ଗ୍ରନ୍ଥ ଦିଅନ୍ତୁ—ଆଉ କେବେ ଖଜଣା ବାଣୀ ରଖିବ ନାହିଁ ।

ସରକାର ଗୁମିମାନଙ୍କର ମା' ବାପ । ବିପଦ ଆପଦରେ ସହାୟ ହୁଅନ୍ତୁ ବୋଲି ବଢ଼ି ମରୁଡ଼ିରେ ଭାସି ନଯାଇ ସରକାରଙ୍କୁ ଅନାଇ ରହେ ପ୍ରଜା । ବେଣୁ ରାଉତର ସମସ୍ୟା ତ ଅନେକ ନୁହେଁ, ସେ ଭାବିଲା ଦରଖାସ୍ତ ଖଣିକ ବିଭାଗ କରି ଫସଲ କରିଦେବା ପାଇଁ ବଡ଼ ସାହସକୁ ପଦେ କହିଦେଲେ ତାର ଅରଜି ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଯିବ ।

ହୁଇ ବରଷ 'ମରୁଡ଼ି ପରେ ବଢ଼ି ଆସିଲା ଯେ, ଜମି ଖଣିକ ବାଲିରେ ହୋଇଗଲା, ଉଠା ଫସଲ ବାଲିତଳେ ପୋତି ହୋଇଗଲା—ସେହୁଅର ପାଣି ସୁଅତଳେ ମଥାରେ ହାତ ଦେଇ ମୁଣ୍ଡିଆ ଉପରୁ ଶିଳାରେ ସେହୁ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଲା ବେଣୁ । ଦରିଦ୍ରାଭାସିବା ମନଟାକୁ ଉଲ୍ଲସାଇ ଦେଇ କହିଲା ଏତେ ଜବନିଲୁ, ପ୍ରାଣୀ ଆଉ ମଣିଷ ଅଛନ୍ତି । ଜନମ ଯିଏ ଦେଇଛି କରମ ବ ସିଏ ଦେଇଛି । ସମସ୍ତେ ବଞ୍ଚିଲେ ସେ ବି ବଞ୍ଚିବ, ସମସ୍ତେ ମରିଗଲେ ତା'ର ବଞ୍ଚିବାରେ ଲାଭ ନାହିଁ । ବେଣୁ ରାଉତ ମନେ ମନେ କହିଲା—ଧର୍ମ ଅଛି, ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ଗ୍ରେଟ ମଣିଷର ଗୁହାରି ଦେନା ହେଉ । ହଜୁରେ ଧର୍ମାବତାର । ଏ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ।

ମନକୁ ମନ କଥା କହିବ ସେଇ କଥା ଆଉଡ଼ାଉ ଥିଲା ବେଶୁ । ମନ୍ଦି ତ କେଲେ ତା କଥା ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଆସି ନାହାନ୍ତି ! ତାହାର ପରି କେତେ ଲୋକ ଦରଖାସ୍ତ ଦେବେ, ଗୁହାରି କରିବେ ।

ଏତେ ଲୋକଙ୍କର ହାରିଗୁହାରି ଶୁଣି ବି ଅସ୍ଥୁ ଧରିବା ସହଜ ନୁହେଁ । ସବୁ ମଣିଷ ସମାନ ନୁହଁନ୍ତି—ପୁଣି ସବୁ ମଣିଷ ମେଲରେ ଜଣେ ଜଣେ ଏପରି ଲୋକ ଧାଆନ, ଯେଉଁମାନେ ନିଜ କଥା ବୁଝିବା ପରେ ଅନେକ ଲୋକଙ୍କର ସମସ୍ୟା ବି ବୁଝନ୍ତି । ସେଇ ଏକା ମଣିଷ, କିନ୍ତୁ ଭଗବାନ ସେହିପରି ଜଣ ଜଣକୁ ଶକ୍ତି ଦେଇଥାନ୍ତି ଅସମର୍ଥ, ଅକ୍ଷମ ଏବଂ ଅସହାୟର କଥା ବୁଝିବା ପାଇଁ ।

ବେଶୁ ରାଉତ ମନ୍ଦିକୁ ଆଗରୁ କେବେ ଦେଖି ନଥିଲା । ତଥାପି ସାହସ କଲା । ଯେତେଦୂର ସମ୍ଭବ ମଞ୍ଚ ପାଖକୁ ତାଙ୍କ ଫେରିବା ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ରହିବା ପାଇଁ । ତାହା ହେଲେ ସେ ଦରଖାସ୍ତଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ହୋଇ ପଡ଼ିଯିବ ତ କହିବ—ହଜୁର, ଧର୍ମବତାର । ମୋ କଥା ଶୁଣା ହେଉ, ଗଣିବ କଥା ବିଚାର ହେଉ ।

ମନ୍ଦି ହୁଏତ ଛୁଡ଼ା ହୋଇଯାଇ ତାକୁ ଉଠିବା ପାଇଁ କହୁ ପରାବେ କଥା ହେଲା, କଣ ତୁମ ଦୁଃଖ କୁହ ବେଶୁ ରାଉତେ ।

ତାର କାମ ହେଉ ଅବା ନ ହେଉ ଏତକ ଶୁଣିଲେ ସେ କୃତଜ୍ଞତା ହୋଇଯିବ । ମନ୍ଦି ସମସ୍ତେ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । କୋଟିକରେ ଗୋଟିଏ । ପୁଙ୍ଗ ନନ୍ଦର କେତେ ତପସ୍ୟା ଥିଲେ ଯାଇ ଦେଶକୁ ଶାସନ କରିବା ପାଇଁ ଚିନ୍ତା ପାଏ ମଣିଷ ।

ଦରଖାସ୍ତ ଖଣି କ ପଡ଼ି ହଜିଯିବ ବୋଲି ଅଣ୍ଟାରେ ଖୋସି ଦେଇଥିଲା ବେଶୁ । ଅଛୁ କି ନାହିଁ ବୋଲି ଆଉ ଥରେ ଦେଖିଲେ ସେ । ଗାମୁଛାରେ ମୁହଁ ପୋଛିଲା, କଲରୁ ପାଣି ପିଇଲା । ତା'ପରେ ସତ୍ତା ହେଉଥିବା ସ୍ଥାନ ଆଡ଼କୁ ଆଗେଇଲା ।

ମହାଦେବଙ୍କ ଦେଉଳକୁ ଗଲେ ପ୍ରଥମେ ନନ୍ଦୀକୁ ପୂଜା କରିବାକୁ ହୁଏ । ବଡ଼ ପାଖକୁ ଯିବା ଆଗରୁ ପ୍ରଥମେ ଛୋଟକୁ ଧରିବାକୁ ହୁଏ । ଏହାହିଁ ସଂସାରର ଘାତ । ଏଇ ଘାତ ମାନିଥିଲା ବେଶୁ । କିନ୍ତୁ ଫଳ କିଛି ହେଲା ନାହିଁ । ଫଟା କପାଳ । ସମସ୍ତେ ତା କଥା ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ ।

ବଡ଼ି ମରୁଡ଼ି ଯୋଗୁଁ ହାତରେ ସମ୍ବଳ ନ ଥିଲା ରଣ ପରିଶୋଧ କରିବା ପାଇଁ । ଖଜଣା ଚିନିବରଷର ବାଜା ପଡ଼ିଛି । ପଇସା ନଥିଲେ ଛୋଟ ସଂସାରଟିଏ ଚଳୁନାହିଁ ।

ସ୍ୱଳପ ନ.ଦେଲେ ସରକାର ଚଳିବ କିପରି ? ସରକାର ତ ତାହାଣି ପରି ଦଶନଶଙ୍କର
କରି ଦେବା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ନ ଦେଲେ ସରକାର ଆଣିବେ
କେହିଁ । କିନ୍ତୁ ଦବାକୁ ବଳ ନଥିଲା ବୋଲି ନିସହାୟ ଭାବରେ ହାତପୋଡ଼ି ସେ
ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିଲା ଉଦ୍‌ସିଲ ଅତିସର ବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ । ବାବୁ ସବୁ କାମ କରିଦେବ
ବୋଲି ଆଶା ବି ଦେଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ କିଛି କଲାନି ଏ ଯାଏ । ଏଣେ ସରକାରୀ ପାଉଁଶ
ଦେଇ ନଥିବା ଯୋଗୁଁ ନୋଟିସ ଲାଗିଲାଣି । ନଦେଲେ କୋରକ ହେବ ।

ହରି ନାୟକ ତାକୁ ଉରସା ଦେଇ କହିଥିଲା—ସେଇଲେ କାମ ହୁଏନା ରେ,
ତେଣୁ ଭାବ ବୁଝି କାମ କଲେ ସିନା ହେବ ! ବାବୁ କଥା ଭୁ ନ ବୁଝିଲେ ସେ ତୋ
କଥା ବୁଝିବେ କେହି ଦୁଃଖରେ ।

ବେଣୁ ସ୍ୱଭାବ କଥାର ଗୁମର ନ ବୁଝିପାରି କହିଥିଲା ସେଦିନ, ମୁଁ ବାବୁ କଥା
କଥଣ ବୁଝିବି ହରିଆ ଭାଇ । ମୁଁ ମୂଢ଼ିଆ ମୁଣ୍ଡ । କେତେ ପାଠ ପଢ଼ି ବାପ ମାଆଙ୍କର
ସ୍ମୃତି ଯୋଗୁଁ ସେ ପରା ବାବୁ ହେଇଛନ୍ତି । କଲମ ଧରିଲେ ଟଙ୍କା ।

ହରି ନାୟକ କଥାଟାକୁ ସରଳ କରି ଦେଇ କହିଥିଲା—ସତ କହିଲୁ, କଲମ
ଧରିଲେ ଟଙ୍କା । ବାବୁକୁ କିଛି ହାତରୁଞ୍ଜା ନ.ଦେଲେ କଲମ ଧରିବ କେହି ଦୁଃଖରେ ।
ତା'ର ବି ଘର ସଂସାର ଅଛି । ପିଲା ଭୂଆଁ ଅଛନ୍ତି ।

ବେଣୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଥିଲା, ସେ ପରା ବେଣୁ ମୋଟା ଦରମା ପାଆନ୍ତି
ହରିଆ ଭାଇ ! ସରକାର ଓଦଉଛନ୍ତି, ଆମେ କଅଣ ବା ଦେଇପାରିବୁ ?

ହରିଆ ସାବଧାନ କରାଇ କହିଥିଲା—ତା'ହେଲେ ଅପେକ୍ଷା କରବୁ । ବରଷ
ବରଷ ବିଦିଯିବ । ସେଟଳମେଣ୍ଟ ତ ହବ ନାହିଁ । ଖଜଣା ବାଙ୍କା ପଡ଼ିଥିବା ଯୋଗୁଁ
ଶେଷରେ ଘର ଡିହ ଖଣ୍ଡକ ବି ନିଲାମ ହୋଇଯିବ ।

ବେଣୁକୁ ଅନ୍ଧାର ଦିଶିଥିଲା ସେଦିନ । ସେହି ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଅସହାୟ ବେଣୁ
ସ୍ୱଭାବ ଦଣ୍ଡେ ଚାଲିଥିଲା ଟିକିଏ ଆଲୋକ ପାଇଁ । ବେଣୁ ନହେଉ, କୁଳୁ କୁଳୁଆ
ପୋକର ଆଲୋକ ହେଲେ ବି ବାଟ ଚାଲିଯିବ । କିନ୍ତୁ କିଛି ସାହା ଉରସା ପାଇଲା
ନାହିଁ । ଆଲୁଅ ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ; କେବଳ ଚାରିଆଡ଼ ଅନ୍ଧାର ।

କାପରେ ନିଜେ ସାହସ କରି ଯାଇଥିଲା ବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ । ଦରଖାସ୍ତ ଶଣି ଏ
ଦେଇଥିଲା । ବାଡ଼ିରେ ନୁଆ ହୋଇ ଫଳିଥିବା ସମ୍ଭାଷଣ ପରସ୍ପର ଚାଲିଯିବ ଦେଇ

ଆସିଥିଲା । ବାବୁ ବି କହୁଥିଲେ—ଦେଖିବା । ମୋ କଥାରେ ତ ସରକାର ଚଳୁ ନାହାନ୍ତି, ବଡ଼ ବାବୁକୁ କହବ ।

ବେଶ୍ଟି ଶୁଭତ ହାତ ଯୋଡ଼ି ଅଳ୍ପ କରିଥିଲା—ହଜୁର, ଧର୍ମାବତାର ! ଆସଣ ନ ଦେଖିଲେ କିଏ ଦେଖିବ । ଆସଣ ଗରିବ ହାତ ଗୁହାରି ନ ଶୁଣିଲେ ଆଉ କିଏ ଶୁଣିବ ?

ବରଷେ ଚାଲିଗଲା । କିଛି ଫସଲ ହେଲାନାହିଁ । ବଡ଼ ବାବୁଙ୍କ ଦେଖା କରିବାକୁ ଯାଇ ନିରାଶ ହୋଇ ଫେରିଆସିଲା । କାମିକା ମଣିଷ ଦିଏ । ତାଙ୍କୁ ସମସ୍ତ କାହିଁ ବେଶ୍ଟି ଶୁଭତ ଭଳି ମନମୁଣ୍ଡିଆ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦେଖା କରିବା ଯାଇଁ ! ତହସିଲଦାର ବାବୁ ସରକାରୀନ ପାଇଁ ଗାଁକୁ ଆସିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଶୁଣାହୋଇ କାନ ପାଖରେ ଆଜୁଳି ପକ୍ଷି କହୁଥିଲା ସେ, ହଜୁର ଧର୍ମାବତାର, ମୋ କଥା ଶୁଣା ହେଉ । ହଜୁର ବିସ୍ମୟ କରନ୍ତି ।

ତହସିଲଦାରଙ୍କର ସେହି ଏକା ଉତ୍ତର—ମୁଁ ତ ସରକାର ନୁହେଁ ଯେ ଖଜଣା ଶହାଡ଼ ଦେଇ ଦେବ ବା କିନ୍ତୁ କରିଦେବ ! ମୁଁ କେବଳ ସରକାରଙ୍କ ପାଉଣୀ ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ ନୁହେଁ ।

ଅସହାୟ ପରି ସେହିନ ନିବେଦନ କରିଥିଲା ବେଶ୍ଟି ଶୁଭତ । ଆମ ଦଉଡ଼ି ତ ହଜୁରଙ୍କ ଯାଏ । ହଜୁର ମାଆ ବାପ । ହଜୁର ସରକାର ।

ତହସିଲଦାର ହସି ହସି ଅନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ । ତା କଥା ତାଙ୍କ କାନରେ ବାଜି ପୁଣି ପ୍ରତିଧ୍ବନି ପରି ତା ପାଖକୁ ଫେରି ଆସିଲା ।

ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣରେ ପାଇଁ ଯେ ଗୋଟିଏ କଥା ପଚାରିଲା—ହଜୁର ! ସରକାର କିଏ ମୋତେ ଟିକିଏ ବୁଝାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ଦେଖାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ଆମେ ମୁରୁଖା ଲୋକ, ପାଠ ଶାଠ ପଢ଼ି ନାହିଁ । ସରକାର କିଏ ଆମ ପକ୍ଷରେ ଜାଣିବା କଷ୍ଟକର ହଜୁର ରଜା । ହଜୁରଙ୍କ କଥାରେ ବାଦ ବଳର ଏକା ଘାଟରେ ପାଣି ପିଅନ୍ତି । ହଜୁର ବୁଝନ୍ତୁ । ଖଜଣା ଛାଡ଼ି ନ କଲେ ମୋ ସଂସାର ବୁଡ଼ିଯିବ । ଘର ଭିତ୍ତି ଖଣ୍ଡ ନିମ୍ନମ ହୋଇଗଲେ ମୋ ପୁଅ ଓ ପରିବାର ଗଛତଳେ ରହିବେ ।

ବେଶ୍ଟି ଶୁଭତର ଧ୍ୟାନ ଖାଲି ଗଲା । ସେ ଶୁଣିଲା—ଅନେକ ଲୋକଙ୍କର ଜୟଧ୍ବନି । ସମସ୍ତେ ଏକ ସ୍ଵରରେ କାହାର ଜୟ ଜୟ କାର କରୁଛନ୍ତି, ସେ ବି ଦୋଡ଼ିଲା ଏବଂ ଶୀଘ୍ର ଯାଇ ସେଇ ଲୋକ ଗହଳରେ ମିଶିଯାଇ ଜୟନାଦ କଲା ।

ଭିତ୍ତି ଠେଇଁ କେବଳ ଆଗକୁ ଚାଲୁଥିଲା ବେଶ୍ ଶୁଭ୍ର । ମନ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ଉପରକୁ ଉଠିଗଲେଣି । ପାଖରେ ନ ଥିଲେ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ଦରଖାସ୍ତ ଖଣ୍ଡନ ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଗତ ବରଷ କଟେଶ୍ଵର ହାତରେ ଯେଉଁ ସବୁ ହୋଇଥିଲା, ସେ ସୋଗ ଦେଇଥିଲା ସେଥିରେ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହୃଦ ଏକ ହୋଇ ସେ ବି ଗୋଟେ ଦରଖାସ୍ତ ଦେଇଥିଲା କମିଶନର ସାହେବଙ୍କ ପାଖରେ; କିନ୍ତୁ ଏ ଯାଏଁ କିଛି ତ ଆସିଲା ନାହିଁ ।

ହରି ରାଉତ ଶ୍ରବଣା ସରକାରରେ ସିନା ଏତେ ଲୋକ କାମ କରୁଛନ୍ତି—କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ସରକାର ନୁହଁନ୍ତି । ତହସିଲ ଅଫିସର ବାବୁ, ବଡ଼ବାବୁ, ତହସିଲଦାର ବାବୁ, କଲେକଟର ସାହେବ, କମିଶନର ସରକାର ଏମାନେ ବୋଧହୁଏ କେବଳ ସରକାରଙ୍କର ପାଉଣୀ ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ—ଏମାନେ ସରକାର ନୁହଁନ୍ତି । ଲୋକଙ୍କ ଭଲମନ୍ଦ ଅସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ବୁଝିବା ବା ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବା ବୋଧହୁଏ ଏମାନଙ୍କର କାମ ନୁହେଁ । ଏଥିପାଇଁ କଣ ଲୋକେ ଅଛନ୍ତି ?

ହରି ନାୟକ ତାକୁ ଯେଉଁ କଥା କହୁଥିଲା, ସେଥିରେ ତାର ପ୍ରତ୍ୟୟ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ସେ ଶିଶୁପାଳ ନ କରି ଆଖି ଉପରକୁ କରି କେବଳ ଚାହିଁ ରହୁଥିଲା ।

ହରି କହୁଲା ମନ୍ତ୍ରୀ କେବଳ ସରକାର ନୁହନ୍ତି ରେ ବେଶ୍, ସରକାର ଏହିମାନେ । ଅମଲା ଅଫିସରମାନେ ସରକାର । ସେମାନେ ଯାହା କହିବେ ହବ, ଯାହା ଚାହିଁବେ କରିବେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ମାତ୍ର ଶୁଣି କରି ଦେବେ ତୋ ମୋପରି ଶହ ଶହ ଲୋକମାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ପାଇ—ଆଦେଶ ବି ଦେବେ । କିନ୍ତୁ ତାକୁ କାମରେ ଲଗାଇବ କିଏ ? ଏ ଅମଲା ଅଫିସରମାନେ ନ ଥିଲେ ସରକାର ଅଟେ । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖକୁ ନ ଯାଇ ଏହିମାନଙ୍କୁ ଚାଲି ଧରିବା । ସେମାନଙ୍କ କଥା ବୁଝିଲେ ସେମାନେ ଆମ କଥା ବୁଝିବେ ।

ବେଶ୍ ମନକୁ ପାଇ ନ ଥିଲା ହରି ନାୟକଙ୍କର କଥା, ସେ ଶ୍ରବଣା—ସେମିତି ହେଉ ସେ ବାହାର କରିବ ସରକାର କିଏ । ସେ କାଟିବାକୁ ଚାହେଁ କେଉଁଠି ଓ କାହା ପାଖରେ ସରକାର ଅଛି । ଏଥିପାଇଁ ବାହାର ପଢ଼ୁଥିଲା କାହାଣ କଥା ନମାଜ ଦେଖି ଆସିବା ପାଇଁ ଓ କାଣ ଆସିବା ପାଇଁ କିଏ ପ୍ରକୃତରେ ସରକାର, କିଏ ତା' କଥା ବୁଝିବ ଏବଂ କିଏ ତାକୁ ଉତ୍ତର ଦେବ ।

ସ୍ଵପଣ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ବେଶ୍ କିନ୍ତୁ ସେ ଆତ୍ମକୁ ନିଜର ଦେଲା ନାହିଁ । ଅଶ୍ଵାରେ ହାତମାର ଦେଖି ନେଲା କାଗଜ ଖଣ୍ଡକ ଅଛି କି ନାହିଁ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା,

ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି । ତା'ପରେ ବୁଝି ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲା । ତା'ପାଖରେ ଅନେକ ଲୋକ ବସିଥିଲେ । ସେମାନେ ସହର ନ ଥିଲେ ଏବଂ ନିଶ୍ଚୟ ତାହାର ପରି ଗାଁଗଣରୁ ଆସି ଥିଲେ ଅଭବ ଅସୁବିଧା ଜଣାଇବା ପାଇଁ ।

ବେଶୁ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଭିତରେ ସବୁ ନ ବୁଝିଲେ ବି ଏତକ ବୁଝିଲା ଯେ, ଦେଶରେ ଅଭାବୀ ଲୋକମାନଙ୍କ ଭଲ ପାଇଁ ଯେଉଁ ନୂଆ ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି, ସେଥିରେ ସମସ୍ତେ ସହଯୋଗ କଲେ ଦେଶରୁ ଦାଉଁଶ ଘୁଞ୍ଚିଯିବ । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଘରଡ଼ି ହୁଏ, ସେମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନ ମିଳିବ । ବେକାର ଲୋକଙ୍କୁ କାମ ମିଳିବ । ଗୋଟି ହୋଇ ବନ୍ଧା ପଡ଼ିଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରାଯିବ । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଶହ ଶହ ମାଣ ଜମି ଅଛି, ସେଥିରୁ ବଳକା ଜମି କାଟି ନେଇ ଜମି ନଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ବାଣ୍ଟି ଦିଆଯିବ । ବାକି ଖଜଣା ଛାଡ଼ି କରାଯିବ ।

ଏଥର ବେଶୁର ମନଟା ଫୁଲୁଉଠିଲା । ସେ ଖୁସି ହେଲା ଏବଂ ମନେ ମନେ ଉତ୍ତେଜିତ ହେଲା । ଏତେଦିନ ପରେ ସରକାରରୁ ଦେଖୁଥିବାରୁ ନିଜକୁ ଭାଗ୍ୟବାନ ମନେକଲା ।

ମନ୍ତ୍ରୀ ତାହା ହେଲେ ସରକାର । ନ ହେଲେ ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ଭଲ କଥା ଆଉ କିଏ କହୁଛି ? ଖଜଣା ଦେଇ ନ ପାରି ନିଜ ହେଉନଥିଲା ତାର । ତା'ଭଳି ଲୋକଙ୍କ ମନକଥା ବୁଝି ଖଜଣା ଛାଡ଼ିଦେବା ପାଇଁ ଆଉ କିଏ କହୁପାରନ୍ତା !

ଯାହାହେଉ ଏତେ ଦିନ ପରେ ଏହା ହସିଲା ବେଶୁକୁ । ସେ ସାହସ ପାଇଲା ମନରେ । ସରକାର ତାହା ହେଲେ ତା'ପରି ଗରିବ ଲୋକଙ୍କ ମନକଥା ବୁଝି ପାରନ୍ତି, ସେଇମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବି ତାହା ହେଲେ କାମ ହେଉଛି । ଆଉ କେବଳ କଥାର କଥା ନୁହେଁ—

ଗୋଟିଏ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସର ଇତିକଥା

ସେ ହଠାତ୍ ଦିନେ ଗାଆଁରୁ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇଗଲା । କେହି ‘ଜାଣିଲେ ନାହିଁ । କାହିଁକି ସେ ଘରଛାଡ଼ି ପଳେଇଗଲା । ସମସ୍ତେ କିନ୍ତୁ ମନେକଲେ ଗତ କେଇ ବର୍ଷ ହେଲା ସେ ଆଉ ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତି ପରି ବ୍ୟବହାର ନ କରି ଯେପରି ଅନେକ ବଦଳି ଯାଇଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ସେ ଯାହା କହୁଥିଲା ତାହା ଲୋକେ ବୁଝିଲେ ବି ଏତେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କଥା ସେ କହୁଥିଲା ବୋଲି ତାକୁ ସନ୍ଦେହ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖୁଥିଲେ । ତା’ପରେ ସେମାନେ ଭାବିଲେ ନରୋତ୍ତମ ବୋଧହୁଏ ପାଗଳ ହୋଇଯାଇଛି ।

ନରୋତ୍ତମ ଯାହାକୁ ଦେଖିଲା ତା ପାଖକୁ ଯାଇ କହିଲା—ଏଇ ମନ୍ଦର ପଟ୍ଟତଳୁ ଦେଖ, ଆମେ ପିଲା ଥିଲାବେଳେ ଏତେ ଗଛ ଲତା ଥିଲା ସେ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ପଡ଼ୁ ନଥିଲା, ଆଉ ଏବେ ଗଛ ଲତା କିଛି ନାହିଁ । ସବୁ ଫାଙ୍କା ପଥର ଦେଖାଯାଉଛି ।

କହିଲାବେଳେ ତା’ ଆଖିର ଜ୍ୟୋତି ଆହୁରି ଜଳିଉଠି ପୁଣି ଲୁହଯାଏ । ସେ କହିଲାବେଳେ ଯେତିକି ଉତ୍ତେଜନା ଦେଇ ଆରମ୍ଭ କରେ ଶେଷ କଲାବେଳକୁ ସେତିକି ଶିଥିଳ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ ତା’ର ହର । ସେ ଯେପରି କେହି ଅନୁବେଦନାରେ ଥରି ଉଠି ମୁହଁମାଡ଼ି ପଡ଼ି ଯାଉଥିଲା ।

ଯିଏ ତା’ କଥା ଶୁଣୁଥିଲା ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପ୍ରଥମେ ତାକୁ ଗୋଡ଼ଠାରୁ ମୁଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖୁଥିଲା ଏବଂ ତା’ କଥା ସରିଗଲେ ପଚାରୁଥିଲା ଏଥିରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହବାର କ’ଣ ଅଛି ?

କିଛି ନାହିଁ ? ଅବାକ୍ ହୋଇଯାଇ କହୁଥିଲା ନରୋତ୍ତମ । ଏତେବଡ଼ ପଟ୍ଟତଳେ ଏତେ ଗଛଲତା ସବୁ ଶେଷ ହୋଇଗଲା; ଅଥଚ ତୁମେ କହି ପାରୁଛ କିଛି ହୋଇନା ବୋଲି ।

ତା’ପରେ ଗାଈ ନିଶ୍ଚାସ ପକେଇ ବୁଢ଼ୀମା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନାତି ନାରୁଣୀମାନଙ୍କୁ ଗୁଣପାଖରେ ବସେଇ ପଶୁରାଜ୍ୟର ଗପ କହିଲାଭଳି ସେ ଗୁଣପାଖରେ ଠୁଳ ହୋଇଥିବା

ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଓ ବଡ଼ମାନଙ୍କୁ କହୁଥିଲା—ଏଇ ମନ୍ଦିର ପଟ୍ଟ ଲାଗି ନିଜର ଥିଲା । ଶାଳ,
 ଯଥାଶାଳ, କେନ୍ଦୁ, ଖଇର ପଲ୍ଲବ କଥମ କଥମର ବଢ଼ିଲା ଗଛମାନଙ୍କର ଶାଖା
 ପ୍ରଶାଖା ଯୋଗେ ଦିନର ଆଲୁଅ ପଡ଼ୁ ନ ଥିଲା ଭୂର୍ତ୍ତି ଉପରେ । ନାନା ଜାତିର ଲତା
 ବୁଝି ରଚନା କରିଥିଲେ ଠାଏ ଠାଏ । ମଝିରେ ମଝିରେ ପାଞ୍ଚ ସାତଟା ବଡ଼ ବଡ଼
 ତିମା ପଥର ପରସ୍ପର ଉପରେ ଲଗାଇ ଦିଆଯାଇ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଚକ୍ରଣ
 ରହିବା ଘର ରଚନା କରିଥିଲେ । ଆଉ ସେହି ଗୁମ୍ଫା ଭଳି ଘର ଭିତରେ ରହୁଥିଲେ
 କିଏ ଜାଣ ?

ପିଲାମାନେ ଆଗ୍ରହରେ ପଚାରି ଦଉଥିଲେ—କିଏ...କିଏ ରହୁଥିଲା ?

ବାପାମାମୁଁ, ଭାଇ ମଉସା, ଗଧୁଆ ଜଜା । ସମସ୍ତେ ଅବାକ୍ ହୋଇ ଯାଇ
 ଅନଉଥିଲେ ମନ୍ଦିର ପଟ୍ଟ ଆଡ଼କୁ ।

ଯଶବନ୍ତ ରାଆଁର ତଳ ମାଇଲ ଦୂରରେ ଯେଉଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଡ଼ ହୋଇ ଗୁଡ଼ାଏ
 ପାହାଡ଼ ଅଛି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ବଡ଼ ପଟ୍ଟର ନାମ ମନ୍ଦିର । ପଟ୍ଟ-
 ଶ୍ରେଣୀ ପରି ଶ୍ରେଷ୍ଠବଡ଼ ଏଇ ପାହାଡ଼ମାନଙ୍କର ସମାବେଶ ଲମ୍ବି ଯାଇଥିଲା ଅନେକ
 ଦୂର । ଆଖି ପାଏ ନାହିଁ । ପଟ୍ଟପରେ ପଟ୍ଟ—ତା'ପରେ ପଟ୍ଟ ।

ଦୂର ପଟ୍ଟ ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର । ଗାଆଁ ମୁଣ୍ଡରେ ଛଡ଼ାହୋଇ ପଟ୍ଟଆଡ଼କୁ
 ବୁଝୁ ଥିଲେ ଲୋକମାନେ । ପିଲା ଅଟ୍ଟେ ହେଲେ ମାଆ କହୁଥିଲା ଏଇ ମନ୍ଦିର ପଟ୍ଟର
 ବ୍ରହ୍ମରାଜ୍ୟ କଥା ଶୁଣୁଶୁଣୁ ଭିତରୁଣ୍ଡେ ଖାଇଦେ ।

ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦୋଳ ଗୁମ୍ଫା ଉପରେ ବସେଇଦେଇ କହୁଥିଲା—
 ବ୍ରହ୍ମରାଜ୍ୟ କଥାଟା କିଛି ମନଗଢ଼ା କଥା ନୁହେଁ, ସତ ।

ସେତେବେଳେ ମୁଁ ପିଲା ଥିଲି, ବୟସ ସାତ କି ଆଠ ହବ । ଦିନେ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ
 ସହିତ ଖେଳୁ ଖେଳୁ ମୁହଁ ସଞ୍ଜ ହୋଇଗଲା । ଘରକୁ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ଗୁଡ଼ାମା ଗୁଲସୀ
 ତଉର ମୂଳେ ସଜିବଟା ଦଉଥିଲା । ମୋତେ ଦେଖିପକେଇ ବାହୁଡ଼ି ଇଠି କହିଲା—
 ଆଲୋ ମୋ ସୁନା ଲେ, ଆଲୋ ମୋ ସୁନା ଫେରି ଆସିଛୁ ଲେ ।

ମୁଁ ଅବାକ୍ ହୋଇଯାଇ ତା' ମୁହଁକୁ ଅନେଇଛି, ସେ ମୋତେ ଏକା ଝପଟରେ
 ତା' କୋଳରେ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଲା । ଯେମିତି ତା'ର ଶୀର୍ଣ୍ଣ ତଳକୁ ଘୋଡ଼େଇ ଦେଇଥିବ
 ଅଥଚ ଭିତରେ ଲୁଚେଇ ରଖିବ ମୋତେ ।

ମୁଁ କହିଲି—କ'ଣ ହେଲା ଗୁଡ଼ାମା ?

ସେ ମୋତେ ଆହୁରି ନବତ୍ର ଶବ୍ଦରେ ଛୁତ ତଳେ ଜାକଧରି କହୁଲ, ଏଇ ଭୁଲସୀ ମୂଳେ ଘାସ ଜାଲିବା ସାଥକ ହୋଇଛି । ମୋ ଗୁହାଣ ଶୁଣିଛନ୍ତି ବୃନ୍ଦାବତୀ । ସବ ଶୁଭରେ ଫେରି ଆସିବୁ ତୁ ।

ମୁଁ ତ ଖେଳୁଥିଲି ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସାଥୀରେ । ଆଜି ଆମର ଜୟ ହେଲା । ଟୁନା, ପହଲର ଦଳ ହାରିଗଲେ ।

ସେ କହୁଲ—ତୁ ବକଟେ ପିଲ, ସବୁକଥା କହୁଲେ ରାତି ପାହୁଯିବ । ଏତକ ଜାଣିରଖ ଯେ, ସେଇ ମନ୍ଦିର ପଟତ ଆଡ଼କୁ ଆଉ କେବେ ଯିବୁ ନାହିଁ । ସେଇଠି ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟି ବ୍ରହ୍ମରାଷ୍ଟ୍ର ଅଛି । ଲୋକମାନେ ଗୁଲ୍ ହୋଇ ଗଲେଣି, ଜଙ୍ଗଲକୁ କେନ୍ଦ୍ର ଯାଉନାହାନ୍ତି । ସେ ହାରି ହାରି ହଉଛି ଶେକରେ । ମଣିଷ ମାଣିସର ସୁଆଦ ବାସ ବକୁଶରେ ନାହିଁ । ପହର ଦଳ ଭିତରେ ତନ ତନଟା ମଣିଷକୁ ଖାଇଗଲଣି । ରକତମୁହାଁ, ରାଷ୍ଟ୍ର ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଗଲେ କଥା ସରିଲା...ମୋ ସୁନା, ମୋ କଲ୍ଲେଇ ମୋ ଶୁଣ ଆଉ ଯିବୁନ ।

ସମସ୍ତେ ଉତ୍ସୁକ ହେଲେ ଆହୁରି ଜାଣିବାପାଇଁ ।

ଏକା ସ୍ଵରରେ ପ୍ରାୟ ପଚାରି ଦେଲେ—ବ୍ରହ୍ମରାଷ୍ଟ୍ର ? ସେ ପୁଣି କି କନ୍ତୁ ?

ଓଁ, ହଁ, ବ୍ରହ୍ମରାଷ୍ଟ୍ର । ସେଇଦିନୁ ମୁଁ ଆଉ ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲେ ବାହାରେ ରହୁଲି ନାହିଁ ।

ତୁମେ କେବେ ଦେଖିଥିଲ ? ଜଣେ ଅଧିକ ଜାଣିବାପାଇଁ ଶୁଣୁଁ ଥିଲ ।

ନରୋତ୍ତମ ସେହି ପିଲର ଆଗ୍ରହ ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ନବର କରି କହୁଲ—ହଁ, ଦେଖିଛି । ଦେଖିବାକୁ ଦଶଟା ଶାଳୁପରି, ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ମୁନିଆ ଡିମା ପଥର ପରି, ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ଯିମିତ ଦୁଇଟା ଜଳନ୍ତା ନିଆଁହୁଳା, ହାତ ଗଛର ଡାଳ ପରି ଲମ୍ବ, ନଖ ଚରଣ୍ଡାଳ ପରି ଧାରୁଆ । କନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମରାଷ୍ଟ୍ର ଗୋଟିଏ କନ୍ତୁ ନୁହେଁ ।

ତମକ ପଡ଼ିଲେ ପିଲମାନେ ।

ସେ କହୁଲ—ଆଉ ତରି ଲଭ ନାହିଁରେ ପିଲେ । ଆଉ ସିଏ ନାହିଁ, ସବୁ ସରିଯାଇଛି ।

କାହିଁକି ?

କିଏ ରହବ ? ଘର ଅଛି ବୋଲି ସିନା ତୁମେ ସବୁ ରହୁଛ । ଘର ନଥିଲେ କେଉଁଠି ରୁହନ୍ତୁ । ପଲେଇ ଯାଅନ୍ତୁ ଗାଆଁରୁ । ସେମିତି ଗଛଲତା ସବୁ କାଟି ସଫା କରିଦେଲେ । ଖୋଲ ପଡ଼ିଆରେ ତ ସେମାନେ ରହନ୍ତେ ନାହିଁ ପଲେଇଲେ । ବାଘମାମୁଁ, ଭଲ ମଉସା, ଗଧଆ କକା . ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ — ସମସ୍ତେ ପଲେଇଲେ ।

ଆଉ ଆସିବେ ନ...ପରୁରଦେଲ ଜଣେ ।

କୌତୁହଳରେ ଝଲସି ଉଠୁଥିବା ମୁହଁରେ ଗୋଟିଏ ତୁମାଦେଇ କହୁଲ ନରୋତ୍ତମ—ଆସିବେ, ଆସିବେ; ତେବେ ଗୋଟେ ସନ୍ତରେ ।

ଆମେ ମାନବା ।

ମାନବା ସହଜ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ତେଷ୍ଟାକଲେ ଅସାଧ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ ଜଗତରେ । ତୁମେ ସବୁ ତେଷ୍ଟାକର, ପାରିବ । ମନିଷ ପଟ୍ଟ ଗଛଲତାରେ ପୁଣି ଆଉଥରେ ଭାଙ୍ଗି ହୋଇଗଲେ ରହବାର ସ୍ଥାନ ହେବ, ସେମାନେ ସୁଇଁ ଲେଉଟି ଆସିବେ ।

ପାଖରେ ବସୁଷ୍ଟ ଦୁଇ ଗୁରୁଜଣ ବସିଥିଲେ । ସେମାନେ ହସିଉଠିଲେ ହ ହ କରି ।

ନରୋତ୍ତମ କିନ୍ତୁ ଦବି ନଯାଇ କହୁଲା—ତୁମ ହସକୁ ମୁଁ ପରୁଆ କରୁନି ।

ପିଲାମାନେ କହୁଲେ—କିନ୍ତୁ ଯଦି ଜଙ୍ଗଲ ନହୁଏ ।

ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ଆଖିର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅକଳନ୍ତି ହତାଶ ଧ୍ୟାନ କଣ୍ଠରେ ବେଦନା ଝରାଇ କହୁଲା—ଜଙ୍ଗଲ ନଥିଲେ କେବଳ ବାଘମାମୁଁ, ଭଲ ମଉସା ଓ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ ଯେ ଆସିବେ ନାହିଁ ତାହା ନୁହେଁ, ଏଇ ଗାଁ ବାହାରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଯିବ । ବରଷା ହେବନାହିଁ—ମାଟି କ୍ଷୟ ହୋଇ ଏଇ ଉତ୍ତର ଜମିଗୁଡ଼ା ମରୁଭୂମି ପାଲଟିଯିବ, ଦାନ୍ତ ଘଷିବାପାଇଁ କାଠିଖଣ୍ଡେ ମିଳିବ ନାହିଁ । ପରସିବାପାଇଁ ପତର ଦୁଇଟା ମିଳିବ ନାହିଁ ।

ଜୋରରେ ହସିଉଠିଲେ ବସୁଷ୍ଟମାନେ । ପିଲାମାନେ ଦବିଗଲେ ଯେପରି ।

ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ଗୁଣିଯାଇ କହୁଲା, ମୋ କଥା କାନକୁ ଖସିଯା ଲାଗୁଛି । ଭଲ କଥା କାନକୁ ଭଲ ଲାଗେନି ସୁଅ । ଦିନ ଆସିବ ନରୋତ୍ତମ ଦାସର ସାନକୁହା ମନେପକାଇବ । ମୋର କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ଦୁଃଖ ! ମୁଁ ସେତେବେଳକୁ ଆଉ ନଥିବ ତୁମ ଦୁଃଖରୁ ଭାଗ ବସେଇବାପାଇଁ । ମଣିଷ ତ ଏକା ବସେ ନାହିଁ । ସୁଖ ଦୁଃଖ ସମାନ ଭାବରେ ବାଣ୍ଟି କୁଣ୍ଡି ନେଲେ ସେ ବଡ଼ ହୁଏ । ବାଘ, ଭଲ, ମିଶର; ମୟୂର ରହିଲେ

ଯାଇ ବଣ ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ । ବେଶୀ ବରଷା ହେଲେ ଧାନ ଭଲ ହୁଏ । ବଣରେ ଫଳ
ଫୁଟିଲେ ପବନ ପବନ ହୁଏ । ଗଛ ଲତାର ଚେର ମୂଳ ଔଷଧ ହୁଏ ।

ନରୋତ୍ତମ ଦାସର ଏଇ କଥାଗୁଡ଼ା ଯିଏ ଶୁଣିଲ ସିଏ କହୁଲ—ଆହା ରେ !
ନରୋତ୍ତମଟା ପାଗଲ ହୋଇଗଲରେ ! ଏତେ କମ୍ ବୟସରେ ଭଗବାନ ତା’
ସଂସାରଟି ଉଚ୍ଛନ୍ନ କରିଦେଲେ ରେ ।

ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ଏଇଭଳି ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ଦିନେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଗୋଚରରେ ଅନୁରାଜ
ହୋଇଗଲ ଗାଆଁରୁ । କେହି ଜାଣିଲେ ନାହିଁ, ତା ସମ୍ପର୍କରେ ଆଉ କେହି ଶୁଣିଲେ
ନାହିଁ ।

ନରୋତ୍ତମ ଦାସର କଥା ବ୍ରହ୍ମରାଜସର କଥା ପରି ଗାଆଁର କାହାଣୀ ହୋଇଗଲା ।

ମନ୍ଦିର ପଟ୍ଟର ମାଟି, ଗୋଡ଼, ପଥରର ଟାଣୁଆ ଦେହ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟହୀନ ହାଡ଼ୁଆ
ମଣିଷପରି ଶ୍ରୀଷ୍ଟ । ଦଶ ପଠଶ ବର୍ଷ ତଳେ ସେହି ପଟ୍ଟର ଗୁରୁଦିଗରେ ବନସ୍ତ-
ମାନଙ୍କର ବୈଠକ ବସୁଥିଲା, ସେମାନେ ମଝିପର ଜବନକୁ ସମ୍ବଳ ଓ ସୁଖୀ
କରିବାପାଇଁ ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଅଭୁଣ୍ଡିତ ଓ ଅମ୍ଳାନ ବଦନରେ ସହାୟତା
କରୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ମଝିପ ଏଡ଼େ ସ୍ବାର୍ଥପର ବୋଲି ସେମାନେ ଯଦି ଜାଣି ଆସାନ୍ତେ !
ପୁରୋଦୃଷ୍ଟି ଥିଲେ କେବଳ ବର୍ତ୍ତମାନ ନୁହେଁ ଅଗାଧ ଓ ଭବିଷ୍ୟତର ମୁଲ୍ଲାଙ୍ଗନ କରିବା
ସହଜ ହୁଏ । ଯେଉଁଠାରେ ଏହି ପୁରୋଦୃଷ୍ଟିକୁ ସାମୟିକ ଉତ୍ତେଜନା ବା ଉତ୍ସାହପାଇଁ
ବଳ ଦିଆଯାଇଛି, ସେଠାରେ ସବୁ ଶ୍ରୀଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଛି ।

ମନ୍ଦିର ପଟ୍ଟର ଶିଖର ଦେଶରେ ସମତଳ ଭୂମି ଉପରେ ବର୍ଷପଡ଼ି ସେ ପ୍ରଥମେ
କାନ୍ଦିଲା ଏବଂ ପରେ ପରେ ସେଥିରୁ ମାଟି ମୁଠିଏ ଟେକି ନେଇ ‘ମୁଣ୍ଡରେ ଚୁଆଁଇଲା ।
ଛୋଟ ଛୋଟ ଗୁଳ୍ମ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ ରୁଚିକା ଛୁଦ୍ର ବୃକ୍ଷଲତା । ସବୁର
ପାଖକୁ ଯାଇ ସେ ଅବୋଧ ଗଣାରେ କଅଣ ସବୁ ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡ ହୋଇ କହୁଲା ।

ଦଳଜଣ ଗ୍ରାମବାସୀ ଗୋରୁ ଏବଂ ଛେଳି ନେଇ ଉପରକୁ ଉଠୁଥିଲେ । ସେ
ସେମାନଙ୍କୁ ଉପରୁ ଦେଖିପାରି ଜମିଷକ ମଧ୍ୟରେ ଜଳର ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ସିକାଳରେ
ଉପଲବ୍ଧ ହେଲା ।

ପ୍ରଥମେ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ବଳଟାଳ ଚକାର କରି କହୁଲା—ଖବରଦାର ! ଆଉ
ଉପରକୁ ଉଠି ନାହିଁ । ଏ ରୂମର ରାଜ୍ୟ ନୁହେଁ । ଆଉ ଆସିବା ପାଇଁ ସାହସ ନ କରି
ଫେରିଯାଅ, ଫେରିଯାଅ ।

ହସିଉଁଲେ ଚଳିନି ।

ପାଗଲର କଥାରେ ସେମାନେ ଫେରିଯିବେ ?

ସେ ଶୁଣିଯାଇ କହିଲ ଉପରୁ—ହସିଆର ! ଆଉ ପାହୁଣ୍ଡେ ଆଗକୁ ଆସିଲେ
କିଛି ଭାବରେ ମୁହଁ ବରଣ କରିବ ।

ସେମାନେ ପରସ୍ପରରେ ଘୋଷଣା କଲେ—ଖବରଦାର, ଛୋଟ ମୁହଁରେ
ବଡ଼ କଥା ଆଉ କହନା । ଏ ଜଙ୍ଗଲ ଆମର, ଏ ପଟ୍ଟ ଆମର । ଆମେ ଏହାର
ସେବା ।

ଅନ୍ଧାର ହେଲେ ଚଳିନି ।

ଉପରୁ ରଣହୁଙ୍କାର ସହଚ ରଡ଼ାଇଦେଲେ ଚଳିଗଲା । ବଡ଼ ବଡ଼ ଡିମା ପଥର ।
ଗୋଟିଏ ପଥର ପ୍ରବଳ ବେଗରେ ଗଡ଼ି ଆସି ବାଜିଲା ଜଣକ ଦେହରେ । ଲକ୍ଷ୍ୟ
ଅବ୍ୟର୍ଥ । ଟଳ ପଡ଼ିଲା ଜଣେ ଏବଂ ସେ ଆହୁରି ଜୋରରେ ଡିମା ପଥର ଫିଙ୍ଗିଲା
ଉପରୁ । ଅନ୍ୟ ଦୁଇ ଜଣ ଆଉ ଅନ୍ଧାର ହୁଏ ଆଗରୁ ସାଂଘାତିକ ଭାବରେ ଆହୁତ
ହେଲେ ।

ସେ ନିଦ୍ରାବୁଣ ହସରେ ଉପାଇ ଦେଲା ପଟ୍ଟର ନୁଆଁ ଶୁଆ ତଳ ଦେଶକୁ ।

ହୁ...ହୁ...ହୁ

ସମସ୍ତ ପଟ୍ଟ ଦେହରେ ସେଇ ସ୍ବର ବାଜି ପ୍ରତିଧ୍ବନିତ ହେଲା ହୁ...ହୁ...ହୁ

ସେ ଶୁଣି ହୋଇ ଦୁଇ ଚଳିଥର ନାଚିଲା ଉପରକୁ ଡାକଟେକି ଏବଂ ବଳସ୍ବୀ
ବୀର ପରି । ତା'ପରେ ଗୋଟିଏ ଶୁଣିଲା ତାଳରେ ଖଣ୍ଡେ ଲାଲ ପତାକା ଗୁଡ଼େଇ ଦେଇ
ପୋତି ଦେଲା ଶୀର୍ଷ ଦେଶରେ ।

ସେହିଦିନୁ ପଟ୍ଟ ଉପରକୁ ଉଠିବା ପାଇଁ ଆଉ କେହି ଆସିଲେ ନାହିଁ । ଗୋରୁ,
ଛେଳିମାନେ ମଧ୍ୟ ପଟ୍ଟର ପାଦଦେଶକୁ ଆଉ ଉପରକୁ ଉଠିଲେ ନାହିଁ । ସମସ୍ତଙ୍କ
ମୁହଁରେ ସେଇ ଗୋଟିଏ କଥା ଶୁଣାଗଲା । ନରୋଦିମ ଦାସ ବ୍ରାହ୍ମଣ ହୋଇ ବ ପ୍ରତି
ଓ ବସ ନ ହୋଇ ମରଗଲ ବୋଲି ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ ହୋଇ ରହି ଯାଇଛି ମନ୍ଦିର ପଟ୍ଟ
ଉପରେ । ସେ ପଟ୍ଟର ଅଧିପତି, ଆଉ କାହାର ଅଧିକାରକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବ ନାହିଁ ।
ଦିନ ରାତି ଚକଣ ଶୁଣା ସେଇ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସର ଉଷ୍ମରେ ଆଉ କେହି ସେ ଆଡ଼କୁ
ଯାଇଲେ ନାହିଁ ।

ନରୋତ୍ତମ ଦାସ କିନ୍ତୁ ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଯାଇ ପର୍ବତ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଗୁମ୍ଫା
ଭିତରେ ନିଜର ଆସନ ପାରିଲେ, ଗୋଟିଏ ଶୁଣିଲ ଡାଳରେ ଲାଲ କଢ଼ା ଖଣ୍ଡେ
ରୁଢ଼ିକ ଦେଇ ପୋତିଦେଲେ ମାଟିରେ ଏବଂ ତା'ପରେ ପାଣିର ସନ୍ତାନ କରି ଦେଖି
ଆସି ବସିଲ ସେହି ଆସନରେ ।

ବର୍ଷାଦିନ ପ୍ରାୟ ସମାଗତ । ନରୋତ୍ତମ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁଲେ, ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ
କଳାମେଘ ମେଣ୍ଟି ବାହୁଥିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଏବଂ ଗୋଟେ ମୁନିଆ ପଥର ଓ ସଙ୍ଗରେ
ନେଇଥିବା ନିଜର ମୁନିଆ ଲୁହାଖଣ୍ଡକରେ ଗାତ ଖୋଳିବା ପାଇଁ ଲାଗିଲେ । ଶୁଣି
ହେବା ପରେ ସେଇ ପର୍ବତର ଗୋଟେ ପଥର ଉପରେ ଆଉ ଗୋଟେ ପଥରର
ସଂଘର୍ଷ କରି ସେ ଝଙ୍କମକ ପରି ନିଆଁ ବାହାର କଲେ ଏବଂ ନିଆଁ ଜାଳ ଦେଇ ନାତି
ନାତି ଗାତ ଗାଇଲେ ।

ମନ୍ଦିର ପର୍ବତର ପାଞ୍ଚ ମାଇଲ ଦୂରରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଗାଆଁର ମାଆ, ଗୋସେଇମା-
ମାନେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଅଭୟ ଦେବାପାଇଁ କୋଳ ଉପରକୁ ଆଉଜାଇ ଆଣି ଇଷ୍ଟମୁଖ
ସୁରଣ କରି କହିଲେ ସେ ଆଡ଼କୁ ଆଉ ଚାହିଁନା ବାପ ! ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ ନିଆଁ ଜାଳିଛି,
ମଣିଷ ମାଂସର ଶୁଦ୍ଧିବା ପାଇଁ । ନରମ ମାଂସକୁ ଲେଉଟ ବେଣୀ । ଶୋଇପଡ଼ି, ଶୋଇ
ପଡ଼ି । ସବୁ ମାଆ ତୋତେ ଶହେ ପାଠିଏ ପରମାତ୍ମା ଦୃଶନ୍ତୁ ।

ପିଲାମାନେ ସେଇ ପର୍ବତର ଚୂଡ଼ା ଉପରେ ଜଳ ଉଠୁଥିବା ନିଆଁର ଶୋଷ
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଭୟରେ ଶିଙ୍ଗିରିଉଠି ଆସି ବୁଲୁଥିଲେ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସର କଥା ଶୁଣି ।

ଆଉ କେହି ପର୍ବତର ପାଦଦେଶକୁ ବି ଗଲେ ନାହିଁ ।

ନିର୍ଜନ ପର୍ବତର ଯେଉଁଠି ନରମ ମାଟି ପାଇଲ ସେଇଠାରେ ନରୋତ୍ତମ ପୋତି
ଦେଲେ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷାରେ ଅକ୍ଷୁରି ଉଠୁଥିବା କିମ୍ବଦନ୍ତୀର ଗଛ । ଶାଳ, ପିଆଶାଳ,
କେନ୍ଦୁ, ଜାମୁ, ଖଇର, ଆମ୍ବ, ପଣସ, ଅଶୋକ... ପାଖ ଝରଣାରୁ ପାଣି ଆଣି
ତାଳିଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଛ ସୁଲରେ । ତା'ପରେ ହାତ ତାଳି ଦେଇ ନାତି ନାତି ଗାତ
ଗାଇଲେ—

ଯେତେ ବୃକ୍ଷ ବନସ୍ପତି ଯେତେ ବନଲତା

ତଳ, ପୁଷ୍ପ, ପତ୍ର, ଶାଖା ଦିଅ ମୋତେ କଥା ।

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବମୁଖୀ ହୋଇ ଏଇ ଆଲୋକେ ଆଲୋକେ

ଶୁକୁପକ୍ଷ ଚନ୍ଦ୍ରପକ୍ଷ ବଢ଼ିବ ସୁଲକେ ।

ତା'ପରେ ସବୁଠାରୁ ଉଚ୍ଚ ପଥରଟା ଉପରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ପଟ୍ଟର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ଭଲଭଲ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କଲ ନଗ୍ନେତ୍ସମ । ଅନୁପ୍ରବେଶକାଣ୍ଡ ତା'ର ଶବ୍ଦ । ସେ ଗଛ ପତ୍ର ନଷ୍ଟ କରେ । ସେ ତାକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଦବ ନାହିଁ । ଏହା ନିଷିଦ୍ଧ ଅଞ୍ଚଳ । ଏଠାକୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରବେଶ ନିଷେଧ । ବାଧା ଦେଲେ ଚରମ ଶାସ୍ତି ।

ପଶ୍ଚିମ ଦିଗ ପଟ୍ଟର ଭଲଦେଶରେ କିଏ ଗୋରୁ ଚରାଇ ଥିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ନଗ୍ନେତ୍ସମ ।

ହୋ ! ହୋ ! ହୋ !

ଗୋଟିଏ ଶୁଣିଲା ଡାଳରେ ଗୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା ଲାଲ କନାଟିକୁ ଉଡ଼ାଇ ଦେଲା ଡିଜି ଗୁରୁ ଥର ।

ତା'ପରେ ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ିଲା ଫେରି ଯା...ଶିଳାର ସାହସ କମ୍ ନୁହେଁ ତ...ଫେରିଯା ଆଉ ପାଦେ ବଢ଼ିଲେ ଏଇ ଡିମା ପଥର ଗଡ଼ାଇ ଦେବ ଶିଳା ଉପରକୁ ।

ସେ ଦିନ ବି ଡିମା ପଥର ଗଡ଼େଇ ଦେଇଥିଲା ସେ । ନ ଗଡ଼େଇବ କାହିଁକି ? ଗଛଲତା ଯାହା ଥିଲା ସବୁ ନିର୍ମୂଳ ହୋଇଗଲେ ଏଇ ପାଗଳ ମଣିଷର ଖାମସିଆଲ୍-ଭବ ଯୋଗୁଁ । ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥ ଯେଉଁମାନେ କେବଳ ଦେଖନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ଆଖିକୁ ଅନ୍ୟକଣ୍ଠ ଦିଶେ ନାହିଁ । ନିଜ ଅଧିକାର ବା ଉପଭୋଗ ପାଇଁ କାମ କଲାବେଳେ ଆଉ କାହାର ଅଧିକାର ବା ଉପଭୋଗରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରେ, ଏହା ସେମାନେ କଲନା ମିଥ୍ୟ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ବଣ ଜଙ୍ଗଲ ଶେଷ ହୋଇଯିବାରୁ ଫଳ ମୂଳ ଫୁଲ ପତ୍ର ଅମିଳ ହୋଇଗଲା । ପୁରୁଣା ପତ୍ର ଗଛରୁ ନ ପଡ଼ିବାରୁ ଆଉ ମାଟିର ଶତ୍ରୁ ବୃଦ୍ଧି କଲା ନାହିଁ । ବର୍ଷାଧାଉ ଧୋଇ ନେଇଗଲା ବଣଜଙ୍ଗଲ ଓ କମିର ମାଟି ଅବାଧ ଗନ୍ଧରେ । ମୁଣ୍ଡିକା ଉପ୍ପ ହୋଇ ଉତ୍ତର ମାଟି ମରୁଭୂମି ପରି ନିଷ୍ଫଳ ହୋଇଗଲା । ବଣ ଜଙ୍ଗଲ ନ ଥିବାରୁ ବର୍ଷା କମିଗଲା ।

ନଗ୍ନେତ୍ସମ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଭାବିଲା ଏଇ ଗ୍ରେଟ କଥାଟି କେହି କମିତ ବୁଝିଲେ ନାହିଁ ?

ସେ କିନ୍ତୁ ସଂକଳ୍ପବଦ୍ଧ, ପୁଣି ମନ୍ଦିର ପଟ୍ଟରକୁ ଫଳପୁଷ୍ପରେ ହସାଇଦବ । ବନସ୍ପତିମାନଙ୍କର ପୁଣି ବୈଠକ ବସିବ । ସଂସାରର ସମସ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ଶୋଷିନେଇ ସେମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ପବନ ଅମୁକାନ ମଣିଷକୁ ସୁସ୍ଥ, ସବଳ ଓ ଗର୍ବିଜ୍ଞା କରିବାପାଇଁ ଦାନ କରିବେ । ଫଳ ପୁଷ୍ପ ଦେଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଧନ୍ୟ କରିବେ ।

ଆଗରୁ ଲଗାଇଥିବା ଗଛମାନ ଅନେକ ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଇ ଗଲଣି । ପାଠ ବର୍ଷର ପିଲା ପରି ହୁ ହୁ ହୋଇ ବଢ଼ୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ବଢ଼ିବାରେ କେବଳ ବୃକ୍ଷଲତାର ଆନନ୍ଦ ବକଶିତ ହୁଏ ନାହିଁ । ନରୋତ୍ତମ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର ଭିତରେ ଏକ ପୁଣିତା ବୋଧ ଅନୁଭବ କରେ । ସେ ନିଜର ଦୁଃଖ, କଷ୍ଟ, ନିର୍ଯ୍ୟାତନ ସବୁ ଭୁଲିଯାଏ ।

କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟମାନେ ସବୁ କଥା ଭୁଲନ୍ତି ନାହିଁ ଗାଆଁରେ ପ୍ରସ୍ତର ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ପାଗଳ ହୋଇ ପଳାଇ ଯାଇଛି । ହୁଏତ ମରିଯାଇଛି । ମନ୍ଦିର ପଟ୍ଟର ଦୁଷ୍ଟ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ ସେ ପାଗଳ ନରୋତ୍ତମ ବା ତାହାର ପ୍ରେତ । ଏ କଥା କେବଳ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ କୁହନ୍ତି ନାହିଁ, ପାଖ ଆଖ ଗ୍ରାମର ଲୋକେ ବି ସେହି କଥାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପିଲାମାନେ ଭୟବହନ ହୋଇ ସେ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସର ଭୟରେ ଦୁଧ ପିଅନ୍ତି, ଶୁକ ଖାଆନ୍ତି ଏବଂ ଆଖି ବୁଜି ମାଆ ପାଖରେ ଶୋଇପଡ଼ନ୍ତି ।

ପାଠକଜଣ ଲୋକ ଡିମା ପଥର ମାଡ଼ରେ ଜଣମ ହୋଇଥିଲେ, ଜଣେ ତ ଯମାଳୟକୁ ଚାଲିଗଲା । ଯେଉଁଠାରେ ଗଛ ବା ଲତାଟିଏ ନ ଥିଲା, ସେହି ମନ୍ଦିର ପଟ୍ଟର ଏବେ ସବୁଜ ଚଣ୍ଡି । ବଡ଼ନା ଗଛ ଲତାର ଶ୍ୟାମଳମାରେ ଦୂରରୁ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରୁଛି । ଶିଆଳର ଏକଛଟି ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଦଖଲ କରି ନେଇଛନ୍ତି ହରିଶ ଏବଂ ହେଟାବାଦ ।

ଲଲ ପତାକା ଏବେ ବି ପଟ୍ଟର ଉପରୁ ଦେଖାଯାଏ ।

ଅନେକ ଲୋକଙ୍କ ମୁହଁରେ ଅନେକ ପ୍ରକାର କାହାଣୀ ଶୁଣାଯାଏ । ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ମରିଗଲା ପରେ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ ହୋଇ ରହିଯାଇଛି ମନ୍ଦିର ପଟ୍ଟର ଉପରେ । ପାହାଡ଼ ପଟ୍ଟରକୁ ସେ ଅତି ଭଲ ପାଉଥିଲା ବୋଲି ତା'ର ଆତ୍ମା ମୁକ୍ତି ନ ପାଇ ବନ୍ଦନ ଭିତରେ ରହି ଯାଇଛି । ଜୀବଦଶାରେ ନରୋତ୍ତମ ଦାସର ଅନେକ ଅସୁଖ କାମନା ଓ ବାସନାକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିବାପାଇଁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଉତ୍ସାହ ଏବଂ ଉତ୍ସାହନ କରେ ସେ ।

କେହି କେହି କୁହନ୍ତି—ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସକୁ ସେମାନେ ଦେଖିଛନ୍ତି, ମୁହଁରେ ଦାଡ଼ିଭରି, ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ନୃଶୁର ବାଳ ଲମ୍ବି ଯାଇଛି ମୁଣ୍ଡରୁ । ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ା ବଡ଼ ବଡ଼ । ନଖ ଆହୁର ଲମ୍ବା, ଦେହରେ ମୁହଁରେ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ……

ସମସ୍ତେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି, ଭୟ ବିହ୍ୱଳ ହୋଇ ସେଇ ପଟ୍ଟର ଆଡ଼କୁ ଅନାନ୍ତ । ପାଖକୁ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ପଟ ଉପରୁ ଦିନେ ଦିନେ ଗୁଡରେ କଏ ରଡ଼ି ଗୁଡ଼େ । ମଣିଷର ସ୍ବର ସ୍ବର
ଶୁଣାଗଲେ ବି ଭରସି କରି କେନ୍ଦ୍ର ପଦାକୁ ବାହାରନ୍ତି ନାହିଁ ଦେଖିବାପାଇଁ । ବ୍ରହ୍ମ-
ରାକ୍ଷସର ରଣ କୁହାଟ, କଏ ଜାଣେ କାହାର ଆତ୍ମା ଦିନେ ଶେଷ ହୋଇଯିବ ତା’
ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଲେ ।

ଜିହ୍ଵାପାଳ ଖବର ପାଇ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ ।

ଏ ଯୁଗର ଲୋକ ବି ପ୍ରେତ ଓ ରାକ୍ଷସରେ ବିଶ୍ଵାସ କରନ୍ତି ! ଗୁରୁଆଡ଼େ ଆଚଙ୍କ
ଖେଳି ଯାଇଛି ଏଇ ଗୋଟିଏ କଥାକୁ ନେଇ । ମନ୍ଦର ପଟ୍ଟଟର ନରୋଦ୍ଦମ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ
ସହଜ ଭୁତ ପ୍ରେତ ନୁହେଁ, ଜାଆଁ ମଣିଷକୁ ଗିଳି ପୁକେଇବ ।

ପଶିପୁର ଗ୍ରାମରେ ଦଶଟା ବେଳକୁ ଇଡ଼ ଜମିଗଲା ।

ଜିହ୍ଵାପାଳ ଆସିଛନ୍ତି ମନ୍ଦର ପଟ୍ଟ ଉପରକୁ ଯିବାପାଇଁ । ସାଙ୍ଗରେ ଗ୍ରାମରନ୍ଧ୍ରୀ,
ସିପାସ୍ତ, ସିଆତା, ବରକରାଜ । ଅନେକ ଗ୍ରାମବାସୀ ଠୁଲ ହୋଇଗଲେ ଖବର ଶୁଣି ।
ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଚଙ୍କର ପ୍ରଜ୍ଞା, କାଳେ ଅମଙ୍ଗଳ ଦେବ ଗ୍ରାମର । ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସର
ଅନିଷ୍ଟ କଲେ ଅସନ୍ନିଷ୍ଟ ଅତ୍ୟୁଷ୍ଠ ଆସ୍ତା ଆସ୍ଥାନ ଜମେଇ ବସିଛି ପଟ୍ଟ ଉପରେ ।
ଶାସ୍ତ୍ରମତେ ତାକୁ ଚୂସ୍ତ କରାଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଜିହ୍ଵାପାଳ ସେମାନଙ୍କ କଥା ହସରେ
ଉଡ଼ାଇ ଦେଲେ । ଅନେକ ଭୟରେ ରହିଗଲେ ବି ଅନେକ ସାହସ ପାଇ ତାଙ୍କ
ସଙ୍ଗରେ ପଟ୍ଟ ଉପରକୁ ଉଠିବାପାଇଁ ଅଗ୍ରନ୍ତ ହେଲେ ।

ପଧାନେ କହିଲେ — ହଜୁର ଆଉ ତିନିଦିନ ଆଗରୁ ଆସିଥିଲେ ଦେଖିଥାଆନ୍ତେ;
ଗୁଡରେ ସେହି ବକଟ ଶବ ଶୁଣି ଥାଆନ୍ତେ । ଏଇ ତିନିଦିନ ହେଲା ସବୁ ତୁପ୍ତ ଗୁପ୍ତ
ଯେଉଁଲି ପଟ୍ଟଟା ଶୋଇ ପଡ଼ିଛି କୁମୁଦର୍ଣ୍ଣ ନଦରେ ।

ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ପଚାରିଲେ ଜିହ୍ଵାପାଳ — ତିନିଦିନ ହେଲା କିଛି ଶୁଣା ଯାଉନି ?
ଦେଖା ଯାଉନି ?

ହଁ, ହଜୁର, ତିନିଦିନ ହେଲା । ଲାଲ ପତାକା ଏବେ ବି ଉଡ଼ୁଛି; କିନ୍ତୁ
ଗୁଡରେ ଆଉ ସେଇ ବକଳ ବକଟାଳ ରଡ଼ି ଭାସି ଆସୁନାହିଁ ।

ଜିହ୍ଵାପାଳଙ୍କୁ ପଟ କଢେଇ ନେଇ ଯାଉଥିଲେ ଗ୍ରାମରନ୍ଧ୍ରୀମାନେ ।

ପଟ୍ଟଟର ପାଦଦେଶର ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଚୁଡ଼ା ହୋଇଯାଇ ମାଟି
କୁଇଁ ପ୍ରଣାମ କଲେ ।

କିଏ ଜାଣେ ସୁନ୍ଦ୍ର ଶରୀରରେ ଅଶରୀର ଅତ୍ୟୁତ ଆତ୍ମା କ'ଣ । କରେ ଭୂତ, ପ୍ରେତ, ଶକ୍ତିସ୍ଥ ସମସ୍ତଙ୍କର ଗୋଟାଏ ଜଗତ ଅଛି । ସୁନ୍ଦ୍ର ଶରୀରରେ ଏଇ ସଂସାର ଭିତରେ ଆତନ୍ୟତା ଦୃଷ୍ଟି ସେମାନେ । ମଣିଷର ମଙ୍ଗଳ ଅପେକ୍ଷା ଅମଙ୍ଗଳ କରିନ୍ତି ସେମାନେ ବେଶୀ । ଅତ୍ୟୁତ, ଅଶରୀର ଆତ୍ମା ତ ! ସୁଖୀ, ସୁନ୍ଦ୍ର ମଣିଷକୁ ସହ୍ୟ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଜିଜ୍ଞାସାଳ କହିଲେ—ଏ ସବୁ ଗୁଜବ ପଢ଼ାନ୍ତି । ସତ କଥାଟା ଏବେ ଜଣା ପଡ଼ିଯିବ । ମୋର ଦୁଃଖ ପାଠ ବରଷ ହେଲା କାହିଁକି କେହି ଆସିଲେ ନିକଥାଟାକୁ ପରଖି ଯିବାପାଇଁ ।

ହଜୁରଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ହୃଦୟ ବଦଳା ଭଲରେ ରଖନ୍ତୁ ହଜୁରଙ୍କୁ । ଆମେ ସାଧାରଣ ଲୋକ, ଭୂତ, ପ୍ରେତ, ଶକ୍ତିସ୍ଥ ସବୁଜ ଲଢ଼ିବାପାଇଁ ଆମର ସାହସ ନାହିଁ ।

ସମସ୍ତେ ଏକମୁହାଁ ହୋଇ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି । ଜଣେ କହିଲା—ହଜୁର, ସେଇ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଝରଣା ଅଛି । ଝରଣା ଗୁଣପାଖରେ କଦଳୀ, ପିଚୁଳି, ଆମ୍ବ, ପଣସ, କରମଙ୍ଗା, ଜାମୁ, କେନ୍ଦୁ ଅନେକ ଅନେକ ଫଳ ଗଛ ।

ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସର ବି ଖାଦ୍ୟ ଲୋଡ଼ା ହୁଏ ପଢ଼ାନ୍ତି । ନ ଖାଇଲେ ସେ ବି ମରିଯାଏ । ହୋ ହୋ ହୋଇ ହସିଉଠିଲେ ଜିଜ୍ଞାସାଳ ।

ଭ୍ରାମରକ୍ଷୀମାନେ ଘୋଷଣା କଲେ; ଉପରକୁ ଆସିଗଲେ ହଜୁର ।

ଜିଜ୍ଞାସାଳ ଆଗେଇ ଗଲେ ପ୍ରଥମେ ଦେଖିବାପାଇଁ, ପଟ୍ଟତର ଶିଖର ଦେଶରେ ଲୁଚି ରହିଥିବା ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସର ପ୍ରଥମ ସାକ୍ଷାତ ପାଇଁ ।

ଲାଲ ପତାକାଟା ପବନରେ ଫର ଫର ଉଡ଼ୁଥିଲା । ନିଜନ, ନିସ୍ତବ୍ଧ ମନ୍ତ୍ରର ପଟ୍ଟତର ଶିଖର ପ୍ରଦେଶ ।

ଜିଜ୍ଞାସାଳଙ୍କ ଇଚ୍ଛିତ ପାଇ ଘୋଷଣା କଲା ଭ୍ରାମରକ୍ଷୀ—ଯିଏ ଯେଉଁଠି ଆସି ଗୋପନ କରିଛି ବାହାର ଆସି ଆସୁଅସର୍ପଣ କର...। ନ ହେଲେ ଆସିବୁନା ଚାଲି ଚାଲିବ ।

ଜିଜ୍ଞାସାଳ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି କହିଲେ—ଏଇ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରକୁ ମଣିଷ ଯିବାର ସଦ୍‌ବୃତ୍ତି ରହିଛି । ଦେଖ କିଏ ଅଛି ।

ଗୁମ୍ଫା ଜଣ ବରକଦାଳ ବନ୍ଧୁକ ଧରି ଭିତରକୁ ପଶି ଗୁମ୍ଫା ଅନ୍ତର୍ଭାଗରେ ବାହାର ଆସିଲେ—ଖୁନ୍ ! ଗୋଟିଏ ଲାସ୍ ହଜୁର ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ ଜିଆପାଳ ।

ପ୍ରବ୍ୟ ହୋଇଗଲେ ଆଉ ସମସ୍ତେ ।

ଜିଆପାଳ ଭଲକରି ନିଶ୍ଚୟ କରି ଲାସ୍ ବାହାରକୁ ନେଇ ଆସିବା ପାଇଁ
କହିଲେ ।

ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ନୁଖୁର ବୁଲ, ମୁହଁ ଭଣ୍ଟି ଦାଡ଼ି, ବଡ଼ବଡ଼ ଦାନ୍ତ, ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା
ନଖ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଲଗ୍ନ ।

ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ ।

ନା, ନା ଏ ଆମରି ଗାଆଁର ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ହଜୁର ।

ଜିଆପାଳଙ୍କୁ ଜଣେ ଦେଖାଇ ଦେଲା ପଥର ଉପରେ ଲେଖାଥିବା ଅଂଶକୁ ।
ଲେଖାଥିଲା ସେଥିରେ—“ଭଲ ମଣିଷ ବି ପାଗଳ ହୁଏ ଗୋଟିଏ ଆଦର୍ଶ ପାଇଁ । ବଣ
ଜଙ୍ଗଲ ମଣିଷର ଶବ୍ଦ ନୁହେଁ—ମିଥ । ଉତ୍ତରାଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ସୁଖୀ ଏବଂ ସମୃଦ୍ଧ
କରିବାପାଇଁ ମୁଁ ପାଗଳ ହୋଇ ଏହି ବୃକ୍ଷ ଲତାର ଯନ୍ତ୍ର ନଉଥିଲି । ସେମାନଙ୍କୁ
ବଞ୍ଚାଇଲି ସିନା ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଆଉ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ । ମୁଁ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ ନୁହେଁ, ମୁଁ ଅତି
ନରଣ୍ୟ ମଣିଷ, ସମାଜର ଦାସାନୁଦାସ, ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ।”

ଜିଆପାଳ ପ୍ରବ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ତା’ପରେ ମଥା ନତି କରି ଆଦେଶ ଦେଲେ
ଲାଷ୍ଟ ପୋଷ୍ଟର ବିଗୁଲ ବଜାଇ ସ୍ୟାଲୁଟ ଦିଅ, ସ୍ୟାଲୁଟ୍ ଦିଅ ।

ସମସ୍ତେ ସ୍ଥାନାମ କଲେ ଅଗ୍ନି ଚର୍ପଣ କରିବାପାଇଁ । ବୃକ୍ଷ ଲତାମାନେ ନିଷ୍ଠୁର
ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ତାଳମାନଙ୍କର ଚଢ଼େଇମାନେ ତଳକୁ ବେକଲମୁଆଇ ବସି
ରହୁଥିଲେ । ଗଛ ଗହଳରୁ କପୋତଟିଏ ବାହୁନି ଉଠିଲା । ହଠାତ୍—ଆଉ ପରେ
ପରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଚଢ଼େଇ କରୁଣ ସ୍ଵରରେ ବୋବେଇ ଉଠିଲେ ।

ଶେଷ ଯୁଦ୍ଧ

ଶେଷ ଯୁଦ୍ଧ ଏବେ ବି ସରିନାହିଁ ।

ଏତେ ଶୀଘ୍ର କୌଣସି ଯୁଦ୍ଧ ସରେ ନାହିଁ, ଶେଷ ଯୁଦ୍ଧ ସରିବ କିପରି ?

ପୃଥିବୀରେ ମଣିଷ ବସବାସ କଲେବଳ ସେ କେତେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ଆସିଛି, ହୋମ କୁଣ୍ଡର ସମୀଧ ପରି ଭରଣ ହୋଇ ଜଳନ୍ତି ଯୁବାବୁର ମଧ୍ୟରେ । ସେହି ଜଳିବା ଓ ଘୋଡ଼ିବା ମଧ୍ୟରେ ମଣିଷର ଆଦମ ତେହେରାଟା ଆତ୍ମର ମସ୍ତକ ଏବଂ ଉତ୍ସୁକ ହୋଇ ଯାଇଛି ।

ଭବିଷ୍ୟତର ଶୁଣି ଶୁଣି କେତେ ଯୁଦ୍ଧର କଥା ପଢ଼ି ସ୍ବଳ୍ପ ଜଣା । ପ୍ରସ୍ତର ଯୁଗରୁ ଆଧୁନିକ ବଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ସପ୍ତମ ଦଶକ ଯାଏ ଯେତେ ଯୁଦ୍ଧ ହୋଇଛି ସବୁର ଧ୍ୟାସାବଶେଷ ଭିତରୁ ଆତ୍ମର ସଞ୍ଚାରିତ ହୋଇ ବାହାରିଆସିଛି ମଣିଷ ।

ମଣିଷର ଏତେ ସହ୍ୟ କରିବାର ଶକ୍ତି ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଏ ଜଣା ।

ମଣିଷ ଅନ୍ଧାରରେ ରହି ଆଲୋକ ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିଛି, ଭେଳରେ ରହି ଖାଦ୍ୟ ପାଇଁ ସଂଗ୍ରାମ କରିଛି, କାଗୁରାର ଭିତରେ ମୁକ୍ତ ହୁଏ ପାଇଁ ପଥ ଖୋଜିଛି, ଯାହା ଜର୍ଣ୍ଣି 'ମଲ୍ଲିକା' ତାକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେଇ ଆତ୍ମର ସଂସ୍କୃତି ଓ ସୁନ୍ଦର ହୁଏ ପାଇଁ ଖଜର ପ୍ରୟୋଗ କରିଛି; କିନ୍ତୁ କେତେବେଳେ ହତାଶା ବା ହାତୁଡ଼ୋସ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଅଟକି ଯାଇ ନାହିଁ ମଣିଷ । ସବୁ ସଙ୍କଟରୁ ଉଦ୍ଧାରଣ ହୋଇ ସେ କାଳାନୁର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ଯାହାକୁ ଅବ୍ୟାହତ ରଖିଛି ।

ଏହା ସତ୍ତ୍ବେ ଅନେକ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇଛି ମଣିଷ, ଅନେକ ରକ୍ତ ଶରଣ କରି ବସୁନ୍ଧରକୁ ଆତ୍ମର ଉର୍ଜସ୍ବଳ କରିଛି । ଅସୀମ କଷ୍ଟ ମଧ୍ୟରୁ ଅଦମ୍ୟ ମଣିଷର ଉଦ୍ୟମ ଆତ୍ମର ପ୍ରଶର ହୋଇଉଠିଛି ।

କଣ୍ଠା ତା ଦେଲେ ହତୋଷ୍ଣାତ ହେବ କାହିଁକି ?

ଅଜୟକୁ ସେଇ କଥା ସେଦିନ କହୁଥିଲା ସେ ।

ଗୋଟିଏ ଶତ୍ରୁତାଳିକା ସ୍ରୋତରେ ଭସି ନ ଯାଇ ଟିକେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ଦେଖ ।
 ଯେଉଁ ପଥରେ ସମସ୍ତେ ଛେଳି ମେଣ୍ଟା ପରି ଚାଲିଗଲା ଗୋଟିଏ ହୋଇ ତାହା ଭଲ
 ଆଉ ଗୋଟିଏ ପଥର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରେ; ଦୁଃଖରେ କାତର ନ ହୋଇ ସୁଅର ଆମୟଣୀ
 ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ, ଆହୁରି ଜୋରରେ ଚାଲି, ଦେଖିବ, କେବଳ ରୂପେ ନୁହଁ, ରୂପେ,
 ମୁଁ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଶାନ୍ତି ଏବଂ ଶକ୍ତି ପାଇବା ।

ଅଜୟର କିନ୍ତୁ ସେଇ ପୁରୁଣା ଉତ୍ତର ଶୁଣି ସେ ସ୍ବପ୍ନ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ଯେଉଁ ପଥ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସେହି ପଥରେ ଚାଲି ଜୟା । ସେଥିରେ
 କେବଳ ସୁଖମା ନୁହଁ, ସମୃଦ୍ଧି ଓ ସୁଖର ମହତ୍ତ୍ବ ଅଛି । ସେଇ ସ୍ରୋତରେ ଭସାଇ
 ଦିଅ ନିଜକୁ, ପ୍ରତିସ୍ପେଷ କଲେ ପଡ଼ି ରହିବ ପଛରେ । ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଯନ୍ତ୍ର ଏ ।
 ପାରଙ୍ଗମର ଏହି ପୃଥ୍ବୀ । ଯିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ଅଥବା, ପଛୁଆ ବା ଦୁର୍ବଳ ତାହା ପାଇଁ
 ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ପ୍ରତିଟି ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିବାକୁ ହେବ ।
 ସେଇ ଉଦ୍ୟମ କଲବେଳେ ଆଉ ଯଦି କେହି ରୂପେ ପଥସ୍ପେଷ କରେ ବା ପ୍ରତି-
 ଯୋଗିତାରେ ରୂପକୁ ପଛରେ ପକେଇ ଆଗକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରେ, ତା
 ହେଲେ ତାକୁ କଲେ ବଲେ କୌଣସି ନିପାତ କର ।

ଜୟା ଅଭିଜ୍ଞାନ ଉତ୍ତରରେ ଏବଂ ଘଣ୍ଟାରେ । ଏତେ ସ୍ଵାର୍ଥର ହୋଇପାରେ
 ମଣିଷ ।

ଅଜୟ କହୁଥିଲା, ଇତିହାସକୁ ଦେଖ ଜୟା, କେବଳ ସ୍ଵାର୍ଥର ସଫର୍ଷ । ଯିଏ
 ହାର ଯାଇଛି ତା କଥା କେହି ମନେ ରଖି ନାହାନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଯିଏ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି ସେ
 ବହୁ ରହିଛି ଆଜିଯାଏ । କାଳର କ୍ଷୟ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଅକ୍ଷୟ ପୁରୁଷ ହୋଇଯାଇଛି... ।

ଜୟା ଆଦୌ ବୁଝୁ ନ ଥିଲା ।

ସେ ମନକୁ ମନ କହୁଥିଲା—ନା, ନା, ରୂପ ସହଜ ମୁଁ ଏକମତ ନୁହଁ ଅଜୟ ।
 ରୂପେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବାପାଇଁ ଶୁଣି ଆଉ ଜଣକୁ ପରାସ୍ତ କରି, ସୁଖୀ ହେବାପାଇଁ ଶୁଣି
 ଆଉ ଜଣକୁ ଦୁଃଖୀ କରି; ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଶୁଣେ ଅନ୍ୟ ରକମ । ସେଥିରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତା
 ଓ ପ୍ରବଳ ଉଦ୍ୟମ ରହିବ; କିନ୍ତୁ ସେ ଉଦ୍ୟମ ହେବ ଶେଷ ସଂଗ୍ରାମରେ ଜିତିବା ପାଇଁ ।
 ସେ ସଂଗ୍ରାମ ଏଇ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ମାତ୍ର । କିଏ କହିବ ଆହୁରି କେତେଦିନ ଚାଲିବ !
 ଏ ସଂଗ୍ରାମ କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ଦେଶର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନୁହେଁ,

ଗୋଟିଏ ଜାତିର ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଜାତି ବରୁଦରେ ନୁହେଁ, ଏହା ଦାଣ୍ଡଦ୍ୱାରା ବରୁଦରେ ମଣିଷର ସମବେଦ ସଂଗ୍ରାସ, ଜୀବନକୁ ଆହୁର ସୁନ୍ଦର ଓ ସମୃଦ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ମଣିଷର ସମନ୍ୱିତ ସମବେଦ ଉଦ୍ୟମ ।

ଅଜୟ ଏ ସବୁ ବୁଝେ ନାହିଁ । ପ୍ରତିପକ୍ଷ ନ ରହଲେ ଯୁଦ୍ଧ ଜପେ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ଜୟାକୁ କେତେଥର ପଚାରିଥିଲା । ତୁମ ଯୁଦ୍ଧର ସଞ୍ଜ କଅଣ ମୋତେ କହି ପାରିବ ଜୟା ? କିଏ ପକ୍ଷ ଏବଂ କିଏ ପ୍ରତିପକ୍ଷ, କିଏ ସେନାପତି ଓ ସାରଥୀ ଓ କାହାର କାହା ବର୍ତ୍ତୁଳରେ ଯୁଦ୍ଧ ?

ଜୟା ଆଜି ଭାବୁଥିଲା, ଅଜୟ ଏ ସବୁ କଥା ଠିକ୍ ହୁଏ ତ ବୁଝି ପାରିବ ନାହିଁ । ସେ କେବେ ପଡ଼ିବା ଉଠିବାର ଜୀବନକୁ ଦେଖି ନାହିଁ, କେବଳ ଏକ ମସୃଣ ରାଜପଥ ଉପରେ ଏକ ବେଗରେ ଚାଲି ଆସିଛି । ଯେଉଁମାନେ ପଡ଼ିବା, ଉଠିବା ଓ ଚାଲିବା ଭିତରେ ନିଜ ନିଜର ସ୍ୱେଦ ଓ ଶୋଣିତର ସ୍ଥଳ ପରସି ନେଇ ଚାଲନ୍ତି; ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ଦୃଷ୍ଟି ରହୁଅନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଶରୀର ଭିତରେ ଜୀବନର ସ୍ପନ୍ଦନ ଅଛି ।

ଲକ୍ଷ୍ୟ ଠିକ୍ ଥିଲେ ତାକୁ ପୁଣି କରବା ପାଇଁ ଐକାନ୍ତକ ନିଷ୍ଠାର ପ୍ରୟୋଗନ । ଏଥିପାଇଁ ନିଦାନ ହେଉଛି ଲକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରତି ଆସନ୍ତୁ । ଆସନ୍ତୁ ଥିଲେ ଉଦ୍ୟମ ଆସେ । ଆସନ୍ତୁ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଉଦ୍ୟମ ହିଁ ଆହରଣ ଓ ସିଦ୍ଧିର ବୀଜ ମନ୍ତ୍ର ।

ଜୟାକୁ ଚମକାଇ ଦେଇ ପଛରୁ ଆସି ତାର ଆଖି ଉପରେ ହାତ ଘୋଡ଼ାଇଲା ଅଜୟ ।

ପୁଅବୀର ଏତେ ଅମାପ ଆଲୋକ ହଠାତ୍ ଅପସରି ଯାଇ ଗୁଡ଼ାଏ ଅନ୍ଧାର ମାଡ଼ି ଆସିଲା ତା ଆଗରେ ।

ତମକ ପଡ଼ି ସେ କହୁଲା, କିଏ ସେ ?

ଯେଉଁଦିନ ଆଉ ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ନ ପଚାରି ଜାଣି ପାରିବ କିଏ ବୋଲି ସେହୁଦିନ ତମର ଭଲ ପାଇବାର ବିଜୟ ହେବ ଜୟା, କହୁଲା ଅଜୟ ।

ମୁଁ କିମିତି ଜାଣିବି ଯେ ଆଲୋକରେ ଅନ୍ଧାର ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛ ତୁମେ ?

ହସି ଉଠି କହୁଲା ଜୟା ।

ଅଜୟ ଗୋଟିଏ ଉପରେ ବସିପଡ଼ି କହୁଲା, ଆଉ ଡେଇଁ ନାହିଁ । ତୁମକୁ ଛିରି କରିବାକୁ ହେବ ଜୟା ।

ଜୟା କହିଲା, ତୁମେ କ'ଣ ସତରେ ସବୁ ସ୍ଥିର କରି ପାରିଛ ?

ଅଜୟ କହିଲା, ସବୁ ନୁହେଁ, ଏଇ କଥାଟା ସ୍ଥିର କରିପାରିବୁ ।

ତା ପରେ ଜୟା ପାଖକୁ ନିଜର ଚୌକଟାକୁ ଟାଣି ଆଣି କହିଲା, ଏଇ ପୃଥ୍ବୀ ଯେତେଦିନ ରହିବ ବଡ଼ ସାନ, ଛୋଟ ବଡ଼, ଧନୀ ଦରିଦ୍ର, ଜ୍ଞାନୀ ଓ ମୂର୍ଖ ସେତେଦିନ ରହିବେ । ତୁମେ ଓ ମୁଁ ଗୁଡ଼ିଲେ ବି ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦୂର ହୋଇ ଯିବ ନାହିଁ ବା ରାତା ରାତି କେହି ସାଧୁ ଦେଖାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ସମାନ କରିଦେଇ ଯିବ ନାହିଁ ।

ଜୟା କହିଲା, ବୁଝୁଛି, କିନ୍ତୁ ମୋତେ ସରଳ କରି ଟିକିଏ କୁହ ତ—ଏଇ ଅସମାଜତା, ପାର୍ଥକ୍ୟ କିଏ ସୃଷ୍ଟି କଲା; ସ୍ୱାର୍ଥନୃଷଣ କରିବାକୁ ଯାଇ ନିଜର କଷ୍ଟରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ଏଇ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଘୋଷଣା କଲା, ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାର ଅଧିକାର ତାକୁ ଦେଲା କିଏ ?

ଅଜୟ ନିରବ ହେଲା ନାହିଁ । ସେ କହିଲା, ତୁମେ ମୋ ପ୍ରତି କାହିଁକି ଆକୃଷ୍ଟ ହେଲା ବା ମୁଁ କାହିଁକି ତୁମକୁ କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କରି ତୁମର ଗୁରୁ ପାଖରେ ଫୁଲର ମନ୍ତ୍ରନେତା ପାଇଁ ଆସି ତା ଗୁରୁ ପାଖରେ ଗୁଣ୍ଡ ଗୁଣ୍ଡ ହୋଇ ମନ୍ତ୍ରମାତ୍ର ଗ୍ରହ କଲା ପରି, ଦୂର ବୁଲୁଛି, କହି ପାରିବ ଜୟା ? ଆଉ ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଯଦି ଦିଆ ଯାଇ ନ ପାରେ, ପୃଥ୍ବୀର ଆଖିର ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ନିଆ ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଏତକ ଜାଣିବା ଉଚିତ ଯେ ଏ ପୃଥ୍ବୀକୁ କେହି ଜଣେ ଗଠନ କରିନାହିଁ, ଏହାକୁ ବୁଦ୍ଧି ଓ ବଳ ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହି ଗ୍ରହକୁ ଆଣିଛୁ ମଣିଷ; ଏବଂ ଏକଥା ବି ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଏଇ ବୁଦ୍ଧି ଓ ବଳର ପ୍ରୟୋଗ ସମ-ସ୍ତ କରି ନାହାନ୍ତି, କେତେ ଜଣଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଅନ୍ୟ ସମେଶ୍ଟ କରିଛନ୍ତି ।

ତୁମେ ସେଇ କେତେ ଜଣଙ୍କର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ନା ? ସବୁରିଲା ଜୟା ।

ଅଜୟ ହସିଦେଇ କହିଲା, ନିଶ୍ଚୟ । ଉଦ୍ୟମଶୀଳ ଓ ଉଦ୍ଦୀର୍ଘ ମଣିଷର ବଂଶ ରକ୍ଷା ମୋହର ପରି ଆଉ କେତେ ଜଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କେବଳ କରାଯାଏ ଜୟା ।

ସେ କହିଲା, ତୁମେ କେଉଁ ତାଡ଼ନାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ମୋତେ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲ କହିପାରିବ, ଅଜୟ ।

ଅଜୟର ଛୋଟ ଉତ୍ତର—ଯେଉଁ ତାଡ଼ନା ଯୋଗୁଁ ତୁମେ ମୋର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଛ ।

ଅଜୟକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଏ ଯାଏ ଗୋଟିଏ ମଣିଷ ବସ୍ତ୍ରରେ ଅନେକ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିଥିଲା ଜୟା ।

କଲେଜରୁ ବାହାର ଆସିବା ପରେ ପୃଥ୍ବୀର ଶୁକ୍ଳପଥ ଉପରେ ନିଜର ପଦ-ଧ୍ବନିର ଏକକ ଶବ୍ଦକୁ ସଞ୍ଚିତ ଉପଗ୍ରହ ଘୋଷଣା କରିଥିଲା ଅଜୟ ।

ଏ ପୃଥ୍ବୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ।

ଏ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କେବଳ ପାରଙ୍ଗମର ।

ଏ ପୃଥ୍ବୀର ସମ୍ପଦ ବିକୟାର ଅବଧାରତ ପୁରସ୍କାର ।

ସେ କୌଣସି ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁବା ପାଇଁ ଫୁରୁସତ ଆଉ ନ ଥିଲା । ଏକମନ ଏକ-ଲକ୍ଷରେ କେବଳ ପ୍ରସାରିତ କରିଥିଲା ନିଜର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ।

ଜୟା ଅତ୍ୟନ୍ତ ହୋଇ ତିନେ ପଢ଼ୁଥିଲା, ତୁମ ପାଖରେ ମୋର ପ୍ରୟୋଜନ ବୋଧେ ଶେଷ ହୋଇ ଯାଇଛି, ଅନ୍ୟ ବିଷୟ ନେଇ ତୁମେ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ସେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଆଗପରି ଦିଶେ ଚାହିଁବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସମୟ ହୁଏ ନାହିଁ ତୁମର ।

ଅଭିମାନ ମିଶ୍ରା ସେହି ଜଣ୍ଡ ସ୍ବରରେ ଭଲ ପାଇବାର ଏକ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଅନୁଯୋଗ ଶୁଣି ସେ ଦିନ କୃତାର୍ଥ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ଅଜୟ । ଶୁକ୍ଳ କରିଥିଲେ ସେ ବି ଦଶଟାରୁ ପାଞ୍ଚଟା ପରେ ଜୟାର ଅଞ୍ଚଳର ଆଡ଼ୁଆଳରେ ତାର ସ୍ଥିରାବଳ କରିବା ପାଇଁ ସମୟ ପାଇ ଆସାନ୍ତା, ତା ସହିତ ସିନେମା, ଏସଟର, ବାର ବା ରେଣ୍ଡେଫ୍ରେରେ ବସି ଅବସର ଉପଭୋଗ କରନ୍ତା, କିମ୍ବା ସହର ଶୁଣିପାଖରେ ବୁଲି ଆସି ମୁକ୍ତ ବାୟୁ ସହିତ ଜଣକର ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରେମାତ୍ମକ ପାନ କରି ବେଶ୍ ତାଜା ହୋଇ ଯାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ତାର ବାଣଜ୍ୟର ପ୍ରସାର ବଢ଼ୁଥିଲା, ସେତେବେଳେ ସମୟ ନିଅନ୍ତୁ ହୁଏନି ତା ପାଖରେ । ଚବିଶ ଘଣ୍ଟା ଯେପରି ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ, ଆଉ ଟିକିଏ ଲମ୍ବ ହୋଇଥିଲେ ହୁଏତ ଯଥେଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତା । ଦିନସାରା କାମ କରିସାରି ରାତିରେ ଘରକୁ ଫେରି ତାକୁ ଦେହଟାକୁ ଲେଟାଇ ଦେବା ଆଗରୁ ଜୟାକୁ ମନେ ପକାଇ ଶୁଭୁଥିଲା ଅଜୟ, ସେ ପାଖରେ ଥିଲେ କେତେ ଆକର୍ଷଣୀୟ ହୁଅନ୍ତା । ଏଇ ପରିବେଶ । ତା କଥା ଶୁଣି ଶୁଣି କେତେବେଳେ ଶୋଇପଡ଼େ ସେ । ଉଠିଲାବେଳକୁ ଦିନର ଆଲୋକ ପୁଣି ନିୟତାବଳ କରେ, ମନ ଉଠାଟ ହୁଏ ଅଜୟର, ସେ କୁଦାମାରି ଘରୁ ନିଷ୍ପ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଯାଏ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଆହ୍ୱାନର ମୁକାବିଲା କରିବା ପାଇଁ ।

ମଣି ଦଳର ଆଲୋକରେ ନୁହେଁ, ଗହର ଅନ୍ଧକାରରେ ଦେଖି ଉଦ୍ଧାସ ଅନୁଭବ କଲ ଅଳସୁ । ଅନ୍ଧାରର ନୂଆ ରୂପ ଦେଖି ସେ ତମକ ପଡ଼ିଲା ଆକେଶରେ ଏବଂ ଅନୁରକ୍ତି ତ କଣ୍ଠରେ ସ୍ବପ୍ନାବେଶ କଲ । ଏତେ ପସ୍ତାବନା ଲୁଚ ରହିଥିଲା ବୋଲି ଜାଣିଥିଲେ ଆଗରୁ ଆସି ଆଥାନ୍ତ, ବହୁତ ଆଗରୁ ଆସି ଆଥାନ୍ତ ।

ସାଇକଲ ଛାଡ଼ି ମୋଟର ସାଇକଲ ସାହାଯ୍ୟରେ କାମ ଚଳେଇ ନେଉଥିଲା ଅଳସୁ । ଆଉ ଯେପରି ସୁବିଧା ହେଲାନାହିଁ । ତାର ଓଜନ ବଢ଼ିଯାଇଛି । ଏତେ ଓଜନ ନେବାପାଇଁ ସାଇକଲଟିଏ ଶକ୍ତ ବା ସମର୍ଥ ନୁହେଁ । କାରଟିଏ ଲେଡ଼ା । ଏ ଦେଶରେ କାର ଗୁଡ଼ାଳର ଗତି ଅତି ମନ୍ଦର ଅଥଚ ଶବ୍ଦ ତମ୍ବା ମାଠିଆର ଶବ୍ଦପରି । ଦେଖି, ବଦେଖି ଭବ୍ବ ଓଁ ଗୁମନଟିଏ ଦରକାର, ଯେଉଁଠିରେ ସେ ଓ କସ୍ତା ବୁଲିଯାଇ ପାରିବେ, ଗତି ଓ ପ୍ରକୃତିରେ ମୁଖ୍ୟ ମୋଡ଼ିତ ହେବେ ।

ଯେତକି ନୂଆ କଥା ଭାବିଲା ସେତକି ନୂଆ ନୂଆ ଦରବଳସୁ ତା ଆଗରେ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇଗଲା । ପାରାଦ୍ୱୀପର ବାଲିତଳୁ ସୁନା ଆବିଷ୍କାର କଲ ସେ, ଚକ୍ରକାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦ୍ୱୀପର କଳାପଥର ତଳୁ ସହଜରେ ପାଇଗଲା ଗଞ୍ଜେଇ ଆଉ ମାଜୋରିନା । ଆଲେକ୍ଜାଣ୍ଡର ମଧ୍ୟ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଏତେ ସହଜରେ ତାଙ୍କର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବସ୍ତ୍ରର କରପାରି ନ ଥିଲେ । ଚେଙ୍ଗିଜ୍ ଖାଁ ପରି କେବଳ ଆଗେଇ ଚାଲିଲା ଅଳତ । ସୁନା ଓ ମୋତି ମାଣିକ୍ୟର କାରବାର, ନିଶା ଓ ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟରେ ବ୍ୟବସାୟ ତାକୁ କେବଳ ବ୍ୟସ୍ତ ରଖି ବଡ଼ ହେବାର ପ୍ରେରଣା ଦେଲା ତାହା ନୁହେଁ, ତାର ଶ୍ରମତା ଓ ପ୍ରତିପତ୍ତି, ପୋଷକତା ଓ ପ୍ରସବ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସହରର ଶୁଣିଯିବା ଅତିକ୍ରମ କରି ରାଜ୍ୟସାରା ବ୍ୟାପିଗଲା; ଦେଶରେ ସେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଗଲା ଦଶ କୋଡ଼ିଏ ଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ।

ଅଳସୁର ସମୟ ଅଳ୍ପ ।

ଯେଉଁ ସମୟରୁ ଟିକିଏ ସେ ରଖେ କସ୍ତାପାଇଁ । କେବେ କେବେ ଦେଖାକରି ଆସେ; କେବେ ବା ଟେଲିଫୋନରେ ହୁଏଲେ କହୁ ନିଜର ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ନିବେଦନ କରେ । କସ୍ତା ଅଭିମାନ କରେ, ଅନୁସୋଗ କରେ; ତାକୁ ଦେଖିବାପାଇଁ ଅଲକରେ, ତା କଥା ଜାଣିବାପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଏ । ଅଳସୁ ନିଜର ଚତୁରତା ଓ ସଫଳତା ଲିଙ୍ଗରେ ଆହୁରି ଦୂର ଓ ଦୁର୍ବୋଧ୍ୟ ହୁଏ ।

ଅଳସୁକୁ ଟେଲିଫୋନରେ ପାଇଯାଇ କହିଲା କସ୍ତା, ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ସେ ସମୟ କରି ଟିକେ ଆସି ପାରୁନା ।

ଅଜୟ ଶମା ମାଗିନେଇ କହିଲ, ସବୁ ସମୟ ଆଜିଠାରୁ ରୂପପାଇଁ ସରକ୍ଷଣ କରି ରଖୁଛି ।

ଧେରୁ ସେଇ ପଦେ ଅଧେ ଚରଲମି କରି ଭବିଷ୍ୟ ମୋ ଠାରୁ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯିବ ? କହିଲ ଜୟା ।

ଦୂରରେ ଥିଲେ ପାଖର ସୁଆଦ ବେଶୀ କାରିଦ୍ରୁଏ ଜୟା ।

ଦୂରରେ କିନ୍ତୁ ଆଉ ରହିବାକୁ ବାହୁଁ ନ ଥିଲା ଜୟା । ପାଖରେ ଫୁଲର ମହକ ସବୁଠାରୁ ଆପଣାର ।

ଲମ୍ବି ଯାଉଥିବା ଅଜୟର ଅଭିଳାଷକୁ ଦେଖି ଜୟା ଦବି ଯାଉଥିଲା ଥରେ ଥରେ । ଦିନେ ଡରି ଡରି କହିଲା, ଏତେ ଟଙ୍କା ମଣିଷର ଲେଡ଼ାହୁଏ ଅଜୟ ।

ଅଜୟ ବୁଝାଇଦେଇ କହିଲା ଟଙ୍କା ନ ଥିଲେ ସଂସାର ରହିବ ! ମଣିଷ ବଡ଼ ହେବାର ମାପକାଠି ହେଲା ଟଙ୍କା । ଗୁଡ଼ିଆ, ପ୍ରତିପତ୍ତି ସବୁ ଏହାରି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ଜୟା । ଶ୍ରୀତି ବି ଅର୍ଥାଭାବରୁ ପରାଣ ହରାଇ ମଉଳିଯିବ ।

ଜୟା କଷ୍ଟ ପାଇଥିଲା ମନରେ । ସେ ସକ୍ରିୟତା ହୋଇଯାଇ କହିଲା, ଟଙ୍କାର ପ୍ରୟୋଜନକୁ ମୁଁ ଅସ୍ୱୀକାର କରୁନାହିଁ ଅଜୟ, କିନ୍ତୁ କେବଳ ଟଙ୍କା ଉପାର୍ଜନ କରିବା ସବୁଠାରୁ ବଡ଼କଥା ନୁହେଁ ।

ମାନ୍ତ୍ରୀ, କହିଲା ଅଜୟ, କିନ୍ତୁ ବୁଝ ତ, ସବୁଠାରୁ ବଡ଼କଥା କାହାକୁ ବୁଝାଯାଇ ପାରେ !

ନିଜେ ବଞ୍ଚିବା ଭିତରେ ଅନ୍ୟକୁ ବଞ୍ଚିତ ନ କରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ବିକସିତ ହେବାର ପଥକୁ ପ୍ରଶସ୍ତ କରି ନବ । କହିଲା ଜୟା ।

ଅଜୟ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ କହିଲା, ବେଶ୍ ଭଲକଥା କହିଲା ଜୟା; କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟର ପଥ ପ୍ରଶସ୍ତ କରିବାପାଇଁ ହେଲେ ଶ୍ରମ ଓ ସାଧନା ଦରକାର, ସମ୍ପଦ ଆବଶ୍ୟକ, ମୁଁ କେବଳ ମୋରପାଇଁ ଉପାର୍ଜନ କରୁନାହିଁ ଜୟା ।

କଥାଟା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆସିଯାଇଛି ଦେଖି ସ୍ଥିରହୋଇ ଯାଇଥିଲା ସେ । ମନ ଭିତରେ କେତେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଲା ମାରିଲେ, କେତେ ଅନୁସନ୍ଧିତା ଉକ୍ଷିତ ହେଲେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ହେବାପାଇଁ, ସବୁକୁ କିନ୍ତୁ ତପାଇ ରଖିଲା ସେ ।

ଅଜୟ ସହୃଦ ଘର କରିବାପାଇଁ ସେ ଭାବିଥିଲା । ପ୍ରେମର ପରିଣତ ଅଲଗା ହୋଇ ରହିବାରେ ନୁହେଁ, ଐକ୍ୟ ଓ ସମନ୍ୱୟରେ ବକଶିତ ହୁଏ ବୋଲି ତାର ଦୃଢ଼ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇଥିଲା ।

ଜୟା ନିଜର ଆଦର୍ଶକୁ କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିପାଦନ କରି ନ ଥିଲା । ଅଜୟକୁ ଏକେ ପାଖରେ ପାଇ ବ ତାକୁ ତାର ଆଦର୍ଶରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରି ପାରୁ ନଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ମନର ଅସୁବିଧାର ଟିକକ ମୁହଁମାଡ଼ି ପଡ଼ି ଚାଲିଥିଲା ଅନେକ ସମୟରେ ।

ସେ ଥରେ ବୁଝେଇ ଥିଲା ଅଜୟକୁ, ସବୁ କାମ କରିବାରେ ଆନନ୍ଦ ମିଳେ ଯଦି ଗୋଟିଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଆଏ, ଗୋଟିଏ ଆଦର୍ଶ ଆଏ । ଆଦର୍ଶ ମନକୁ ଅନୁଶାସନ ଦେଇ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଥରେ ନିବାକୁ ପ୍ରବୃତ୍ତ କରେ । ଆଦର୍ଶ ନ ରହିଲେ ଅନୁଶାସନ ରହେନାହିଁ, ଆଦର୍ଶ ନ ଥିଲେ ଅନୁରକ୍ତି ବି ଆସେ ନାହିଁ ।

ଅଜୟ ଯେପରି ପୁରୁ ବଦଳି ଯାଇଥିଲା । ସେ ଟିକିଏମାତ୍ର ଭାବିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା ନ କରି କହିଲା, ଆଦର୍ଶ ଅବଶ୍ୟ ରହିବା ଦରକାର । ମୁଁ ତ ରୁମକୁ ସେ ଦିନ କହିଥିଲି, ଅନେକ ଦିନ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ବଡ଼ ହୋଇଥିଲି ମୁଁ । ଏଇ ପୃଥିବୀଟା ଅସାରଗର ନୁହେଁ ବୋଲି ମୋର ଦୃଢ଼ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇଥିଲା, ଯେତେବେଳେ ତା ପରେ ପ୍ରାଣାବସ୍ଥାରୁ ମୁଁ ସଂକଳ୍ପ କରିଥିଲି ସମସ୍ତ ବାଧାବିଘ୍ନ ଅତିକ୍ରମ କରି ଯେ କୌଣସି ଉପାୟରେ ହେଉ ଉଚ୍ଚକୁ ଉଠିବି, ଉପର ମହଲରେ ଥାଇ ଆଜିଯାଏ ଯେଉଁମାନେ ମୋତେ ଅନୁକମ୍ପା କରୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲକରି ଦେଖିବି ।

ସବୁ ଉପାୟ ଭଲ ନୁହେଁ ଅଜୟ, ଲକ୍ଷ୍ୟ ଭଲ ହେଲେ ତାକୁ ହାସଲ କରିବାର ପନ୍ଥା ମଧ୍ୟ ଭଲ ହୁଏ ଆବଶ୍ୟକ । କହିଲା ଜୟା ।

ନା, ରୁମ ସହୃଦ ମୁଁ ଏଇଠାରେ ଏକମତ ନୁହଁ ଜୟା, ଲକ୍ଷ୍ୟ ସିଦ୍ଧିପାଇଁ ଯେ କୌଣସି ପନ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପାରେ ।

ଅଥଚ ଏଇ ଭୁଲ୍ କରିବାର ଅଶେଷ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରେ ଇତିହାସର ପୃଷ୍ଠା ପୂର୍ଣ୍ଣ । ରୁମେ ଇତିହାସ ପଢ଼ି ନ, ମୁଁ କିନ୍ତୁ ପଢ଼ିଛି ଅଜୟ । କହିଲା ଜୟା ।

ମୁଁ ପଢ଼ିନାହିଁ ବୋଲି ଶୋଚନା କରୁନାହିଁ । ତୁମେ ଯେତେବେଳେ ପଢ଼ିଛ, ମୋ ପାଇଁ ତାହା କ'ଣ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ ଜୟା !

ହାରିଗଲେ କଥାକୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ତରକୁ ଟାଣିଆଣି ତାକୁ ଦୁଃଖ କରିଦିଏ ଅଜୟ । ତୁମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଥିଲା ସେ ।

ଅଖତକୁ ନେଇ ଆଉ ବସି ରହିପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଶବ୍ଦଥଲ୍ଲ ଜୟା । ତାକୁ ଗୋଟିଏ ସିଲାଇରେ ପହଞ୍ଚିବାପାଇଁ ହେବ ।

ଇତିହାସର ପୃଷ୍ଠା କେତେ ଘଟଣାର ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ସମୃଦ୍ଧ । ମଣିଷ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଯୁଦ୍ଧ ଜୟନର ଆଗେଇ ଆସିଛି, ଫୁଲୁମି ପରି ଶାନ୍ତର ସରଣୀରେ ଅନେକ ଭିତ୍ତି; ହଜାର, ଲକ୍ଷ, କୋଟି ମଣିଷର ଯିବା ଆସିବାର ପଦଧ୍ବନିରେ ପୃଥିବୀ-ପୃଷ୍ଠ ମୁଣ୍ଡରିତ ଓ ଚଞ୍ଚଳ ।

କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ଯୁଦ୍ଧ ଏ ଯାଏ ବାଜି ଅଛି ।

ସେ ଯୁଦ୍ଧ କୌଣସି ଜାତି, ଦେଶ ବା ବ୍ୟକ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ନୁହେଁ, ତାହା ହେଉଛି ଦାର୍ଶନିକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ।

ଦାର୍ଶନିକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେଉଁ ସଂଗ୍ରାମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ତାକୁ ସ୍ଵାଗତ କରି ମନକୁ ମନ କହିଲୁ ଜୟା, ଏହି ଶେଷ ଯୁଦ୍ଧରେ ଜୟ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜାତି ବା ଦେଶର ନୁହେଁ, ଏହା ସାଧାରଣ ମଣିଷର । ଏକ ସୁନ୍ଦର ଓ ସୁସ୍ଥ ଜୀବନହିଁ ପୃଥିବୀର ବରଣୀୟ । ଏହି ଯୁଦ୍ଧରେ ସାଧାରଣ ମଣିଷର ବିଜୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ ।

ଅଜୟର ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଗ୍ରହଣ କରି ସେହିନ ନୈଶ ଭେଜକୁ ଯାଇଥିଲୁ ସେ ।

କେଡ଼େ ଆଡ଼ମ୍ବର, କେତେ ବିଳାଶ ମଣିଷର । ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ଜୀବନ ରୁଚ୍ଛାସ ହୋଇଗଲା ପରି ମନେହେଲୁ ଜୟାର । ଖାଦ୍ୟପେୟର କି ବିପୁଳ ଆସ୍ଵାଦନ !

ଅଜୟ ହାତରେ ସୁରାପାତ୍ର ଦେଖି ଆତଙ୍କରେ ଥରିଉଠିଥିଲୁ ଜୟା । ଯେଉଁମାନେ ତା ପାଖରେ ଛୁଡ଼ାହୋଇ ତାର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ଶ୍ରୀ କାମନା କଲେ, ସୁରାପାତ୍ର ସହୃଦ ସୁରାପାତ୍ରର ସ୍ପର୍ଶକରି, ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟର ନିଷ୍ଠୁର ପ୍ରତିଛବି ଲାଳା କରୁଥିଲୁ ।

ସେମାନଙ୍କ ସହୃଦ ପରିଚିତ କରାଇ ଦେଲୁ ଅଜୟ । କଲିକତାର ଜଡ଼ୁରୀ ବନଓ, ଶାଲଲ, ବୋମ୍ବେର ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜାହାଜୀର ଖାଁ, ବିଖ୍ୟାତ ମଦ ବ୍ୟବସାୟୀ ତଳେ ସି... । ଆହୁରି ଅନେକ ଥିଲେ ସାଙ୍ଗରେ । ସେମାନଙ୍କର ସଭ୍ୟତା ଓ ସମ୍ବୃଦ୍ଧ ଯେପରି ସ୍ଵଚ୍ଛ, କଥାବାଣୀ, ରୁଚି ଓ ଅଭିରୁଚି ସେପରି ଅଲଗା ।

ଅଜୟର କୋଠରୀ ଭିତରେ ଟିକେ ବସି ପଡ଼ିଥିଲା ଜୟା ।

ମଥାଟା ଶୁଣି ଲାଗୁଥିଲା । ମନ୍ଦର ଗନ୍ଧ ବର୍ମିଳ ଚୁରୁଚର ଧୂଆଁ ଶ୍ବାସ ପ୍ରଶ୍ବାସରେ ଯାଇ ତାକୁ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ପଷ୍ଟିକର ଅବସ୍ଥାରେ ପକେଇ ଦେଇଥିଲା । ମୁହଁଟା ଧୋଇଦେଲେ ବୋଧହୁଏ ଭଲ ଲାଗିବ ଟିକେ । ବାଅରୁମକୁ ପଶିଯାଇ କିନ୍ତୁ ଆଉ ମୁହଁ ଧୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ଜୟା । ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଓ ପ୍ରଶସ୍ତ ବାଅରୁମଟା ତା ଶୋଇବା ଘରଠାରୁ ସେ କେବଳ ବଡ଼ ତାହା ନୁହେଁ, ଭିତରେ ସୌଜନ ଆଖିଝଲିଯା ସରସ୍ତ୍ରୀମ ଦେଖି ସେ ବିହ୍ୱଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ଗୋଟେ ବଡ଼ କନସିଲିଡ ଆଲମାସ । ଅଜୟ ବୋଧହୁଏ ଚରତରରେ ଶୁବ ନେହାଟା ନବାପାଇଁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲା । ଶୁବ ନେହାଟା ଓହ୍ଲୁଥିଲା । ତାହା ଟାଣିଆଣିଲା ଜୟା । ତା ପରେ କୌତୁହଳ ହେଲା ମନରେ, ବାଅରୁମ ଭିତରେ ଟପ୍‌ଲେଟ ପାଇଁ ସୋପ ଲେପନ, ନିର୍ମଳତା ପାଇଁ ସଲଟ ବା ଅନ୍ୟ ଉପକରଣ ଆଇପାରେ; କିନ୍ତୁ ଗୋଟେ ଏତେବଡ଼ କନସିଲିଡ଼ ଆଲମାସ କାହିଁକି ? ଗୁପ୍ତଧନ ସାଇତ ରଖିବାପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ ।

ଆଗରୁ ରୂପିରଖି ନ ପାରି ପୁଣି ଶୁବ ଲାଗାଇ ଆଲମାରୀ ଖୋଲି ଅବାକ ହୋଇଗଲା ଜୟା । ଏକା ଜାଗାରେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ନୋଟ ବଡ଼ା ସେ ଜୀବନରେ କେବେ ଦେଖି ନ ଥିଲା, ଦେଖିବାର ସମ୍ଭାବନା ମଧ୍ୟ ନଥିଲା । ଏତେ ଟଙ୍କା ଅଜୟର । ଏତେ ଧନା ସେ ! ଏତେ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଏତେ ଟଙ୍କା ପାଇଲା କୁଆଡ଼ୁ, ପୁଣି ଏଇ ଟଙ୍କା ବ୍ୟାଙ୍କରେ ନ ରଖି ଏଠାରେ ରଖିବାର ଶସ୍ତର କିଛି ମାନେ ହୁଏନା ।

ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଲମାରୀ ବନ୍ଦକଲା ଏବଂ ଶୁବ ନେହାଟା ଯିମିତି ଝୁଲୁଥିଲା ସ୍ଥିତି ରଖିଦେଲା ଜୟା । ସେ ଅଜୟର ପ୍ରେମିକା ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଅଜୟ ଯଦି ବିଶ୍ବାସ କରି ତାକୁ ଆଜିଯାଏ ଏ ସବୁ ନ କହୁଛି, ଜବରଦସ୍ତି ସେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ କାହିଁକି ?

ଜୟା ମଥାଟା ଆହୁରି ଜୋରରେ ଘୁରୁବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ପଡ଼ିଯିବ ବୋଲି ଭୟ ହେଲା ମନରେ । କେବଳ କପୋଳ ଉପରେ ନୁହେଁ, ସଙ୍ଗୀତରେ ସେତେବନ୍ଧୁ ଦେଖାଗଲା । ସେ ପ୍ରବଳ ଅସ୍ପଷ୍ଟିରେ ମଥାକୁ ଟିକିଏ ସୁନ୍ଦ କଞ୍ଜବା ପାଇଁ ମୁହଁ ଉପରେ ପାଣି ଛୁଟିଲା, ତହିଁଆରେ ମୁହଁପୋଛ ବାହାରି ଆସିଲା । ଆଶ୍ରମ ଚୌକିରେ ଦେହକୁ ମେଲଇ ଦେଇ ଶୀତତାପ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ସେଇ ପ୍ରକୋଷ୍ଠରେ ବ୍ୟବହାର ନ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ପଟାଟାକୁ ଜୋରରେ ଚୁଲଇ ଦେଲା ମଥା ଉପରେ ।

ଅଜୟ ହଠାତ୍ ପଶିଥାଏ କହୁଲ, ଭୁମକୁ ଏଇଠି ବେଶେ ବୋଲି ଆଶା କରୁଥିଲ ଜୟା । ପାଟିଟା ସରନାହିଁ । ଆହୁରି ଜମିବ ଯେପରି । ପଲେଇ ଆସିଲ ସେ !

ଜୟା କହୁ ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲ ନାହିଁ ।

ଅଜୟ ତାର କପାଳ ଉପରେ ହାତ ରଖି ଆଦର କଲ । କହୁଲ ଜୟା, ତୁମେ ଅନେକ ବଡ଼; କିନ୍ତୁ ଅନେକ ଅବୋଧ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଛ ଅଜୟ । ଆଖି ପାଉନ, ବୁଦ୍ଧି ପାଉନ ମୋର ତୁମକୁ କଲନା କରିବା ପାଇଁ । ଅଥଚ ମୁଁ ବୁଦ୍ଧିଥିଲି ଆମେ ସହଜ ହେବା, ସାଧାରଣ ହେବା ।

ଅଜୟ ଟିକିଏ ନରମି ଯାଇ କହୁଲା, ସହଜ ଓ ସାଧାରଣ ହବାରେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନାହିଁ ଜୟା, ଉତ୍ସାହ ବା ଉନ୍ମାଦନା ନାହିଁ । ଆକର୍ଷଣ ଅଳ୍ପ ମୂଳକ ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟର ଅନ୍ୟେକ୍ଷଣରେ, ବହୁତ ଜୀବନରେ କେବଳ ହାତୀକାର, ସେଠାରେ ବହୁବାର ସ୍ବାଦ କାହିଁ ଜୟା ? ତୁମକୁ ବାରମ୍ବାର କହୁଥିଲି ମୁଁ, ଆମେ ବଡ଼ ହବା, ସୁଖୀ ହବା...

ତୁମ ସୁଖର ସଜ୍ଜା ଯଦି ଆଉ ଟିକେ ଆଗରୁ ମୁଁ ବୁଦ୍ଧି ପାରିଥାଆନ୍ତୁ, ହୁଏତ ଏତେ ଦରବ୍ୟ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତୁ ଅଜୟ ! ବ୍ୟାକୁଲ ହୋଇ କହୁଲ ଜୟା ।

ଇତିହାସର ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ କେତେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଯୁଦ୍ଧର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲ ଜୟାର । ସେ ଆଖିମୁଦ ଭବିଷ୍ୟକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲ । ସବୁ ଯୁଦ୍ଧର ଜୟ ପରାଜୟର କାହାଣୀରେ ଇତିହାସର ପୃଷ୍ଠା ପୃଷ୍ଠ, କେତେ ପରିଚିତ ଚରିତ୍ରର ପଟୁଆରରେ କେତେ କୋଟି ସାଧାରଣ ସହଜ ମଣିଷର ଦୀର୍ଘଶ୍ବସ ମୂଳ ହୋଇ ଯାଇଛି ।

ମଣିଷ ଯୁଗାନ୍ତର ମଧ୍ୟରେ ମାଜିତ ଓ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥିଲେ କି ହୋଇଛୁ ଅଧିକ ସ୍ବାର୍ଥପର । ଲୋଭ ତାର ଆକାଶତମ୍ବୁ । ସେଇ ଲୋଭର ବନ୍ଧନ ରୂପେ ସେ କେବଳ ଜଳଆସିନୁ ସରିଯିବା ପାଇଁ ।

ଜୟାର ଆଖି କୋଣରେ ଦୁଇବନ୍ଧୁ ଲୁହ ଦେଖି ଶିହର ଉଠିଲ ଅଜୟ ।

ତୁମେ କାନ୍ଦୁଛ ଜୟା ? ଆବେଗ ଭାବ କଣରେ ପଶୁରିଲ ଅଜୟ ।

ନା, ନା, ମୁଁ କାନ୍ଦୁ ନୁ ଅଜୟ; ମୁଁ କେବଳ ଦେଖୁଛି ତୁମର ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟର ପଟୁଆର, ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ସମାବେଶ । ସତରେ ତୁମେ କେତେ ଉଚ୍ଚକୁ ଉଠିଗଲ ଅଜୟ, ମୋ ସ୍ମାତର ଅନେକ ଉଚ୍ଚରେ, ମୋ ମନ ଆଉ ବୁଦ୍ଧିର ଅନେକ ଉଚ୍ଚରେ ।

ଅଜୟ କହୁ କହୁ ନାହିଁ । ସେ ତାର କପାଳ ଉପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ହାତ ଚାଲିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଅତି ମୁଦ ଶୁଦ୍ଧ ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଶେଷ ଯୁଦ୍ଧରେ ଯେନିକ ହୋଇ ଲଢ଼ିବାର ଯେଉଁ ମର୍ଯ୍ୟାଦା, ବୀରତ୍ବ ଓ ଶିଦ୍ଧରଣ ଥିଲା, ସବୁ ଯେପରି ଦମକା ପବନରେ ନିଭିଗଲା ତାହା ଶିଶୁପାଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତକରେ ଓ ଅସୀର ହୋଇଗଲା ତା ଅତି ଆଗରେ ।

ଇତିହାସର ଚରଣମାନେ ଅତି ମିଟିକା ମାରି ହସୁଥିବେ, ମଣିଷ ଚରଣର ଯେଉଁ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ସେ କରୁଥିଲା ତାହା ସେ କେଡ଼େ ଭୁଲ୍ ତାହା ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନ ଓ ସମୟରେ ନୁହେଁ, ତାହାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପରାଧ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଗଲା ।

ସେ ପରାଜିତ ସୈନିକ ପରି ପଡ଼ିରହିଲା ମୂଳ ହୋଇ ।

ଅଜୟ କହୁଲା, ପୃଥିବୀର ରାଜସ୍ବ, ଉପ—ପଥ, ବନ ଓ ଅରଣ୍ୟ, ନଗର ଓ ଜନସଭାରେ ଯେଉଁ ଲଢ଼େଇ ଆରମ୍ଭ କରୁଥିଲା, ସତ୍ୟ ମଣିଷ ସେ ଲଢ଼େଇ ଭୁଲ୍ ରହୁ ନାହିଁ । ଏ ଲଢ଼େଇ, ଚୁର୍ଚ୍ଚିତ ଲଢ଼େଇ, ପାରଙ୍ଗମ ଓ ଅପାରଙ୍ଗ ମଧ୍ୟରେ ଲଢ଼େଇ, ଦୁର୍ବଳ ଓ ସବଳ ମଧ୍ୟରେ ଲଢ଼େଇ । ଲଢ଼େଇରେ ମୁଁ ଜିତିଲି, ଅଥଚ ତୁମେ ମୋତେ ଅଭିନନ୍ଦନ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲିଗଲା ?

ହଁ ସବୁ ଭୁଲ୍ ଯାଇଥିଲା କହୁ । ଇତିହାସର ସହସ୍ର ସମର ଓ ସେନାପତି-ମାନଙ୍କର ଚରଣ ସେ ଆଉ ସ୍ମରଣ କରିପାରୁ ନ ଥିଲା ।

ସେ ଅବଶେଷ ହୋଇଥିଲା ଗୋଟିଏ ଯୁଦ୍ଧରେ । ତାର ସେନାପତି ଓ ସାହସ୍ଯ ଜଣେ ନୁହଁ, ସମସ୍ତେ । ଏ ଯୁଦ୍ଧ ପାରଙ୍ଗମ ଓ ଅପାରଙ୍ଗ ମଧ୍ୟରେ, ଦକ୍ଷ ଓ ଦୁଃସ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟରେ, ସବଳ ଓ ଦୁର୍ବଳ ମଧ୍ୟରେ ନୁହଁ; ଏ ଯୁଦ୍ଧ ଏକ ପୁରୁଣା ଓହ୍ଲ ମେଲର ବସିଥିବା ବଟ ଗଛର ଅହଞ୍ଜାର ଓ ଅଭିମାନ ପରି ଆସନ ପକେଇ ବସିଥିବା ଏକ ପାଧାରଣ ଶଯ୍ୟା ବରୁଣରେ ।

ସବୁଆଧାରଙ୍କର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଯାହୁ ଦ୍ବାରା ଦୂର କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ସମାଜରେ ଇଷ୍ଟ ରହୁଥିବା ଅସମାଜତା ଓ ଅବିଶ୍ବରକୁ କେବଳ ଧ୍ବଜଦ୍ବାରା ବହୁଷାର କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଏସପାଇଁ ଲୋଡ଼ା ନିର୍ମଳ ବରୁଣ ଓ ଅଟଳ ସକଳ, କଠୋର ପରଶ୍ବମ ଓ କଠିନ ଅନୁଶାସନ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷ୍ଠାର ସହଚ ସମର୍ପଣ । ଅଥଚ ଏହି ବରୁଣ କରବାରେ ଭୁଲ୍ କଲ ବୋଲି ଅଜୟ ସାତତାଳ ପାଣି ଭିତରକୁ ଗଲେ ମଧ୍ୟ ପଦ୍ମର

ସଜ୍ଜାନ ପାଇଲ ନାହିଁ । ଆଦର୍ଶର ମୃତ୍ୟୁ ବେଦନାର୍ଥୀ କରି ଦେଇଗଲା ଜୟାକୁ । ସେ ସବୁ ସହ୍ୟ କରିପାରେ; କିନ୍ତୁ ମଣିଷ ସମାଜକୁ ସୁଖୀ ଓ ସମୃଦ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ନିଜର ଆଦର୍ଶକୁ ବଳିଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଅଜୟର ଅର୍ଥ ଅଛି, ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ ପ୍ରତିପତ୍ତି ଅଛି । ସେ ଭଲ ପଥ ବାଛି ନେଇଛନ୍ତି ଯାହା ପାଇଁ, ସେ ପଥରେ ଚାଲିବାରେ ସଫାରର ସବୁ ବଳାସ ଓ ବିଭବର ଉତ୍ସାହ ଓ ଉତ୍ସେଜନା ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ପଥକୁ ବରଣ କରି ନ ପାରି ବେଦନାରେ ମୃତ୍ୟୁମାନ ହୋଇଗଲା ଜୟା ।

ସେ ଉଠି ବସି କହିଲା—ମୋତେ ଟିକେ ପଡ଼ୁଆଇ ଦବା ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ଅଜୟ ।

ଅଜୟ କହିଲା, ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଚାଲିଯିବ ଜୟା, ଏଯାଏ ନିଶ୍ଚଳାରେ ତୁମ ସହିତ ବସିବାର ସମୟ ଟିକେ ବି ପାଇଲ ନାହିଁ ସେ...।

ସେ ସମୟ ହୁଏତ ଆସିବନି ଅଜୟ । କିନ୍ତୁ ସଦୃଶ ଆସେ, ଦେଖିବ ତାହା ପ୍ରକୃତର ସୂର୍ଯ୍ୟ ପରି କେତେ ନିର୍ମଳ ଏବଂ ନିରୁପମ ।

ଅଜୟ ତାକୁ ପଠେଇଦେଲା ଗାଡ଼ିରେ ଏବଂ ହଲକୁ ଫେରିଗଲା ସୁଖି । ନୃତ୍ୟ ଗୀତର ଆସର ଜମିଥାଏ ସେତେବେଳକୁ । ତାଲେ ତାଲେ ଆପେଇ ଯାଉଥାଏ ତଳକୁ ତଳକୁ ଖସି ଯାଉଥିବା ଜୀବନ ।

ଅନେକ ରାତିର ନୀରବତା ଭାଙ୍ଗି କିଏ ଫୋନ କଲା ଯେପରି । ଜୟା ଶଯ୍ୟାରେ ଉଠାଇନେଇ କହିଲା ହ୍ୟାଲୋ ।

ମୁଁ ଅଜୟ କହୁଛି । ଦୁଃଖିତ, ତମକୁ ଅସମୟରେ ଉଠାଇଦେଲି ବୋଲି । କିନ୍ତୁ ଉପାୟ ନ ଥିଲା ଜୟା, ମୁଁ ବଡ଼ ବିପଦରେ ପଡ଼ିଯାଇଛି ।

ଶିଶୁରି ଉଠି ତନ୍ମୁକ୍ତିକ କଣ୍ଠରେ କହିଲା ଜୟା, ବିପଦ, କି ବିପଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲା ଅଜୟ, ମୁଁ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ ?

ହଁ, ହଁ । ତୁମେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାର ବୋଲି ତ ମୁଁ ତୁମକୁ ଫୋନ କଲି ଏଇ ରାତି ତନିଟାରେ ।

କୁହ, କୁହ । ବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇ ନିବେଦନ କଲ ଜୟା ।

ମୋ ପାଖରେ ଗୁରୁଲିଂ ମାଲ ଅଛି ବୋଲି ପୁଲିସ ମୋ ଘର ଘେରୁଛ କରୁଛି,
ଜୟା । ଅବଶ୍ୟ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ମୂଲ୍ୟବାନ ଶ୍ରାବ ଓ ସୁନା ରତ୍ନଯାଇଛି ମୋ ପାଖରେ ।
କିନ୍ତୁ ହସାବ ଦବାକୁ ହବ ତ ? ତୁମେ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ଏ ସବୁ ତୁମର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ
ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି କହିପାରିବ ଜୟା ।

ଜୟା ମୁକ ହୋଇଗଲା ଯେପରି । ଅଜୟ ଅଛିର ହୋଇ ପୁଣି ପଚାରିଲା, କୁହ,
କହି ପାରିବ ଏତିକି ।

ଜୟା ତଥାପି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ଭୁଲୁଥିଲା ତାର ସନ୍ଦେହ ତା
ହେଲେ ଅମୂଲ୍ୟ ନୁହେଁ, ସତ ।

ଅଜୟ କହିଲା ଭାବ ଦେଖ ଜୟା, ସମସ୍ତ ଚାଲିଯାଇଛି । ସେମାନେ ଆସିଗଲେ
ବୋଧହୁଏ ।

ଜୟା ଡୋକ ଗିଳି ଧୀରେ ଧୀରେ କହିଲା, ବବାହ . ଏଯାଏ ହୋଇ ନ ଥିଲେ
ବି ମୁଁ ତୁମର ସ୍ତ୍ରୀ ଭାବରେ ପରିଚୟ ଦବାକୁ ଚାହୁଁବୋଧ କରିବି ନାହିଁ ଅଜୟ । ତୁମେ
ତ ମୋର ସଙ୍ଗୀ । କିନ୍ତୁ ଆମର ପ୍ରେମକୁ ଏହି ସଙ୍କଟରୁ ଉଦ୍ଧାରଣ ହବା ପାଇଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
କରିଦବ ଅଜୟ ।

ଅଜୟ ଅବସନ୍ନ କରିବେ କହିଲା । ଖାଲି ଏତିକି କୁହ ଯେ ତୁମେ ଏସବୁ
ମଣିମାଣିକ୍ୟ ବବାହ ସମୟରେ ପାଇଥିଲ ।

ଜୟା ଆଉ ଟିକିଏ ଦୃଢ଼ ହୋଇ କହିଲା, ତୁମେ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରିବା ପାଇଁ
ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେ ମୁଁ ସୁଖୀ ହେବି ଅଜୟ । ମାନିଯାଅ ତୁମର ଅପରାଧ ।

ଅଜୟ ଉଠି ଉଠି ସରରେ କହିଲା, ତୁମେ ମୋତେ ଜେଲ ଭିତରକୁ
ପଠାଇବାକୁ ଚାହୁଁ ଜୟା ?

ଜେଲ ଯାଇ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରି ଯଦି ତୁମେ ପୁଣି ଫେରି ଆସ, ତା ହେଲେ ତାକୁ
ମୁଁ ସ୍ବାଗତ କରିବି ଅଜୟ । ମୁଁ ତୁମର ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ । ମୁଁ ତୁମ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିବି ।

ଅଜୟ କିଛି କହିପାରୁ ନ ଥିଲା । ତା ସ୍ବରର ଅସ୍ପଷ୍ଟତା ବୁଝି ପୁଣି କହିଲା ଜୟା,
ଦୃଢ଼ ଚିତ୍ତରେ ଅନୁଗାସନର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କର ଅଜୟ । ତୁମକୁ କହିଥିଲି ନା,

ଶେଷ ଯୁଦ୍ଧ ଏବେ ବି ଶେଷ ହୋଇନି । ଅରମ୍ଭ ହୋଇଛି ମାତ୍ର । ସେଇ ଯୁଦ୍ଧରେ
ସୋଗ ଦେଇ ସୈନ୍ୟର ଗୌରବ ଅର୍ଜନ କରିବ ନାହିଁ ଅଜୟ ?

ଅଜୟ ଭାଷା ନ ପାଇ କହିଲା ହଁ....।

ରଞ୍ଜିତରଟା ରଖିଦେଲା ବୋଧେ ।

ଜୟା ଅଖିରେ ସାତ ସାଗରର ଲୁହ ନେଇ କହୁଥିଲା—ଶେଷ ଯୁଦ୍ଧ ସମପ୍ରକୃ
ସୁଖୀ କରିବା ପାଇଁ । ସେଇ ସମାଜର ଅନୁଶାସନକୁ ମାନନେଇ ତୁମେ ସୁଖି ହେବ
ଆସ ଅଜୟ । ଏବେ ବି ଜୀବନର ଅନେକ ସମୟ ବାକୀ ଅଛି, ଅଗାଧ ପାଇଁ ଅନୁତାପ
କରି ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ଆଶା ରଖ ଅଜୟ । ଯୁଗ ଯୁଗର ଅଜ୍ଞାନ ପରେ ଯେଉଁ ଅଲୋକ
ଆସୁଛି ତାକୁ ସ୍ୱାଗତ କର ।

ମନେ ପଡ଼େ

ମରିବା ନିଶ୍ଚିତ ବୋଲି ବ୍ୟର୍ଥତା ସତ୍ତ୍ୱେ ବଞ୍ଚିବାଟା ଏତେ ଲେଖନୀୟ । କିନ୍ତୁ ମରିବା ନିଶ୍ଚିତ ବୋଲି କେବଳ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଶୁଦ୍ଧ ନ ଥିଲେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ଜୀବନର ଆକର୍ଷଣ ଅନେକ ବେଶୀ ବୋଲି ସେ ଜୀବନକୁ ଭଲ ପାଉ ନ ଥିଲେ—ଏହି ଜୀବନରେ ଅନ୍ୟକୁ ସୁଖୀ ହେବାର ଦେଖିଲେ ସେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଉଠୁଥିଲେ । ହସଟିକକ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୁହେଁ ବା ତାଙ୍କ ଓଠ ଉପରେ ଝୁଲିପଡ଼େ ବୋଲି ତାଙ୍କର ନିଜସ୍ୱ ନୁହେଁ । ତାହା ଅନ୍ୟ ପାଇଁ । ଯେଉଁ ହସଟିକକ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଣକୁ ସମ୍ଭାଷିତ ହୋଇ ନ ପାରେ, ସେ ହସର ମୂଲ୍ୟ କାହିଁ ? ପ୍ରାଣେରୁ ହସିବା ପାଇଁ ନ ହସି ଅନ୍ୟକୁ ହସାଇବା ପାଇଁ ହସନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଆଖିରେ ଲୁହ ଦେଖିଲେ ସେ ନିଜେ କାନ୍ଦିପକାନ୍ତି ।

ଆଉ ଜଣେ ଲୋକର ସୁଖ ଓ ଦୁଃଖକୁ ନିଜର କରି ଶିଖିବା ପାଇଁ ସେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ସେଥିା ତାକୁ କହିଥିଲେ ଦାସେ ଆପଣେ ।

ସତ୍ୟବାଦୀର ବକୁଳବନର ଆଦର୍ଶ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିଲେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ଶୁକ୍ରବେଳେ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଛୁଟି ହୋଇଯିବା ପରେ ବଜାରକୁ ଯାଉଥିଲେ ଉତ୍ତରା କଣିକା ପାଇଁ । ସଡ଼କ ଉପରକୁ ଉଠିଯାଇଥିବା ମାଟି ରସ୍ତାଟା ବର୍ଷା ଯୋଗୁଁ ଖସିଯିବା ହୋଇଥିଲା । ପାଦରେ ମେଞ୍ଚାଏ ଲେଖାଏଁ କାଦୁଅ ଲାଗି ଯାଉଥିଲେ ବି ସେ ଅଟକି ନ ଯାଇ ଯାଉଥିଲେ ଉତ୍ତରା ଆଡ଼ିବା । ପାଇଁ ଗରମ ଉତ୍ତରା ଖାଇବା ପାଇଁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗେ ତାଙ୍କୁ ।

ଆଉ ଜଣେ କିଏ ବ୍ୟସ୍ତ ଭାବରେ ତାଙ୍କୁ ପଛରେ ପକେଇ ଆଗକୁ ଶୁଲଗଳ-ବେଳେ ଗୋଡ଼ ଖସି ପଡ଼ିଗଲା କାଦୁଅ ଉପରେ । ସତ୍ୟା ଲୁଗା ଓ କାମାରେ କାଦୁଅ ଛଟା ଲାଗିଲା ଆସି । କହୁଣୀଭର ଦେଇ ନିଜକୁ ରୋକି ନେବାବେଳେ କହୁଣୀ ପାଖରେ ଡାକିଗଲା ପଞ୍ଜାବଟା । ଶୁଣିବାରକୁ କୁଇଁ ବେଶ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା ଲୋକଟି । କେବଳ ବିକ୍ରତ ନୁହେଁ—ବିକଳରେ ହୁ ହୁ କରି ଉଠିଲା ତାର ଛତି ଛତି ।

କଳ୍ପ ଲୋକଟିର ସେହି ଶସ୍ତ୍ର ପଡ଼ିବାର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖି ହସରେ ତାଟି
ପଡ଼ିଥିଲେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।

ହା...ହା...ହା...

ହା...ହା...ହା...

ଲୋକଟା ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ସନ୍ତାନସ୍ଥାନରେ ଥରେ ଚାହିଁଦେଲା । ଆହୁର ଯୋରରେ
ହସିଉଠିଲେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ସେ ହସରେ ତାଟି ପଡ଼ୁ ଥିଲାବେଳେ କାହାର କୌମଳ
ହାତର ଶ୍ଵର୍ଗ କାନ୍ଧ ଉପରେ ପାଇ ସେ ଚମକିପଡ଼ି ପଛକୁ ଫେରିବୁଡ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ
ଅବାକ୍ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ସେଦିନ ।

ଦାସେ ଆପଣେ ତାଙ୍କର କାନ୍ଧ ଉପରେ ହାତରଖି ଛୁଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ ପଛରେ ।

ସେଇ ମୁହଁରେ ହସ ନ ଥିଲେ ବି ଚହଟି ଉଠୁଥିଲା ଏକ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ଗାନ୍ଧି—ସାହା
ନିଜ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ପର ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ସେଇ ଶ୍ଵର୍ଗରେ କ'ଣ ଥିଲା କେଜାଣି, ତାଙ୍କ
ମୁହଁ ଉପରର ହସ ଟିକକ ମିଳାଇଗଲା ଶେଷକରେ ।

ଶସ୍ତ୍ର ପଡ଼ିଥିବା ଲୋକଟି ପୁଣି ଚାଲିବା ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ କଲା ।

ଦାସେ ଆପଣେ ଟିକିଏ ଆଗେଇଯାଇ ତାକିଲେ ରୁହ ରୁହ...

ଲୋକଟି ଛୁଡ଼ା ହୋଇଗଲା ।

ଦାସେ ଆପଣେ ନାଲରୁ ପାଣି ଆଞ୍ଜୁଳାଏ ଆଣି ପଛାବୀର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ
ଧୋଇଦେଇ କହିଲେ— ଶୁଣୁରଘର ପଳାଇ ଯାଉ ନାହିଁ—ଏତେ ଚରତର ହୋଇ
ଧାଇଛ କାହିଁକି ?

ଲୋକଟିର ମୁହଁ ଉପରେ ଲଜମିଶ୍ରା ହସ କେରୁଏ ଝୁଲିପଡ଼ିଲା ଦ୍ଵିଖସାର ଜନ୍ମ
ପରି ।

ଦାସେ ଆପଣେ ହସିଲେ ଏତେବେଳେ ।

ଯାଅ...ଯାଅ...ଚାଲିବାବେଳେ ଦେଖି ଚାହିଁ ଯିବ ନା...!

ଲୋକଟି ନମସ୍କାର କରି ଚରତର ହୋଇ ନୁହେଁ, ବେଶ ସାବଧାନତାର ସହକ
ଧୀରେ ଧୀରେ ଅଛପର ହେଲା ।

ଏତେବେଳେ ତାକୁ ଏକା ଶାଢ଼ୀ କବୁଲେ ସେ—ପଡ଼ୁଛି ।

—ଅଣ୍ଟ ! ଉତ୍ତର ଦେଲେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।

—ବୁଲିବା ପାଇଁ ବାହାରକୁ ? ପଚାରିଲେ ସେ ।

—ଉଣ୍ଟୁଡ଼ା କଣିକା ପାଇଁ । ଗୋପନ ନ କରି ସତ କହିଲେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।

ଦାସେ ଆପଣେ ଉପହାସ୍ୟ କରି କହିଲେ—ଭଲ ଭଲ । ଗରମ ଉଣ୍ଟୁଡ଼ା
ଖାଇବା ପାଇଁ ବେଶ୍ ଭଲଲଗେ । ମୋ ପାଇଁ ଆଣିବ ତ !

ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ କୃତକୃତ୍ୟ ହୋଇ ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ—ଅଣ୍ଟ...ଆଣିବ ।

ଦାସେ ଆପଣେ ଚେଷ୍ଟିତା ଆଗରୁ ତାଙ୍କ କାନ ପାଖକୁ ମୁହଁ ନେଇ ଚିପି
ଚିପି କରି କହିଥିଲେ—ଅନ୍ୟର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅବସ୍ଥା ଉପସ୍ଥେଗର ବସ୍ତୁ ନୁହେଁ । ଟିକିଏ
ସହାନୁଭୂତି ଓ ସହାୟତା ଦେଲେ ଦେଖିବ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାରେ ପଡ଼ିଥିବା ଲୋକ ସୁଖି
ତେଜସ୍ବୀନ ହୋଇ ସଂସାରର ସବୁ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ସହଜ ମୁହଁମୁଣ୍ଡି ଯୁଝିବା ପାଇଁ
ବାହାର ପଡ଼ିବ, ହସହସ ମୁହଁରେ ।

ତାଙ୍କ ପାଦତଳେ ମୃଣୁ ନୁଆଁଇ କହିଥିଲେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ—ମୋତେ କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ ।

ତ ବୁ ବୁଣ୍ଡାଇ ପକେଇ କହିଲେ ସେ—ପିଲା ବୟସ, ଅନେକ ଶିଖିବାର ଅଛି—
ଦେଖିବାର ଅଛି । ଅନେକ ଦେଖ... ଅନେକ ଶିଖ...ଦେଖିବ, ରୂମେ ଦେଶର
କୋଟିଏ ମେଳରେ ହଜି ନ ଯାଇ ରଖି ହୋଇଯିବ । ମନେ ରଖିବ ତ !

ହଁ...ହଁ ମନେ ରଖିବ । ସୁଖି ଆଉଥରେ ମଥା ନୁଆଁଇଲ ବେଳକୁ ତାଙ୍କ
ମଥା ଉପରେ ହାତ ବୁଲାଇ ବଲୁନବନ ଅଡ଼କୁ ବୁଲିଯାଇଥିଲେ ଦାସେ ଆପଣେ ।

ଅନ୍ତର ସେଇ ସୁରୁଣା ସ୍ବର ଆଜି ବି ଭୁଲିହୋଇ ନାହିଁ ।

କନ୍ତୁ ସେ ଦିନର ଦୃଢ଼ଅଟି ଯେପରି ଅନେକ ବଦଳିଯାଇଛି ।

ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ନିଜେ ବୁଢ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି । ଆଖିକୁ ଆଉ ଭଲ ଭାବରେ ଦିଶୁ ନାହିଁ ।
ବୟସ ସରୁରକୁ ବଳିପଡ଼ିଛି । ସାବଧାନ ହୋଇ ନ ଚାଲିଲେ ଝୁଣି ପଡ଼ୁଛନ୍ତି ।

ସେଦିନର କଥାଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ମନେ ପଡ଼ୁଛି ।

ଅନ୍ୟର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖି ନ ହସି ଯଦି ଟିକେ ଧାହାନ୍ତ୍ୟ, ଟିକିଏ ସହାନୁଭୂତି
ଦିଅ, ଦେଖିବ—ସେ ଲୋକ ଆଉ ମୁହଁ ମାଡ଼ି ଆଖି ପୋଛୁବ ନାହିଁ...ଉଠି ବସି ସୁଖି
ଆସକୁ ଯିବ । ମଣିଷ ଜନମ ଜନ ପାଇଁ ନୁହେଁ...ପର ପାଇଁ । ଏଇ କଥା ବୁଝିଲେ
ଦେଖିବ, ଏ ସଂସାରର କେତେ ଦୁଃଖ ଆପଣାଉଏଁ ଉଠେଇଯିବ ।

ହେଉ କଥା ବୁଝିବା ପାଇଁ କଥା କମ୍ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ! ହେଲେ
ସବୁ କଥା ବୁଝିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଅନ୍ଧଟିଏ ବାଡ଼ି ଠୁକ ଠୁକ ଚାଲିଗଲବେଳେ ଖସିପଡ଼ିଲେ ଏବେ ବି ଅନେକ ହସୁରନ୍ତି ।

କୋଡ଼ିଆଟିଏ ବେଦନାରେ ବିକଳ ହୋଇ କାନ୍ଦିଲବେଳେ ଏବେ ବି କିଏ କିଏ ଟକେଇ ହୁଅନ୍ତି ।

ଛୋଟାଟିଏ ବାଟ ଚାଲିଲବେଳେ ଦୂରମ ସ୍ଥାନ ପଡ଼ିଲେ ହାତ ବଢ଼ାଇ ଟାଣିନବା ପାଇଁ ଏବେ ବି ହାତର ଅଙ୍ଗବ ହୋଇଛି ।

ଏଇ ପୃଥିବୀର ଏତେ ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା ନ ଥିଲେ ଜୀବନ କେତେ ସହଜ ଆଉ ସରସ ସୁନ୍ଦର ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା ସତେ ! କିନ୍ତୁ ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା ନ ଥିଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣତା ପାଇଁ କେହି କିଛି ଉଦ୍ୟମ କରନ୍ତେ ?

ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ଯେତିକି ଦେଖିଲେ ଦୁନିଆକୁ, ସେତିକି ମନେ ହେଲା, ଯେପରି ସେ କେବଳ ବୁଢ଼ା ହୋଇ ଯାଇ ନାହାନ୍ତି...ଏଇ ପୃଥିବୀଟା ମଧ୍ୟ ବୁଢ଼ା ହୋଇଯାଇଛି ।

ବୁଢ଼ା ହେଲେ ଅଭିଜ୍ଞତା ବଢ଼େ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କର ସଂସାର ବିଷୟରେ କିଛି କମ ଅଭିଜ୍ଞତା ହୋଇ ନ ଥିଲା । ତଥାପି ସେ ଭାବନ୍ତି, ମଣିଷ ସତ୍ୟ ହୋଇ ବି ପୁଂସପରି ଅସତ୍ୟ, ଅଶ୍ରୁଳ ଏବଂ ଅଦମ ରହିଯାଇଛି ।

ଗୋଟିଏ ଝିଅ ପରି ଆଗରେ ଚାଲିଗଲା ।

ରେବତୀ ବୋଧହୁଏ ।

ବୟସ ଗଢ଼ିଗଲାଣି । ତରଳ ହୃଦ । ବାହାହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ବି. ଏ. ପାସ କରିଥିଲା; କିନ୍ତୁ ତତ୍ତା ଦେଖି ତ କେହି ବାହା ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ବାପ ଯୌତୁକ ଦେଇପାରିଲା ନାହିଁ । ଯୌତୁକ ଯୋଗାଡ଼ କରୁ କରୁ ବୟସ କେତେବେଳେ ଗଢ଼ିଗଲା, କେହି ଜାଣିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଛାତିତଳେ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କଲେ ପ୍ରାବେନ୍ଧୁ ।

ସେଇ ରେବତୀକୁ ଦାଣ୍ଡରେ ଚାଲିଯିବାର ଦେଖି ଦୁଇ ଜଣ ସୌଭାଗ୍ୟବତୀ ହସିଉଠିଲେ ପରସ୍ପରର ମୁହଁ ଚୁହୁଁ ଚୁହୁଁ ହୋଇ ।

ରେବତୀ ମୁହଁ ଶୁଖାଇ ଚାଲିଗଲା ।

ତାକୁ ଦେଖିଲେ ଗାଆଁର କେହି କେହି ଝିଅ ବୋହୂ ଏହପରି ହସିଦିଅନ୍ତି । ତାଙ୍କିକୋଣ୍ଡା ଝିଅ ହୋଇ ଆସିଲା, ନିଜ ଜୀବନକୁ ସେ ଅଭିଶାପ ବୋଲି ମନେକଲା ।

ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କର ମନଟା ଖସିପ ଡୋଇଗଲା—ଆଖିକୋଣ ଓଡ଼ା ଡୋଇଗଲା ।

ଆହା !

ଯଦି ସେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ରେବତୀକୁ ହତାତ କରାଇ ଦେଇପାରି ପାଆନ୍ତେ...

ଦାସେ ଆପଣେ ଦିନେ କ୍ଳାସ ପରଦର୍ଶନ କରୁଥିବା ବେଳେ ପଶିଆସି କହିଲେ—
ପିଲାଏ...ସମସ୍ତଙ୍କର ମାଆ ଭଉଣୀ ଥିବେ । ଭଉଣୀମାନେ ବାହା ହେବେ । ପୁଣି
ତୁମେ ସବୁ ବଡ଼ ହେଲେ ବାହା ହୋଇ ଘର କରିବ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ କଥା ମନେ
ରଖ...ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ବାହା ହୁଏ ନାହିଁ—ପୁଣି ଶପଥ କର, ବାହା ହେଲେ
ହୋଇକି ନବ ନାହିଁ ।

ସେଦିନ କ୍ଳାସରେ ପଢୁଥିବା ପଢ଼ିଣ ଜଣ ଛାତ୍ର ଏକବାକ୍ୟରେ ଶପଥ
କରିଥିଲେ—ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ବାହା ହୁଏ ନାହିଁ...ବାହା ହେଲେ ହୋଇକି ନେବୁ
ନାହିଁ ।

ଦାସେ ଆପଣେ ନୂଆ ବେଶ ଓ ନିଜର ଶ୍ରମ ଏବଂ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ
ନୂତନ ଓ ସ୍ୱାର୍ଥୀନତା ମଣିଷର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ । ସେଇ ବଳିଷ୍ଠ, ବରେଣ୍ୟ ନାଗରିକଙ୍କୁ
ଦେଖିବା ପାଇଁ ବଡ଼ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କର । କିନ୍ତୁ ଆଜିଯାଏ ଆଖି ଆଗରେ
ସେହି ରୂପ ଦିଶିଲା ନାହିଁ । ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଚାହିଁ କରି ପରର ସ୍ୱାର୍ଥରକ୍ଷା ପାଇଁ ନାଗରିକ
ଆଉ ଭବିଷ୍ୟତ ନାହିଁ ।

ଗୁରୁଆଡ଼େ କେବଳ ସଭା ଓ ଶୋଭାଯାତ୍ରା । ସମସ୍ତଙ୍କର ଦାବୀ ଶୁଣିବାକୁ ହେବ
ଏବଂ ଦାବୀକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେବାକୁ ହେବ । ଦେଶର ଦାବୀ
ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଏଯାଏ ସେମାନଙ୍କର ସମୟ ହେଲା ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଶ କଅଣ
ଦେଇଛନ୍ତି ନ ପରା, ଦେଶକୁ ସେମାନେ କଅଣ ଦେଇଛନ୍ତି ଆଜିଯାଏ କେହି ପଚାରିଲେ
ନାହିଁ ।

ବଡ଼ ଶୋଭା ହୁଏ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କର । ଦାସେ ଆପଣେ ଦିନେ ବିଦ୍ୟାଳୟର
ବକ୍ତୃତ୍ୱବଳରେ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇ କହିଥିଲେ—ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଦେଶର
ବୃହତ୍ତର ସ୍ୱର୍ଥ ପାଇଁ ବଳିଦିଅ । ନିଜର ସୁଖ ଭବିଷ୍ୟତ ଆଗରୁ ଅନ୍ୟମାନେ ସୁଖରେ
ଅଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ଥରେ ଦେଖିନିଅ ।

ସେ ଅନ୍ୟବନ ତେଣୁ କରୁଥିଲେ, ନିଜ ସୁଖ କଥା ଭୁଲି ଅନ୍ୟମାନେ ସୁଖରେ
ଅଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ଦେଖିବା ପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ସୁଖ କି ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ...କୃତ କୃତ

ହୁଏ ଏବଂ ନାନୁ ଭିତରେ ମଣିଷକୁ ଛୋଟ ହୋଇଯିବାର ଦେବଳ ଦେଖିଥାଏଲେ
ସେ । ଯାହାର ଅଛି, ସେ ନ ଅନ୍ଧବାନ୍ଧର ଶେଷ ପାଉଣାତଳ ବ ଗୋଷିନେବା ପାଇଁ
ଗୁଡ଼ିଏ । ଏତେ ଲୋଭ କେହିଠୁ ଆସିଲ, ଅମୃତର ପୁଣି ଏତେ ନୀତି କଲେ ହୋଇ
ଯାଇପାରିଲ, ତାହା ଭବି ଭବି ହୁତାଣ ହୋଇଗଲେ ପ୍ରାବେନ୍ଦୁ ।

କେତେ ପୁରୋଗ ଆସିବୁ ଜବନକୁ ପୁଣି ଓ ପୁରର କରବା ପାଇଁ । କନ୍ଦୁ
ସେ ପୁରୋଗ ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଆସି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ଆଗରୁ ଶୁଣିଯାଇଛି । ଜାଗାକୁ କାର୍ତ୍ତି
କରିବାକୁ ଯାଇ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର କାର୍ତ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ଅଟକି ଯାଇଛି ।

ଦାସେ ଆପଣଙ୍କେ କୋଳପୋଷ୍ଟ ପୁଅର ଦେହରେ ତାତି ଭାରି ହୋଇଥାଏ ।
ଜବର ଆସିଲ ଦୟା ଓ ଭରସାର ପ୍ରକଳ ବନ୍ୟାଦାଉରେ ରାସିଯାଇଛନ୍ତି ଅନେକ
ଲୋକ, ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଛନ୍ତି ଅନେକ ଘରବାଡ଼ି ଏବଂ ମରହଟ୍ଟି ଯାଇଛନ୍ତି ଶହ ଶହ ଗାଈ
ଗୋରୁ, ଛେଳି ମେଣ୍ଟ । ମଣିଷର ଛୋଟ କାନ୍ଧ ଉପରେ ବଡ଼ ବୋହେ ଲଦି ଦେଇଛି
ପ୍ରକୃତି ।

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନାମ ଧରି ଅଭିସିଦେଲେ ପୁଅର ଦେହ । ରଖିଲେ ସେହୁ
ରଖିବେ—ବଳୀୟାରଭୁଜ ତଳ ଉଡ଼ାଡ଼ି ନ କଲେ ସେ ଗୁର ବା କଅଣ କରବେ ?
ଜଣକ ପାଇଁ ଶହ ଶହଙ୍କୁ ତ ସେ ମରଣମୁହଁରେ ଗୁଡ଼ି ଦେଇ ସାରିବେ ନାହିଁ ।
ନିଜର ଘର ଶକ୍ତି ଏ ଅଛି । ପଥ କରିବା ପାଇଁ ବଳ ଅଛି । ପାଖରେ ଜଗିବସିବା
ପାଇଁ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି । କନ୍ଦୁ ସେମାନଙ୍କର ସବୁ ଆଇ ବ କିଛି ନ ଥିଲା । ଶହ ଶହ
ଧୋଇ ହୋଇ ଯାଇଥିବା ଘର ଏବଂ ଉଠିଲା ଫସଲ ଉପରେ ମଣିଷେ ପାଣି ଲଦୁଡ଼ି
ଭାଙ୍ଗୁଥିଲା ।

ପୁଅକୁ ମାଆ ପାଖରେ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ତଳା ଲଣ୍ଡେ ନେଇ ଚୁଡ଼ା ଚାରିଲ
ବାଣିବା ପାଇଁ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ ଦାସେ ଆପଣେ । କଥାଟା ଶୁଣି
ପ୍ରଥମେ ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇ ନ ଥିଲା—କନ୍ଦୁ ପରେ ତାଙ୍କର କୋଳପୋଷ୍ଟ ପୁଅର
ଶୃଣାନରେ ଶେଷ ହୋଇଯିବା ଦେଖି ଅନେକ ଘନ ଯାଏ କୋହୁ ଉନ୍ମାଳି ନ ପାରି
ରୁହାକୁ ରୁହା କାନ୍ଦିଥିଲେ ପ୍ରାଣବନ୍ଦୁ ।

ଅହା !

ସରଳ, ସହଜ ପାଞ୍ଚ ଫୁଟ ଚାରି ଲଞ୍ଚର ଜଣେ ସାଧାରଣ ଲୋକ ଏତେ ଉଠ
ହୋଇଯାଇ ଆକାଶ ଉଡ଼ିତ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରିବ, ଏହା କେହି କଲନା କରି ନ
ଥିଲେ ।

ଅଥଚ ସେ ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ନିଜର ପ୍ରେତ ବଡ଼ ସ୍ୱର୍ଥମାନଙ୍କୁ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ସରୁର ବରଷ ରହୁଗଲେ ।
ଅଥଚ ଯିଏ ରହୁବା କଥା, ସିଏ ରହୁପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କର ପ୍ରତି ତଳୁ ତଳେ ଲମ୍ବା ନିଶ୍ୱାସ ବାହାର ଆସିଲା ଅଶ୍ରୁତର୍ପଣ
କରିବା ପାଇଁ । ଆଖି ଟେକି ଆକାଶକୁ ଅନାଇଲେ...ଆକାଶ କେତେ ଉଚ୍ଚ... !
ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାର ପାଖର ସମୁଦ୍ରକୁ କଲ୍ଲନା କଲେ...କେତେ ଗଭୀର !

ମଣିଷର ଉଚ୍ଚତା ଆକାଶ ପରି ଏବଂ ଦୃଢ଼ତା ସମୁଦ୍ର ପରି ଗଭୀର ହୁଅନ୍ତା କି—
ସେ ଅକ୍ଷୟ ଅମର ହୋଇ ରହୁଯାଆନ୍ତା ପୃଥିବୀରେ । ଅମର ବରେଣ୍ୟ ସୁଖ କାଳର
ଅବକ୍ଷୟ ମଧ୍ୟରେ କ୍ଷୟ ଓ ଶୂନ୍ୟ ନ ହୋଇ ବିରାଟ ଓ ଅକ୍ଷୟ ହୁଅନ୍ତା ।

ରାତ୍ରୀ ଉପରେ ଲୋକାରଣ୍ୟ । ଅନେକ ଲୋକଙ୍କର ସଦୃଶ ଏବଂ କୋଳାହଳ ।

ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ଟିକିଏ ଉତ୍ସୁକ ହେଲେ କାରଣ ଜାଣିବା ପାଇଁ ।

କଅଣ ହେଲା...କାହିଁକି ଭୁଡ଼... !

ଏତେ ଦିନ ପରେ ଯାଇ ଧରାପଡ଼ିଛି କକେଇ...ଦୁଧରେ ପାଉଁଡ଼ର ମିଶେଇ
ଭଜି କରୁଥିଲା...ଗୁଣ୍ଡ ମସଲା ସହଜ ଘୋଡ଼ାଗୁଡ଼ ମିଶାଇ ଦେଇ ଜଳାଇ ଦେଉଥିଲା
ପୋରାପତେଲରେ ଅଗର ମିଶାଇ ଦେଉଥିଲା...।

କିଏ...କିଏ ? ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।

ଆଉ କିଏ କକେଇ...ସେଇ ସ୍ତେସନ ବଜାରର ଘନଶ୍ୟାମ ଡାକେଇଁ ।
ମଣିଷ ମାରିବା ପାଇଁ କାରଖାନା ଖୋଲୁଥିଲା ଶଲା ।

ଘନଶ୍ୟାମ ଡାକେଇଁ...ସିଏ ଅନାଥାଶ୍ରମ ପାଇଁ ଦଶ ହଜାର ଆଉ
ବନ୍ୟାକିଣ୍ଡ ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶାଣ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ପଚାଶ ବସ୍ତା ଗୁଞ୍ଜଳ,
ଦଶ ବସ୍ତା ଚାଡ଼ା, ପାଞ୍ଚ ବସ୍ତା ଗୁଡ଼ ଏବଂ ହଜାରେ ଶହ ନୂଆ ଧୋତି ଗାଡ଼ି
ଦେଇଥିଲା ଅଳ୍ପଦିନ ଆଗରୁ...। ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇ କହିଲେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।

ହଁ ହଁ । ସେଇ ମହାତ୍ମା କକେଇ...ଖତେଇ ହେଲା ଭଳି କହିଲା ସାହୁର
ସହଦେବ ।

ପ୍ରତ୍ୟୁ ହୋଇ ଛୁଡ଼ା ହୋଇଗଲେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ପାଦ ଆଉ ତଳୁ ନ ଥିଲା...
ମୁହଁରେ କଥା ନ ଥିଲା... ।

ଆଉ ଜଣେ କିଏ ପାଟିକଲା—କିଏ ଧରିଲା ବେ ଶଳାକୁ... ଶଳାର ଚୁଟି
କାଟିଦିଅ... ମୁହଁରେ କଲା ବୋଲିଦିଅ... ।

ନା... ନା... । ସେତିକି ନୁହେଁ । ଶଳାକୁ ପୁଲିସ ଗିରଫ କରିଛୁ ଯେତେବେଳେ,
ମାମୁଁଘର ଦେଖିବ ନିଶ୍ଚୟ । ଲୋକଙ୍କ ଜୀବନ ନେଇ କାରବାର କରି ଏଣେ ଦାନବକୁ
ବୋଲାଇଥିଲା ।

ଦାନବକୁ !

ଶବ୍ଦଟା ଶୁଣି ତମକପଡ଼ିଲେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।

ଦାନବକୁ ଥିଲେ ଏପରି ହୁଅନ୍ତା ? ଦୁଃଖରେ, ଶୋକରେ ସମସ୍ତେ ଅନାଉଥିଲେ
ସେଇ ସଦାପ୍ରସନ୍ନ ମୁହଁ ଆଡ଼କୁ । ଗୁଦର ଖଣ୍ଡେ ଘୋଡ଼ାଇ ହେଇଥିଲେ ବୋଲି ଦିନେ
ଆରୁର୍ଯ୍ୟେ କହିଲେ—ମଣିଷର ସବୁ ବିକଳାଙ୍ଗ ଆକୃତିକୁ ଲୁଗୁର ରଖିବା ପାଇଁ ଦାସେ
ଆପଣେ ଘୋଡ଼େଇ ହୁଅନ୍ତି । ସଂସାରର ସମସ୍ତ ଝୁଲାଇ ଶୋଷି ନେଇ ନିଜ ଭିତରେ
ସାଇଇ ରଖିବା ପାଇଁ ଦାଡ଼ି ରଖନ୍ତି ।

ଅଥଚ ନିଜେ ସମ୍ପଦ ଠୁଲ କରିବା ପାଇଁ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମରଣ ମୁହଁକୁ ଠେଲିଦିବା
ପାଇଁ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ପଡ଼ିଯାଇ କରିଥିଲା ତତେଡ଼ିଲା ।

ପ୍ରାବେନ୍ଧୁ ନିରାଶ ହୋଇଗଲେ । ଆଉ ଆଗକୁ ନ ଯାଇ ପଛକୁ ଟେକିଲେ ।

ବହୁବା ପାଇଁ ସମ୍ପଦର ଅଭାବ ନାହିଁ ପୃଥିବୀରେ । କିନ୍ତୁ ବହୁବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟକୁ
ବହୁତ କରିବାର ଲୋଭ ପ୍ରବଳ ହେଉଛି ମଣିଷ ଭିତରେ । ଅନ୍ୟ ହାତରୁ ଛଡ଼ାଇ
ନେଇ ନିଜର ଭଣ୍ଡାର ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ ନିଶା ଲାଗିଛି ମଣିଷ ମନରେ ।

ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଦିନୋଟି ପିଲଙ୍କୁ ନେଇ ସଡ଼କ ଧାରରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ
ଛୁତିରେ ହାତମାରି ବାହୁନୁଥିଲା—ଦିନ ଦିନ ହେଲେ ଖାଇ ନାହିଁ ବାପା ! ପିଲା
ଦିନିଆଁଙ୍କର ପତଳା ଝାଡ଼ା ହେଉଛି ଅଖାଦ୍ୟ ଖାଇ । ଟିକେ ଦୟା କର ।

କାହାର ଦୟା ହେଉ ନ ଥିଲା ଯେପରି । ଦିନଟା ପିଲଙ୍କ ମୁହଁରେ ଅହାର
ଦେଇ ନ ପାରିବ ଯଦି କାହିଁକି ଏବଂ କେଉଁ ସୁଖରେ ଜନ୍ମ ଦେଇଥିଲା ବୋଲି ମନ୍ତବ୍ୟ
କଲା ଆଉ ଜଣେ ।

ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ଅସହାୟ ପରି ଏପାଖ ସେପାଖ ହେଲେ । ତତେଇ ପକେଟ ଭିତର
ଦରଣିଲେ; କିନ୍ତୁ ପାଇଲେ ନାହିଁ କିଛି... ଘରକୁ ଯାଇ କିଛି ଆଣି ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟିକୁ
ଦେଲେ ଉପକାର ହୁଅନ୍ତା... ।

ଶଗଡ଼ ଛୁଡ଼ା କରାଇ ବୁଡ଼ା ଶଗଡ଼ିଆ କହୁଲୁ ପାଟିକରି—ଏଡ଼େ ବିକଳ ହୃଦୟ
କଥା ମ ଶଗଡ଼ ଉପରକୁ ଉଠେଇଦେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ...ଆଉ ତୁ ବି ବସିପଡ଼ ପତଳା
ପାଇଖାନା ହୃଦୟ...ବଡ଼ ତାନ୍ତ୍ରରଖାନାକୁ ନେଇଯିବ ସେ ଦେଖେଇବୁ
ତାନ୍ତ୍ରରବାବୁକୁ ।

ତା ମୁହଁକୁ ଅନାଇଲୁ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟି ।

ତା ମୁହଁକୁ ଅନେଇଲେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।

ସେ ଉଡ଼କ ଉଠି କହୁଲୁ—ଜଳଜଳ କର ଗୁଡ଼ି ରହୁଲୁ ସେ...ଉଠା ଉଠା...
ଉଡ଼ୁର ହେଇଯାଉଛି । ଆଜି ପରା ନେତ୍ରୋତ୍ସବ, ଦାସେ ଆପଣେକ ଶ୍ରାବଣ ।

ଅନେକ ଭୁଲିଗଲେଣି, କିନ୍ତୁ ବୁଡ଼ା ଶଗଡ଼ିଆ ଭୁଲି ନାହିଁ । ଭୁଲି ଯାଇ ନାହାନ୍ତି
ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।

ବେଳ ରତରତ

ସଂଧ୍ୟାବେଳେ ବକ୍ସଲବନରେ ଦାସେ ଆପଣେକ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ଉପରେ ପୁଷ୍ପମାଲ୍ୟ
ଦବା ପାଇଁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋକମାନେ ଆସିବେ—ସତା ହବ—ତାଙ୍କର ଗୁଣ ଜାଣିନ
କରିବି ।

କିନ୍ତୁ ତାପରେ ବର୍ଷକ ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ଭୁଲିଯିବେ । ତାଙ୍କର କଥା କେହି
ମାନିବେ ନାହିଁ—ତାଙ୍କ ପରି କେହି ହେବେ ନାହିଁ ।

ଶଗଡ଼ ଉପରେ ବସିଯାଉଥିଲେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଏବଂ ତାର ରୋଗିଣୀ ପିଲା ଦୁନୋଟି ।

ଶଗଡ଼ିଆ କହୁଥିଲା—ଦଳଯାକ ଯାହା ପାଇଛି ପାଖରେ ଅଛି—ଖରଚ ହୋଇ
ନାହିଁ । ନେ, ନେ । ପାଖରେ ଯୋଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ରଖିଥା—କାମରେ ଆସିବ— ।

ବାପା ଟଙ୍କା ପଠାଇ ନ ପାରିବାରୁ ବୋଡ଼ିରୁ ନାମ କଟି ଯାଇଥିଲା । ଅସହାୟ
ଭାବରେ ବକ୍ସଲ ବନରେ ବୁଲୁଥିଲାବେଳେ ଦାସେ ଆପଣେ ସେଦଳ ତାଙ୍କ ହାତକୁ
ଦଣ୍ଡି ଟଙ୍କା ବଢ଼ାଇଦେଇ କହୁଥିଲେ—ନିଅ, ନିଅ । କାମ ଚଳାଇନିଅ । ମନ ଶୁଣିପ
କରି ଆଉ ବାହାରେ ବାହାରେ ବୁଲି ନାହିଁ ।

ଶଗଡ଼ିଆକୁ ଆଉ ଥରେ ଅନେଇଲେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ଶଗଡ଼ ଆଖି ଆଗରୁ ଅନ୍ତର
ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ହାତ ଯୋଡ଼ି ପ୍ରଣାମ ଜଣାଇଲେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।

ଅନୁରାଗ

ଆଉ ମାତ୍ର ଛଅମାସ । ଏହି ଛଅମାସ ପରେ ପୃଥିବୀର ଯେ ରୂପ, ରସ ଏବଂ ଗନ୍ଧ ତା ପାଖରେ ଅସାର ଏବଂ ଅସତ୍ୟ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଯିବ ! ଯେଉଁ ପଥ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଦ୍ଵାରା ସେ ପୃଥିବୀର ସଜଳ ପଦାର୍ଥକୁ ଶ୍ରେଣୀ କରେ, ଯେଉଁ ପଥେ ପ୍ରକୃତର ବଶଭୀଷୀ ହୋଇ ସେ ନିଜ ଜୀବନର ଆଶ୍ଵର ବିଶ୍ଵରକୁ ସମୀକ୍ଷିତ କରେ, ତାହା ଆଉ ତାର ନିଜସ୍ଵ ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ । ସେ ଅନେକଙ୍କ ଉପରେ ଏଯାଏଁ ତାଙ୍କ ଉପସ୍ଥାନ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାପାଇଁ, କଲେଜର ବାଜା ପ୍ରାୟ ରାଜକୋଷରେ ଭରଣା କଂଦେବା ପାଇଁ ନୌଟିସ ଜାଣି କରୁଥିଲା; କିନ୍ତୁ ଏବେ ତା ଉପରେ ନୌଟିସ ଜାଣି କିଏ କିଏ ସେପରି କହୁଲା—ଆଉ ସମସ୍ତ ନାହିଁ, ଛଅମାସ ମାତ୍ର ବାକୀ ।

ଏଇ ଛଅମାସ ମଧ୍ୟରେ ସବୁ ରକ୍ତ ପାଦା ପାଲଟିଯିବ । ଚକ୍ରକୋଷର ଲଲରଙ୍ଗ ବଦଳିଯାଇ ଧଳା ହୋଇଯିବ । ଶ୍ଵେତାଧିକ ଲଳ ରକ୍ତ ନପାଇ ସେ ପୃଥିବୀରୁ ଅନ୍ତର ହୋଇଯିବ । ଏହି କଲେଜ ସେତେବେଳେ ତାର ପରିଚୟ ଆଉ ପରିଚୟ ନାହିଁ । ସେ ଯଦି ଅସିପାରନ୍ତା ଶରୀର ବା ପୃଷ୍ଠ ଶରୀରରେ ତା'ହେଲେ ହୁଏତ ଦେଖନ୍ତା ସେ, ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଦେଖି ସେହିଠିରେ ପାହୋଟି ନବାପାଇଁ ନ ଆସି ଆଡ଼କରେ ଅପସରି ଯାଇଛନ୍ତି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ କେତେ ମଧୁର ଓ ସୁନ୍ଦର ।

ଅନ୍ତତଃ କେତେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ଅପ୍ରସ୍ତୋଜନ ।

ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ସେ ଆଉ ଛଅମାସ ମାତ୍ର ଦେଖିବ, ଅନୁଭବ କରିବ ଏବଂ ଏହାର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ।

ମହମ୍ମଦସ୍ତେ ଗୋଲ ଗୋଲ ପ୍ରତି ସକାଳେ ଆସନ୍ତି ଏକ ପୁନକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଫୁଲ ତୋଳିବା ପାଇଁ । ତାଙ୍କ ବଗିଚାରୁ ଫୁଲ ବେଲପତ୍ର ନେଇ ଫେରିଗଲାବେଳେ ତା'ଆଡ଼େ ଚାହିଁଦେଇ ଆଶୀର୍ବାଦ ଭଙ୍ଗୀରେ ହାତ ଉଠାଇ କହନ୍ତି—ସତକୁ ଅନୁସରଣ କର, ଧର୍ମକୁ ଅନୁଶୀଳନ କର, ତୁମେ ସୁଖୀ ଏବଂ ଦୀର୍ଘଜୀବୀ ହୁଅ ବାବା !

ଅନେକ ମନ୍ତ୍ରମୁଦ୍ରା ପାଠ କରୁଥିବା ଏହି ପଟ୍ଟାଶ୍ରମୀ ଧାର୍ମିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଏକଥା କହିଲବେଳେ ସତରେ କାଳପୁରୁଷ ପାଖରେ କେଡ଼େ ଅଜ୍ଞ ମନେ ହେଉନଥିବେ ସତେ !

ସମସ୍ତ ଶେଷ ହୋଇଯାଇଛି ।

ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ କେବେ କାମନା କରୁନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଗୁରୁଜନମାନେ କଲ୍ୟାଣ କରି କହୁଥିଲେ ଦୀର୍ଘଜୀବ ହୁଅ । ଶତ ପରମାତ୍ମା ଲଭ କରି ବାବା ।

ଏତେ ଲୋକଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ତା'ହାଲେ ନିରର୍ଥକ ହୋଇଗଲା । ଏତେ ସହଜ, ଅକୃତ୍ରିମ ଫେର ଏବଂ ପାପପଡ଼ୋଶୀମାନଙ୍କର ଏତେ ଭଲପାଇବା ଅର୍ଥହୀନ ହୋଇ ଯିଲା ।

ଏଇ ଦେହ ନଥିଲେ କୌଣସି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବନାହିଁ; ମନର ଅସ୍ତିତ୍ବ ରହୁବ ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତମାନେ ବାସୁର ଚରଣରେ କେଉଁଆଡ଼େ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଯିବେ ।

ଆଦିତ୍ୟକୁ ତାତ୍ପର୍ୟମାନଙ୍କର ଦୋଷଣା ଏବଂ ପରେ ପରେ ବଂଧୁ, ଜାତୀ କୃତ୍ତମାନଙ୍କର କରୁଣାଝର ହତାଶା ଏବଂ ଶୋକୋଛ୍ଛାଦ ପ୍ରଥମେ ଖରାପ ଲାଗିଲା । ସେ ନିଃସହାୟ ବୋଧକଲା ଏବଂ ଦୀର୍ଘାୟ ବି ପକାଇଲା । କିନ୍ତୁ ତାହା ଅଳ୍ପ କେଇ ନିମିଷ ପାଇଁ ।

ଦିନର ପ୍ରଥମ ଅଲୋକରେ ଅଧିକାରର ଜଡ଼ତା ଭିତରୁ ଜାଗି ଉଠୁଥିବା ପୁରୁଷକୁ ଆହ୍ୱାନ କରି କହିଲା ପରି ଉଠ, ଜାଗ ଏବଂ ବର ଲଭ ନକଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବରତ ହୁଅନାହିଁ । ତାକୁ ମଧ୍ୟ କିଏ ହାତ ଧରି ଉଠାଇଦେଇ କହିଲା—ଛଅମାସ, ଏକଶହ ଏକାଅଶୀ ଦିନ ଏବଂ ଶୁଣିହଜାର ଦିନଗହ ଚଉରାଶି ଘଣ୍ଟା, ଦୁଇଲକ୍ଷ ଚଉବନ ହଜାର ଛଅଶହ ଶୁଣିଶ ମିଳିବ । ସୂର୍ଯ୍ୟର ଶୁଣିପାଖରେ ବୁଲିଆସିବା ପାଇଁ ପୃଥିବୀକୁ ଏକଶହ ଏକାଅଶୀ ଥର ସୁଯୋଗ ମିଳିବ । ସନାତନ ସୃଷ୍ଟିର ଆଦିକାଳରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ନଥିଲା । ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏହି ସୃଷ୍ଟିର ଆଦିଠାରୁ ନିୟୁତବର୍ଷ ପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ନଥିବ; କିନ୍ତୁ ଏହି ସୀମିତ କୋଟି କୋଟି ବର୍ଷରେ ଆଲୋକ ଏବଂ ଉତ୍ତପ ବିତରଣ କରିବାରୁ କଅଣ ବରତ ହବ ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଆଦିତ୍ୟର ମନ ଉପରେ କମି ଉଠୁଥିବା କୁହେଲିକା ବୁଦ୍ଧିର ଆଲୋକରେ ଉଦ୍ଭାସିତ ହୋଇଉଠିଲା । ସେ ସକାଳର ନିର୍ମଳ ଆଲୋକ ଏବଂ ପବନକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ସ୍ବପ୍ନତୋଡ଼ି କଲା—ସୀମା ଭିତରେ ମୁଁ ସୀମାହୀନ । ମୃତ୍ୟୁ ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ଅମୃତ ।

ମୁଁ ଅମୃତର ପୁଅ ।

ମୁଁ ମହା ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ମନ୍ତ୍ରର ପ୍ରସ୍ତା ।

ଆଦିତ୍ୟକୁ କଲେଜରେ କ୍ଲାସ ନବାର ଦେଖି ପିଲାମାନଙ୍କର ମନରେ ସନ୍ତସ୍ତ ଜାତ ହୋଇଥିଲା ତା ରୋଗ ସମ୍ପର୍କରେ । ସେ କୁଆଡ଼େ ବୁଡ଼ି କ୍ୟାନସରରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ । ତାର ଜୀବନକାଳର ପରିସର ଛଅମାସରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ।

ତା ଆଡ଼କୁ ପାଠିଏ ଜଣ ଛାତ୍ରଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ଦୃଷ୍ଟି ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଅଛି । ସେ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତାକୁ ଜାଣିବାର ଆଗ୍ରହ ଓ ତା ବିଷୟରେ ଶୁଣିବାର ଇଚ୍ଛା ।

ଆଦିତ୍ୟ କହୁଲ—ରୁମ୍‌ମାନଙ୍କର ଖବର ସତ୍ୟ । ମୁଁ ବୁଡ଼ି କ୍ୟାନସର ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ । ମୋର ଜୀବନକାଳ ଛଅମାସ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସୀମାବଦ୍ଧ । ମୁଁ ରୁମ୍‌ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ଛଅମାସ ଯାଏ ରହିପାରେ ।

ସମସ୍ତେ ଖରବ ହୋଇଗଲେ ଏ ନିଷ୍ଠୁର ଘୋଷଣା ଶୁଣି । ସେହି ଖରବତା ଏତେ ଟାକ୍ର ମନେହେଲା ଯେ, ଆଦିତ୍ୟ ମନେକଲ ସେ ଯଦି ଇଚ୍ଛାକରେ ତାହାହେଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଛାତ୍ରର ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରଶ୍ନାସର ଗତିକୁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ହେଲେ ତାକୁ ସେମାନଙ୍କର ଛୁଇଁ ଉପରେ ବା ନାକ ପାଖରେ ହାତ ରଖିବାକୁ ହେବ । ଦଶମିନଟ ଆଗରୁ ସେମାନଙ୍କର ମୁହଁ ଉପରେ ଲାଗି ରହିଲା ଆଶାର ଦୀପ୍ତି । ଦୃଷ୍ଟିରେ ଥିଲା ସ୍ପଷ୍ଟ । ଦେହରେ ଥିଲା ପ୍ରେରଣାର ତରଙ୍ଗ । ଦମକା ପବନରେ ଦୀପ ଲିଭିଗଲା ପରି ତାର କଥା ଶୁଣି ଏତେରୁଡ଼ିଏ ଉନ୍ମୁଖ ଜୀବନର ଜ୍ୟୋତି ମଳିନ ପଡ଼ିଗଲା ଯେପରି ।

ସେ କହୁଲ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ—କିନ୍ତୁ ମୁଁ ମୋଟେ ଭୟଭୀତ ନୁହଁ । ଆଗାମୀ ଛଅ ମାସର କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀରେ ରୁମ୍‌ମାନେ କୌଣସି ଅବହେଳା ବା ଅନାଗ୍ରହ ମୋଠାରେ ଦେଖିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ମୁଁ ସଂକଳ୍ପବଦ୍ଧ । ଏଇ ସୀମିତ ଜୀବନକୁ ପ୍ରେରଣା ଏବଂ ପ୍ରଶାନ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ଉଦ୍‌ଯାପିତ କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ସକଳ ପ୍ରକାର ଆୟୋଜନ କରିବି । ଜୀବନର ଉଦ୍‌ଯାଟନ ଉତ୍ସବ କେବେ ହୋଇଥିଲା ତାହା ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ସେହି ଉଦ୍‌ଯାପନ ଦିବସ ପାଳିତ ହେବ ଯେଥରେ ବେଗ ଓ ଆବେଗ, ଦୀପ୍ତି ଓ ଦୁଃଖ ରହି ଏବଂ ଉଭା ସବୁ ରହିବ । ତୁମେ ସବୁ ମୋର ଗ୍ରନ୍ଥ ହେଲେ ବି ବନ୍ଧୁ । ମୋତେ ତୁମ୍ଭର ସହଯୋଗ, ସହପ୍ର ଏବଂ ସହୃଦ ଦବ ନାହିଁ ?

ସମସ୍ତେ କଥଣ କହିବେ କିନ୍ତୁ ସ୍ଥିର କରି ନପାରି ରୁହିଁ ରହିଲେ ତାର ମୁହଁକୁ ।

ଗୋଟିଏ ସ୍ୱର ଅନୁର ଅପତ ସ୍ୱର ଭାବରେ ଉଚ୍ଚାରିତ ହେଲା—ହଁ ହଁ ।

ଆନନ୍ଦରେ ବହୁଳ ହୋଇ ଅନାଇଲ ଆଦତ୍ୟ ।

କିଏ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି ଭାବରେ ଏଭଳି ସୁଷ୍ଟ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲା ଜାଣିବା
ପୁଣି ସମସ୍ତେ ସେଇ ସ୍ଵରରେ ଅନୁସରଣ କଲେ ଭଲ କହଲେ ହଁ ହଁ ।

ଆଦତ୍ୟ ଏତେ ଉତ୍ସାହ ଏବଂ ଉଚ୍ଛ୍ଵାସ ଜୀବନରେ ଆଉ କେବେ ଅନୁଭବ
କରି ନ ଥିଲା ।

ରୋଷିଏ ନୁହେଁ, ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଆଗାମୀ ବୃକ୍ଷରମାନଙ୍କୁ ପୁଣି ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ ହେଲେ ବର୍ତ୍ତମାନର
ବୃକ୍ଷରମାନଙ୍କୁ ପରମ ଏବଂ ଚରମ ତ୍ୟାଗ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ।

ସେ ପ୍ରକ୍ଷେପ କରିଥିଲା ବଦାହ କଲେ ଯୌତୁକ ନବନାହିଁ ।

ସେ କହୁଥିଲା—ପରାସ୍ତାର ପ୍ରଶ୍ନ କହୁଥିଲେ ଟଙ୍କା ନବନାହିଁ ।

ସେ ଶପଥ ନେଇଥିଲା—ସମାଜର ଅଶ୍ରୀଳ ଏବଂ ଅଶୋଭନ ଦିଗକୁ ବର୍ଜନ
କରିବ ।

ସେ ଘୋଷଣା କରିଥିଲା—ସାଧାରଣ ମଣିଷକୁ ସୁଖର ସିଂହାସନରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ
କରିବା ପାଇଁ ସମାଜବାଦ ପ୍ରସ୍ତାବ କରିବ ।

ସେ ଲେଖିଥିଲା—ସମସ୍ତେ ସାମାଜିକ, ଆର୍ଥିକ ଏବଂ ରାଜନୀତିକ ନ୍ୟାୟ
ପାଇବେ । କେହି କାହାକୁ ଶୋଷଣ କରିବେ ନାହିଁ । ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତିର, ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତିର,
ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ବ୍ୟକ୍ତି ସମାଜର ଏବଂ ସମାଜ ସମସ୍ତଙ୍କର ପରିପୁରକ ଭାବରେ କଲାପେଶୀ
କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ।

ସମନ୍ୱୟ ଏବଂ ପ୍ରଶାନ୍ତରେ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ଧରଣୀ ଅନ୍ତର ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ଏବଂ ସୁନ୍ଦର
ଦେଖାଯିବ ।

ସମସ୍ତେ ସୁଖୀ ଓ ନିରାଶ୍ରୟ ହେବେ, ସମସ୍ତେ କେବଳ ଭଲ ଦେଖିବେ ଏବଂ
କେହି ଦୁଃଖ ପାଇବେ ନାହିଁ ।

ଏହି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ପଳନ କରିବା ପାଇଁ ସଭ୍ୟ ମଣିଷର ସମସ୍ତ ଯଥେଷ୍ଟ
ହୋଇନାହିଁ । ଦଶ ହଜାର ବର୍ଷ ଧରି ଯେଉଁ ସଂଗ୍ରାମ ମଣିଷ ସଭ୍ୟତାର ଚଳନ୍ତ
ଜୟପାତା ସହଜ ନିରାସିଦ୍ଧି, ତାହା ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଏହାଏ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି
କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇନାହିଁ, ଶେଷ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଶେଷତ ହେବାକୁ ବାକୀ ଅଛି ।

ପାଳନ କରିବା ପାଇଁ ଲୋକର ପ୍ରୟୋଜନ ।

ଆଦତ୍ୟ ପ୍ରିୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ଅନାଇ ବୁଢ଼, ମରୁତ, ଦଶଦଶପାଳ, ଶହ, ନକ୍ଷତ୍ର, ଜଳ ସ୍ଥଳ, ଆକାଶ ଓ ଅନ୍ତଃକ୍ଷତ୍ର ଶୁଦ୍ଧେଇ ଶୁଦ୍ଧେଇ କହିଲ—ମୁଁ ପୁନଃବାର ହଜାର ବର୍ଷ ତଳର ମୋ ପ୍ରତିଷ୍ଠାରେ ପୁନର୍ଜନ୍ମ କରି ଘୋଷଣା କରୁଛି—ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ପାଳିତ ହେବ, ପାଳିତ ହେଉଛି । ତୁମେ ସବୁ ପୃଥ୍ବୀକୁ ଅନାଥ । ଏହି ମାଟିର ଫସଲକୁ ଦେଖ । ପୃଥ୍ବୀ ମହାଦେଶମାନଙ୍କର ଜନ ପ୍ରବାହକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକର ।

ତାକୁ ଚମକାଇ ଦେଇ କହିଲ ଉତ୍ତର ଆଦତ୍ୟ ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ଉଦ୍‌ଘୋଷିତ କରି ଉତ୍ତର ଦେଲ ଆଦତ୍ୟ ଉତ୍ତର । ବହୁଦିନ ପରେ ଦେଖା ହେଉଛି ନା !

ହଁ, ବହୁତ ଦିନ ପରେ । ପ୍ରାୟ ଦୁଇବର୍ଷ ପରେ । କଲେଜ ଛାଡ଼ିବା ପରେ ଏଇ ପ୍ରଥମ ଦେଖା ।

ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଛାଡ଼ିପାରିଲି କୋଉଠା ! ରହଗଲି ସେଇ ଭିତରେ । କେତେ ନୂଆ ନୂଆ ମୁହଁ, କେତେ ଆଖିର ଅବହରଣୀୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଦୃଷ୍ଟି, କେତେ ସାଧନାର ଅନୁଶୀଳନ କର ଆନନ୍ଦ ସବୁ ପାଇ ବାହାରକୁ ଆଉ ଯାଇପାରିଲି ନାହିଁ ଉତ୍ତର ।

ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଗଲି ଗଲି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦୁନିଆକୁ ସେଠାରେ ବାସ୍ତବ ସହିତ କଲ୍‌ନାର ମୁହଁମୁହଁ ସଫର୍ଷ, ବଡ଼ ସମ୍ମୁଖ, ବଡ଼ କରୁଣ ଆଦତ୍ୟ ।

ତୁମେ ସେଥରୁ ପ୍ରେରଣା ପାଇଲ ନାହିଁ ଉତ୍ତର ! ଉଦବୁଦ ହୋଇ ଆଗେଇଲେ ନାହିଁ ପ୍ରାଣୋତ୍ଥାପରେ ? ଉତ୍ତର ତା ପାଖକୁ ଲଗିଆସି କହିଲ—ଏକା ସେ ସବୁ ହୁଏନାହିଁ ଆଦତ୍ୟ । ଯାହା କୁହାଯାଏ, ତାହା କାର୍ଯ୍ୟରେ କେତେ କଷ୍ଟକର ଥରେ ଯଦି ଦେଖନ୍ତି !

ଯାହା କୁହା ହୋଇଗଲା ତାକୁଇ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଚେତ କରିବା ପାଇଁ ଫଳକୁ କରୁଥିଲା ସେ ।

ଛାତ୍ରମାନେ ଶ୍ରଦ୍ଧାବାନ୍ ହୋଇ ଜ୍ଞାନାର୍ଜନ କରିବେ । ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବେ । ଅନୁଶୀଳନ ଓ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବେ । ନିଷ୍ଠା, ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ତପସ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ଜ୍ଞାନ ସମୃଦ୍ଧ ହେବେ ।

ଉଦ୍‌ଘୋଷିତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ଦିନେ ବୁଝାଉଥିଲା ଆଦତ୍ୟ ।

ଏଇ ଉଦ୍ଭିଦର ସୁନ୍ନ ଜୀବନ ଅଛି ।

ଏହା ବି ଆଲୋକ, ପାଣି, ପବନ ଓ ମୃତ୍ତିକା ପ୍ରୟୋଜନ କରେ । ଏହା ବି ଶ୍ରେଣୀକାତର ।

ଜଡ଼ ଓ ଉଦ୍ଭିଦର ପାର୍ଥକ୍ୟ କହିଲେ ନାହିଁ ତ ସାର !

ବିଜ୍ଞାନରୁ ଦର୍ଶନକୁ ଗଲେ ଜଡ଼ ଓ ଉଦ୍ଭିଦ ମଧ୍ୟରେ ଚେତନାବୋଧର ଯେଉଁ ପାର୍ଥକ୍ୟ, ତାହା ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଏ । ଜଡ଼ର ବି ଚେତନା ଅଛି; କିନ୍ତୁ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଓ ଲୁଚ୍କାୟିତ । ଗୋଟିଏ ତେନ୍ତୁଳି ମଞ୍ଜୁକୁ ଆମେ ଜଡ଼ଭାବେ ଦେଖୁ, କିନ୍ତୁ ତାହା ମାଟି ଖୋଳି ପୋତିଦେଲେ, ପାଣି ଓ ଆଲୋକ ପାଇ ଅକ୍ଷୁବିତ ହୁଏ ବସୁଧାକୁ ବିଦାର୍ଣ୍ଣ କରି ।

ସମସ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହୋଇ ଶୁଣୁଥିଲେ । ଚେତନାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରର ମଧ୍ୟରେ ଜଡ଼, ଉଦ୍ଭିଦ ଏବଂ ଜୀବ ଜଗତର ଗତି ।

ଏ ଜଗତ କେବେହେଲେ ଦିନେ କେବଳ ଚୈତନ୍ୟମୟ ହବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି ସାର ? ପଚାରିଲେ ଜଣେ ଛାତ୍ର ।

ନିଶ୍ଚୟ ଅଛି । ପୃଥିବୀର ବିବର୍ତ୍ତନ ଯୋଗୁଁ ଆସିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ବିକଶିତ ରୂପ । ଏହି ରୂପ କିନ୍ତୁ ଶେଷ ନୁହେଁ । ଏହାପରେ ଆହୁରି ଅନେକ ବାକୀ ଅଛି । ରୂପାନ୍ତର ମଧ୍ୟରେ ଦିବ୍ୟ ଚେତନାର ବାତ୍ସଲ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରୁଲିଛି ।

କ୍ଲାସ ପରେ ଡାକ୍ତରଖାନା ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲା ଆଦିତ୍ୟ ।

ପରୀକ୍ଷା କରିବାର ଦିନ ।

ଉତ୍ତର ବି କହିଥିଲା ତାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବ ବୋଲି ।

କିନ୍ତୁ କାହିଁକି ଉତ୍ତର ଅପେକ୍ଷା କରିବ ତାପାଇଁ ? ସେ ଏବେ ବି କାହାର ପ୍ରୟୋଜନରେ ଲାଗିପାରେ, ବେଳେ ବେଳେ ସନ୍ଦେହ ହେଲେ ବି ସେଥିରୁ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇ ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ପ୍ରୟୋଜନକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ପାଳନ କରିବା ପାଇଁ ଅଦମ୍ୟ ଉତ୍ସାହ ଆଦିତ୍ୟର ।

ବଡ଼ ଡାକ୍ତରଖାନାର କାନ୍ଥର ଓଁକାର ଆଗରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା ଉତ୍ତର ।

ସାଇକେଲରୁ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ି ହସଦାସ ସମ୍ଭାଷଣ କଲା ଆଦିତ୍ୟ ।

ସେ କହିଲା—ଆସ, ଭିତରକୁ ଆସ । ଡାକ୍ତର ଅପେକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି ।

ତୁମେ କେତେବେଳେ ଆସିଲଣି ? ସାଇକଲଟିକୁ ଖାଣ୍ଡରେ ରଖି ଚାଲି ଦେଇ ପଶୁଛନ୍ତି ଆଦିତ୍ୟ ।

ପଇର ମିନିଟ ହେବ । ତୁମେ କହୁଥିଲ ନା ଚାରିଟାବେଳେ ତୁମର ଅପସ୍ୟ-ମେଣ୍ଟ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଠିକ୍ କେତେଟା ବାଜିଛି ଜାଣ ? ଚାରିଟା ପଇର ମିନିଟ ।

ତୁମ୍ଭେ, ତୁମର ସମସ୍ତ ନଷ୍ଟ କରି ବୋଲି । କିନ୍ତୁ ମୋ ସମସ୍ତ ବଡ଼ ଭଲରେ ରହି ଉଠିବ !

କହ ବ ? ପଶୁଛନ୍ତି ସେ ।

ଉଦ୍ଭିଦ ଶ୍ରେଣୀ କ୍ରାସରେ ଗଛପତ୍ର ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରୁ କରୁ ନିଜ, ଜୀବନ ଓ ତେଜନା ଜଗତକୁ ମୂଲ୍ୟ ସାଇଥିଲି ଉଭୟ ।

ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବେଶ୍ ଧପକତ ।

ନା ନା ଧପକନ । ସେମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ପରିଚୟ ଦେଇ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଆଶ୍ୱ ହବାପାଇଁ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦିଅଥିଲି ।

ସେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆମେ ଦେଖିପାରୁନା ଆଦିତ୍ୟ ? ପଶୁଛି ଦେଇ କିନ୍ତୁ ଦମର୍ଶ ହୋଇପଡ଼ିଲି ଉଭୟ । ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଭିତରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସୀମିତ ଜୀବନର ଲକ୍ଷିତ ଥିଲା ବୋଲି ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ ତାକୁ ।

ତଳେମାଟି ଦବି ନିଆର କହୁଲ ଆଦିତ୍ୟ—ଆମେ ତମସାଛନ୍ତି ବରତ ଯୁଗଠାରୁ ଆଲୋକମୟ ସେଟେଲାଇଟ ଯୁଗ ଯାଏ ଆସିଲେଣି ଉଭୟ; କିନ୍ତୁ ସାକ୍ଷୀ ତ ଶେଷ ହୋଇନି । ଏହି ଅବସ୍ଥିତି ଅସ୍ପଷ୍ଟତା ପ୍ରବାହତ ସତ୍ୟ ମଣିଷର ସତ୍ୟତା । ଆହୁରି ଆଗକୁ ଗଲେ ଆହୁରି ଆଲୋକ—ଆହୁରି ଆନନ୍ଦ— । ଏ ତୁମ୍ଭେ ସୀମିତ ନୁହେଁ । ଏ ତୁମ୍ଭେ ଆ ନନ୍ଦ—ଏ ଜୀବନ. ଅମୃତ— । କଥା କହୁଁ କହୁଁ ଦାର୍ଶନିକ ହୋଇଯାଏ ଆଦିତ୍ୟ ।

ଏହା ଆଜି ନୁହେଁ, ପ୍ରଥମରୁ ।

ସେ ଦାର୍ଶନିକ ହୋଇଗଲେ ବୋଧହୁଏ ବେଶୀ ସ୍ପଷ୍ଟ, ବେଶୀ ଉନ୍ମୋଚିତ ହୁଏ ।

ତାହାର କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲାବେଳେ କହୁଲ ଉଭୟ—ମୁଁ ବାହାରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଛି ।

ଭୟ କରୁଛ ? ଛଡ଼ାହୋଇ ଯାଇ ପଶୁଛନ୍ତି ଆଦିତ୍ୟ ।

କାହିଁକି ? ଧରା ନ ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ପାଲଟା ପ୍ରଶ୍ନ କଲୁ ସେ ।

ହସି ଦେଇ ଗୁଲିଗଲୁ ଆଦତ୍ୟ । ଉତ୍ତର ଦେଲା ନାହିଁ ।

ଉତ୍ତର ଦରଜାର ଏପାଖରେ ଉତ୍କଳୀୟ ହୋଇ ରହୁଲ ।

ଆଦତ୍ୟ ଭଲ ହୋଇଗଲେ ସେ କେଡ଼େ ଝୁଆଁ ନ ହୁଅନ୍ତା ସତେ । ଏକା
ସାଙ୍ଗରେ ପଡ଼ୁଥିଲେ ଦୁହେଁ । ଦୁହେଁ ଭିତରେ ସାଧାରଣ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ପାର ହୋଇ
ଗଢ଼ି ଉଠୁଥିଲା ଅନାବଳ ଆତ୍ମାବୃତ୍ତା ।

ଉତ୍ତରର ପୃଥ୍ବୀ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ଆସିଥିଲା ଧୀରେ ଧୀରେ ।

ସେ ଗୁଲିଦଗକୁ ଯାଇ ପୁଣି ଫେରି ଆସିଥିଲା ଗୁଡ଼ିଆଇଥିବା ସେଇ ଗୋଟିଏ
ବନ୍ଦୁକୁ ।

ସେଇ ବନ୍ଦୁ ଉପରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇଥିଲା ଆଦତ୍ୟ ।

ଉତ୍ତରକୁ ଭିତରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଡାକିଲେ ତାକୁ ।

ଛାତି ଭିତରେ ସ୍ପନ୍ଦନର ଗତି ବଢ଼ିଗଲା ଟିକିଏ । ଉକଣା ଜାଗିଲା ଜାଣିବା
ପାଇଁ । ଭଲ ଖବର ଦେବେ ତ ତାକୁ ।

ମଣିଷ ଭଲ ଖବର ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରେ । ତାମରା କାଉର ବାଉଁଶ,
ରେଳଗାଡ଼ି ଆସିବାର ହୁଇଥିଲା ଶବ୍ଦ, ଘର ଆଗରେ ଟ୍ୟାକ୍ସି ଛୁଡ଼ାହବାର ହସ୍ତ,
ଜଣାକିରେ ମାରବତା ଭଜା କରି କବାଟ ଉପରେ କାହାର ମୁହଁ କରାଯାତ ସବୁକୁ
ସେ ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରେ ଜୀବନର ଅନନ୍ତ କାମନା ନେଇ ।

ସବୁ ଶୁଭ ହେଉ ।

ସ୍ବପ୍ନମଙ୍ଗଳ ଜଗନ୍ନାଥ ।

ତାକୁ ଦେଖି ଅବାକ୍ ହୋଇଗଲା ଆଦତ୍ୟ । ଉତ୍ତରର ମୁହଁ ବିବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ-
ଯାଇଥିଲା । ଶେତା ଦିଶୁଥିଲା ସେ ।

ତାକୁ ଉତ୍ତାହ ଦବାପାଇଁ ହସିଦେଇ କହିଲା ଆଦତ୍ୟ — ବ୍ୟସ୍ତ ହବାର କାରଣ
ନାହିଁ । ହାତରେ ବହୁତ ସମସ୍ତ ଅଛି । ଚକିତ୍ସା ଚଳାଇ ନବାକୁ ହବ ।

ତାକୁର ପ୍ରତ୍ୟେହୋଇ ଶୁଣିଲେ ତାର କଥା । ସେ ବି ଅନ୍ତରଭିତରୁ ପ୍ରସ୍ତେଷିତ
ହୋଇ କହିଲେ — ହଁ, ହଁ, ଚକିତ୍ସା ଚଳାଇଯିବାକୁ ହେବ । ଅବହେଳା ଅସ୍ପୃହଣୀୟ ।

ଉତ୍ତରାଦ ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ ।

ଆପଣଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ତାକୁର ।

ବାହାରକୁ ବାହାରିଆସି କହିଲୁ ଆଦର୍ଶ—ଏକାବେଳେ ତୁପ ହୋଇଗଲା ସେ ।

ଉତ୍ତର ଉତ୍ତର ଦେଲା ନାହିଁ ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ପୁଅକୁ ପ୍ରାଣ ହରାଇଥିବା ଜଣେ ଶ୍ରେଣୀର ଶବକୁ ବୋହୁ ଆଣିଲେ
ଆତ୍ମୀୟମାନେ । ଆଖିରେ ଲୁହ, ଛାତିରେ କୋହ ସେମାନଙ୍କର, ଅସମର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀର
ଲୋକ । ସହରରେ ଶବଦାହ କରବା ଏତେ ସହଜ ନୁହେଁ । ପଇସା ଦରକାର,
ଲୋକବଳ ଗୁଡ଼ି । ସେମାନଙ୍କ କାମରେ ଲାଗିଗଲା ଆଦର୍ଶ । ଦୟାଳୁ ଭାବରେ ସବୁ
ଯୋଗାଡ଼ କରାଦେଲା ।

ପାଞ୍ଚଜଣ ଛାତ୍ର ମାଲିକଙ୍କ ଦ୍ଵବାପାଇଁ ବାହାର ଆସିଲେ ।

କାମ ଶେଷ ହବାଯାଏ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା ଉତ୍ତର । ସଂଧ୍ୟା ହୋଇଗଲା ।
ସିବ ଏଥର ଅନୁନୟ କଲା ସେ । ଗୁଲ ଗୁଲ । ହାଡ଼ିସାହୁ ହୋଇ କନ୍ଥୁ ସିବା ।
ଟିକେ କାମ ଅଛି ।

ହାଡ଼ି ସାହୁରେ କି କାମ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ଉତ୍ତର ।

ଦେଖିବ ଗୁଲ ।

ତୁହେଁ ଶବ୍ଦରେ ବସି ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ହାଡ଼ିସାହୁଆଡ଼େ ।

ନିଜ କଥା ଭୁଲିଯାଇଥିଲା ଆଦର୍ଶ ।

ସେ କିଛି ପାଶୋରି ଯାଏନାହିଁ, କନ୍ଥୁ ନିଜ କଥା ମନେ ରଖିପାରେ ନାହିଁ
ବୋଲି ଅଭିମାନ କରେ ଉତ୍ତର । ଦେହ ପଥର ନୁହେଁ, ନିଶିଃସ୍ଵେଦ ନ ଚଳିଲେ
ମଉଲିଯିବ । ଅଥଚ ସେଥିପ୍ରତି ନିଜର ନାହିଁ ଆଦର୍ଶର । ଶାସନ କରବା ପାଇଁ ଲଜ୍ଜା
ହୁଏ ଉତ୍ତରର ।

ହାଡ଼ିସାହୁର ଅପରିଷ୍କାର ଗଳରେ ଗଲବେଳେ ଅସନା ଗଂଧ ବସିଆସି ଛୁଇଁଲା
ନାକକୁ ଓ ଦେହକୁ । ବାୟୁମଣ୍ଡଳ, ପରିବେଶ ସବୁ ଦୃଷ୍ଟି ହୋଇଯାଇଛି । ନିର୍ମଳ
ଜୀବନର ମରଲା ଦଗଡ଼ା ଏହିଠାରେ ଯେପରି ବେଶୀ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ।

ନାକତଳେ ଭୁମାଳ ଜାକିଲା ଉତ୍ତର ।

ଏମାନଙ୍କୁ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ନିର୍ଦ୍ଦାୟିତ, ନିର୍ଦ୍ଦାୟିତ ଏବଂ ଅବହେଳିତ କରି ରଖିବାର ଫଳ କଅଣ ହୋଇଛି ଦେଖିପାରୁଛ ଉତ୍ତର ! ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ ।

କିଏ କରିବ ?

ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ସେ ।

ମୁଁ, ତୁମେ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ—ସରଳ ଉତ୍ତର ଆଦତ୍ୟର ।

ଗୋଟିଏ ନୂଆଁ ଶିଆ ଗୁଳାଘର ସମ୍ମୁଖରେ ଛୁଡ଼ାହେଲା ଶବ୍ଦ ।

ଓହ୍ଲାଇପଡ଼ି ପାଟିକରି କହିଲା ଆଦତ୍ୟ ଫକର—ଘରେ ଅଛ ।

କିଏ ରଜା ବାବୁ ? ଆସ ଆସ । ତାକୁ ସଙ୍ଗେଲି ନେବାପାଇଁ ପାଞ୍ଚଜଣ ବାହାରି ଆସିଲେ ଘର ଭିତରୁ ।

ଉତ୍ତରକୁ ଚିହ୍ନିଲେ ଦେଲା ସେମାନଙ୍କୁ ।

ଉତ୍ତର ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ସେମାନଙ୍କ ଫୁଲୁଲୀ ଦେହ, ନୁହେଁ କେଣ ଏବଂ ଅସନା ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ନିଜକୁ ବେଶ ଖାସ୍ ଖୁଆଇ ନେଇଛ ଆଦତ୍ୟ । ଘରକୁ ବଦେଶରୁ ବାପ କି ଭାଇ ବାହୁଡ଼ି ଆସିଲେ ଝିମିଡି ଅନନ୍ଦ ଜମିଉଁଲା ସେମାନଙ୍କର ସଂସାର ।

ଫକରକୁ ପାଖରେ ବସେଇ କହିଲା—ଶେଷରେ ତା ହେଲେ ମାନିଲ ମୋ କଥା । ଅପରେସନ ତାହାହେଲେ କରିନେଲ । ଭଲ ହେଲା, ଛୋଟ ପରିବାର ସୁଖୀ ପରିବାର । ପାଞ୍ଚଜଣ ହେଲେଣି । ଆଉ ବଢ଼େଇ ଲାଭ କଅଣ ?

ଲାଲେଇ ଗଲା ଫକର ।

ତା ବୋହୂ କହିଲା—ଯେଉଁ ଔଷଧ ଦେଇଥିଲ ବାବୁ, ସେ ତ ସରିଗଲାଣି । କିନ୍ତୁ ଆଉ କିଛି ଖାଇବ ?

ଆଦତ୍ୟ କହିଲା—ନାଁ । ପଥ ପାଇଁ ଏଇ ଦଶ ଟଙ୍କା ରଖିଥା । ଆଉ ଗୁରୁ ପାଞ୍ଚଦିନ ଟିକେ ଯନ୍ତ୍ର ନେବ ଯେପରି ।

ତୁମ ସୁଖ ହୋଇ ବାହାରି ଆସିଲ ଆଦତ୍ୟ, ପଛେ ପଛେ ଉତ୍ତର ।

ସେମାନଙ୍କୁ ଘେରି ଫକରର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବାର ।

ଦାଣ୍ଡରେ ଆଉ ଦଶଜଣ ଛୁଡ଼ା ହେଲେଣି ଆସି ।

କ'ଣ ଲଙ୍ଘନ, ଶବ୍ଦ ସ୍ଥୁଲ ଶୁଭଚିତ୍ ?

ହଁ ବାବୁ, ଶୁଭଚିତ । ମୁଁ ତ ବର୍ଣ୍ଣବୋଧ ଶେଷ କଲଣି ।

ବେଶ୍ ଭଲ । ଆଉ ଛଅମାସକୁ ରାମାୟଣ, ମହାଭାରତ ପାଠ ଦେବ ।

ତୁମର ଆଶୀର୍ବାଦ ବାବୁ । ଆମେ ଆଜି ବୁଝୁଛୁ କେତେ ମୂଲ୍ୟବାନ ପଦାର୍ଥ ହରେଇଥିଲୁ ।

ଏବେ ଫେରି ପାଇବ ସବୁ । ହସି ହସି ଆଗେଇଲୁ ଆଦିତ୍ୟ ।

ଗଲି ମୁଣ୍ଡରେ ସେମାନଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦେଲେ ସେମାନେ ।

ଗୋଟିଏ ଭାଷା — ତୁମେ ଆଦୁର ବଡ଼ ହୁଅ, କୋଟି ପରମାତ୍ମା ତୁମକୁ ଦୟାଳୁ ଭଗବାନ ।

ଶିକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତରକୁ ଖରବ ଦେଖି କହିଲୁ ଆଦିତ୍ୟ—ଏକାବେଳେ ତୁପ୍ ହୋଇଗଲା ଯେ ।

ଆଖିର ଦୁଇବନ୍ଧୁ ଲୁହକୁ ସଲ୍ମାଲେକିତ ପଥରେ ପଶତରେ ପୋଛି ନେଇ କହିଲୁ ଉତ୍ତର—ସମସ୍ତଙ୍କ କଥା ଭାବି ପାରୁଛ ନଜ ପାଇଁ ଟିକେ ଭବ ଆଦିତ୍ୟ !

ଆଦିତ୍ୟ ଟିକିଏ ତୁପ୍ ହୋଇଯାଇ କହିଲୁ—ଭାବି, ଭାବି ଉତ୍ତର । ଯଥେଷ୍ଟ ସମୟ ଅଛି ହାତରେ । ଏମାନଙ୍କ କଥା କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଆଉ ବେଶୀ ବଳମ୍ବ ହେଲେ ସବୁ ସରିଯିବ ।

ଅନେକ ସମୟ ! କିଛି କହିଲୁ ନାହିଁ ଉତ୍ତର ।

ସେ କେବଳ ଆକୁଳ ଅନ୍ତରରେ ଭରୁଥିଲା—ଆଉ ଅଳ୍ପ ସମୟ ହାତରେ ଆଇବ ଏତେ କାମ ହାତକୁ ନେଇଛି ଆଦିତ୍ୟ । ମାତ୍ର ଛଅମାସ ସମୟ ତା ହାତରେ; ଅଥଚ ଅନ୍ତଃସେନାରେ ଅଗ୍ରମ ସମୟକୁ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ସବୁ ନୋଟିସକୁ ଉପେକ୍ଷା କରି ଯାଇଛି ଆଦିତ୍ୟ । ସେ ଯେଉଁ କାମ ଭିତରେ ବୁଝି ରହିବାପାଇଁ ଚାହୁଁ, ଅନ୍ୟର କଥା ଭାବିବା ପାଇଁ ଯାଇ ନଜ କଥା ଭୁଲିଯାଏ ।

ସମସ୍ତେ ଯଦି ଜାଣନ୍ତେ ଯେ, ଏହି ସଦାନନ୍ଦ ସୁରୁଷର ଏତେ ଦୁଃଖ, ଏହାର ପରମାତ୍ମା କ୍ୟାଲେଣ୍ଡରର ପୃଷ୍ଠା ଭିତରେ ସୀମାବଦ୍ଧ । ତାହେଲେ ହୁଏତ ତାକୁ ଟିକେ ଗମକେନ୍ଦ୍ର ବା ଟିକେ ପୁଣ ଦେବାପାଇଁ ପାଖକୁ ଆସନ୍ତେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ

ଜନରୁ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଅଧିକ ଦୂର କରି ଦେଇଛୁ ଆଦିତ୍ୟ । ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଦବର ରଖେ । କିନ୍ତୁ ତା ଖବର କେହି ରଖନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଅନ୍ତର ଭିତରଟା ହୁ ହୁ କରି ଜଳଉଁଳି ଉଠିବାର ।

ହସପିଟାଲର କ୍ୟାନସର ଉଆଡ଼ରେ ଗୋଟିଏ ଶେସ ଉପରେ ଶୋଇଥିଲା ସେ ।

ତଳ ତଳ କରି ଜନକୁ ନିଶେଷ କରି ପଳ ପଳ କରି ଆହୁତି ଦେଇଛୁ ଜୀବନକୁ । ପୃଥିବୀର ସବୁ ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ଦେହରେ ବନ୍ଧନ କରି ମୁହଁ ଉପରେ ଜୀବନର ଚରନ୍ତନ ଜୟଗାନ କରି କହିଲୁ ଆଦିତ୍ୟ—ତୁମେ ବଡ଼ କଷ୍ଟ ପାଇଲ ଉଠିବ । ବୁଝିନ ଭିତରେ ଆକର୍ଷଣ ନାହିଁ । ଅଥଚ ଦେହର ଘଣ୍ଟା କଣ୍ଟା ପକ୍ଷେ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଆସିବାରେ ହେଲା ନାହିଁ ତୁମର ।

ଉଠିବ ଲୁହକୁ ଲୁଗାଇ ରଖି ତା ମଥା ଉପରେ ହାତ ବୁଲାଇ ଦେଇ କହିଲୁ—
ତୁମକୁ ବଡ଼ କଷ୍ଟ ହଉଛି ନା !

ମୁହଁ ଉପରେ ଜୁସ୍ତିର ହସ ଖୋଲାଇ କହିଲୁ ଆଦିତ୍ୟ—ତୁମେ ପାଖରେ ଅଛ, କେତେ ଲୋକଙ୍କର ମୋ ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ଓ ଶୁଭେଚ୍ଛା ଅଛି । ଆହୁରି କଷ୍ଟ ପାଇବି ମୁଁ ?

ଅବାଧ ହୋଇଗଲା ଉଠିବ । ଏହି ଆତ୍ମଭେଳା ସଦାନନ୍ଦ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଖରେ ସେ ପ୍ରକଟ ହୋଇ ମନେ ମନେ କହିଲା—ପୃଥିବୀର ସବୁ ଗରଳ ପାନ କରି ତୁମେ କେବଳ ଅମୃତ ଦବାପାଇଁ ଶୁଣିଛ । କିନ୍ତୁ ଅମୃତ ପାଇଁ ଆମେ ଯୋଗ୍ୟ ନୋହୁଁ ଆଦିତ୍ୟ ।

ଆଦିତ୍ୟ ଉଠିବକୁ ମନେ ପକେଇ ଦେଇ କହିଲା—ଶ୍ୟାମ, ସେଇ ଶକ୍ତିବାଲା । ତା ସ୍ତ୍ରୀ ଛବି ରୋଗରେ ସତରୁଛି ଛଅମାସ ହେଲା । ଗୁନୁରୁ ହସପିଟାଲରେ ଅଛି ସେ । ଭଲ ଯାଇଥିଲା । କାଲି ପଡ଼ିଗି ଟଙ୍କାର ମନଅଡ଼ ରଟା ଟିକେ କରାଦବ ଉଠିବ ।

ଦେବ, ନିଶ୍ଚୟ ଦେବ । ତୁମେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ, ଟିକେ ଆରାମ କର ।

ଆରାମ ହାାରାମ ହେ ।

ଆରାମ ଆଉ ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ ଉଠିବ । ମୁଁ ଯଦି ଆହୁରି କାମ କରି ପାରନ୍ତି, ଆହୁରି କାମରେ ଆସି ପାରନ୍ତି ।

ଜନ୍ମ କେହି ତା କାମରେ ଆସିଲେ ନାହିଁ । ସେ କେବଳ ମାସ, ପକ୍ଷ, ସପ୍ତାହ, ବାର, ଘଣ୍ଟା ଓ ମିନଟର ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିଜର ଶେଷ ନାଟକର ଯଦନକା ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଛି ।

ଶୁଣ ହୋଇ କହୁଲ ଆଦତ୍ୟ—ସେବନ କିଏ ନାଶିଥିଲ କୁହତ ଉତ୍ତର
 ଜ୍ଞାନୀ ଉଦନ ପରି ଶେଷ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ।

ତା ମୁହଁ ଉପରେ ହାତ ରଖି କହୁଲ ଉତ୍ତର—ନା, ନା, ସେ କଥା କୁହନା
 ତୁମେ । ତୁମେ ଭଲ ହୋଇଯାଅ । ଏକାପାଖରେ ଡେଇଁବା । ସଙ୍ଗୀତର ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ
 ଆନନ୍ଦରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରି କହୁଲ ଆଦତ୍ୟ—ମୋର ଶେଷ ଅନୁରୋଧ ରଖିବ
 ଉତ୍ତର ।

ପ୍ରଥମ ଅନୁରୋଧ କରି ନ ଥିବା ମୁହଁରୁ ଏହି ଅନୁନୟ ଶୁଣି ବେଦନାରେ
 ଶିହରି ଉଠିଲ ଉତ୍ତର । ସେ କହୁଲ—ସେ ସଙ୍ଗୀତ ଯଦି ହୁଏ, ତୁମେ କେବେ ହେଲେ
 ନିଶ୍ଚୟ ହେବ ନାହିଁ ଆଦତ୍ୟ ।

ମୁଁ ଜାଣ ତୁମେ ପାରିବ—କହୁଁ କହୁଁ ଶିଶୁମୁଖର ଦୀପ୍ତି ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଉପରେ
 ଖେଳାଇ କହୁଲ—ମୋର ସମୟ ଅଳ୍ପ; କିନ୍ତୁ କାମ ଅନେକ । ମୋର ଅବର୍ତ୍ତମାନରେ
 ସେଇ ସବୁ କାମ ହାତକୁ ନେଇ ପାରିବ ଉତ୍ତର ।

ଟିକିଏ ରହ, ଉଦ୍‌ଗତ ଜୋହକୁ ବହୁ ନିଶ୍ଚରେ ଗ୍ରହ ତଳେ ଶୁଣି ରଖି ଅଗଲ
 ଓଠରେ କହୁଲ ଉତ୍ତର—ପାରିବି, କିନ୍ତୁ ମୋଟିଏ ସତ୍ତ୍ୱରେ । ମୋର ଗୋଟିଏ
 ଉଷା ପୁଣି କରିବ ଆଦତ୍ୟ ।

ଆଦତ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତରେ ସକଳ ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ଅବରୋଧ କରି କହୁଲ—କୁହ, କୁହ ।

ଯନ୍ତ୍ରଣା କାତର ଦେହ ଉପରେ କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟି ନିବଳ କରି ଆଦତ୍ୟର ଗ୍ରହ
 ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କହୁଲ ଯେ—ମୁଁ ତୁମ ସହିତ ଏକ ହୁଏ ପାଇଁ ରୁହେଁ ଆଦତ୍ୟ ।
 ତୁମେ ମୋତେ ମନା କରନାହିଁ, ତୁମର ସକଳ ଦାୟିତ୍ୱ ମୋତେ ଦିଅ, ମୋତେ
 ଆଶୀର୍ବାଦ କର ।

ତା ମଥା ଉପରେ ହାତ ରଖି ଶେଷ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତାକୁ ଚାହିଁ ଦେଲ ଆଦତ୍ୟ ।

ଘର ବାହୁଡ଼ା

ସେ ଯାଇଥିଲା ଫେର ଆସିବା ପାଇଁ । ସମସ୍ତ ପ୍ରାର୍ଥନା ମଧ୍ୟରେ ସେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ଏକ ବଡ଼ ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା । ଏହି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ବୋଧହୁଁ ତାକୁ ଡାକି କରୁଥିଲା ସେହି ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବା ପାଇଁ । କାମ ଅନେକ ଥିଲା ଏବଂ ସେଥିରେ ସେ ନାମ ବି କରିଥିଲା । ନିଜ ବ୍ୟବସାୟର ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଏବଂ ପ୍ରସାର ହୋଇଥିଲା ଅନେକ । ଆମେରିକାରେ ଜଣେ ଭାରତୀୟ ଡାକ୍ତର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ କରିବା ସହଜସାଧ୍ୟ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ଥରେ ସୁନାମ ଅର୍ଜନ କଲେ ଆହୁରି ଉଚ୍ଚକୁ ଉଠିବାର ସୀମା କେବଳ ଆକାଶ । ନିଜର କ୍ଳାନ୍ତିରେ ପ୍ରାୟ ବାରଦଶା ରହୁଥିଲା ପ୍ରକାଶ । ଆଉ ବାରଦଶା ମଧ୍ୟରୁ ନିଜର ନିମ୍ନତମ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମୟ ବାଦ ଦେଲେ ଯେଉଁ ସଂକଳ୍ପ ପାଉଥିଲା, ସେହି ସମୟ ଭିତରେ ସେ ଖୋଜୁଥିଲା ସେହି ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାର କେନ୍ଦ୍ରକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବା ପାଇଁ । ସବୁବେଳେ ଲୁଚିଛୁପି ପଡ଼ି ରହେନି ମେହ ଅସ୍ପଷ୍ଟବୋଧ, ବେଳେ ବେଳେ ପଦାକୁ ବାହାର ଆସି ଅଥୟ କରେ ତାକୁ । ଶୁଦ୍ଧରେ ହଠାତ୍ ନିଦ ଭଜିଗଲେ ସେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଶୁଦ୍ଧ ଥିଲା କେଉଁଠି କଅଣ ହଜାଇ ଦେଲା ବା ଏତେ ସଫଳତା ମଧ୍ୟରେ ସଫଳତା କେଉଁଠାରେ ପ୍ରକଟ ହେଲା । କାମରେ ଯେତେବେଳେ ଖୁବ୍ ବ୍ୟସ୍ତ ରହୁଥିଲା, ସେତକବେଳେ ଜଣେ ଚୋରୀର ମୁହଁକୁ ଗୁଡ଼ି ଦେଇ ସେ ରହି ଯାଉଥିଲା ଯିବା ହୋଇ । ଏହି ମୁହଁର ବେଦନା ଆଉ କେଉଁଠି ଘେଷିଥିଲା କି ନାହିଁ ଭବିଷ୍ୟକୁ ଲଗୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପରେ ପ୍ରକୃତସ୍ଥ ହୋଇ କହୁଥିଲା—ଦୁଃଖିତ, ଆନ୍ତରିକ ଭାବେ ଦୁଃଖିତ । ତୁମେ କହୁଛ କଅଣ ହୋଇଛି ? ସବୁକଥା ଶୁଣି ସହାନୁଭୂତି ଜଣାଇ ନିଦାନ ଦେଇ କହୁଥିଲା ଭୟ କଣ ! ଭଲ ହୋଇଯିବ । ଦୃଢ଼ ରୁହ । ତା'ପରେ ଚୋରୀର ଆଖି ଯୋଡ଼ିକରେ ନୂତନ ଜୀବନର ଯେଉଁ ଆଲୋକ କେଳି କରୁଥିଲା, ତାହା ଦେଖି ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ପୁଣି ଶୁଦ୍ଧ ଯାଉଥିଲା ନିଜ ମନର ଅଜଣା ଗହ୍ୱରକୁ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ସେହି ମୋତି, ଯାହା ସେ ଅଜଣାପ ପାଇ ନାହିଁ, ଯାହାକୁ ଏକ ଅଭିନବ ଅସ୍ପଷ୍ଟବୋଧର ଡାକ୍ତାନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ଦେଉଥିଲା । ପ୍ରକାଶ କିନ୍ତୁ କିଛି ନ ପାଇ ପୁଣି ଫେର ଆସୁଥିଲା ଉପରକୁ । ସମୁଦ୍ରର ପାଣି ଭିତରେ ଗମୁଥବା କାନ୍ଦାକର ପ୍ରଭା ମେଘର ଶ୍ୱପିତ୍ୱେ

ସେହିପରି ତା'ର ଅନ୍ତଃଦେହୀ ତା' ମୁହଁ ଉପରେ ଢେଙ୍କି ଚାହିଁ ଦୃଷ୍ଟି କେହିଆଡ଼େ
ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ସେ ହସୁଥିଲେ ବି ସେଇ ହସର ଅନ୍ତରାଳରେ କାନ୍ଦିବାର
ଏକ ଶାନ୍ତ ସ୍ଵର ପ୍ରକାଶ ହୁଏ ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ହେଉଥିଲା ।

ପ୍ରକାଶ ପାଞ୍ଚ ବରଷ ହେଲେ ଆସିଥିଲା ସିକାରୋ ସହରକୁ ଡାକିବା ପାଇଁ ।
ବେଶ ଜନପ୍ରିୟ ଏବଂ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ତାଙ୍କର ଘରରେ ଖାତା ବି ପାଇଥିଲା । ଚୁଲିବାଣୀ
ଜିଲାର ମାଲ ଅଞ୍ଚଳର ଲୋକ, ଯେଉଁଠି ଲୋକେ ରେଳ ଗାଡ଼ି ଦେଖି ନାହାନ୍ତି,
ଆଧୁନିକ ଜୀବନ ଶିଖିବାରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞ । ସେଇ ଅଞ୍ଚଳର ଏକ ଅଖ୍ୟାତ ଗ୍ରାମରେ
ଜଣେ ବଡ଼ ପୁଅ ସେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା । ପାଦରେ ବଳ ହେଲା ଦିନୁ ସେ ଚାଲିବା
ପାଇ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା ଆଗକୁ । ଆଉ ପଛକୁ ଡେଇଁ ଚାଲିବାକୁ ସୁଯୋଗ ବା
ସମୟ ପାଇ ନ ଥିଲା । ମିଥନାଶ୍ରମାନଙ୍କ ସହାୟତାରେ, ସେ ବଡ଼ ହେଲା, ପାଠ
ପଢ଼ିଲା, ତାଙ୍କର ହେଲା ଏବଂ ଦିନେ ସେହିମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠତାକୁ
ଆସିଲା ତାଙ୍କର କରବା ପାଇ ।

କିନ୍ତୁ ଆସିଲା ବେଳେ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଶ୍ରେଷ୍ଠରେ ମାନ୍ୟତା ମେଳରେ ତାକୁ
ପଠାଇ ଦେଇ ତା ହାତଟିକୁ ଚାପିଧରି କହିଥିଲେ ତାଙ୍କର—କହୁ ସମୟ ପାଇଁ ଯାଅ
ପ୍ରକାଶ । ଭଲ ଅଭିଜ୍ଞତା ଅନେକ କରି ଅନେକ ଅର୍ଥ ନେଇ ତେରଆସ । ଏ ଦୁଇଟି
ବଡ଼ତ କାମରେ ଆସିବ ଏଠାରେ । ଆଉ ଆମେରିକା ଯଦି ଭଲ ଲାଗେ, ରହିଯିବା ପାଇଁ
ଯଦି ମନ ହୁଏ, ଅନେକତା ଦୃଷ୍ଟି ରହି ଯାଇଛି, ତା'ହେଲେ ଆମ କଥା ମନେ
ପକାଅ, ଚୁଲିବାଣୀର ମାଲ ଅଞ୍ଚଳ କଥା ଟିକେ ପୁରଣ କର । ତାଙ୍କରକୁ ପ୍ରତ୍ୟାମ କରି
ସେ କହିଥିଲା—ମୁଁ ଅପଣଙ୍କ ଶେଷ କଥା ମନେ ରଖିବି ତାଙ୍କର ।

ଅନେକ ଦିନୁ ସେଇ ଗ୍ରହଣିତ ସେ ଭାବି ଯାଉଥିଲା । ତାଙ୍କର ତାକୁ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ
ଚାହିଁ ଲେଖୁଥିଲେ । ଏଇ ଦୁଇବର୍ଷ ହେଲେ ତାଙ୍କର ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଗୋଟିଏ
ବଡ଼ ଯୋଗସୂତ୍ର ଛନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ପ୍ରକାଶେ । ସେ ଏବର ପାଇ ଶୋକବାଣୀ
ପଠାଇବା ପାଇଁ କେବଳ କରିବା ପାଇଁ ଯାଇ ଆଶ୍ଵାସ କଲା, ସେ କାହାର କବିତା
ପଢ଼ିବୁ ରଖିଯାଇ ନାହାନ୍ତି । ମଦର ସେ ଆସିବା ପରେ ପରେ କେରଳର ଆଉ ଏକ
ମିଥନକୁ ବଦଳି ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଯିଏ ଆସିଥିଲେ ତାଙ୍କ ସହଚର
ତା'ର ପଢ଼ିବୁ ହୋଇ ନ ଥିଲା କେବେ । ପ୍ରକାଶ ଅନନ୍ୟୋପାୟ ହୋଇ ମିଶନ
ଠକଣାରେ ଶୋକବାଣୀ ପଠାଇ ଦେଇ ଆନ୍ତରିକ ଅନୁଶୋଚନାରେ ମୁହଁମାନ
ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ରହୁ ରହୁ ପାଞ୍ଚ ବରଷ ସେ ରହିଗଲା କାହା ନୁହେଁ, ଜୀବନଯାକ ରହିଯିବାପାଇଁ
ମଧ୍ୟ ମନ ଭିତରୁ କିଏ ସେମିତି କହିଲା । ସେ ରହିଯିବା ପାଇଁ ଝିର କଲା । ସର

ଗୋଟେ କରିଲା । ନିଜର ପରିବେଶକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରୀତିମୟ ଏବଂ ନିବିଡ଼ କରିବା ପାଇଁ, ଆମେରିକାର ନାଗରିକ ହବାପାଇଁ ଦରକାରୀ ଖଣ୍ଡେ ବା ପଠେଇ ଦେଇଥିଲା ।

ଏଇ ସପ୍ତାହକ ଭିତରେ ତାକୁ ଶେଷ ପିଲାନ୍ତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସେ ମନେ ମନେ ସ୍ତ୍ରୀର କର ନେଇଥିଲା ରହି ଯିବାପାଇଁ । ଆମେରିକାର ପ୍ରାଚୀନ ଜାବନକୁ ଶୟତ ନୁହେଁ ସେତେଲାଭର ପ୍ରାପ୍ତି ପଣ ପ୍ରସର କରିଥିଲା । ଛଅମାସର ଗାଡ଼ିଟାକୁ ପ୍ରାୟ ଦରରେ ବନ୍ଦି କରି ଦେଇ ନୂତନ ଗାଡ଼ି କରିଥିଲା ପ୍ରକାଶ । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଲୁଚାଇପି ଗୋଟିଏ କଥା ଅନେକ ସମୟରେ କଷ୍ଟ ଦେଇଥିଲା, ଯିମିତି କଷ୍ଟଦେ ଶୁଣି ଯାଇଥିବା ଗୋଟିଏ ସୁରୁଣୀ ଶତ ଭିତରର ଅସୁରୁତା । ସେ ଖୋଜିଲା, ଅନେକ ଅନୁପ୍ରାଣନ କଲା ଏବଂ ମନବିଜ୍ଞାନ ପାଠକୁ ଯାଇ ମଧ୍ୟ ପଢ଼ିଗଲା; କେବଳ ଗୋଟିଏ ଭିତର, ଟିକେ ଅଧିକ ବଞ୍ଚାମ କର, ଘରେ ବୁଝିଣୀ ସହିତ ଅଧିକ ନିବିଡ଼ ହୁଅ ।

ସେ ବ୍ୟାପକର ରହ ଯାଇଥିଲା ।

ବିବାହର ଯେ ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥିଲା ଏପରି ନୁହେଁ, ବିବାହ କରିବା ପାଇଁ ସେ କେବେ ମନ ଦେଇ ନ ଥିଲା । କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ରୂପରେ ସେ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲା ଜାବନର ଆଉ ଗୋଟେ ଦିନ । ସେ ବି ଭାବିଲା ହୁଏତ ତାହାହିଁ ହୋଇଥିବ, ବିବାହ ମଣିଷର ଯେଉଁ ଦିଗକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରେ ତାହା ହୁଏତ ଅସୁରୁତାର ଅଗ୍ର ବୋଧରେ ବିଳମ୍ବି ଇଠୁଥିବ ।

ପ୍ରକାଶ ଜଣେ ତରୁଣୀ ରୋଗୀର ଟେମ୍ପରେକର ନେବାବେଳେ ତା'ର ନାମ ଆଖିର ମୃତ୍ୟୁସ୍ଥିତ ଭରଣକୁ ସ୍ୱଳ୍ପକିତ ଭାବରେ ଦେଖିନେଲା ।

ନାଡ଼ି ଦେଖିଲାବେଳେ ଅନୁଭବ କଲା ଯେଉଁଲି ସେହି ପ୍ରସାରିତ ହାତଟି ଆଉ ଫେରିଯିବା ପାଇଁ ସୁଦ୍ଧେ ନାହିଁ । କୋମଳ ଏବଂ ଚର୍କଣ ସେଇ ତରୁଣୀଟି ଆଡ଼କୁ ସୁଦ୍ଧି ପ୍ରକାଶ କହିଲା—ନଥିବ ରଙ୍ଗ । କିନ୍ତୁ ହୋଇନା । ତୁମେ ବେଶ ଭଲ ଅଛ । ମନକୁ ଟିକେ ଶାନ୍ତ କର ଓ ସମାହତ କର । ଏକା ଏକା ନ ରହି ବହୁ ସାମାଜିକରେ ସମୟ କଟାଅ ।

ପାମେଲା କୋଡ଼ିଏ ଡଲାର ସହକାଶ ଆଡ଼କୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲା— ତୁମେ ସତ କହୁନ ତାହାର । ମୋର ଚିକିତ୍ସା ଲୋଡ଼ା । ମୁଁ ତୁମର ପେସେଣ୍ଟ ହୋଇ ରହିବାକୁ ସୁଦ୍ଧେଁ ।

ପ୍ରକାଶ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲା ତା'ର ବହୁବ୍ୟା ଶୁଣି । ରୋଗନାହିଁ, ଅସତ ରୋଗିଣୀ ହବାକୁ ସୁଦ୍ଧେଁ । ଏଭଳି ମଣିଷ ପ୍ରଥମ ଦେଖିଲା ପ୍ରକାଶ ।

ସେ କହୁଲ, ଧନ୍ୟବାଦ । ଦରକାର ହେଲେ ପୁଣି ଆସିବେ ।

ପାମେଲ ଆଉ ଆସି ନ ଥିଲା ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚ ସପ୍ତାହ ।

ଏଇ ପାଞ୍ଚ ସପ୍ତାହ ଭିତରେ ପ୍ରାୟ ପଚାଶ ଅର ମନେ ପକେଇଥିଲା ତାକୁ । ସେ କାହିଁକି ଆସିଲା ନାହିଁ ବୋଲି ମନକୁ ପଚାରିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତର ପାଇନାହିଁ । ପାମେଲର କାତୁଟି ଟା ଟାଣି ଆଣି ଦେଖିଲା, ପୁରା ଠିକଣା ଲେଖା ହୋଇଛି । ଫୋନ କଲ, କିନ୍ତୁ ଜବାବ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ପରେ ଏକ୍ସଚେଞ୍ଜର ଅନୁସନ୍ଧାନ ଅଫିସରୁ ଜାଣିଲା, ପାମେଲ ସେ ଘର ଗୁଡ଼ି ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଚାଲି ଯାଇଛି । ହୁଏତ ଅନ୍ୟ ବନ୍ଧୁ ନୁହଁଥିବେ, ସେ ଆଉ କାହା ସହକ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବ । ପ୍ରକାଶ ଟିକିଏ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଉଠିଲା । ପୁଣି ଅସ୍ବବବୋଧ ଖବୁ ହେଲା ।

ପ୍ରକାଶ ଖୁସି ହେଲା ଯେ ସେ ତା'ର ଅସ୍ବବବୋଧର ମୋଟିଏ ଦିନ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଛି, ଅନ୍ୟଟିକୁ ହୁଏତ ସେ ଶୀଘ୍ର ପାଇଯିବ ।

ପାମେଲ ସହକ ସେ ଦିନ ବଜାରରେ ଦେଖା ହୋଇଗଲା ହଠାତ୍ ।

ସେ ଦଉଡ଼ି ଆସି କହୁଲ—ଗୁଡ଼ି ଇଭିନିଂ ଡ୍ୟାନ୍ସ ।

ଗୁଡ଼ି ଇଭିନିଂ । କିପରି ଅଛି ?

ଭଲ ଆଉ ରହୁଛି କେଉଁଠି ଡ୍ୟାନ୍ସ । ତୁମେ କହୁଲ ନା ବନ୍ଧୁ ଖୋଜିବା ପାଇଁ, ଖୋଜୁଛ ମୋତେ; କିନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁ ପାଇବା ଏଡ଼େ କଷ୍ଟ ବୋଲି ଯଦି ଜାଣି ଆସାନ୍ତି, ମୋତେ ନିଶ୍ଚୟ ଏହି ପରାମର୍ଶ ଦେଇ ନ ଥାନ୍ତି ।

ପ୍ରକାଶ ପୁଲକିତ ହୋଇ କହୁଲ—ଆମେରିକାରେ ବନ୍ଧୁ ଅସ୍ବବ ପାମେଲ, ମୋତେ ତୁମେ ଅବାକ କରି ଦେଇଛ । ଆଜ୍ଞା, ଆସ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ—ରେସ୍ଟୋରାଣ୍ଟରେ ବସି ଗପ କରିବା ।

ପାମେଲ ଲଜ୍ଜା କଲା, ତା'ର ଉତ୍ତର କଥାରେ ଆଗର ଶିଥିଳତା ନ ଥିଲା, ବରଂ ଥିଲା ବରଫ ତରଳାଭାବ ଭଳି ଉତ୍ତପ୍ତ ।

ସେଇ ଉତ୍ତପ୍ତରେ ଅଭିଷିକ୍ତ ହୁଏ ପାଇଁ ବଡ଼ ଇଚ୍ଛା ହେଲା ପାମେଲର ।

ତୁଲାଇଣ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁ ହୋଇଗଲେ ।

ପାମେଲକୁ ପାଖରେ ବସାଇ ନିଜର ବିସ୍ମୃତ ପରିଚୟ ଦେଇ ସ୍ବରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଏହାର ଧର୍ମ, ସମ୍ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ଲୋକମାନଙ୍କର କଥା କହୁଲା ସେ ।

ପାମେଲାର ଆହୁତର ଶେଷ ନାହିଁ ଶୁଣିବାରେ । କଟି ଅଣ୍ଟା ହୋଇ ଯାଇ ପାରେ ବୋଲି କଥା ବନ୍ଦ କରି କହିଲୁ ପ୍ରବୀଣ—କଟି ପିଇନଥୁ, ଅଣ୍ଟା ହୋଇଯିବ ।

ଏତେ ବଡ଼ ଦେଶ ଏବଂ ଏଡ଼େ ପ୍ରାଚୀନ ରୂମର ଧର୍ମ ଓ ସଂସ୍କୃତି । ରୂମ ଦେଶର ଜନଜୀବନ ଲେନେ ପୁଷ୍ଟ ଏବଂ ପ୍ରସାରିତ । ଭାରତବର୍ଷକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ, ମନ ହୁଏ ଦେଖିବା ପାଇଁ ରୂଷାବୃକ୍ଷ ଡିମାଲସ୍କୁ, ଚିର ପ୍ରବାହମାନ ଗଙ୍ଗା ଓ ବ୍ରହ୍ମପୁଣ୍ୟକୁ କୋଟାର୍କ, ଖାଜୁରହୋ ଏବଂ ଆହାର ମନ୍ଦିରମାନଙ୍କୁ ଏବଂ ସବୁ ଆକର୍ଷଣ ଅନୁପ୍ରବେଶକୁ ଶତାବ୍ଦୀର ବକ୍ଷରେ ବନ୍ଦନ କରି ନିଜର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟରେ ଉଦ୍‌ଭବ ହୋଇଥିବା ଜୀବନ ଏବଂ ଜୀବନ ସ୍ରୋତକୁ ।

ପାମେଲାର ମୁହଁରେ କେବଳ ପ୍ରଶଂସା । ଏଭଳି ଅଳବ ଦେଶର କାହାଣୀ ସେ ଆହୁରି ବେଶୀ ଶୁଣିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା । ଗୈରିକ ବସନ ପରିହର ଭାରତବର୍ଷର ହଜାର ହଜାର କମଣ୍ଡଳୁ ଧରି ଯାଆ, ଅଭୂତ କୌଶଳ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିବା ମୁକୁଟ ପିନ୍ଧା ଯାହୁକର, ଗୀତ ବୋଲି ପୃଥକୀର ଯବୁଠାରୁ ବସଧର ସାପକୁ ବଣ କରୁଥିବା ସାପୁଆ କେଲା, ବଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ସପ୍ତକରେ ସତ୍ୟତାଠାରୁ ବଞ୍ଚି ନ ଉଲଗ୍ନ କୋରାପୁଟର ଗଦବା, କର ଏବଂ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ଅଶିକ୍ଷା ଏବଂ ଅନ୍ଧଶ୍ରେୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦେଶ ସାରା ଶୁଦ୍ଧିପଦା ଅଭୂତପୁର୍ଣ୍ଣ ଅଭିଯାନ ।

ପ୍ରବୀଣ ବି ମନେ ପକାଏ ମାଡ଼ୁମିକୁ । ଫୁଲବାଣୀର ଅଧା ନଞ୍ଜାଳା, କର୍ମଠ ଓ ସରଳ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ । ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ କିଛି କରିବା ପାଇଁ ସେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିଦେଇ । ଡାକର ସିନା ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ଦିଆ ସତିଶ୍ରୁତିର ସେ ଖିଲପ କରିବାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ । ଫୁଲବାଣୀର ବଣ ଜଙ୍ଗଲର ଫୁଲପରି ଲୋକ ଲୋଚନ ଅନୁଗ୍ରହରେ ଝରି ପଡ଼ୁଥିବା ବହୁ ଅପୁର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଅଂଧବିଶ୍ୱାସ ସମ୍ପର୍କରେ ସେ ବି ଭାବେ । କିଛି କରିପାରି ନ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ଅସ୍ଥିର ହୁଏ ।

ଏତେ କାମ ଘରେ ପଡ଼ି ରହିଥିବାବେଳେ ଅନ୍ୟ ଘରେ ବସି ରହିବା ସୁବିଧାସ୍ୱ ନୁହେଁ ତତ୍ତ୍ୱର । ପ୍ରତ୍ୟେକ କାମର ଗୋଟାଏ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ ଅଛି—ସେହି ଆହ୍ୱାନ ଆହୁରି ଆକର୍ଷଣୀୟ ହୁଏ ଯଦି ପାଖ ପଡ଼ୋଶୀ ବା ନିଜର ପ୍ରିୟଲୋକ-ମାନଙ୍କର ସେବା କରିବାରେ ହୁଏ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ । ତୁମେ ଆହୁରି ଅପେକ୍ଷା କରିବ ତତ୍ତ୍ୱର ।

ସେଇ ମଧୁର ସ୍ୱରର ସରଳ ପଦେ କଥା ବାରମ୍ବାର ଝଙ୍କାର ସୃଷ୍ଟି କଲା ପ୍ରବୀଣର କାନରେ ଏବଂ ପ୍ରାଣରେ; ସେ କେବଳ ମନକୁ ମନ କହିଲା—ନା, ଆଉ ନୁହେଁ, ଅନେକ ଡେରି ହୋଇଗଲାଣି ।

ପାମେଲାକୁ ଆଗେଇ ଦେଲା ସେ । ତା'ପରେ ନିଜ କାରିକୁ ଯିବା ସୁବୁ କହିଲା ପ୍ରକାଶ—ମନେ ରଖିବ ପାମେଲା, ଆମର ବନ୍ଧୁ ହେଉ ଅନାବନ ଏବଂ ପବନ । ଭଗବାନ କରନ୍ତୁ ତାହା ଅନ୍ଧ ହୋଇ ରହୁ ।

ପାମେଲାର ମୁହଁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇଉଠିଲା, ତା'ର ନୀଳ ଆଖି ଯୋଡ଼ିବ ନୂତନ ଅଶାର ଘାସିରେ ଝଲମଲ କରୁଥିଲା । ସେ ଦେଖୁଥିଲା ବ୍ରତର୍ଥେ, ବହୁତ ବଡ଼ ଜୀବନର ଦିବ୍ୟତା, ବହୁତ ସୁନ୍ଦର ଏବଂ ମନୋରମ ।

ଫୁଲବାଣୀର ଶହ ଶହ ଲୋକମାନଙ୍କର ଫୁଲପର ସରଳ ଏବଂ ପବନ ମୁହଁ ମନେପଡ଼ିଲା ପ୍ରକାଶର ।

ସେ ଫାଦରଙ୍କୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲା ଫେରିଯାଇ ସେମାନଙ୍କପାଇଁ କିଛି କରିବ ନାହିଁ !

ପ୍ରକାଶର ଭଲ ନିଦ ହେଲା ନାହିଁ । ତା' ଆଖି ଆଗରେ ଉଦ୍‌ବେଳେ ଆଖି କେତେ ଅସହାୟ ଲୋକ । ନିଃସମ୍ଭଳ ଏବଂ ନିଃସହାୟ । ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁ ଉପେକ୍ଷା ପ୍ରବ୍ୟ ହୋଇ ଚାହିଁ ରହି ନିଜକୁ ନିଜେ ପଚାରିଲା ସେ—ସବୁ ପରିଚିତ ମୁହଁ, ଚିହ୍ନା ଚିହ୍ନା ଆଖି ।.....

ଭବ ଭବ କେତେବେଳେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ପ୍ରକାଶ ।

ଫୁଲବାଣୀର ଛୋଟ ଗାଁଅଟିରେ ସକାଳ ହେଉଥିଲା । କେତେଜଣ ଲଜ୍ଜାଳୀ ଫୁଲ ଦାଣ୍ଡରେ ଠୁଲ ହୋଇଥିଲେ । ଗୋରୁ ଛେଳି ବଣ ଆଡ଼କୁ ନେଇ ଯାଉଥିଲେ ଦୁଇଜଣ । ଦଶ ବାର ଜଣ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁରୁଷ ସହରକୁ ଯିବାପାଇଁ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ବାହାର ପଡ଼ିଥିଲେ ।

ସେମାନଙ୍କ ଦେହରେ ସାମାନ୍ୟ ପରିଧାନ । ଅଧିରେ ଅସନ୍ନେ ଅବସାଦ । ଦେହ ଦୁର୍ବଳ । ଗୁଲିବାରେ ବ କଷ୍ଟ ହେଉଥିଲା ବୋଲି ମନେକଲ ପ୍ରକାଶ ।

କାହିଁକି କଅଣ ହୋଇଛି ରୁମର ।

ପଥଧାରରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ପଚାରିଲା ସେ ।

ସେମାନେ ଟିକେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇଗଲେ । ତା'ପରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲକରି ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇ ଅବାକ୍ ହୋଇଗଲା ସେ । ସମସ୍ତେ ଚାହିଁଲେ ।

ସହରକୁ ଚଳିଯା ପାଇଁ ନୁହେଁ, ଭଲ ମାଗିବା ପାଇଁ ଯାଆନ୍ତି ।

କୁଷ୍ଠରୋଗୀର କାମ କରିବାର ଅଧିକାର ନାହିଁ, ବଞ୍ଚିବାର ଅଧିକାର ବି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଜୀବନ ଥିବାଯାଏ ବଞ୍ଚିବାକୁ ହୁଏ । ପରର ହାତଟେକା ଉପରେ ନିର୍ଭର । ସପ୍ତାହକୁ ଅରେ ଯାଆନ୍ତି ସମସ୍ତେ ସହରକୁ । ଅନେକ ବି ଆସନ୍ତି ଅନ୍ୟ ପାଖ ଗାଆଁ-ମାନଙ୍କରୁ । ସମସ୍ତେ ମିଶି ଦଳ ବାନ୍ଧି ସହରର ଭିତ ଗୁରୁଟି ରାସ୍ତାରେ ଧାଡ଼ି ବାନ୍ଧି ବସନ୍ତି । କିଏ ଗୁରୁତଳ ମୁଠେ କିଏ ପାଞ୍ଚ ପଇସି ଗୋଟେ ଆଉ କିଏ ଭାତ ଡାଲିମା ନ ହେଲେ ଖେଚେଡ଼ି ପରସି ଦେଇଯାଏ । ସାତଦିନରେ ସେହି ମାତ୍ର ଅରେ । ସେଇତଳ ନେଇ ପୁଣି ଛଅ ଦିନ ପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବାଟରେ ସହରକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ଆଶା ରଖି ଫେରି ଯାଆନ୍ତି ଘରକୁ ।

ଏଇ ଗୋଟେ ମାତ୍ର ଆଶା ସେମାନଙ୍କର । ସାତଦିନରେ ଦିନେ ସହରରୁ କିଛି ପାଇବା ପାଇଁ ଆଶା କରି ଗୋଡ଼ ଟେକି ବସିରହନ୍ତି ଘରେ । କାମ ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କୁ କାମ ଦବ କିଏ ? କୁଷ୍ଠରୋଗୀ ଦୟାର ପାତ୍ର, କୁଷ୍ଠରୋଗ ଭୟ ଓ ଦୃଶାର ବସ୍ତୁ । ସେମାନଙ୍କୁ ପାଖରେ ଦେଖିଲେ ଆତଙ୍କରେ ଘୁଞ୍ଚି ଯାଆନ୍ତି ଅନ୍ୟମାନେ ।

ସବୁ ଶୁଣିସାରି ନିବାକ ହୋଇଗଲା ପ୍ରବୀଣ । ଭଲକରି ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲା ସେ । ଜଣକର ଆଙ୍ଗୁଳି ସବୁ ବଙ୍କା ହୋଇ ଗଲାଣି, ଆଉ ଜଣେ ଭଲକରି ଗୁଲି ପାରୁନାହିଁ ପାଦରେ ଘା ହୋଇଥିବାରୁ । ଆଉ ଜଣକର ନାକ, କାନ, ମୁହଁ ସବୁ ଲୋରୁକୋରୁ, ଅନ୍ୟ ଜଣକର ଆଙ୍ଗୁଳି ପ୍ରାୟ ନାହିଁ କହିଲେ ଚଳେ ।...

ଶିହର ଉଠିଲା ପ୍ରବୀଣ ।

ଫେରୁ ଫେରୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବ । ରାସ୍ତା ପାଞ୍ଚ ମାଇଲ । ଔଷଧ ମିଶନ ଦୁସପିଟାଲରୁ ସପ୍ତାହକୁ ଅରେ ମିଳୁଥିଲା । ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଦେଖା ଦେଇଛି ଡାକରଙ୍କର ସ୍ୱର୍ବଦାସ ହବା ପରେ । ବ୍ୟାଗ୍ରେଜ ବାନ୍ଧିବାପାଇଁ ଗଜ କପଡ଼ା ବା ଅନ୍ୟ ଉପକରଣ ନାହିଁ, ପାଦରେ ଲଗାଇବା ପାଇଁ ଚପଲ ନାହିଁ, ଔଷଧ ବି ଠିକ୍ ସମୟରେ ମିଳି ପାରୁନାହିଁ । ଯେମାନେ ପରବାର ଭିତରେ ରହନ୍ତି । ଅଲଗା ରହବା ପାଇଁ ଜାଗା ନାହିଁ । ସହବାସ ଯୋଗୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ପିଲାମାନେ ବି ଆତ୍ମାନ୍ତ ହେଲେଣି... ।

ତମକ ପଡ଼ିଲା ପ୍ରବୀଣ । ଆତଙ୍କରେ ଅଭିଭୂତିଲା ସେ ।

ଆଶାମୀ ବଣରଧରମାନଙ୍କୁ ଗୁଡ଼ିଲା ସେ । ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ଦେହରେ କୁଷ୍ଠ ରୋଗର ଚିହ୍ନ ।

ଏଇମାନେ ଆଗାମୀର ।

ବେଦନାରେ ପ୍ରତି ଚକ୍ର ବନ୍ଦୁ ଆସିଲା ଏକ ଡକ୍ଟର । ସେ ମନକୁ ମନ କହିଲା ଅନ୍ତଃବେଦନାରେ ଏଇ ଜାତି ଯେପରି ବଳିଲା ହୋଇ ଯାଇଛି... ନିଃସହାୟ, ନିଃସମ୍ବଳ ହୋଇ କୁଷ୍ଠରୋଗୀର ହତାଶା ଏବଂ ପଛକୁ ନେଇ ସକାଳ ଏବଂ ସନ୍ଧ୍ୟାର ଧୂଳିକୁ ଏବଂ ରାତିର ତାରାକୁ ଅନେଇ ବସିଛି ।

ଘଡ଼ିର କଣ୍ଟା ପରି ଶବ୍ଦକରି ଅତିବାହିତ ହୋଇଯାଏ ଦିନ... ମାସ... ବର୍ଷ । ଫୁଲବାଣୀର ସକାଳ ଅତି କରୁଣ, ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଅତି ମଳିନ ଏବଂ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆହୁରି ନିର୍ଯ୍ୟାସିତ ମନେହେଲା ପ୍ରକାଶର ।

ସେ କଅଣ କରିବ କିଛି ସ୍ଥିର କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଶଙ୍ଖା ଏବଂ ସଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରେ ଦୋଳି ଖେଳିବାରେ ଲାଗିଲା ।

ଡକ୍ଟର କୌଣସି ନିୟମିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ ?

ପଚାରିଲା ପ୍ରକାଶ ।

ଡକ୍ଟର ଆଗରୁ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ କିଛି ଖାଦ୍ୟର ପ୍ରୟୋଗ ନ ହୁଏ । କାମ କେହି ତଅନ୍ତି ନାହିଁ । କେଉଁଠାରେ କାମ ନ ଥିଲେ ବି କୁଷ୍ଠରୋଗୀକୁ ଦେଖିଲେ ଘରବାଲା କବାଟ କଲେ । ନିଜର ଜମିଜମା ନାହିଁ ସେ ଗୁପ୍ତ ବା ବଢ଼େଇ କରିବ । ଆଉ କଲେ ବି ସେ ତ କାହାରି ସହଯୋଗ ପାଇବ ନାହିଁ । ସମାଜରେ ସହଯୋଗ ବିନା ପଛ କେବଳ ଚିଣ୍ଟି ରହିପାରେ, ବଞ୍ଚିପାରେ ନାହିଁ ।

ସେମାନଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦେଲା ପ୍ରକାଶ । ଆଗେଇ ଗଲେ କୁଷ୍ଠରୋଗୀର ଦଳ ।

ଫାଉରଙ୍କ ମିତ୍ରମାନ ଅତିସ ଆଡ଼କୁ ପାଦ ବଢ଼ାଇଲା ସେ ।

କିନ୍ତୁ ପଥ ଶେଷ ହୁଏ ଆଗରୁ ଫାଦର ଆସି ତା' ଆଗରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇଗଲେ ।

ସେଇ ହସ ହସ ସଦା ପ୍ରସନ୍ନ ଶୁଣୁଥିବା ମୁହଁର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କାନ୍ଥ କିନ୍ତୁ ମଳିନ ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । ନିଃଶ୍ୱାସ ଏବଂ ହାଲୁ ।

ଫାଦରଙ୍କର ବଳିଷ୍ଠ ଉତ୍ତର ପ୍ରେମ, ତାଙ୍କର କରୁଣା, ପ୍ରୀତି ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଆପଣାର କରିବାର ପ୍ରଗଳ୍ଭତା ସବୁ କେଉଁଆଡ଼େ ଅନୁଭବିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ଏତେଦିନର ତ୍ୟାଗ ଏବଂ ତପସ୍ୟା ବଳରେ ଯେଉଁ ଶରୀର ଟିକକ ବନ୍ଧମୂଳ ହୋଇଥିଲା, ତାହା ଯେପରି କେଉଁ ଏକ ବରଷ ବଡ଼ ଦ୍ଵାରା ଦୋହଲି ଯାଇଥିଲା ସଦୃଶ ଭାବରେ ।

ମଣିଷକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ତାଦର ।

ପ୍ରଣାମ ଜଣାଇଲ ପ୍ରକାଶ ।

ସେ କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଚଢ଼ି ନ ପାରି ରହିଲେ ସଶୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ।

ମୁଁ ପ୍ରକାଶ ତାଦର । ମୋତେ ଚଢ଼ି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି...ମାତ୍ର ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷର ତତ୍ତା...ଆପଣ ମୋତେ ପଠେଇଥିଲେ ନା... ।

ନା, କିଛି ସରଣ କରି ପାରୁ ନ ଥିଲେ ତାଦର । ବିସ୍ମୃତିର ଅତଳ ଗହ୍ଵର ଭିତରେ ସବୁ ସ୍ମୃତି ଯେପରି ମିଳେଇ ଯାଇଥିଲା ।

ତାଦର କହିଲେ...ମୁଁ ତାକୁ ଖୋଜୁଛି...ଦେଖିଛୁ ଯୁବକ ?

କିଏ...କିଏ ସେ ତାଦର ?

ପ୍ରକାଶ କଣ୍ଠରେ ଉଚ୍ଛ୍ଵାସ, ଅନ୍ତରେ ଅଗ୍ନିତାପ ।

ଜଣେ ଯୁବକ ସେ । ଏ ଦେଶର ଜଣେ ଉପାୟମାନ ଯୁବକ । ମୁଁ ତାକୁ ପଠେଇଥିଲି ଷ୍ଟେଟସ୍କୁ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ପାଇଁ । ବଡ଼ ମେଧାବୀ ଥିଲା ସେ । ତା'ର ପ୍ରବନ୍ଧରେ ମୁଁ ମୁଗଧ ହୋଇଥିଲି । ସେ ଜଣେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ । ଏ ଦେଶର ଶହ ଶହ ମେଧାବୀ ଯୁବକ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଯାଇ ରହିଗଲେ ଦେଶରେ । ମାଆକୁ ଭୁଲିଗଲେ, ମାତୃଭୂମିକୁ ଭୁଲିଗଲେ । ସେ କିନ୍ତୁ ମୋତେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲା ସ୍ଵଜାତ୍ୟାନ । ସେ ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରାପାରୁଁ କହି ଯାଇଥିଲା । ତା ଆଖିରେ ମୁଁ ଦେଖିଥିଲି ଲେଉଟି ଆସିବାର ସଙ୍କଳ୍ପ...କିନ୍ତୁ ସବୁ ଭୁଲ ହୋଇଗଲା ମୋ ଗଣନାରେ...। ସେ ଆସିଲା ନାହିଁ । ମୁଁ ବୋଧହୁଏ ଭୁଲ ବୁଝିଥିଲି । କାହିଁକି ସେ ଆସନ୍ତା ଆଉ ଏଇ ଦଶନ୍ଧି ଦେଶକୁ । ଆମେରିକାର ପ୍ରାଚୀନ, ବିଳାସ ଏବଂ ଉଚ୍ଚାସ ଏଠାରେ ନାହିଁ । ଆମ ଦେଶରେ କିନ୍ତୁ ଯାହା ଅଛି ତାକୁ ସେ କିନ୍ତୁ ତା'ର ଅନ୍ୟ ବନ୍ଧୁମାନେ ଆଦୌ ଦେଖି ପାରିଲେ ନାହିଁ ସ୍ଵଜାତ୍ୟାନ । ଆମ ଦେଶରେ ଔଷଧି ନାହିଁ, ବିଳାସ ପାଇଁ ଭୋଗ ସାମଗ୍ରୀର ପ୍ରାଚୀନ ନାହିଁ...କିନ୍ତୁ ମନ୍ତ୍ରବଦ୍ ଗୋଟିଏ ଜନସାଧାରଣ ଅଛି...ହଁ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଖୁବ୍ ଦୁଲଭ... ।

କଥାଟା ଦର ?

ଆପେ ଆପେ ଚୁଣୁରୁ ଖସିଗଲା ପ୍ରକାଶର ।

ପ୍ରେମ...କଲ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ପର ପାଇଁ । ନଃସ, ଦୁଃଖି ଏବଂ ଦୁଃଖ ପାଇଁ ।
ଅକଲନ୍ତ, ଅପରନ୍ତ ପ୍ରେମ, ମଧ୍ୟସ୍ତର ମଣିଷ ପାଇଁ ।

ତାହେଲେ ଏହି କୁଷ୍ଠ ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଏତେ ଦୃଶ୍ୟ କରାଯାଉଛି କାହିଁକି ?

ପରାଣଦେଲ ପ୍ରକାଶ ।

ସେଇ ପ୍ରେମକୁ ପ୍ରତ୍ୟୁଲିତ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରକାଶକୁ ମୁଁ ପଠେଇଥିଲି ସୁଦ୍ଧାମ୍ୟାନ ।
ସେ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଶେଷ କରି ଆମେରିକାର ଉଦ୍ୟମଶୀଳତା ନେଇ ଫେରି ଆସିଥିଲେ, ମୁଁ
ଆଶା କରିଥିଲି, ଏଇ ଲୋକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସ୍ୱବା ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ, ଅଜ୍ଞତା ଓ ଦୃଶ୍ୟକୁ
ବଦଳାଇ ଦେଇ ପାରିଥାଆନ୍ତା...କିନ୍ତୁ ସେ ଆସିଲା ନାହିଁ ସୁଦ୍ଧାମ୍ୟାନ...ଗ୍ରେଟ
ପିଲ, ମନୋହର ପଦାର୍ଥ ଦେଖି ଭୁଲିଗଲା ବାହାରର ପ୍ରଲୋଭନରେ ।

ସାର୍ବ ନଃସ୍ୱାସ ଛାଡ଼ିଲେ ଫାଦର ।

ପ୍ରକାଶ ସାହସ କଲନାହିଁ ଆଉ ପରିତପ୍ତ ଦବା ପାଇଁ । ସେ ମନେ କଲ ସେ
ଯେପରି ଏକ ଗୁରୁତର ଅପରାଧ କରିଛି । ସେ ଅନୁତାପଦର୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଫାଦରଙ୍କ
ପଦଧୂଳି ନବାପାଇଁ ନଇଁ ପଡ଼ିଲବେଳେ ଦେଖିଲା ଫାଦର ଆଉ ନାହାନ୍ତି । କୋଟି
କୋଟି ଲୋକଙ୍କର ଧୂଳି ଧୂସରିତ କର୍ଦ୍ଦମାକୁ ପାଦ—ଠାଏ ଠାଏ ଶୋଷିତର ଚକ୍ଷୁ ।

ଆଉ ସବୁର ଆଗରେ ସେଇ କୁଷ୍ଠରୋଗୀର କୁସ୍ଥିତ ପାଦ ଦୁଇଟି... ।

ପ୍ରକାଶ କିଛି ପ୍ରିୟ କରି ନ ପାରି ଅଶାନ୍ତରେ ଘନ କାନ୍ଦୁଥିଲା ।

ଘନବେଳେ କଣ୍ଠିବ୍ୟାଧିତ ମନ ବୁଝିରହେ କାମରେ । ସେ ସମୟ ପାଏନା
ଭାବିବା ପାଇଁ । ଯେତେ କାମ ସେତେ ଟଙ୍କା । ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଡଳର ଗୁଡ଼ା ହାତ ମୁଠାରେ
ଖସି ଖସି କରିନ୍ତି । ଭରତବର୍ଷରେ ଏତେ ଟଙ୍କା ତାକୁ ଦବ କିଏ ? ଡଳର ତାକୁ
ସୁଖ ସାବ୍ଲନ୍ଦ୍ୟର ଶିଖର ଦେଶକୁ ନବାପାଇଁ ସକ୍ଷମ । ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ ହିଟେଡ଼ ଏଞ୍ଜର
କଣ୍ଠିସନ ଘର, ବଳାସା ଇମ୍ପାଲ ଗାଡ଼ି, ଦୁଇଟା ଟେଲିଭିଜନ ଓ ପାଞ୍ଚଟା ରେଡ଼ିଓ
ସେଟ, ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକଲ ଅଟୋମେଟିକ ରେକ୍ଟ, ଆଉ ଗୋଟାଏ ସହରରୁ ଆଉ
ଗୋଟିଏ ସହରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିବାପାଇଁ ଏକୋବସ୍ । ବାସ୍ । କେବଳ ଏତିକି ନୁହେଁ,
ଆହୁରି ଅନେକ...ମନକୁ ଯଦି ଭିତରୁ ମୁକୁଳାଇ ଆଣି ଅଲ୍ଲ ସମୟରେ ମୁଣ୍ଡ ସ୍ନାନ
କରାଇବା ପାଇଁ ଫୁଁ ଏଣ୍ଟରପ୍ରାଇଜର, ଫ୍ରିଜିମ ସ୍ବାଣ୍ଡଲ ଏବଂ ଡ୍ରଗ... ।

ଭରତରେ ଏସବୁ କେବଳ ଦୁଇଟି ନୁହେଁ, ସ୍ବପ୍ନ । ଜୀବନର ପ୍ରେମ, ଭାଇ ମମତା, ସ୍ବଜନମାନଙ୍କର ପ୍ରୀତି, ପରିଚିତମାନଙ୍କ ସ୍ବଭେଦା, ବହୁବାପାର୍ଶ୍ବ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ସେ ଆତ୍ମର ଭବଳ—ନିଜ ଦେଶରେ ମଣିଷର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାପାଇଁ ଖୁସି ନାହିଁ ।

ଟିକିଏ ଏକାକୀ ହେଲେ ସେ ଆରାମ ଚୌକରେ ଦେହକୁ ଲମ୍ବାଇ ଦେଇ ଅସିଦ୍ଧ ଭବିଷ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର କଥା । ଫୁଲବାଣୀର କୁଷ୍ଠରୋଗୀ, ଦିନ ମନୁଷ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅର୍ଦ୍ଧ-ନିରାଶ୍ରୟମାନଙ୍କୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ବି ସେ ପାଶୋର ପାରୁ ନ ଥିଲା ।

ସେମାନଙ୍କର କଥା ଭୁଲିଯିବା ମାରି ଅନେକ ଚେଷ୍ଟା କଲା ପ୍ରବାଣ । ଫେରିଯିବା ପାଇଁ ଆସିଥିଲେ ବି ରହିଯିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର କରିନେଇଥିଲା ।

ଫାଦର ଦିନବେଳେ ତାକୁ ମୋଟେ ବ୍ୟସ୍ତ କରିନ୍ତି ନାହିଁ । ସବୁ ହେଲେ କାମସାରି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ ସେ ତାକୁ ସ୍ବପ୍ନରେ ଉଠେଇ ଦେଇ କହନ୍ତି—ମୁଁ ତୁମପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛୁ ପ୍ରବାଣ । ଏହାଏ ଆସିଲ ନାହିଁ । କେତେ କେତେ କାମ ବାନ୍ଧି ପଡ଼ିଛୁ କରିବା ପାଇଁ । ଏକା ଏକା ଅଛୁ କେତେ କରିବ । ମୁଁ ତୁମକୁ ବାଧ୍ୟ କରି ନ ଥିଲି ଫେରି ଆସିବା ପାଇଁ, କିନ୍ତୁ ଭବିଷ୍ୟ ରୂପେ ନିଜେ ବାହୁଡ଼ି ଆସିବ ବୋଲି । ନିଜ ଘରେ ଏତେ କାମ ଥିବାବେଳେ ଅନ୍ୟଘର ସଜାଡ଼ିବା ପାଇଁ କେହି ରହି ଯାଇପାରେ ? ମୋ କଥା ଶୁଣି, ତୁମ ପଥ ଚାହିଁ ଫୁଲବାଣୀର ଶହ ଶହ ଶିଶୁ ଓ ହଜାର ହଜାର ମଣିଷ ଅପେକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁର ଘାସି—ତୁମେ ଫେରିଆସି ସେମାନଙ୍କର ଜଣା ରୁଟିବ ।

ପ୍ରବାଣର ନିଦ ଭଙ୍ଗିଗଲା, ସେ ପାଗଳ ପରି ଉଠି ବସି ଗୁଣ୍ଡାଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା । କେହି ନାହିଁ; ଅଥଚ ଏହାଏ ଫାଦର ତାକୁ କଅଣ ସବୁ କହୁଥିଲେ ଯେ । ସୁଇଚ ଟିପି ଦେଲା । ଘର ଭିତରେ ସେ ଏକାକୀ ।

ପୁଣି ଶୋଇବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ପ୍ରବାଣ ।

ନିଦ ହେଲା ନାହିଁ । ଆଖି ବନ୍ଦ କରି ପଡ଼ି ରହିଲା କେବଳ ।

ସେ ଦେଖିଲା ଯେପରି ଗୋଟାଏ ଲମ୍ବା ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଅସୁଛି । ଶହ ଶହ ହଜାର ହଜାର ମଣିଷଙ୍କର ଶୋଭାଯାତ୍ରା ।

କେହି ମିଲି ବୋଧେ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା, ଶ୍ରମିକ ଓ ମାଲିକ ମଧ୍ୟରେ ସମାଧାନ ହୋଇ ନ ପାରି ହୁଏତ କଲା ଲୋକମାନେ ନିଜର ଅଧିକାର ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବାପାଇଁ

ତେଣୁ କଲେ । ବାହାରେ ଯାହା ହବାର ହଉ; ସେଥିରେ କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ ।
ବେଳେବେଳେ ଆସିପଡ଼ା ତଳେ ନିଦ ଲୁଚକାଳ ଖେଳୁଥିଲା ଆସି ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଦେଖିଲା ପ୍ରକାଶ । ସେମାନେ କଳା ଲୋକ-ବା ବୌଦ୍ଧ
ମିଲର ଶ୍ରମିକ ନୁହନ୍ତି, ସେମାନେ ବୁଲବାଣୀ ଆଦମ ଅଧିବାସୀ, ତା'ର ଚକ୍କା ଅଚକ୍କା
ଅନେକ ଲୋକ ।

କଅଣ ରୁମର ପ୍ରୟୋଜନ ?

ସେମାନେ ଜୀବନରେ ଶୁଣୁଥିଲେ । କେହି ସେହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଲେ
ନାହିଁ ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ସେମାନେ ତାକୁ ଦେଖିଲେ ଏବଂ ଚିହ୍ନିଲେ ମଧ୍ୟ ପଦେ କଥା
କହିଲେ ନାହିଁ ।

ପ୍ରକାଶର ମନଟା ଖସିଯିବା ହୋଇଗଲା । ଏତେବଡ଼ ଆଦାତ ଆଉ କେବେ ସେ
ପାଇ ନ ଥିଲା ।

ଏତେ ଲୋକଙ୍କର ଜୀବନଟା ସେ ଆଉ ସହ୍ୟ କରି ପାରୁ ନ ଥିଲା ।

ସେ ସେମାନଙ୍କର ପଛେ ପଛେ ଦଉଡ଼ିଲା । ସେ ଶେଷରେ ଥିବା ଲୋକ ଜଣକୁ
ପଚାରିଲା—କେଉଁଆଡ଼େ ଯାଉଛ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କଅଣ, କାହାକୁ ଖୋଜୁଛ ?

ସେ ତା' ମୁହଁକୁ ମୁହଁଶ୍ରୀ ବୁଝିଦେଇ କହିଲା—ଛଡ଼ା ହୋଇ ଏତେ ଶ୍ରମର
ଉତ୍ତର ଦବାପାଇଁ ସମସ୍ତ ମୋ ପାଖରେ ନାହିଁ । ତୁମେ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଆସ, ଆସେ
ଆସେ ଉତ୍ତର ପାଇଯିବ ।

ସେମାନଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କଲ ପ୍ରକାଶ ।

କହୁ ପଥ, ପାହାଡ଼ ପଟ୍ଟ ଓ ନଦୀ ନାଳ ଅତିକ୍ରମ କରି ସେମାନେ ସମସ୍ତେ
ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ଉପଡ଼ିତ ହେଉଛେ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଦେଖିଲା ପ୍ରକାଶ ସମୁଦ୍ରଟା କୂଳ
ଭର ହୋଇ ମରିର ରାସ୍ତା ଶୁଖିଲା ହୋଇ ଯାଇଛି । ଷ୍ଟେଟ ଆରୋନର ଠାରୁ ସେ ରାସ୍ତା
ଅଧିକ ପ୍ରଶସ୍ତ ଓ ପ୍ରସାରିତ ।

ସେମାନେ ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସମୁଦ୍ର ପାରିହୋଇ ଆଉ ଗୋଟି ଦେଶରେ
ପହଞ୍ଚିଗଲେ ।

ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ପରିଚିତ ସ୍ଥାନ, ଚନ୍ଦ୍ରା ମୁହଁ । ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ । ଡାକର ହାତ ପ୍ରସାରିତ କରି ଛୁଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରିବା ପାଇଁ । ତାକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ପଛରେ ଦେଖି କହିଲେ ସ୍ନେହଭରା କଣ୍ଠରେ, ଆଉ ପଛରେ ନୁହେଁ ପ୍ରକାଶ, ଏଥର ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ଶୁଭ । ଭଲ କଲ ଫେରି ଆସିଲ । ଯିଏ ଯେତେ ଯାହା କହୁ ପଛେ ନିଜ ମାଆ ଆଉ ନିଜ ଦେଶ ପରି ଆଉ କିଏ ହବ । ଏଇ ଦେଶ ଚୁମର । ଏହାହିଁ ଚୁମର ଜନନୀ ଜନ୍ମଭୂମି । ତୁମେ ତାକୁ ପ୍ରଣାମ କର ।

ପ୍ରକାଶ ଡାକରଙ୍କ ଆଲିଙ୍ଗନ ଭିତରେ ବହୁବର୍ଷ ତଳେ ହଜେଇ ଦେଇଥିବା ମାଆର ଗୁଣ ତଳର ଉଷ୍ମା ଟିକକ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ।

ନିଦ୍ରା ଶାନ୍ତିରେ ପରେ ଅନେକ ସମୟ ଧରି ସେଇ ଉଷ୍ମା ଟିକକ ଲାଗି ରହିଲା ପ୍ରକାଶର ଦେହରେ ଓ ମନରେ । ସେ ଆଉ ଶୋଇଲା ନାହିଁ । ଉଚ୍ଚ ପଡ଼ି ପଦ ଶୁରଣା କରୁ କରୁ ବାରମ୍ବାର କହିଲା ଯେ, ଆଇ ମଷ୍ଟ ରିଟର୍ଣ୍ଣ । ମୁଁ ଫେରିଯିବି, ନିଶ୍ଚୟ ଫେରିଯିବି ।

ଟେଲିଫୋନରେ ଗୋଟିେ ନମ୍ବର ତାଏଲ କଲ ପ୍ରକାଶ ।

ରାତି ଚିନିଟାରେ ପାମେଲ ଗୁଡ଼ି ନଥିବ ନିଶ୍ଚୟ । ତାକୁ ଖବରଟା ଦବା ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ସେ ଆଉ କେତେ ତାକୁର ପାଖକୁ ଯିବାରେ ବାଧା ନାହିଁ, ଆଉ କାହାରି ସଙ୍ଗ ଏବଂ ସାମ୍ନିୟ ଗୁପ୍ତତା କଣିକାରେ ଆପଣି ନାହିଁ ।

ପାମେଲ ନିଦ୍ରାଜଡ଼ିତ କଣ୍ଠରେ ସେପାଖରୁ କହିଲା—କିଏ ?

ମୁଁ ପ୍ରକାଶ କହୁଛି ।

ହ୍ୟାଲୋ, ହାଉ ନାଇସ୍ ଇଟ୍ ଭଜ ଦ୍ୟାଟ ଇଉ ରିମେମ୍ବର ମି ଏଟ୍ ଦସ ଟାଇମ । ଏଇ ସମୟରେ ମୋତେ ତୁମେ ସୁରଣ କରିବା ସତରେ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ! କୁହ, କୁହ । ମୁଁ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନରେ ଆସି ପାରେ କି ।

ପ୍ରକାଶ ହୃଦୟା କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ତା'ପରେ ରହି ରହି କହିଲା—ମୁଁ ସିକାନ୍ତ କରିଛୁ ପାମେଲ ଦେଶକୁ ଫେରିଯିବା ପାଇଁ । ତୁମକୁ ତ କହୁଛୁ ସବୁ ଆଗରୁ । ଅନେକ କାମ ବାଣ୍ଟି ପଡ଼ିଛି ସେଠାରେ ।

ଏକ ରାତିରେ ଯାଉନ ତ ? ସେପାଖରୁ କହିଲ ପାମେଲ ।

ନା, ନା, କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ । ଆଉ ବଳମ୍ବ ନାହିଁ । ସମସ୍ତ ହବ କ ନାହିଁ ବୋଲି ଜଣେଇ ଦେଲି ତୁମକୁ । କହିଲ ପ୍ରବୀଣ ।

ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ । କାମରେ ଲାଗିଯାଅ ବନ୍ଧୁ । ଦରକାର ହେଲେ ମୋତେ ଫୋନ କରିଦବ ।

ପ୍ରବୀଣ କହିଲ ଆଉ ଗୋଟେ କଥା । —ତୁମେ ଭଲ ହୋଇଯିବ । ଚନ୍ଦ୍ରା କରିବାର କାରଣ ନାହିଁ । ଆଉ କାହାର ସଙ୍ଗ ଏବଂ ସାମ୍ନିକ ତୁମର ପ୍ରୟୋଜନ । ତୁମେ ଏକାକୀ ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ନାହିଁ ।

ଫୋନଟା ରଖିଦବା ଆଗରୁ କହିଲ ପାମେଲ—ତୁମେ ସେଥିପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହବା ଦରକାର ନାହିଁ ଡାକ୍ତର । ସୀମା ଓ ସରହଜ ଭିତରେ ମୋର ସୁଖ ଆବଦ୍ଧ ନୁହେଁ । ମୁଁ ଯାହା ପାଇଚ ତାହା ଯଥେଷ୍ଟ ।

ପ୍ରବୀଣ ବ୍ୟଥା ପାଇଲ ମନରେ । ଏତକ ନ କହିଥିଲେ ବି ତଳି ଥାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ମନକୁ ମନ ସୁଖି ଯୁକ୍ତି କଲ—ନ କହି ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ ସେ ଅପରାଧ କରି ଥାଆନ୍ତା ନିଶ୍ଚୟ । ପାମେଲ ନିଜେ ନିଜେ ପଥରେ ପଦଧ୍ବନି ପ୍ରୟୋଜନ । କେହି ତା' ସାଙ୍ଗରେ ଚାଲିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏକା ଏକା ଚାଲିଲେ ସେ ହୁଏତ ପାଗଲ ହୋଇଯିବ ।...

ଦିନସାରା ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲ ପ୍ରବୀଣ । ବ୍ୟାଜ ଆକାଉଣ୍ଟ ଠିକ୍ କଲ, ଫ୍ରେଜର ଟିକଟ କାଟିଲ, ନିଜକୁ ଆଉ ଜଣେ ସାଙ୍ଗ ଭରଣସ୍ଥ ହାତରେ ସମର୍ପଣ କରିଦେଲା ଏବଂ ଟେଲିଫୋନ କରି ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରୁ ବଦାୟ ନେଇ ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବା ଆଗରୁ ଯେତେବେଳେ ସୁବିଳେସ ହୁଇଟା ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ଥୋଇ ଦେଇ ପଛ ସିଟରେ ମେଲାଇ ଦେଲା ଦେହକୁ, ସେତେବେଳେ କ୍ଲାନ୍ସି ସଞ୍ଜେ ସଙ୍ଗରେ ସରବାହୁଡ଼ାର ଉତ୍ସାହ, ମନରେ ଅନୁପମ ଉପଲବ୍ଧର ଶିହରଣ ।

ଏଥର ଇଣ୍ଡିଆ ଜେଟ ବିମାନର ଗ୍ୟାଙ୍ଗ୍‌ଫ୍ରେରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା ପାମେଲ ।

ଚକିତ ହୋଇଯାଇ କହିଲା, ପ୍ରବୀଣ, ତୁମକୁ ଏଠାରେ ଦେଖିବ ବୋଲି ଆଶା କରି ନ ଥିଲି । ତୁମର ଶ୍ରେୟଶ୍ରୀ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ମନେ ରହିବ । ମୁଁ ତୁମ କଥା କେବେ ହେଲେ ଭୁଲି ପାରିବି ନାହିଁ ।

ମୁଁ କିନ୍ତୁ ତୁମ ପରି ସ୍ଵାର୍ଥପର ନୁହେଁ ଡକ୍ଟର । ମୁଁ ବିଦାୟ ଦବାପାଇଁ ଆସିନି ।
 ବୁଲୁ ଉତ୍ତରକୁ ବୁଲୁ, ବଳମ୍ବ ହୋଇ ଯାଉଛି । ତୁମ ପାଖ ସିନ୍ଦୂଟା ମୋର !

ଏଥର ଇଣ୍ଡିଆ ଜାମ୍ବୋଜେଟ ଆକାଶକୁ ଉଠିଲାବେଳେ ଦେଖିଲା ପାମେଲା
 —ପ୍ରବୀଣର ଦୁଇଟି ଆଖିରେ ପ୍ରଶାନ୍ତ ମହାସାଗରର ସବୁ ଜଳ ଠୁଳ-ହୋଇଛି ।
 ତା' ହାତ ଉପରେ ହାତରଖି କହିଲା ପାମେଲା—ଆଉ ବୁମେ ଏକା ନୁହଁ, ମୁଁ
 ପାଖେ ପାଖେ । ଅନେକ କାମ କରିବାପାଇଁ ହେଲେ ପାଖରେ ଜଣକ ଦରକାର
 ହୁଏ ପ୍ରବୀଣ । ମୁଁ ତୁମର କାମରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହେବି ନାହିଁ, ସହାୟତା କରିବି ।

ସୁଖୀ ଆକାଶ ପୁଅ ଦରନ୍ତରେ—ଫୁଲବାଣୀର ଫୁଲପରି ଶହ ଶହ ତାରକା
 ଆଖି ମିଟିକା ମାରି ଶ୍ଵାସକ୍ତ କରୁଥିଲେ ସେମାନଙ୍କର ଘରବାହୁଡ଼ାକୁ ।

ସବୁ ସୁଅର ଗୋଟିଏ ଶବଦ

ଗେଲଇଞ୍ଜିନ ସହଜ ତାଲରଖି ଗୀତ ଗାଏ ଅରବିନ୍ଦ । ସାତ ବରଷ ହବ
ଇଞ୍ଜିନରେ ନଆଁ ଜାଲିବା କାମ କରି ହାତରେ ବଣ୍ଟି ବସିଗଲାଣି । ଦେହର
ଚକଣିଆ ରୂପ ଉପରେ କାମିକା ପୁରୁଷର ମହଲଣ ପଡ଼ି ଯାଇଛି । କୁସ୍ତ ବୃକ୍ଷ
ବାଲ ଉପରେ ରୁମାଲ ଢାଳି କାମ କରେ ଅରବିନ୍ଦ । କୋଇଲି ଶବ୍ଦ ଗୁଣକର
ତୁଲ ଭିତରେ ଦିଏ । ଭକ ଭକ କର ଧୂଆଁ ଗୁଡ଼ ଆଗକୁ ମାଡ଼ିଗଲେ ଇଞ୍ଜିନ ।
ମହାନଦୀ ପୋଲ ଉପରେ ଧମେଇ ଧମେଇ ଗଲବେଳେ କାନ ପାତି ବହୁଳା ନଦୀର
ଶବଦ ଶୁଣେ ସେ ।

ଏଇ ନଦୀର ଶବଦ ସେଦିନ କନ୍ତୁ ପୁରଦେଇ ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣାଉ ନଥିଲା । ଶୁଣି
ଅଧରେ ନଦି ଭାଙ୍ଗିଗଲବେଳକୁ ଖଟତଳେ ବଢ଼ିପାଣି ଡେଇଁ ଶଙ୍ଖୁଥିଲା । ଏଡ଼େ
ନିର୍ଭୟରେ ନଦୀକୂଳରେ ସେ କପରି ଶୋଇଯାଇ ପାରିଲା ବୁଝି ବି ପାରିଲା ନାହିଁ ।
ଦିନଯାକର ହାଡ଼ଭଙ୍ଗା ଖଟଣି ପରେ ଜେନାପୁର ସ୍ତେସନରୁ ଛୁଟି ନେଇ ସେଦିନ
ଆସିଥିଲା ଭାଇଭଉଣୀମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଯିବା ପାଇଁ । କିଏ ଜାଣିଥିଲା ନଦୀରେ ଏତେ
ପାଣି ଆସିବ ବୋଲି ! ଖେତଡ଼ି ଖାଇ ଶୋଇଥିଲେ ସମସ୍ତେ ।

ଏକା କୁଦାକେ ଖଟଉପରୁ ଉଠିପଡ଼ି ଭାଇଭଉଣୀମାନଙ୍କୁ ଉଠାଇ ଘରର
ସଦର ଦରଜା ପାଖକୁ ଯାଇ ଯାହା ଦେଖିଲେ ସେଥିରେ ହାଲୁକ ଶୁଖିଗଲା ଅରବିନ୍ଦର ।
ଦରଜା ସେପାଖରେ ଦାଣ୍ଡରେ ଗୁଡ଼ଏ ପାଣିର ସୁଅ । ବାରିପଟଦେଇ ସୁଅ ପାଣି ଘର
ଭିତରକୁ ପଶି ଆସୁଥିଲା ହୁ ହୁ କରି ।

ଅଶନିଭାସୀ ହୋଇ ଗୁରିଆଡ଼କୁ ଦଉଡ଼ିଲା ଅରବିନ୍ଦ । ରାଆଁଟାଯାକ
ପାଣି ଘେର ଭିତରେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । ଧୁଇଟା ଖଟ, ଗୋଟେ ବାବୁ, ଦୁଇଟା ପେଡ଼ି,
ଗୋଟେ ଟିଣ ଆଉ କିଛି ଲୁଗା ନେଇ ଭାଇଭଉଣୀମାନଙ୍କୁ ଧରି ଗୁଲ ଉପରେ ବସିଲା
ଅରବିନ୍ଦ । ଉପରେ ଅନ୍ଧାର ଗଢ଼ର ବସନ୍ତ ଆକାଶ । ଗୁରିଆଡ଼େ ପାଣି ପୁଅର ହୁ ହୁ
ଶବଦ । କୋଇଲି ଇଞ୍ଜିନ ପୁର ବେଗରେ ଦଉଡ଼ିଲେ ଯେମିତି ଶବଦ ଶୁଣେ

ସେହୁପର ଶବଦ ଶୁଣି ସେହୁ ସ୍ବପ୍ନ ଅଧରେ ତମକପଡ଼ି ଭାଇଭଉଣୀମାନଙ୍କୁ ନିଜ
ଉପରକୁ ଆଉକାଇ ଆଣି ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲ ଅରବିନ୍ଦ—
ନିରାଶ୍ରୟଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କର ଭଗବାନ ।

ସ୍ବପ୍ନଆତ୍ମ ସେହୁ ଗୋଟିଏ କାତର ପ୍ରାର୍ଥନା ଶୁଣାଯାଉଥିଲା ସେହୁ ନିରନ୍ତର-ସ୍ବପ୍ନର
ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ । ନିରାଶ୍ରୟମାନେ ଆଶ୍ରୟ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିଲେ—ରକ୍ଷା ପାଇବା
ପାଇଁ ଅଳ କରୁଥିଲେ ।

ଅରବିନ୍ଦ ଟିକିଏ ଦମ ନେଇ କହିଲେ—ବରୁ ! କାହିଁ ଅରୁକୁ ଦେଖୁନାହିଁ ସେ ।

ଆଉ ଦିନଜଣ ଭାଇଭଉଣୀ ଯାଜେ ସାଜେ ସଚେତନ ହୋଇ କହୁ ଉଠିଲେ
—କାହିଁ ଅରୁ ଆସି ନାହିଁ ସେ !

ଅରବିନ୍ଦ କୁଦାମାରି ତଳକୁ ଚାଲିଗଲା; କିନ୍ତୁ ହାୟ ! ସେତେବେଳକୁ ଘର
ଭିତର ଦେଇ ପାଣିର ସୁଅ ଛୁଟିଥିଲା । ଭିତର ଦରଜା ଖସି ପଡ଼ିଥିଲା ସୁଅ ମୁହଁରେ,
ସଦର ଦରଜା ସାହାଣ ମେଲ କରୁ ତାଙ୍କ ଆଶୁଥିଲା ପାଣି ସୁଅକୁ ।

ସେହୁ କଟି କଟିଆ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ସେ ବହୁତ ଡାକିଲା, ଅଣ୍ଟାଲି ଅଣ୍ଟାଲି
ଦିଶୁଣିଲା, କିନ୍ତୁ ଅଧୁ ଶୁଣିଲା ନାହିଁ—ତାକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିପାରିଲା ନାହିଁ
ଅରବିନ୍ଦ ।

ପଛକାନ୍ଧ ଭୁସୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ।

ସ୍ବପ୍ନ ଉପରେ ଭାଇଭଉଣୀମାନେ କାନ୍ଦୁ ଉଠିଲେ ।

ସୁଣି ହାମାଗୁଡ଼ି ଦେଇ ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଉପରକୁ ଉଠି ସେମାନଙ୍କୁ କୁଣ୍ଡାଇ
ପକାଇ ନିଶ୍ଚଳ, ନିବେଦ ହୋଇ ବସି ରହିଲା ଅରବିନ୍ଦ ।

ସେତେବେଳେ ରେଳଗାଡ଼ିର ଶବଦ ବା ବଡ଼ି ପାଣିର ମରଣମୁହଁ । ତାଙ୍କ
ଆଉ ଶୁଣିପାରୁ ନ ଥିଲା ସେ । କେବଳ ନିଜର କାନପାଖରେ ଦିନୋଟି ଗ୍ରେଟ
ଭାଇଭଉଣୀଙ୍କର ପ୍ରତି ତଳର ସ୍ବପ୍ନ ନିଶାବର ମାରବତାରେ ଘଡ଼ିର ଟିକ୍ ଟିକ୍ ଶବ
ପରି ତା କାନକୁ ଶୁଣା ଯାଉଥିଲା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ।

ଦୁଇଦିନ ଦୁଇସାଥ ସେହୁଭଳି ବସି ରହିବା ପରେ ସୁଅ କମିଲା, ନାଆ ନେଇ
ଲୋକ ଆସି ଉତ୍ତାର କଲେ ସେମାନଙ୍କୁ । ନିରାଶ୍ରୟଙ୍କୁ ରକ୍ଷାକଲେ ବଳିସ୍ବାର ଭୁଜ ।
କିନ୍ତୁ ସେହୁ ସ୍ବପ୍ନର ପିଣ୍ଡାଟୀ ଶବଦକୁ ଆଉ ଭୁଲି ପାରିଲା ନାହିଁ ଅରବିନ୍ଦ ।

ମାସେ ଶୁକରଲା, ଦୁଇମାସ ବଢ଼ଗଲା । ଘର ମରାମତି ହୋଇ ପୁଣି କାନ୍ଥ
ଛୁଟା ହେଲା । ପଟ୍ଟ ପଡ଼ିଥିବା ଶଲବାଡ଼ିରେ ଧାନ, ପରିବା ପୁଣି ହସି ଉଠିଲେ, କନ୍ୟା
ଗୋଟିଏ ହସିଲା ମୁହଁର ଛବି ଆଖି ଆଗରେ ଆଉ ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ ।

ଅବୁ କେଉଁ ଆଡ଼େ ଗଲା, କିଏ ସେହି ନିରାଶ୍ରିତକୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେଲା ଆଉ ଜାଣି
ପାରିଲା ନାହିଁ ଅରବିନ୍ଦ ।

ଜା'ର ଠିକଣା ଆଉ ଶୁଣିପାରିଲା ନାହିଁ କାହାପାଖରୁ ।

କାମରେ ଯୋଗ ଦେଇ ପୁଣି ଡିଉଟି କରୁଥିଲା ଅରବିନ୍ଦ ।

ଗ୍ରାହଣୀ ପୋଲ ଉପରେ ଗାଡ଼ି ଗଲାବେଳେ ଗ୍ରାହଣୀର ସୁଅପାଣିକୁ ସେ
ବୁଝେ । ଏହି ପାଣି ସହୃଦ ସେ ବହୁକାଳରୁ ପରିଚିତ । ଏହି ନଦୀର ସୁଅ ସହୃଦ ସେ
ଆଜନ୍ମରୁ ଏକାନ୍ତ । ପୋଲ ଉପର ଦେଇ ଗାଡ଼ି ଗଲାବେଳେ ସେ ଇଞ୍ଜିନ ଭିତରୁ
ମୁହଁ ବାହାର କରି ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଜଳଧାରକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରେ, ନଦୀର ଦୁଇକୂଳ ଉପରେ
ଆଖି ପକାଏ ଏବଂ ଆସେ ଆସେ ଅନ୍ଧାର ନିଗିଡ଼ା ଏକ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଗୁଡ଼ି ତଳୁ ବାହାର
ଆସେ । ସେ ଭୁଲିଯାଏ ଜୁଲୁରେ କୋଇଲି ଦେବାକୁ ଇଞ୍ଜିନର ସିଟି ବଜାଇ ପୋଲ
ଉପରେ ଯାଆ ଆସ କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସତର୍କ କରି ଦବାପାଇଁ ।

ନଦୀର ପାଣି ନିର୍ମଳ ହୋଇଯାଇଛି । ଇଞ୍ଜିନ ଉପରୁ ବୁଝିଲେ ବି ଠାଏ ଠାଏ
ପାଣି ଭିତରୁ ନିଜର ମୁହଁ ଶୁଷ୍କ ଉଠିବାର ଦେଖି ତମକପଡ଼େ ଅରବିନ୍ଦ । ଦିନେ
ତଙ୍ଗାରେ ପାଣି ହେଉଥିଲା ସେ ଅବୁ ସହୃଦ । ଯାହା ଦେଖିବା ପାଇଁ ନେଇ
ଯାଇଥିଲା ତାକୁ ଜେନାପୁର । ସକାଳୁ ଫେରିବାବେଳେ ଗ୍ରାହଣୀର ସଞ୍ଜ ଜଳଧାର
ଉପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରଥମ କରଣ ବସ୍ତୁତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେହି ନଦୀର ସୁଅ ଉପରେ
ନାଆଗଲାବେଳେ ହାତ ମୁଠାରେ ପାଣି ମୁଠାଏ ଧରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ପଡ଼ିଥିଲାବେଳେ
ଅବୁର ଗ୍ରେଟ ମୁହଁଟି ସେଦିନ କେଡ଼େ ତମକାର ଭାବରେ ଧରା ଦେଇଥିଲା
ତରଙ୍ଗାସିତ ଜଳଧାର ଉପରେ । ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ
ନୟନରେ ବୁଝି ରହିଥିଲା ଅରବିନ୍ଦ । ତାପରେ ସଚେତନ ହୋଇ କହିଥିଲା—ପାଣି
ଉପରେ ହାତ ଲଗାନ୍ତା, ହାତ ଲଗାନ୍ତା ଅବୁ...ତାଙ୍ଗାଟା କପରି ହଲୁଚି ଦେଖୁନୁ ?

ଅବୁ ହସିଦେଲାବେଳେ ତାର ସବୁ ହସ ଟିକ୍କ ବହୁଲା ପାଣିର ଭେଦ
ଭିତରୁ ଲୁଚକାଳି ଖେଳିଥିଲା ସେଦିନ । ତାର ହାତକୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇ ଆଖିବା-
ବେଳେ ଆଉ ଗୋଟେ ହାତ ପାଣି ଭିତରୁ ଅବୁ ଆଡ଼କୁ ପ୍ରସାରିତ ହେଉଥିବାର ଦେଖି
ତମକ ପଡ଼ିଥିଲା ସେ ଭୟରେ ।

ଆଜି ଗଲାବେଳେ ଇଚ୍ଛା ନ ଭିତରୁ ପୁଣି ପାଣି ଉପରକୁ ଅନାଇଲା ଅରବିନ୍ଦ ।
 ଘାଟରୁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ନେଇ ନଉକା ଗୋଟେ ଭସି ଭସି ଆର ପାଖକୁ ଯାଉଥିଲା
 ମନ ଖୁସିରେ । ନଦୀର ଧାର ଅନେକ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, ପ୍ରବାହ ଅନେକ
 ସ୍ଥିତି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ସୁନାଳ ଜଳଗଣିର କାନ୍ଥ କମନାସୁ ରୂପ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର
 ଦିଶୁଥିଲା । ସକାଳ ସୂର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରତିସମ୍ପାଦ ଦେଖି ନଇଁ ପଡ଼ି ଘଡ଼ିଏ ଚାହିଁ ରହିଲା ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ ମୁହଁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା ତାର । ବ୍ୟାକୁଳ ଅନ୍ତର
 ଭିତରେ ଆଲୋଡ଼ନ ଫୁଟୁ କରି କିଏ ଯେପରି ଡାକିଲା ବହୁ ଦୂରରୁ—ଭାଇ, ମୁଁ ଅଛୁ
 ଏଇଠି... ।

ସ୍ଥମ୍ଭିତ ହୋଇଗଲା ଅରବିନ୍ଦ । ଏ ସ୍ବର ପରିଚିତ । ସେ ଡାକଭରକୁ କହୁ
 ଇଚ୍ଛା ନର ଗତି କମାଇ ଦେଇ ପାଣି ଉପରକୁ ଭଲ କରି ଚାହିଁଲା କେତେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ।
 ଗୋଟିଏ ମୁହଁ ଭସିଉଠିଲା ପାଣି ଭିତରୁ । ଚମକ ପଡ଼ିଲା ଅରବିନ୍ଦ । ଅରୁ ସହିତ
 ଏକ ମୁହଁର ସତରେ କେତେ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ !

ଅରୁ ପାଖରେ ଥିଲେ ପାଣି ଆଡ଼କୁ ହାତ ବଢ଼ାଇ ଆଆନ୍ତା ।

ସେଇ ଭସି ଉଠୁଥିବା ମୁହଁଟିର ସରୁ ହସ ଖିଏ ଝଲସି ଉଠିଲା ଯେପରି !

ଇଚ୍ଛା ନ ଭିତରେ ଅଛୁ ବୋଲି ଭଲ ଯାଇ ହାତ ବଢ଼ାଇଲା ଅରବିନ୍ଦ ।

ଆ...ଆ...ଅରୁ ଚାଲିଆ...

ଆଉ ଗୋଟେ ଲମ୍ବା ହାତ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ଆସିଲା ପାଣି ଭିତରୁ ।

ଏଡ଼େ ଲମ୍ବାହାତ ଆଉ କେବେ ଦେଖି ନ ଥିଲା ଅରବିନ୍ଦ ।

ସେଇ ଲମ୍ବା ହାତ ଟାଣି ନେଲା ଅରୁକୁ । ତାର ଗ୍ରେଟ ମୁହଁ, ସରୁ ହସ ଟିକ୍କ
 ଆଖି ଆଗରୁ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧିତ ହୋଇଗଲା ।

ବ୍ୟାକୁଳ ହୃଦୟରେ ଅରବିନ୍ଦ କହୁ ପକାଇଲା—ରାକ୍ଷସ ! ରାକ୍ଷସ !

ଡ୍ରାଇଭର ତାକୁ ଇଚ୍ଛା ନ ଭିତରକୁ ଟାଣି ଆଣି କହିଲା—ଆସୁଛନ୍ତା ମହାପାତ୍ର ।
 ଏତେ ବେଶୀ ଝୁଲି ପଡ଼ନ୍ତୁ କେହି !

ଅରବିନ୍ଦ କୌଣସି ଉତ୍ତର ଦେଲା ନାହିଁ । ସେ ନିଟାନ୍ ନିଶ୍ଚୟ ହୋଇ
 ଇଚ୍ଛା ନର ବାଡ଼ା ଧରି ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲା କେବଳ ।

ପୋଲ ପାରି ହୋଇ ଯଶପୁର ଆଡ଼କୁ ଦଉଡ଼ୁଥିଲା ଗାଡ଼ି ।

ରେଳ ଲାଇନର ଦୁଇ ପାଖରେ ସବୁଜ ଧାନ କିଆରୀ ଅସୁବ ଶୋଭା ପସରା
ମେଲଇ ଶେଡ଼ୁଥିଲା ।

ଏ ବର୍ଷ ବନ୍ୟା ପରେ ଧାନ ଫସଲ ଚହୁଟି ଉଠିଥିଲା ପଟୁ ପାଇ ।

ମଣିଷ ବି ଟିକିଏ ସ୍ୱେଦ ସୋହାଗ ପାଇଲେ ଏହୁପରି ଚହୁଟି ଉଠେ ।

ମାଆ ବାପର ଅବର୍ତ୍ତମାନରେ ସ୍ୱେଦ ମମତା ଦେଇ କେତେ କଷ୍ଟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭଲ ଭବିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବଢ଼ାଇ ଆଣିଥିଲା ଅରବିନ୍ଦ ।

ଏ ବର୍ଷ ଦୂର୍ଗାପୂଜାକୁ ଜେନାପୁର ଷ୍ଟେସନବାଲା ନଗରପୁରର ଯାତ୍ରା ଦଳ
ଆଣ୍ଡେ ବୋଲି ଶୁଣିଥିଲା ସେ ।

ନଗରପୁର ଯାତ୍ରା ଦଳର 'କଂସବଧ'ରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ସେହୁ କଣୋର ରୂପ
ଭାସି ଉଠିଲା ତା ଆଖି ଆଗରେ ।

ଅରୁ 'କଂସବଧ' ଦେଖିବା ପାଇଁ ତା ପାଖରେ କେତେ ଦିନ ଅଳ କରୁଥିଲା ।
ତାକୁ ଏଥର ଦୂର୍ଗାପୂଜାକୁ ଜେନାପୁର ଷ୍ଟେସନକୁ ନେଇ ଯାଇ ଯାତ୍ରା ଦେଖାଇବା
ପାଇଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲା ଅରବିନ୍ଦ ।

ସେହୁ ସ୍ତବ୍ଧଶୂନ୍ୟରେ ଧୂଳାଢ଼ତ ହୋଇ କେତେ ସୁନ୍ଦର ହସିଥିଲା ଅରୁ ସେ
'ଦିନ ।

'କଂସବଧ'ର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭୂମିକାରେ ଯେଉଁ କଣୋରଟି ଅଭିନୟ କରେ, ସେ ବି
ଏମିତି ହସେ ।

ଅରବିନ୍ଦର ଆଖି କୋଣ ଓଢ଼ା ହୋଇ ଆସିଲା ।

ଅରୁ ପରି ଗୋଟିଏ ପିଲାକୁ ନଦୀକୂଳରେ ବୁଲୁଥିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ।

ରେଳ ଗାଡ଼ି ସିଟି ମାରି ଆଗେଇ ଚାଲୁଥାଏ ।

ସେହୁ ଲଙ୍ଗଳା ପିଲାଟିର ମୁହଁ ଦେଖି ପ୍ରଥମେ ତମକ ପଡ଼ିଥିଲା ଅରବିନ୍ଦ ।

ଅରୁ ପରି ପିଲାଟିଏ ।

ପାଖକୁ ଆସିବା ପରେ ଭ୍ରମ ଭଙ୍ଗିଲା ତାର, ଅରୁ ନୁହେଁ, ଅନ୍ୟ ଜଣେ ।

ନଙ୍ଗଳା, ନୃଶୂର ସେଇ ପିଲାଟିକୁ ଗେହୁ କରାବା ପାଇଁ ଲତ୍ତା ହେଲା

ଅରବିନ୍ଦର । ତାକୁ କାଶେଇ ତା'ର ମୁହଁ ଉପରେ ବୋକ ଦେବାପାଇଁ ମନ ବ୍ୟାକୁଳ ହେଲା । ତାର ଦେହରୁ ଧୂଳି, ମାଟି ପୋଛୁ ଦେଇ ଗୋଟେ ପେଣ୍ଠା ପିନ୍ଧାଇ ଦେଇ ତାର ନୁହୁରୁ ବାଳ ଉପରେ ତେଲ ଲେପି ପାନ୍ଥାଆରେ ବାଳଗୁଡ଼ାକୁ ସଜାଇ ଦେବା ପାଇଁ ମନ ହେଲା ।

ଆହା, କେତେ ଦୁଃଖରେ ବୁଲୁଥ ପିଲଟି,

ହୁଏତ ବାପ ମା କ୍ଷୟି ଯାଇଥିବେ ନଦୀ ବଢ଼ିରେ ।

ହୁଏତ ଦୂରଦିନ ହେଲ କିନ୍ତୁ ଖାଇ ନ ଥିବ ।

ଏହପରି ଶତାବ୍ଦି କେତେ ପିଲା ଅସହାୟ, ଅନାଥ, ଆଶ୍ରୟହୀନ ହୋଇଗଲେ ।

ଅରବିନ୍ଦ ହାତଠାଗ ଡାକିଲା ପିଲଟିକୁ । ପିଲଟି ତଳନ୍ତା ରେଲଗାଡ଼ି ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା, ତାପରେ ହାତ ପତାଇ କଅଣ ମାଗିଲା ଯେପରି । ଅରବିନ୍ଦ ପକେଟରୁ ଦୁଇଟଙ୍କାର ଗୋଟେ ନୋଟ ବାହାର କରି ଫିଙ୍ଗିଦେଲା ତା ଆଡ଼କୁ । କିନ୍ତୁ ପିଲାଟା ଗୋଟେଇ ନଦୀ ଆଗରୁ ତଳନ୍ତା ଗାଡ଼ିର ପବନରେ ଉଡ଼ିଗଲା ନୋଟଟି । ଦଉଡ଼ି ଆସୁଥିଲା ପିଲାଟି ଗାଡ଼ି ପାଖକୁ, ହଁ । ହଁ । କରି ବ୍ରେକ୍ କର୍ସ ଗାଡ଼ିର ଗଡ଼ କମାଇ ଦେଲା ଡ୍ରାଇଭର । ଗାଡ଼ି ବନ୍ଦ ହୁଏ ଆଗରୁ ଭୟରେ କି କେଜାଣି ଦଉଡ଼ି ପଳାଇଗଲା ପିଲାଟି ।

ଦୁଇଟଙ୍କାର ନୋଟ ପିନା ଉଡ଼ିଗଲା, ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କାର ନୋଟ ଦେଖାଇ ଅରବିନ୍ଦ—ନେ, ନେ, ପନାଇ ଯାଉଛୁ କାହିଁକି ?

ଡ୍ରାଇଭର ତା କାନ୍ଦ ଉପରେ ହାତ ରଖି କହିଲା—ପାଗଲ ହୋଇ ଯାଇନାହିଁ ତ ।

ଅରବିନ୍ଦ କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତର ଦେଲାନାହିଁ । ବନ୍ଦହୋଇ ଆସୁଥିବା ଗାଡ଼ିର ବେଗକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲା ଡ୍ରାଇଭର—ଦୁଇଟଙ୍କାର ନୋଟଟା ସେ ପାଇଯିବ...ତୁ ଏତେ ଭୟରେ କାହିଁକି ?

ପଥରେ କିନ୍ତୁ ବହୁତ ଭୟୁଥଲା ଅରବିନ୍ଦ ।

ଅରୁ ବି ଏହପରି ନଇଲା, ନୁହୁରୁ ହୋଇ ଖାଲି ପେଟରେ ବୁଲୁଥିବ ।

ନଦୀ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ସୁଅ ପରି ଅରୁ ବି କେଡ଼େ ଚଞ୍ଚଳ ଏବଂ ତରଳ ଥିଲା ।

ଯଦ୍‌ଦୂର ପାର ହବାବେଳକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଅରବିନ୍ଦ—କେତେଗୁଡ଼ିଏ ମିଳା
ଛୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା ଯାନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ପଇସା ମାଗୁଥିଲେ ହାତ ପତେଇ ।

ସେ ଏକା ବୁଦାକେ ଡେଇଁପଡ଼ିଲା ଗାଡ଼ିରୁ ।

ସେଇ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଜଣ ଜଣ କରି ଟେକିନେଲା କୋଳ ଉପରକୁ; ଆଉ
କାହାକୁ ବୋକ ଦେଇ କାହା ପଠି ଆଉଁସି ଦେଇ ଏବଂ କାହାକୁ ପ୍ରତି ଉପରେ
ଯାକ ଧରି ପିଲା ପରି କାନ୍ଦୁଥିଲା ଅରବିନ୍ଦ ।

ସେଇ ଆଖିର ଲୁହର ସୁଅରେ ସେ ଦେଖୁଥିଲା ଅରୁ ଜଣେ ନୁହେଁ ଶହ ଶହ...
ଅନେକ...ଅସଂଖ୍ୟ ।

ନୂତନ ଠିକଣା

ଗାଆଁକୁ ଯିବାପାଇଁ ସାହସ ହୁଏ ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ କଲେଜରେ ସବୁଦିନେ ରହୁଥିବା ପାଇଁ ତାକୁ ଅନୁମତି ମିଳିବ ନାହିଁ । ଅଳ୍ପ ହୁଅ, କାଲି ହୁଅ ଗାଆଁକୁ ଯିବାକୁ ହବ, ତାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ଅନେଇ ବସିଥିବା ଆସ୍ଥାୟୀ ସ୍ତମ୍ଭମାନଙ୍କ ସହୃଦ ଆଗରେ ଛଡ଼ାହବାକୁ ହବ । ସେତେବେଳେ ସବୁଦିନ ପରି ସେମାନେ ସେଇ ଅତି ପୁରୁଣା ଅଥଚ ଅତି ପ୍ରିୟ ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ପଚାରିବେ, ଏବେ କଅଣ କରୁ ?

ପାଠ ପଢ଼ା ଶେଷ ହେଲେ, ଆଉ ପାଠ ଦରକାର ହୁଏ ନାହିଁ ବୋଲି ଶୁଭକାଂକ୍ଷୀମାନେ ପଚାରିବୁ, କଅଣ କରୁ ? ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଶୁଭକାଂକ୍ଷୀର ତାଲିକାରେ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ, ସେମାନେ ବି ନିଜ ନିଜର ଆଶ୍ରୟ ଦମନ କରି ନପାରି ରୁଣ୍ଡ ହୁଅନ୍ତି, ପାଠ ପଢ଼ା ସରିଲା, ଏବେ କଅଣ କରବ ଯେ ?

ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରକୁ ଏଡ଼ିଯିବା ପାଇଁ ନୁହେଁ, ତା ନିଜର ଉତ୍ତର ଶୁଣିଲେ ଅତୁଆ ସୁତା ଶିଅ ପରି ଶୁଭକାଂକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ମନ ଭିତରେ ଅନେକ ଅତୁଆ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିବ । ସେ ଜଟିଳତାର ସନ୍ତୋଷଜନକ ସମାଧାନ ସେ କରିପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଭୟ କରୁଥିଲା ସେମାନଙ୍କ ସହୃଦ ମୁହଁ ମୁହଁ ହେବାପାଇଁ ।

ଆଉ ହସ୍ତେଲରେ ରହୁବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଟାଇନାଲ ପରୀକ୍ଷା ଶେଷ ହବାର ମାସେ -ହୋଇଗଲାଣି; ତଥାପି ସେ ହସ୍ତେଲ ଛାଡ଼ିନାହିଁ ବୋଲି ସୁପରିଣ୍ଟେଣ୍ଡଣ୍ଟ ତାକୁ ନୋଟିସ ଦେଲେଣି ହସ୍ତେଲ ଛାଡ଼ିବାପାଇଁ । ଆଗର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁସାରେ ସେ ବାହାର ପଡ଼ିଲ ଗାଆଁକୁ, ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନର ସମାଧାନ କରିବାପାଇଁ ନୁହଁ, ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନର ମୁହଁମୁହଁ । ଛଡ଼ାହବା ପାଇଁ ।

ଛୋଟ ରେଲଷ୍ଟେସନ ପାଖରେ ଗାଆଁ, ଜଗନ୍ନାଥପୁର, ଷ୍ଟେସନ ବି ସେଇ ନାମରେ ପରିଚିତ । ସକାଳ ଗାଡ଼ିରେ ସମସ୍ତେ ସହରକୁ ଯାଆନ୍ତି ସନ୍ଧ୍ୟା ଗାଡ଼ିରେଫେରି ଆସନ୍ତି ସହରକୁ । ସେ ରୁପସା ଜଂଜସନରେ ଗାଡ଼ି ବଳଦ କରି ବଡ଼ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ

ଗ୍ରେଟ ଗାଡ଼ରେ ଉଠିଥିଲା । ଆଗରୁ ତାର ଆସିବା ଖବର ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲା ଗାଆଁରେ । ଗାଆଁଆ ରୁଠରେ ତା ମା ପାଇପଡ଼ିଶାର ପାଇମାନଙ୍କ ମହତ ଆଲୋପ କଲବେଳେ କହି ଦେଇଥିଲେ । ମନୁ ଫେରୁଡ଼ି ସନ୍ଧ୍ୟା ଗାଡ଼ରେ, ମାଉସୀ, ଶୁଣି, ନାନାମାନେ ଖୁସି ହୋଇ କହିଥିଲେ, ପାଠ୍ୟ ସୁଅ, କେତେ ବଡ଼ ଶୁକଣ ପାଇବ, ଏବେ ଗୋଡ଼ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ଥୋଇ ବୋହୁ ଶୁଣଣା ଖାଇବାପାଇଁ ବିଅଟିଏ ଖୋଜ । ଭଗବତ ଘରେ ପାରାସୁର ଶେଷରେ ପଧାନେ ପରୁଗଦେଲେ, ଶୁଣିଲି ସୁଅ ଆସୁଛି ବୋଲି, ସତ କି ହୋ ନନ୍ଦେ ! ଏକା ଆସୁଛି ତ, ଆଜି କାଲି ପାଠ୍ୟା ପିଲାଙ୍କର ଯୋଉ ମନ କିଏ କହିବ କଥା କରବେ ! ଭବାନନ୍ଦ ପୁଅ ଉପରେ ଅନେକ ଭରସା ରଖିଥିଲେ, ଏଭଳି ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣି ତମକ ପଡ଼ି କହିଲେ, ନା, ନା ଏକା ଆସୁଛି, ଆଗ ଶୁକଣ ବାକଣ ଗୋଟେ କିଛି କରୁ, ତା'ପରେ ତମକୁ କହିବନି ! ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଧାନ କହିଥିଲେ, ହଉ ହଉ, ଆଗ ଶୁକଣ ଖଣ୍ଡେ କରୁ, ଭଲ ପିଲା, ଅନେକ ପାଠ ପଢ଼ିଲା, ଏଥର ନିଜର କରମତି ପଣିଆ ଦେଖାଉ ।

ବେଶୀ ପାଠ ପଢ଼ିଲେ କରମତି ପଣିଆ ବେଶୀ ବଢ଼ିଯାଏ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ଶେଷ ପାହାଚ ଯାଏ ଯାଆନ୍ତି, ସିଡ଼ି ଉପରେ ଥିବା ଲୋକର ଅବସ୍ଥା କଲନା କଲପର ଗାଆଁର ପାଞ୍ଚକଣ କହିଲେ, ହୃଦେନ୍ଦ୍ର ଭଲ ପିଲା, ଶୁକଣ ଖଣ୍ଡେ ଶୀଘ୍ର ପାଇଯିବ ।

ଭବାନନ୍ଦ ଖୁସି ହୋଇ କହିଲେ, ରୁମ ରୁଣ୍ଡରେ ଫୁଲ ଚନ୍ଦନ ପତ୍ର, ଫଳ ବାହାରିଲେ ମନଟା ଉଷିତ ହବ ।

ଜଗନ୍ନାଥପୁର ଷ୍ଟେସନରେ ଗ୍ରେଟ ଗାଡ଼ଟା ଧର୍ମି ସର୍ବ ହେଇ ଧର୍ମି ଧର୍ମି ଟିକିଏ ଅବକା ମାଗବାପାଇଁ ଆସି ଛୁଡ଼ାହେଲା । ପ୍ରାଇଭର ଇଞ୍ଜନର ବୁଲି ଖୋଲି କୋଇଲା ପକେଇଲା ନିଆଁକୁ ତେଜ ଦବାପାଇଁ । ପାଣି କଲରୁ ପାଣି ନେଇ ଫାୟାରମ୍ୟାନ । ନିଆ ଓ ପାଣି ହେଲେ ଗାଡ଼ ଧାଏଁ । ପୁଣି ଆସି ଅରେ ଧାଇଁବା ପାଇଁ କୋଇଲା ଓ ପାଣି ଯୋଗାଉ ଥିଲା ପ୍ରାଇଭର ।

ହୃଦେନ୍ଦ୍ର ଗାଡ଼ ଭିତରୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲା ତଳକୁ ।

ଦଶ ପନ୍ଦର ଜଣ ଗାଆଁର ପିଲା ଦଉଡ଼ି ଆସିଲେ ପାଣ୍ଡେଟି ନବାପାଇଁ ।

ସୁବିକେଶ ଏବଂ ବରୁଣା ତଳକୁ ଓଲୁାଇ ଆଣି ସେ କହିଲା, ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅସିଛ, କୁବ୍ କମିତି ଶୁଲୁଛି, ନୂଆ କରି କିଛି କରୁଛ ତ ! ତାକୁ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଜଣାଇ ସେମାନେ କହିଲେ, ରୁମପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲୁ, ଏବେ ନୂଆ ପ୍ଲାନ କରି କରିବାକ !

ହୃଦେନ୍ଦ୍ର ମାଆ ବାପାଙ୍କୁ ନୁହାର କରି ଛୁଡ଼ାହେଲେ, ମାଆ ତା ମଥା ଉପରେ ହାତ ରଖି କହିଲେ, ଭୋ କୋଟି ପରମାତ୍ମା ତଥନ୍ତୁ । ବଡ଼କୁ ବଡ଼ କରନ୍ତୁ ।

ତଦାନନ୍ଦଙ୍କର ଅନେକ ଅନନ୍ଦ । ବଡ଼ କଷ୍ଟରେ ପାଠ ପଢ଼େଇ ଥିଲେ ପୁଅକୁ ।

ପନ୍ଦର ମାଣ ଜମିର ଗୁଣ, ଦର ଚଳାଇ ପୁଅକୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପାଠ ପଢ଼େଇଥିଲା ସେଇଥିରେ । ସଂସାରର ସବୁ ଆକର୍ଷଣ, ପ୍ରଲେଭନକୁ ଦୂରରେ ରଖି ଗୋଟିଏ କଲର ପୁଣିତା ପାଇଁ ଏକ ମୁହଁ କାମ କରି ଅସିଥିଲେ ସେ । ପୁଅ ପାଠ ପଢ଼ିବ, ବଡ଼ ହବ, ଦଶ ଜଣେ ନାଆଁ କରିବ, ଏଇ ଗୋଟିଏ ଚିନ୍ତା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କଥା ଭାବ ନ ଥିଲେ ସେ । ସାହସ ନ ଥିଲା ପ୍ରଥମେ, କିନ୍ତୁ କଷ୍ଟ କରି ଛଅଟା ବର୍ଷ ଚଳେଇ ନେଲେ, ପୁଅ ପାଠ ପଢ଼ା ଶେଷ କରି ଫେରି ଆସିଲା ।

ସେ ତା ଆଡ଼କୁ ଅନେଇ କହିଲେ, ଗାଡ଼ରୁ ବାହାରିଥିବ । ଶୁଣିଲା ଶରତ ମୁହଁ, ଶୋଇନି ଭଲକରି ଆଇ । ତେଣୁ ନକରି ମୁହଁ ହାତ ଧୋଇ କିଛି ଟିକେ ଖାଇନେ ।

ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦେଇ ମାଆ ସାଙ୍ଗରେ ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା ହୃଦେନ୍ଦ୍ର ।

ସେଇ ସନ୍ଧ୍ୟାର ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖିର ଦୃଷ୍ଟିରେ, ମୁହଁର ଭାଷାରେ ସେଇ ଗୋଟିଏ କଥା, ପାଠପଢ଼ା ସରିଲା, ଏବେ କଅଣ କରିବୁ ?

ସେ ଏହା ଆଶା କରୁଥିଲା ଲୋକେ ପାଠ ପଢ଼ନ୍ତି ଚାଲିବା କରିବାପାଇଁ, ଚାଲିବା କଲେ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରିବା ପାଇଁ, ପୁଣି ଅର୍ଥ ସଞ୍ଚୟ କରିନ୍ତି ଶ୍ରମଜୀବୀ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ପ୍ରସାର କରିବାପାଇଁ । ଏହାହିଁ ସାଧାରଣ, ଅନ୍ୟ କିଛି ଆଶା କରିବା ବ୍ୟତିକ୍ରମ ।

ସେ ଯେଉଁ ପଥ ବାଛି ନେଇଥିଲା, ସେହି ପଥର ଦାବୀ ଅନେକ । କିନ୍ତୁ ଦାବୀ ଆଗରେ ଦବିଯିବା ପାଇଁ ଶିଖି ନ ଥିଲା ସେ । ନିଜର ଯାକଲରେ ଅଟଳ ହେ କହିଲା ହୃଦେନ୍ଦ୍ର, ତୁମେ ବି କଅଣ ସମସ୍ତଙ୍କପରି ମୁଁ ଚାଲିବା କରିବ ଏହା ଆଶା କରୁଥିଲ ନନ୍ଦିତା !

ଛାୟା ନଅମାସ ପରେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ପାଠପଢ଼ା ଶେଷକରି ଲୋଉଟି ଆସିଥିବା ଆଗନ୍ତୁକକୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇ ଆଖିର ଭାଷାରେ ପଚାରିଲା ସେ, ଏବେ କରିବ କଅଣ ସେ ? ଏତେ ପାଠ ପଢ଼ିବ, କେତେ ବଡ଼ ହୋଇ ପାଢ଼ିବ, ମୋ କଥା ଅଛି ମନେ ପଡ଼ିବ ଆହୁରି ବଡ଼ ହେଲେ ?

ଆହୁରି ବଡ଼ ହବ କି ନାହିଁ ସେ ଜାଣି ନ ଥିଲା । କେବେ ବଡ଼ ହବ ବୋଲି ସେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖି ନ ଥିଲା, ସେ କେବଳ ଗାଡ଼ରେ ଶୋଇଲାବେଳ ଏବଂ ସକାଳେ

ବିଛାଣା ଉଠିଲବେଳେ ଗୋଟାଏ କଥା ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଖରେ ନିବେଦନ କରୁଥିଲା, ମୋ ଦେଇ ଯାହା କରାଇବ କର ପ୍ରଭୁ, ହେଲେ ମୋତେ ଟିକେ ଭଲକରି, ସମସ୍ତଙ୍କର ଭଲ କରିବା ପାଇଁ ମୋତେ ଟିକେ ବଳ ଦିଅ ।

ସେ ନନ୍ଦିତାର ଆଶ୍ରୟ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶୁଣି ନ ଦେଇ କହିଲା, ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ବଡ଼ ହବାର ପଥ ଯେପରି ପ୍ରଶସ୍ତ ହୁଏ, ଭଲ ହବାର ରାସ୍ତା ବି ସେହିପରି ଚିହ୍ନିତ ହୋଇଯାଏ ନନ୍ଦିତା । ଭଲ ହୋଇ ଯଦି ବଡ଼ ହବାରେ ବାଧା ନ ଥାଏ, ତାହେଲେ ମୁଁ ସେୟା ହବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବି ।

ନନ୍ଦିତା କେତେ ଅଶା ଓ କଳ୍ପନା ହୃଦେନ୍ଦ୍ରକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଲାଳନ କରିଥିଲା ମନରେ । ମ୍ୟାଟ୍ରିକୁଲେସନ ପରେ ସେ ସିନା ଆଉ ଆଗେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ କାୟମନୋବାକ୍ୟରେ ପ୍ରତିଦିନ ଠାକୁର ଘରେ ପ୍ରଣାମ କଲେ ଅଳି କରୁଥିଲା, ତାକୁ ବଡ଼ କର, ଅନେକ ବଡ଼ କର ପ୍ରଭୁ ।

ସ୍କୁଲର ନକଲେ ବଡ଼ହବା ହୁଏନାହିଁ । ବଡ଼ ସ୍କୁଲର ସ୍କୁଲ ପାଖରେ ଶ୍ରମିକର ବାଉଁଶ, ସେଇ ବାଉଁଶରେ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତି ଅନେକ ଭିତରର କୃପା ଲଭ କରିବା ପାଇଁ । କୃପା ପାଇବା ଆଗରୁ ସେମାନେ ବଡ଼ ଠାକୁରଙ୍କ ସେବା ପାଇଁ ଛପନ ପ୍ରକାର ଭୋଗପରି ଭୋଗ ବାଡ଼ନ୍ତି ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ଆଗରେ । ଶ୍ରମିକ ପ୍ରସାରିତ ହୁଏ; ତୋଟା ମଦର ସୋହାଗ ପାଇ, ଆଉ ତା ସହିତ ଅସେ ଶ୍ରମିକ ଓ ପ୍ରତିପତ୍ନି । ସିଡ଼ି ଉପରେ ପ୍ରତିହୋଇ ସିଡ଼ି ତଳେ ଉପରକୁ ଉଠି ନପାରି ଯୁଗ ଯୁଗଧରି ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିବା ଲୋକର ଅଶାସ୍ତ୍ରୀୟ କୋଟରଗତ ଆଖିର ବେଦନା ଦେଖି ହୁଏ ନାହିଁ । ଉଲ୍ଲେଇ ଆସିଲେ କାଳେ ଆଉ କିଏ ସେଇ ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ଦଖଲ କରିନବ ବୋଲି ଅନ୍ଧରହୁ ଯୋଉ ଶଙ୍ଖା ଲାଗି ରହେ, ମନରେ ତାକୁହି ସାରିଟି ରଖିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ସତକତା; ସ୍ୱାର୍ଥରକ୍ଷା ପାଇଁ ଯୁଗକାଳ ବିଭିନ୍ନ ଉପାୟ ।

ସ୍କୁଲର ନକଲ କେହି ବଡ଼ହୁଏ କି ନାହିଁ ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ ସୁବିଧା ନୁହେଁ ।

ନନ୍ଦିତାର ଆଖିରେ ବିସ୍ମୟର ବିସ୍ମୟ । ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ନପାରି ପଚାରିଲା ପୁଣି, କେହି ବେକାର ହୋଇ ବସି ରହିବାପାଇଁ ଏତେ ପାଠ ପଢ଼େ ନାହିଁ ମୁନୁଷ୍ୟ, ତୁମେ ଲୁଚିଥିବ ମୋତେ । ଭିତରେ ଭିତରେ କେତେ ଯୋଜନା କରିଥିବ । ରୁମର ଇଚ୍ଛା ନ ଥିଲେ କହିବା ପାଇଁ ମୁଁ ବାଧ୍ୟ କରିବି ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଯଦି କେବେ କହିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛାହୁଏ, ମୁଁ ନ ହୋଇ ଯଦି ଅନ୍ୟ କେହି ହୋଇଥାଏ, ତାର ଭାଷ୍ୟ ଦେଖି ମୁଁ କାନ୍ଦିବି ମୁନୁଷ୍ୟ । ତୁମେ ନିର୍ଭୟ ହୁଅ, ମୁଁ କେବଳ ରୁମର ଭଲ ସୁହେଁ ।

ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ କଥା ଏକାବେଳ ନଈତା କେବେ କହିଥିବାର ମନେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ ହୃଦେନ୍ଦ୍ର । ତା ମନରେ କଷ୍ଟଦେଲା ବୋଲି ଦୁଃଖ ହେଲା ମନରେ । ସେ ତାକୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ କହିଲା, ସମୟ ଆସିଲେ ବୁଝିବେ ଦେବ ନଈତା; କିନ୍ତୁ ଆଜି ଏତିକି ଜାଣିରଖ, ତୁମ ପାଖରେ ଯାହା କହିବାପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ ଆଉ କାହା ଆଗରେ ତାହା କହିବାର ଅବକାଶ ରହିବ ନାହିଁ । ଏତିକି କେବଳ ମନେରଖ ଯେ ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ବଡ଼ ହୁଏ ବା ନ ହୁଏ ମଣିଷ ଭଲ ବି ହୁଏ କିମ୍ବା ହୁବାପାଇଁ ଅନୁତ୍ୟା ଚେଷ୍ଟାକରେ । ଏଥର ଶୁଣି ହେଲା ନଈତା ।

ସେ ହୃଦେନ୍ଦ୍ରକୁ ହଜାଇ ଦେଇନାହିଁ ବୋଲି ନିଜ ମନକୁ ବାରମ୍ବାର ଆଶ୍ୱାସ ଦେଇ କହିଲା, ଯାହା ଭଲ ଭବିଷ୍ୟ କର, ମୁଁ ତୁମର କାମରେ ବାଧା ଦେବିନାହିଁ, ବରଂ ଯଦି ପ୍ରୟୋଜନ ଅନୁଭବ କର, ମୋର କ୍ଷୁଦ୍ର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ତୁମର ସହାୟତା କରିବାପାଇଁ ଏଇ ଦେହ ଓ ପ୍ରାଣ ସର୍ବଦା ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ରହିବ ।

ବହୁଦିନ ପରେ ମିଳିତ ହୋଇଥିବା ସନ୍ଧ୍ୟାର ଅନନ୍ତ ସମ୍ଭାବନାକୁ ଭବିଷ୍ୟତ ବକ୍ଷରେ ବଢ଼ିବା ପାଇଁ ଛୁଟି ଦେଇ ସେ ତାକୁ କହିଲା ଗତ କେତେ ବସର ସାଧନା ଓ ସଞ୍ଚଳର କଥା ।

ନଈତା ଏତେ କଥା ଜାଣି ନ ଥିଲା । ତା ଆଗରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜଗନ୍ନାଥପୁର ଗାଆଁଟି ନୁହେଁ, ଓଡ଼ିଶାର ହସନ ହଜାର ଗାଆଁର ସାମାନ୍ୟ ଅତିକମ୍ପ କି ଭରତବର୍ମାର ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଗାଆଁର ସ୍ୱରୂପ ଭାବି ଉଠିଲା ତା ଆଖି ଆଗରେ । ଏଇ ମାଟି ଗୋଡ଼ ପାହାଡ଼; ପଟ୍ଟ, ନଦୀ ଜାଲର ଦେଶଟିର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା ତା ପାଖରେ । ସେ ଦେଶକୁ ଏପରି ଜୀବନ୍ତ ଭାବରେ କେବେ ବୁଝି ନ ଥିଲା, ବା ଦେଖି ନ ଥିଲା । ଆଜି ହୃଦେନ୍ଦ୍ର ତାକୁ ଏକ ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରାୟ ଜନମର ବରଦା ଓ ବରାଭୟ ରୂପ ଦେଖାଇ କହିଲା, ଏଇ ଆମର ଦେଶ, ଏଇଠି ପାଠ୍ୟ କୋଟି ଲୋକ ଆତ୍ମଯାତ୍ରା ହୁଅନ୍ତୁ ପ୍ରତିମୁହୂର୍ତ୍ତରେ । ସେମାନଙ୍କର ସୁଖ, ଦୁଃଖ, ଆଶା ଓ ଉଦ୍ୟମକୁ ବକ୍ଷରେ ଧାରଣ ଓ ଲଳନ କରି ପଣତ ଅତିଆଳରେ ଯିଏ ସେମାନଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ରକ୍ଷା କରେ ସିଏ ଗୋଡ଼ ମାଟିର ଗୋଟିଏ ଜଡ଼ ପଦାର୍ଥ ନୁହେଁ, ସେ ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରାୟ ଚର ଜାଗ୍ରତ, ଜନନୀ ଜନ୍ମଭୂମି ।

ସବୁକଥା ବୁଝି ନ ପାରିଲେ ବି ଏତିକି ବୁଝିଲା ନଈତା ଯେ ହୃଦେନ୍ଦ୍ର ଏଇ ଛଅବର୍ଷ ଭିତରେ ଅନେକ ବଦଳି ଯାଇଛନ୍ତି । ଅନେକ ପାଠ ପଢ଼ି ସେ ଅନେକ ସୁନ୍ଦର ଦୃଶ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକଙ୍କ ମେଳରେ ସେ ଏକ ନୁହେଁ, ଅନେକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଏକ ବ୍ୟତିକମ୍ପ । ସାଧାରଣ ଜୀବନରେ ବ୍ୟତିକମ୍ପ ଯେତେ ସାମାନ୍ୟ ହୁଏ ପଛକେ

ବୀରହର ବେଶ ନେଇ ଛୁଡ଼ାହୁଏ, ତାର ଶୋଷ ଅନେକ ବଢ଼ିଯାଏ ଖାଲି ଆଖିରେ । ହୃଦେନ୍ଦ୍ରର ସେଇ ବିକଣିତ ରୂପଟିକୁ କଲନା କରବାକୁ ଯାଇ କହଲ ନନ୍ଦତା ଶୁକ୍ଳ ତା ହେଲେ କରବ ନାହିଁ, ଆଉ କିଛି ଗୋଟେ କରବ ନିଶ୍ଚୟ ।

ମଣିଷ କାମ ନ କର ବନ୍ଧୁପାରେ ନାହିଁ ନନ୍ଦତା । କାମର ସଂକଳ କେବଳ ଗୋଟିଏ, ତାହା ହେଉଛି ବୁଦ୍ଧି ଓ ବଳ ଦେଇ ଯାହା କରବ ତାରି ନା କାମ । ସେଥିରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଡ଼ର ସଂକଳ ନାହିଁ, ସବୁ କାମ ସମାନ ।

ନନ୍ଦିତା ହସି ଦେଇ କହଲ, ହଉ ଦେଖିବି ଯେ, କେତେଦିନ ଏଇ ଦମ୍ଭ ରହୁବ ମନରେ !

ତାକୁ ଟିକେ ଉଲ୍ଲସେଇ ଦବା ପାଇଁ କହଲ ହୃଦେନ୍ଦ୍ର, ତୁମେ ସାହାଯ୍ୟ କରବ ନି ଏଥିରେ ?

କିଛି ନ କହି ଦଣ୍ଡେ ମାରବ ରହୁଗଲ ନନ୍ଦତା । ତା ପରେ ଆଖି ତଳକୁ କରି ଧୀରେ ଧୀରେ କହଲ, ତୁମ ଗୁପ୍ତା ମୋ ଗୁପ୍ତା ଏକ ହୁଅ ଗଲ । ତୁମେ ଆଗରୁ ଶୁଲ, ମୁଁ ତୁମ ପଛେ ପଛେ ଶୁଲିବି ।

ପଛେ, ପଛେ ନୁହେଁ, ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଶୁଲିବାକୁ ହବ ନନ୍ଦତା, ପାରିବନି ? କହଲ ହୃଦେନ୍ଦ୍ର ।

ମୁହଁ ଉପରେ ଅନୁପମ ଆଲୋକର ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ଡ଼ାକାଇ ସେ କହଲ, ପାରିବର ଭରସା ଅଛି ବୋଲି ତ ଆଜି ଯାଏ ପଥ ଶୁଣି ବସିଥିଲି ମୁନୁଗଲ ।

ବଡ଼ ପ୍ରସନ୍ନ ଏବଂ ହାଲୁକା ମନରେ ଫେରି ଆସିଲ ହୃଦେନ୍ଦ୍ର ।

ଲୁହରେ ସାଙ୍ଗମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ । ଏତେଦିନ ପରେ ସେ ଫେରି ଆସିଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ଅତୁରନ୍ତ ଆନନ୍ଦ । ତରୁଣ ପ୍ରାଣର ସବୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ନିଗାଡ଼ ଦେଇ ସେମାନେ ଶୁଭାଶ୍ରୁ ମାନ ଆକାଶରେ ଉଡ଼ି ବୁଲିବା ପାଇଁ । କେତେ କଲନା, କେତେ ଯୋଜନା ହୁଏ ମନରେ ।

ହୃଦେନ୍ଦ୍ରକୁ ମଝିରେ ବସେଇ ଡହଲେ ସଉପଁ, ତୁ ଚାଲି ଗାଆଁରୁ ଶୁଲିଯିବା ଆଗରୁ ତ୍ରାମା ଗୋଟେ ନିଶ୍ଚୟ କରବୁ ହୁଅ । ନାଟକ ନ ହେଲେ କିମ୍ପେ ନାହିଁ ।

ନାଟକର କୃତ୍ରିମ ଚରଣ ଦେଖିବାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ବାସ୍ତବ ଦୁନିଆର ମଝିଷ-ମାନେ । ଯଦି ବାସ୍ତବ ଘଟଣାକୁ ନେଇ ନାଟକ ଲେଖା 'ହୋଇ ଅଭିନୟ କରାଯାଇ

ପାରନ୍ତା, ତା'ହେଲେ ସବୁଜ ଚପମା ଚଳୁ ଆଉ ପୃଥିବୀକୁ ନ ଦେଖି, ଏହାର ଆଲୋକ ଓ ଅନ୍ଧକାର, ଶୋଭନୀୟ ଓ ଅଶୋଭନୀୟ ସବୁ ଦୃଶ୍ୟଗୁଡ଼ା ପରିଷ୍କାର ନିଜ 'ନିଜର ରୂପ ନେଇ ଦେଖାଯାଆନ୍ତା ।

ନାଟ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ ଦେବ । ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ କହିଲ ହୁତେନ୍ତୁ ।

ତୁମେ କଲେଜ ଇଉନିୟର ସଭ୍ୟପତି ହୋଇଥିଲ । କେତେ ମନ୍ଦୀ ଏବଂ ସରକାରୀ କର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ସହୃଦ ପରିଚୟ ହୋଇଥିବ, ଜଣେ କହିଲ ।

ହଁ; ମଣିଷର ମଣିଷ ସହୃଦ ପରିଚୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ ମାନବେନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ପରିଚୟ ଆମକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିଏ ନାହିଁ । କହିଲ ହୁତେନ୍ତୁ ।

ନା, ନା, ନିଶ୍ଚୟ ଦିଏ । ପରିଚୟ ନ ଥିଲେ ଶୁକ୍ଷ୍ମ ଖଣ୍ଡେ ମିଳିବା ମୁସ୍ତିଲ । ମୁଁ ପାଞ୍ଚଅର ଇଣ୍ଡରଭିଉ ଦେଲି, ଏଯାଏ କିଛି ହେଲନାହିଁ । କହିଲ ମାନବେନ୍ତୁ ।

ଶୁକ୍ଷ୍ମ ଛାଡ଼ି ଚଳିବା ପାଇଁ ଆଉ ଯେପରି କିଛି ବିକଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ ସଂସାରରେ । କହିଲ ହୁତେନ୍ତୁ ।

ତୁର ତିନିଜଣ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ କହିଲେ, ନାହିଁ, ଆଉ ବିକଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏଇ ସୁବିଧାବାଦୀ ସମାଜରେ ନାହିଁ । ଅଥଚ ଆମେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚାହୁଁ, ବଡ଼ ହବାକୁ ଚାହୁଁ, ଆମକୁ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ନ ଦେଲେ ଆମେ ଚଳିବୁ କିପରି ?

ସେମାନଙ୍କ ସହୃଦ ଚର୍ଚ୍ଚା ବିଚର୍ଚ୍ଚା ନିକରି ହୁତେନ୍ତୁ, କହିଲ, ସମାଜକୁ ତିଆରି କରିବାର ଭାର ଆମ ଉପରେ । ଆମେ ଚାହୁଁଲେ ଏହାର ଡାହାଣକୁ ବଦଳାଇ ଦେଇ ପାରିବୁ । କିନ୍ତୁ ଏକଥା ଜାଣିରଖ ଯେ, ଆମେ ଘରେ ବସି ରହିଲେ ଆମପାଇଁ ଆଉ କେହି ଏସବୁ କରିଦେଇ ଯିବ ନାହିଁ । ଶୁକ୍ଷ୍ମ ଖଣ୍ଡେ ଦରକାର; କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଶୁକ୍ଷ୍ମ ନାହିଁ ? ଯିଏ ଶୁକ୍ଷ୍ମ ନ ପାଇବ ସେ ଆଉ କିଛି ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବ କାହିଁକି ?

କିନ୍ତୁ କାହିଁକି ଶୁକ୍ଷ୍ମ ମିଳିବ ନାହିଁ ? ଶୁକ୍ଷ୍ମ କରିବା ଆମର ଅଧିକାର । ଯଦି ଶୁକ୍ଷ୍ମ ମିଳୁନାହିଁ, ଆମକୁ କଲେଜରେ ଏତେ ସମୟ ଏବଂ ସମ୍ପଦ ବ୍ୟୟ କରି ପଢ଼ିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ବସାଯାଇଛି କାହିଁକି ? କହିଲେ ସେମାନେ ।

ପାଠ ପଢ଼ିଲେ କରମତ ପଣିଆ ବଢ଼େ । ଚାକିରୀ ନୁହଁ କାମରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅଧିକାର । ଆମେ ଯଦି ସବୁ କାମ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ, ତା'ହେଲେ କାମ କରିବାରୁ କେହି ବାରଣ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ଚୁପ୍‌ଇଲ ହୁତେନ୍ତୁ ।

ସୁକିଶ୍ଵ ରୂମକୁ ଅମିଳ ହୃଦୟ ବୋଲି ଏକଥା କହୁପାରୁଛ । ସାହା ପକ୍ଷରେ ଏହା ଦୁର୍ଲଭ, ତା କଥା ଟିକେ ଭବ ହରୁ ଭଲ ।

ହତେନ୍ଦ୍ର ସେ ସେମାନଙ୍କ କଥା ନ ଭବି ଥିଲା ସେପରି ନୁହଁ; କିନ୍ତୁ ସୁକିଶ୍ଵ ଖଣ୍ଡେ ପାଇଁ ମୁହଁମାଡ଼ି ପଡ଼ି ଦେବେ ପହଞ୍ଚି ଚରୁଣ, ଏହା ସେ ପହଞ୍ଚି କଣପାରେ ନାହିଁ । ସୁକିଶ୍ଵରେ ନୁହେଁ, କାମ କରିବାର ଅଧିକାର ଅଛି ସମସ୍ତଙ୍କର । ଗାଆଁରେ, ସହରରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସବୁଠାରେ କେତେ କାମ କର୍ମୀ ବନା ପଡ଼ିରହିଛି । ସେ ସବୁକାମ ପାଇଁ ଲୋକ ନ ବାହାରିଲେ କିଏ କରିବ ସବୁ ? କେବଳ ପଞ୍ଚାତଳେ ବସି ଆଜିଲ ପଡ଼ିଲେ କାମ ହୁଏ, ଶୁଣା ଡିଆରି କଲେ ବା କୁଅରୁ ପାଣି କାଢ଼ି ବଗିଚାରେ ପାଣି ମଞ୍ଚାଇଲେ କାମ ହୁଏ ନାହିଁ, ଏ କପରି କଥା !

ହତେନ୍ଦ୍ର ଆହୁରି କିଛି ସମୟ ବସିଥିଲେ ଅନେକ କଥା ଆଲୋଚନା କରି ଆଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ରାତି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ମାଆ, ବାପା ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବେ । ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନାଟକ କରିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ ସୁଇ ଆସିଲା ଘରକୁ ।

ମା' ପାଞ୍ଚ ପ୍ରକାର ଖାଇବାକୁ ଦେଇ କହିଲେ ବଡ଼ ଶୁଣି ଯାଇଛୁ ବାପା, ହଷ୍ଟେଲରେ ଖାଇବାକୁ ତ ଠିକ୍ ମିଳେନି । ଏତେ ଦୂରରେ ରହୁଲା, ସେ କିଛି ଟିକେ ପଠେଇ ଦବାର ଉପାୟ ନାହିଁ ।

ହତେନ୍ଦ୍ର ମାଆଙ୍କୁ କହିଲା, ଖାଇବାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ମିଳେ ମା; କିନ୍ତୁ ବେଶୀ ଖାଇଲେ ମୋଟା ହୋଇଯିବ ସେ । କାମିକା ମଣିଷ ମୋଟା ହେଲେ ଚଳିବ ?

ହସି ଦେଇ ମା କହିଲେ ଭାଗ୍ୟ କାମିକା ହୋଇ ଗଲୁଣି, ନା ? ମୁଁ କଅଣ ଜାଣେନି; ରାତି ଉଜାଗର ରହି ପଡ଼ୁଥିବୁ; ସେଇଥିପାଇଁ ଏ ତେହେରା ।

ରାତି ଉଜାଗର ରହି ସତରେ ପଡ଼ୁଥିଲା ହତେନ୍ଦ୍ର । ମା' କପରି ତା ପ୍ରକୃତ କଥାଟି ଜାଣିଗଲେ ତାହା ଜାଣି ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲାନାହିଁ । ଏହାହିଁ ମାଆର ପରିଚୟ । ଅନ୍ୟମାନେ ସାହା ଜାଣିବା ପାଇଁ ଶିକ୍ଷିତ ବା ଜ୍ୟୋତିଷର ସହାୟତା ନିଅନ୍ତୁ; ମା ତାହା କହିଦେଇ ମନରୁ । ମନକଥା ଜାଣେ ବୋଲି ସେ ମା' ପରି ଆଉ କିଏ ହବ ?

ଖାଇ ସାରି ଶୋଇ ଶୋଇ ଭରୁଥିଲା ହତେନ୍ଦ୍ର । ସକାଳ ହେଲେ ଗାଆଁର ସୁନ୍ଦର ମନୋରମ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଅନେକ ଦିନ ପରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ; ପକ୍ଷୀର ପ୍ରଥମ କାକଲ ଶୁଣିବ ଏବଂ ପ୍ରଭାତର ପ୍ରଥମ ପବନର ଘୁଲକ ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ ଅନୁଭବ କରିବ । ସବୁକି ଶାନ୍ତ୍ୟାମଳ କେଦାର ଉପରେ ଲୁଚକାଳି ଖେଳିବ ଦୂର୍ଦ୍ଦିର ପ୍ରଥମ ଆଲୋକ, ଘୁଲୁ

ଫୁଲକୁ ଉଡ଼ିଯିବ ପ୍ରକାପଡ଼ି, ଆଉ ଯେଉଁମାନେ ସାମାନ୍ୟ ଓ ସାଧାରଣ; ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଝାଲରେ ଝଲମଲ ହୁଏ ଦେଖି; ସେମାନଙ୍କର ନିତିଦିନିଆ କାମ ଭିତରେ ସେ ପାଇବ ନୂତନ ଉଦ୍ୟମଶୀଳତାର ପରିଚୟ ।

ପନ୍ଦରମାଣ ଜମି ଗୁପ୍ତ କରି ବାପା ତାକୁ କଲେଜରେ ପଢ଼େଇଥିଲେ । ନିଶ୍ଚୟ ଅନେକ କଷ୍ଟ କରିଥିବେ, ନିଜେ ଭଲ ନ ଖାଇ, ନ ପିଇ ତାକୁ ଭଲ ଖାଇବା ଓ ପିଇବା ପାଇଁ ମଣିଷ କରିବା ପାଇଁ କଷ୍ଟ କରିଥିବେ । ସେ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ପାଇଁ କଅଣ କରି ପାରୁ ? ବହୁତ ଆଶା କରିଥିଲେ ତା ପାଖରୁ । ସେ ଆଶା କେବଳ ଆଶାରେ ରହୁଥିବ, ବାସ୍ତବରେ ରୂପାକ୍ରମିତ ହେବନାହିଁ । ଜମିରେ ଲଙ୍ଗୁଳ ନଚଳାଇ, ଧୂଳି ଓ କାଦୁଅରୁ ଦୂରରେ ରହୁ ଯଦି ସେ ପଞ୍ଜାବରେ ବସି କଲମ ଚଳାଇ, କରାଣୀ ହୋଇ ପାରିଆନ୍ତା, ତା'ହେଲେ ବାପାଙ୍କ ମନ ଖୁସି ହୋଇଥାଆନ୍ତା; ଗାଆଁ ଓ ପାଖ ଆଖର ଆଉ ପାଞ୍ଚଜଣ ତାକୁ ସମୀହ କରିଥାଆନ୍ତେ, ବାବୁ ବୋଲି ଡାକି ଥାଆନ୍ତେ । ମଫସଲରେ ଯେତେ ଜମି ଉଠିଆ କରି ଶାନ୍ତରେ ରହୁଲେ ବି ତାକୁ ତ ଆଉ କେହି ବାବୁ ବୋଲି ଡାକିବେ ନାହିଁ । ହିତେନ୍ଦ୍ର, ବାବୁ ନ ହୋଇ ହିତୁ, ତାପରେ ହିତା ବା ଆଉ କିଛି ହୋଇଯିବ । ବାପା ଯଦି ଜାଣିଯିବେ ଯେ ସେ ଗୁଳୁଗୁଳିଏ କରିବ ନାହିଁ ବା କରିବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଲେ ବି ପାଇବ ନାହିଁ, ତା ହେଲେ ସତରେ ବଡ଼ କଷ୍ଟ ପାଇବେ ମନରେ । ପାଠୁଆ ପୁଅକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଲୋକଙ୍କ ଆଗରେ ସେ ବି ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ସ୍ଥାନ ଦଖଲ କରିଛନ୍ତି । ପାଞ୍ଚଜଣ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି, ଏହି ଆଶାରେ ଯେ ସେ ଭଲ ତାକିଲା ଖଣ୍ଡେ ପାଇଗଲେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଉପକାରରେ ଆସିବ । ତାକିଲା କଲେ ଲୋକ ବେକାର ହୋଇଯାଏ, 'ସମାଜରେ ସମ୍ମାନ' ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ହିତେନ୍ଦ୍ର, ଗୋଇ ପାରିଲ ନାହିଁ । ବାପାଙ୍କ ଦୁସ୍ତ ଦୁସ୍ତ ପ୍ରସନ୍ନ ମୁହଁଟି ଡମ୍ପଣ ଶୁଷ୍କ ମଳିନ ଦେଖାଗଲା ।

ଆଉ ମାଆ ? ମା, ତାକୁ ମଣିଷ ପରି ମଣିଷଟିଏ ହୁବାପାଇଁ କେତେ ଅଳ୍ପ କରିଥିଲେ ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖରେ । ସକାଳ ସନ୍ଧ୍ୟା ନିଜର ସୁଖ ସ୍ବାଛନ୍ଦ୍ୟ କଥା ତିଲେ-ହେଲେ ତନ୍ମା ନ କରି ସେ କପରି ବଡ଼ ହୋଇ ଦଶ ଜଣରେ ନାଆଁ କରିବ, ସେଇ କଥା ଜଣାଇଥିଲେ ଭଗବତଙ୍କୁ ।

ମାଆଙ୍କ ମୁହଁଟା ଶୁଷ୍କ ଉଠିଲା ଆଖି ଆଗରେ । ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ବାରମ୍ବାର କଡ଼ ଲେଉଟାଇଲା ହିତେନ୍ଦ୍ର ।

ସମସ୍ତେ ଯେପରି ତା ଆଡ଼କୁ ଅନେଇଛନ୍ତି, ସମସ୍ତେ ଦେଖିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ତାର ନୂତନ କଲେବରକୁ ।

କିନ୍ତୁ ସୁକସ୍ତିଏ ଗୁଡ଼ିଲେ ତ ଆଉ ମିଳିଯିବ ନାହିଁ । ଶହ ଶହ ପିଞ୍ଜିତ ଯୁବକ
ଘୁରୁ ଗୁଲୁଛନ୍ତି ରାସ୍ତାରେ । ଏତେ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ କାମ ନାହିଁ । କାଲି କଲମ ଓ କାଗଜ
ନାହିଁ । ଏତେ ପାଠ ପଢ଼ି ଶେଷରେ ତାହାହେଲେ କାଗଜ କଲମ ଗୁଡ଼ି ପାନ ଦିଅନ୍ତେ,
ଗାଆଁକୁ ଯାଇ ଗୁପ୍ତ କରିବେ ?

କେହି ଯାଇ ନାହାନ୍ତି, କାହାକୁ ଆଉ କିଛି ଜାଣିବା ଆକର୍ଷଣ କରିନାହିଁ । ସେ
ସେମାନଙ୍କ ସହୃଦ ସକାଳ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଘୁରୁ ଗୁଲିଲେ, କର୍ମ ନିଷ୍ଠୋର ସଂସ୍ଥାର ତାରିକାରେ
ହୁଏତ ଆଉ ଗୋଟିଏ ନାମ ଯୋଡ଼ି ହୋଇଯିବ, କିନ୍ତୁ କାମ ତ ମିଳିବ
ନାହିଁ ।

ଗାଆଁଆଡୁ ସହର ଆଡ଼କୁ ଯୋଗ ହୁଅନ୍ତି । ଆଉ ଗାଆଁରେ ସେପରି କେହି
ରହବାକୁ ଚାହୁଁ ନାହିଁ । ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଜୀବନକୁ ସୁଖ କରିଥିବା ପାଣି ପବନ ଗୁଡ଼ାଗୁଡ଼ି
ସେପରି ଦୂଷିତ ଓ ଦୁର୍ବିସଫ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଗାଆଁର ଧୂଳି, ମଳ, କାଦ ଓ ଜୀବନର
ହସ କାନ୍ଦ ଆଉ କାହାକୁ ଆକର୍ଷଣ ନକରି ବରଂ ଉଡ଼ିଯାଇ ଦଉଡ଼ି ଯୋରକରି ସହର
ଆଡ଼କୁ । ଗାଆଁର ସ୍ନେହ, ପ୍ରୀତି ଓ ପରିଚୟ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇ ଯାଉଛି ସହରର ଅସି-
ବଳିଆ ରୂପରେ ।

ସେଇଠାରେ ତାହେଲେ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଯିବ ହତେନ୍ଦ୍ର ?

ବହୁଥର ଏଇ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଜାଗିଲା ତା ମନ ଭିତରେ !

କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତର ଦିବା ଆଗରୁ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ହତେନ୍ଦ୍ର ।

ନନ୍ଦିତା ତାକୁ ଏକା ପାଇ ପଚାରିଲା, ମୋତେ ସହରକୁ ନବ ନାହିଁ ହିଁ
ଭଲ ?

ହତେନ୍ଦ୍ର, ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ଘନରୁଆର କଲ ନିଶ୍ଚୟ ନେଇଯିବ ନନ୍ଦିତା ।

ଶୁଣି କହିଲା ସେ, କିନ୍ତୁ ଆଉ କେତେଦିନ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେବ
ହତେନ୍ଦ୍ର ?

କିଛି ସମୟ ଭାବିଲା ହତେନ୍ଦ୍ର । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କଥା ଜାଣିବାକୁ ଗୁଡ଼େଁ ନନ୍ଦିତା
ସହରର ମନଭୁଲିଣୀର ରୂପ ତାକୁ ହାତଠାଗ ତାକୁଛି । ନନ୍ଦିତା ଭାବେ ସେଇ ଧଳା
ସହରର ଏକ ସବୁଜ କୋଠା ଭିତରେ ଶୋଇ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିବ, ବାହାରେ ବର୍ଷାର

ରକ ଶୁଣିବ ଏବଂ ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ନେଇ ଅତିଥିରୁ ତାର ଫେରିବା ପଥକୁ
ଅପେକ୍ଷା କରିବ । ରକ୍ତସାରୁ ଓଢ଼ାଇ ପଡ଼ି ଅଧାଭିଜ୍ଞା ଲୁଗାରେ ଘର ଭିତରକୁ
ପଶି ଆସିଲେ ହାତକୁ ତଉଲିଆ ଖଣ୍ଡେ ବଢ଼େଇ ଦେଇ କହିବ, ଲଭ୍! ଏତେ
ଭଜିଗଲା । ଆଉ ଟିକେ ଅଟକି ଗଲାନି ଅଟସରେ ।

ସେଇ ଭିଜା ଦେହ ଉପରେ ତାକୁ ଆନେଇ ଶେ କହିବ, ଅତିଥିରେ
ରହୁଣଲେ ଏଇ ଉଷ୍ମ ଟିକକ ନଂଦିତା !

ନନ୍ଦିତାର ସ୍ୱପ୍ନିଳ ଆଖି ନନ୍ଦି ଆସିଲା ଏକ ଅନୁପମ ସୁଲଭର ଆବେଗରେ ।

ହୃଦେଇ କହିଲା, ଆଉ ବେଶୀଦିନ ନୁହେଁ । ଏବେ ତ ପଡ଼ା ଶେଷହେଲା । ମୁଁ
ମଣିଷ ହୁଏ, ନିଜ ଉପରେ ନିଜେ ନିର୍ଭର କରି ଶିଖେ ।

ସେ ବି ତ ଆହୁରି ଅନେକ ଦିନ ହୁଏ ଭଲ... । ତର ତର କହିଲା ନନ୍ଦିତା ।

ନା ନା, ଆଉ ବିଳମ୍ବ ନାହିଁ ନନ୍ଦିତା । ମୁଁ ବସି ରହିବା ପାଇଁ ଆସିଲି ଗାଆଁକୁ ।
ଫେରିଯିବା ପାଇଁ ଆସିଲି ଘରକୁ; ମୁଁ ଆସିବୁ ରହିଯିବି ପାଇଁ । କହିଲା ହୃଦେଇ ।

ଆଖିରେ ସନ୍ଦେହର ଦୋଳିଖେଳ । ନଂଦିତା ରହି ରହି ପଚାରିଲା ଏଇ ଟିକେ
ଆଗରୁ କହୁଥିଲା ନା ମୋତେ ସହରକୁ ନେଇଯିବ ବୋଲି । ସେକଥା କଥଣ ମିଛ
ହୁଏ ଭଲ ?

ସବୁ ସତ, ସବୁ ସତ ନଂଦିତା । ମଞ୍ଚସ୍ଥଳରେ ରହି ବି ସହରକୁ ଯାଇଥିବ ।
ସହରର ସୁଖ ସୁବିଧା ଏଇ ଗାଆଁରେ ବି ସମ୍ଭବ ହୁଏ ନଂଦିତା । ସ୍ୱପ୍ନ ଶେଷ
ହୋଇଗଲା । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷର ପ୍ରଥମ ପକ୍ଷୀର କାକଲି ତାକୁ ଉଠାଇ ଦେଇ କହିଲା,
ଉଠ !

ସେ ଉଠି ବସି ମନର ମଧୁର ଶବ୍ଦଟିକୁ ହୃଦୟ ଭିତରେ ସାଇତି ରଖି ତରତର
ହୋଇ ବାହାରିଗଲା ବିଲା ଆଡ଼କୁ ।

ସକାଳେ ପାଣି ଓ କାଦୁଅରେ ଜମିକୁ ପାଣି ମଡ଼ାଇ ଥିବାର ଦେଖି ଚକିତ
ହୋଇ ବାପା କହିଲେ, କିରେ ବଡ଼ ଭେରରୁ ଚାଲି ଆସିବୁ, ଥଣ୍ଡା ଲାଗିବ ନାହିଁ ?

ହୃଦେଇ ପାଣି ମଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ନାଲର ଶେଷ ତେକାଏ ମାଟି କୋଦାଳରେ
ଉଠାଇ ନେଇ କହିଲା, ଆଉ ବର୍ଷା ନ ହେଲେବି ଏଇ ପାଣିରେ ଧାନ ବଢ଼ିଯିବ ବାପା !

ଟିକିଏ ବସି ଚାଲିଲେ ସେ, ଶୁଷ୍କ ଆମ ସାତ ପୁରୁଷକୁ ଦାନା ଦେଇଛୁ ହୁକୁ ।
 ଖାଲି ଆମେ ଏଇ ଜମିକୁ ଭରସା କରି ପଡ଼ି ରହିଲୁ, ଅନେକେ ଭରସା କରି ପଡ଼ି
 ରହିଛନ୍ତି ରେ ! ତୁ ପାଠୁଆ ପିଲା, ଏଥରୁ ପାରିବୁ ବାପା ?

ହତେଇ ପାଣି ସୁଅରେ ହାତଥୋଇ କହିଲ, ସହର ନୁହ, ଏଇ ଗାଆଁରେ
 ରହିଯିବା ପାଇଁ ଆସିଛୁ ବାପା ।

ବଡ଼ ସାହେବ

ବଡ଼ ସାହେବ ଆସିବାର ଖବର ପହଞ୍ଚିଲା ଗଣି ସବୁଜନନ ଅଫିସରେ ଚଞ୍ଚଳତା ଦେଖାଗଲା । ଏହି ଅଫିସକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଗଢ଼ି ଉଠିଥିବା ଗ୍ରେଟ ସହରଟିରେ ସମ୍ପାଦକ କେନ୍ଦ୍ର କର୍ମବ୍ୟୁତୀ ସୃଷ୍ଟି କଲା । ସକାଳ ସନ୍ଧ୍ୟା କେହି ଅଫିସର ବଦଳି ହେଲେ କିଏ ତାଙ୍କ ଜାଗାରେ ଆସିଲେ, କାହାର ପ୍ରମୋସନ ବାଦଲ କରି ଦିଆଗଲା, କିଏ ସ୍ତ୍ରୀ କଥାରେ ଉଠି ବସ ହୁଏ, କିଏ ଘସ ନିଏ ବା ହାତ ଉଧାର ଆକାରରେ ପିଆନ ଜରିଆରେ ପାଉଣା ନିଏ ସବୁ ମୁଖଶେତକ ସମ୍ପାଦକ ସଂସାରର ପେଶା ଶବ୍ଦରେ ଶୁଭ୍ରଣ କରି ଅବସର ବିନୋଦ ନକରୁଥିବା ଗ୍ରେଟ ସହରରେ ଅନେକ ଲୋକଙ୍କ ମୁହଁରେ ସେଇ ଗୋଟିଏ ଖବର ଆହୁରି ତାଜା ଓ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ବଡ଼ ସାହେବ ପରଦର୍ଶନରେ ଆସିଲେ ସବୁଜନନ ଅଫିସର ଏବଂ କର୍ମ-ସୁସମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଓ କୁଶଳତା ପରୀକ୍ଷା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ହାରି ଗୁହାରି ଶୁଣି ସରଜମିନ କରି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ସୁଦୂର କୌଶଳର ସହୃଦ୍ୟ ଆୟୋଜନ କରାଯାଇଥିବା ସହରର ସାମାଜିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଉତ୍ସବରେ ପୌରୋହିତ୍ୟ କରି ପୁରସ୍କାର ବା ମାନପତ୍ର ବିତରଣ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନୂତନ ସମାଜର ମୁକାବଲ କରିବା ପାଇଁ ନାଗରାଜମାନଙ୍କୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଧ, ଦେଶଭିମାନ ଓ ସେବାନୁରତ ପ୍ରଭୃତି ସଦ୍‌ଗୁଣ ଗୁଡ଼ିକୁ ଆଚରଣପିତ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦିଅନ୍ତି । ତେଣୁ ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କର କେବଳ ରାଜକୀୟ ରୂପଟି ନୁହଁ, ତାଙ୍କର ସାମାଜିକ ସ୍ବରୂପଟି ସମ୍ପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ଲୋକମାନେ ସଚେତନ ।

ଗ୍ରେଟ ସହରରେ ପ୍ରତିଦିନ ଜାଣିଲି ପରି ଘଟଣା ଘଟେ ନାହିଁ । ପରସ୍ପର ସହୃଦ୍ୟ ସ୍ବାସ୍ଥରେ, ଅଫିସରେ ବା ବଜାରରେ ଦେଖା ହୋଇଗଲେ ଦଣ୍ଡେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ବା କତେଶ କାନ୍ଥକୁ ଲାଗି ସୁଲି ଦିଆ ସୁହା ଦୋକାନରେ 'ସୁ' କପେ ପିଇବା ବେଳେ ନୂତନ ନୂତନ ଖବର ନ କହିଲେ ଜୀବନର ସରସତା ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ । ତେଣୁ ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କର ରାଜସମନ ସମ୍ପର୍କରେ ବଡ଼ ପ୍ରକାର ସମ୍ପାଦ ପ୍ରଚାରିତ ହୁଏ ସ୍ବାଭାବିକ ।

ଭଣ୍ଡି ଶଗଡ଼େ ନଡ଼ା ଚଳିବା ପାଇଁ ସହରକୁ ଆସିଥିଲା ଅନନ୍ତ । ପେଶକାର ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ଶଗଡ଼ରୁ ନଡ଼ା ଉତାରି ଦେଲାବେଳେ ଗୁଡ଼ିଣୀ କହିଲେ, ବଡ଼ ସାହେବ ଆସିବା କଥା ଶୁଣିଛ ଅନନ୍ତ ।

ଅନନ୍ତ ଶୁଣି ନଥିଲା, ସେ କହିଲା—ନା ତ; ସେ ସତରେ ଆସୁଛନ୍ତି ତାହା ହେଲେ ?

ହଁ, ସତରେ ଆସୁଛନ୍ତି । ତନିଦିନ ରହିବେ । ତୁ କାମ ବୁଝାସୁଝା କରି ଫେରିବେ ।

ଅନନ୍ତ ଆଗ୍ରହର ସହିତ କହିଲା, ଅଟକି ଯାଇଥିବା ଅନେକ କାମ ଏଇ ତନିଦିନ ଆଗରୁ ଫଇସଲ ହୋଇଯିବ, ଅର୍ଡ଼ିସ ଓ ଅଦାଲତ ଘରେ କୁନି ହୋଇଯିବ, ଗ୍ରହାଦାତ ଜମିଲ ଦେଖାଯିବ । ବଡ଼ ସାହେବ ଫେରିଗଲେ ସୁଖି ନୂଆ ଡାଇଲ ପୁରୁଣା ହେବ, କେତେ ଅର୍ଡ଼ିସ ଓ ଦରଖାସ୍ତ ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ସମୟ ନ ପାଇ ପଡ଼ିରହିବ ।

ପେଶକାର ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମନକୁ କଥାଟି ପାଇଲା ନାହିଁ । ପେଶକାର ବାବୁ ପ୍ରତିଦିନ ଆଠଟା ବେଳକୁ ଅର୍ଡ଼ିସ ଯାଆନ୍ତି । ସେ ଫେରନ୍ତି ଘର ଆଠଟାକୁ । ରବିବାର ଦିନ ନଅଟାରୁ ପାଞ୍ଚଟା । ବାବୁ କହୁଥିଲେ, ଅର୍ଡ଼ିସର ଡାଇଲ କାମ ଅସରନ୍ତି, ସହସ୍ରଶିରୀ ରାବଣ ପରି ଯେତେଥର ମୁଣ୍ଡ କାଟିଲେ ବି ଗଳେଇ ଉଠେ । ଦିନକୁ ଦିନ ଡାଇଲ ଗଢ଼ା ଉଠି ହୁଏ । ନୂଆ କାଗଜପତ୍ର ପଢ଼ା ହୋଇ ନପାରି ପୁରୁଣା ହୋଇଯାଏ । ଦେଶର ଲୋକ ହାତ୍ୟା ପରି ଡାଇଲ ହାତ୍ୟା ବି ବଢ଼ି ଚାଲିଛି । ଗୋଟିଏ ନୂଆ ମଣିଷ ଜନ୍ମ ହେଲେ ଯେପରି ତାର ଆବଶ୍ୟକକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ ଅନେକ ଲୋକ ବ୍ୟସ୍ତ ଚାଲନ୍ତି । ଜନସଂଲୋଡ଼ା ହୁଏ, ଗୋଟିଏ ନୂଆ ପତ୍ର ସୃଷ୍ଟି ହେଲେ ବା ନୂଆ ବିଜ୍ଞାନ ଖୋଲା ହେଲେ ନୂଆ ଡାଇଲ ଖୋଲିବାର, ଡାଇଲ ମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଶୁଣା କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ଅନେକ ପରିମାଣରେ ବଢ଼ିଯାଏ । ପୁରୁଣା ଡାଇଲ ନୁହେଁ, ନୂଆ ଅଧିକାରୀ ନୂଆ ଡାଇଲର ଶୁଭରମ୍ଭ କରନ୍ତି ।

ପେଶକାରବାବୁଙ୍କ ସବୁ ସମୟ ଡାଇଲ ଦେଖି ଦେଖି କଟିଯାଏ ଅନନ୍ତ... ତଥାପି ଶେଷ ହୁଏନ କାମ । ‘ନୂଆ ହୋଇ ବାହା ହୋଇ ଆସିଥିବା ତରୁଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ ସମୟ କ୍ଷମେ ପ୍ରୋଡ଼ା ବା ବୁଡ଼ା ହେଲେ ଆଗ୍ରହ କ୍ଷମେ । ଫୁଲ ଶୁଖିଗଲେ ଆଖି ଅଛ ସେ ଆଡ଼କୁ ଘୋଷାର ହୋଇଯାଏ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ଡାଇଲର ଆକର୍ଷଣ ଏତେ ବେଶୀ ଯେ ପେଶକାରବାବୁଙ୍କୁ ଯଦି ଶୁଣି ପଡ଼େ ଯାଆନ୍ତା । ମୋ ପାଖରେ ବା ଡାଇଲ ପାଖରେ ରହିବେ, ସେ ନିଶ୍ଚୟ କହନ୍ତେ ଡାଇଲ ପାଖରେ ରହିବେ । ଡାଇଲର ବି ମୋହନ ମାୟା ଅଛି ଅନନ୍ତ । ତାକୁ ବୁଝାଉଥିଲେ ପେଶକାରବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଅନନ୍ତ ନଡ଼ା ଉତ୍ତାର ଦେଇ କହିଲା, ଏତେ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥାକୁ ଆମକୁ କଅଣ ମିଳିବ, ମାଆ । ଗରିବ ମଲି ମୁଣ୍ଡିଆ ଆମେ, ଅବା ବେପାରୀ ହୋଇ କାହାଜି ଖବର ରଖିବୁ କାହିଁକି ? ହେଲେ ଆମ କାମ ହୋଇଗଲେ ଆମେ ଖୁସି, ନିଶ୍ଚିନ୍ତ । କିନ୍ତୁ ଆମରି କାମ ପଡ଼ିଲେ, ରଘୁବାବୁ କହୁଥିଲେ ଟାଇଲଗୁଡ଼ା କୁଆଡ଼େ ଅଟଳ ମହାମେରୁ ପରି ପଡ଼ିରହନ୍ତି । କହିଲା ଅନନ୍ତ ।

ପେଣକାର ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କାନକୁ ଅନନ୍ତର କଥା କିଛି ଭଲ ଶୁଣା ଯାଉ ନ ଥିଲା । ପେଣକାର ବାବୁ ନିଜେ କେତେଥର କହୁଥିଲେ ଯେ, ଏବେ ସବୁ ଲେକଙ୍କର ସମାନ ଅଧିକାର, ବଡ଼ଲେକ ଅଛୁ ଛୋଟଲେକଙ୍କର କାମ ଏକା ଗାଦିରେ କରିବାକୁ ହୁଏ ।

ଅନନ୍ତ ଶଗଡ଼ରେ ବଳଦ ଯୋଡ଼ି ବଦାୟ ନେବା ବେଳେ ବହୁଳ—ବଡ଼ ସାହେବ ଆସନ୍ତୁ, ଭଲକଥା । ଆମ କଥା ଯଦି ବୁଝିଲେ, ଅର୍ଡ଼ିସ ଭିତରେ ପୁରଣା ହୋଇ ଧୁଳିମଲି ଓ ଧଳାକୁ ଭିତରେ ପଡ଼ି ରହିଥିବା ଟାଇଲଗୁଡ଼ାକୁ ସଫା କରାଇ ଦିଅନ୍ତେ, ଆମେ ଉତ୍ତର ଯାଆନ୍ତୁ, ମା ।

ପେଣକାରବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଶୁଣିଥିଲେ କି ନାହିଁ କହି ହେବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେ ପେଣକାରବାବୁଙ୍କ ଉପରେ ଅସ୍ତ୍ରସଜ୍ଜ ହୋଇଥିଲେ, ଏକଥା ଅତି ଅସଂସ୍କରଣ ନାହିଁ ।

ଆଗରୁ ପେଣକାରବାବୁ ଗାଦି ଆଠଟା ବେଳକୁ ଘରକୁ ଫେରୁଥିଲେ ଏବଂ ବଡ଼ ସାହେବ ଆସୁଥିବାରୁ ସେ ଫେଶଲବେଳକୁ ଗାଦି ଦଶଟା । ପିଲାମାନେ ପଡ଼ିଯାଉ ଖାଇପିଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଆଆନ୍ତି ସେତେବେଳକୁ । ସେ କେବଳ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ଫେରିବା ପଥକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ କରି ବସିଥାଆନ୍ତି ଭିତରେ ।

ବଡ଼ ସାହେବ ଆସନ୍ତୁ ବା ଛୋଟ ସାହେବ ଆସନ୍ତୁ ସେଥିରେ ତାଙ୍କର ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ । ଯିଏ ସେତେ ଆସିବେ ମନଇଚ୍ଛା ଆସନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆସିବା ସହଜ ଏଇ ଟାଇଲ କାମ ବଡ଼ ଯାଏ କାହିଁକି ସେ ବୁଝି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ପ୍ରତିଦିନ ପେଣ କରିବାକୁ ବାରପଞ୍ଚା ଅର୍ଡ଼ିସରେ ଖଟିଲେ ବି ଏ ଟାଇଲ କାମ ଶେଷ ହୁଏ ନାହିଁ, ବରଂ ବଡ଼ି ବଡ଼ି ଚାଲେ । ଯଦି ଅନନ୍ତ ପରି ଗରିବ, ମଲିମୁଣ୍ଡିଆର ଟାଇଲ ପୁଷ୍ଟା ଖୋଲ ନ ହୋଇ ସୁରୁଣା ହୋଇଗଲା, ତା ହେଲେ ଏତେ କାମ କାହା ପାଇଁ ସେ କରିନ୍ତି ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ ନେସମଣି ।

ମଝିଆ ସାହେବ ଆସିଥିଲେ ଯେ ସାତଦିନ ରହୁଗଲେ । ସାନ ସାହେବଙ୍କ ନାଆଁରେ କିଏ କେତେ ଖରମିଛ କହିବାରୁ ସେ ଫେରି ନ ଯାଇ ଅଟକି ଗଲେ ।

ସେଇ ସାତ ଦିନରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ନେତ୍ରମଣି, ସାତମାସ ବାଧ୍ୟତ ପଡ଼ିଲେ ମଣିଷ ଯିମିତି ଶୁଣିଯାଏ, ସେହିପରି ଶୁଣିଗଲେ ପେଶକାର ବାବୁ ।

ସାନ ସାହେବକୁ ସିନା ଦୂରରୁ ଦେଖିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ମଝିଆ ବା ବଡ଼ ସାହେବକୁ ସେ କେବଳ ଦେଖି ନାହାନ୍ତି । ଲମ୍ବା, ଗୋରୁ, ମୋଟା ମର୍ଦ୍ଦ ହୋଇଥିବେ । ଆଖିରେ ଚଷମା, ଦେହରେ କୋଟ୍ ପ୍ୟାଣ୍ଟ, ଗୁଡ଼ାଣୀରେ ସବୁ ଜାଣିବାର ଦୃଷ୍ଟି, ବଡ଼ ଲୋକ । ଘିଅ ମହୁ ବୁଧ ଦହରେ ଘୁସିଲେ ମଣିଷର ଚେହେରା ଖଣିକ ଦି ଉଲ୍ଲ ହୁଏ ! ସେ ତ ପହଲ୍ଲ ତାରିଖକୁ ଅନେଇ ରହନ୍ତି । ପିଲଗୁଡ଼ା ଅମୂଳ ଖାଇ ବଢ଼ିଲେ ଏଯାଏ, ସଜ ଦୁଧର ଗୁଣ ଅମୂଳରେ ମିଳିବ କୋଉଠୁ ।

ପେଶକାର ବାବୁ ଥରେ ଦୁଇଥର ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ତର ପାଉଣା କଥା ଯେ କହି ନ ଥିଲେ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ କହିଦେଇ ନେତ୍ରମଣିଙ୍କ ଜଳନ୍ତା ଆଖି ଦୁଇଟାର ଭୟଙ୍କର ଗୁଡ଼ାଣୀ ଦେଖି ଡରିଯାଇ କହିଥିଲେ, ସମସ୍ତେ ନଈଛନ୍ତି ବୋଲି କହିଲି ନା, ମୁଁ କଅଣ ମନକୁ କହୁଥିଲି—

ମୋ ମିଳେ ଅଝିଆ ଅପିଆ ହେନ୍ତୁ, ପରଧନରେ ଲୋଭ କାହିଁକି ? ପ୍ରଭୁ ମଙ୍ଗଳ କରିବେ ନାହିଁ କହୁଛି ।

ସେଇଦିନୁ ଆଉ ସେ ପ୍ରସଙ୍ଗର ଅବତାରଣା କରି ନ ଥିଲେ—ପେଶକାରବାବୁ ।

ଦିନେ ଖାଇ ବସିଲାବେଳେ ନେତ୍ରମଣି କହିଲେ, ବଡ଼ ସାହେବ କେବେ ଆସିବେ ?

ପେଶକାର ବାବୁ ତାଙ୍କର ଏହି ଆଶ୍ରୟ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ।

ନେତ୍ରମଣିଙ୍କର ଉତ୍ସାହ ଏବଂ ଅନୁପ୍ରାଣିତା ଦିନକୁ ଦିନ ବଢ଼ୁଥିଲା ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ । ପେଶକାର ବାବୁ କହୁଥିଲେ ଯେ, ଯେ କୁଆଡ଼େ ଖୁବ୍ ଦକ୍ଷ ଅଟେ ସେ । କେବଳ ଯେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ତାହା ନୁହେଁ, ସବୁ କାମରେ ଉତ୍ସାହ ଏବଂ ଆଗ୍ରହ । କିନ୍ତୁ ସାହେବଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ବଳତା । ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲେ ଆଉ କାହା ସହଚ ସାକ୍ଷାତ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଭବିଷ୍ୟର ଦିନ ସାହେବ ଘରେ ରହନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସେ କୁଆଡ଼େ ଖୁବ୍ ନ୍ୟାୟବନ୍ତ ବୋଲି ଖ୍ୟାତ ଅଛି । ନେତ୍ରମଣିଙ୍କର ତାଙ୍କୁ ଥରେ ପଚାରିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ । ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ସାଙ୍ଗ କରୁଣାମାନେ ଟାଟୁ ପାଞ୍ଚଟା ଅଟ୍ଟାସ କରୁଥିବା ବେଳେ କୋଉ ଦୁଃଖରେ ତାଙ୍କ ସାମାଜିକତା ଖଟିବେ । ରବିବାର ଦିନ ଅନ୍ୟମାନେ ଆରାମରେ ଖାଇପିଇ ଶୋଇ ବସି ସିନେମା ଦେଖି

କଟାଉଥିଲା ବେଳେ ସେ ଦିନେ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କାହିଁ ଟିକେ ବୁଲିଯାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଜଣେ ଉପରେ ଏତେ ବୋର୍ କାହିଁକି ? ସେ ବାସୁଳା ନୁହନ୍ତି ସେ, ସୁସବାର ସବୁ ବୋର୍ ମଥା ଉପରେ ବୋହୁଥିବେ ।

ବଡ଼ ସାହେବ ଆସିବା ବେଳେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଲେ । ଘରୁ ସ୍ଵାମୀଙ୍କର ମୁହଁରୁ ସେ ବି ଶୁଣିଲେ । ଏବଂ ଶୁଣିବା ପରେ ତାଙ୍କ ମନଟି ଆହୁରି ଜାଣିବା ପାଇଁ, ଆହୁରି ଦେଖିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତାଟ ହୋଇ ଉଠିଲା । ନେତ୍ରମଣି ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ ନ କହି ଗୋଟିଏ ସୁଯୋଗର ଅପେକ୍ଷା କରିବାରେ ଲାଗିଲେ ।

ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ଖାନାସାମା ସାଙ୍ଗରେ ଯାଏ ସେ ଯେଉଁଠାକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଆଇ ବି ଗୁଡ଼ାକରେ ଯେଉଁ ଖାନାସାମା, ବବୁନି ଅଛନ୍ତି ସେମାନେ କୁଆଡ଼େ ନିନ୍ଦାଦି ଅକର୍ମଣ୍ୟ, ମନ ଓ ମନି ଜଗି ଯୋଗାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସରକାରୀ ଗ୍ରହର ଏତେ ଗୁଡ଼ଏ ପାବଛ ପାର ହୋଇ ଆସିବା ପରେ ମନ ଓ ଦେହ ଟିକିଏ ବେଶୀ ଆରାମ ଚାହେଁ । ନିଜ କାମ ପାଇଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭରତା ବଢ଼େ । ସେଥିପାଇଁ ବଡ଼ ସାହେବ ନେଇ ଯାଆନ୍ତି ତରଣ ଦାସକୁ ସାଙ୍ଗରେ । ସେ ସବୁ ବୁଝେ । ସାହେବଙ୍କ ମନ ଜଗି କେବଳ ତଳେ ଓ ତଳାଏ ନାହିଁ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ସ୍ତବେଶ, ପ୍ରସ୍ଥାନ ଏବଂ ପରାମର୍ଶ ବା ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନାକୁ ବି ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରେ । ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ପାଖ ଲୋକ ସେ । ବିଶ୍ଵାସୀ । ସମସ୍ତେ ସମୀକ୍ଷା କରନ୍ତି ।

ବଡ଼ ସାହେବ ପହଞ୍ଚିଗଲା ଷଷ୍ଠୀ ଗୁରୁଆଡ଼େ ଚଞ୍ଚଳତା ଅନେକ ବଢ଼ିଗଲା । ସହରଟା ଯାକ କିଏ ସେପରି ଘର ଘର ବୁଲି କାନେ କାନେ କହିଦେଇ ଆସିଲା ଏଇ କଥାଟି । ଗୁଡ଼ା ଦୋକାନୀ ସକାଳର ଗୁଡ଼ା କେଟକିରୁ ଡାକ୍ତୁ ଡାକ୍ତୁ କହିଲା, ଶୁଣିଲଣି, ବଡ଼ ସାହେବ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ହେଡ଼ମାଷ୍ଟର ସ୍କୁଲ ହିତା ସତ୍ତା କରେଇବା ପାଇଁ ସଫେଇବାଳମାନଙ୍କୁ ଲଗେଇ ଦେଇ କହିଲେ—ଟିକେ ଲଳିତ ଲଳିତ କର, ବଡ଼ ସାହେବ ପହଞ୍ଚିଗଲେଣି । ଆଗରୁ ସତ୍ତା କରା ହୋଇଥିଲେ ବି ଦଶଟାରେ ଖୋଲୁଥିବା ଅତିସ ଗୁଡ଼ାକରେ ସକାଳ ସାତଟା ବେଳୁ ପୁଣି ଅରେ ସଫେଇ କାମ ଆରମ୍ଭ କରି ବଡ଼ବାବୁ କହିଲେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ—ସବୁ ଭଲ ଭାବରେ ପରିଷ୍କାର କରାଯାଉ । ସ୍କୁଟା ହୁଡ଼ା କାଗଜ ପତ୍ର ସବୁ ବାହାରକୁ ନେଇ ଯାଅ । ବାଙ୍କା ପଡ଼ିଥିବା କାଗଜ ଓ ଡାଇଲଗୁଡ଼ାକ ଗୋଦାମ ଘରେ ଲୁଚାଇ ଦିଅ । ବଡ଼ ସାହେବ ପହଞ୍ଚି ଗଲେଣି, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାବରେ ପରିଦର୍ଶନରେ ଆସି ଅସଲ କଥା ଜାଣିଗଲେ ଭେଲା ବୁଝିଯିବ—

ଗୁରୁଆଡ଼ର କର୍ମବ୍ୟସ୍ତତା ସଙ୍ଗେ ପାଦ ମିଳେଇ ସକାଳୁ ଉପମା ଓ ବୁଝୁଥିବା ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ ଅତି ସ ପଠେଇ ଦେଲେ ନେତ୍ରମଣି । ନେତ୍ରାଜ୍ଞତାକୁ ସେଗକାର କାମ

କଲେଣି ସାତ ବରଷ ହେଲ, କିନ୍ତୁ ଯେତେ ଟାଇଲ ସଫା କଲେ ବି ଟାଇଲ ସଂଖ୍ୟା
 ଯେ କେବଳ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି ତାହା ନୁହେଁ, କେତେ ସମସ୍ୟା, କେତେ ଲୋକଙ୍କର
 କେତେ ଆବେଦନ ଓ ନିବେଦନ ଆଇନ ପାଳନ କରିବା ଓ ଶୁଦ୍ଧିବାରେ କେତେ
 ସୁବିଧା ଓ ଅସୁବିଧା, ଘଟଣା ଓ ଦୂର୍ଘଟଣାମାନଙ୍କ ପାଇଁ କେତେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ଅବ୍ୟବସ୍ଥା
 ସବୁର ସଂଖ୍ୟା ଟାଇଲ ପୃଷ୍ଠ ଉପରେ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି । ବ୍ୟକ୍ତିର ଦୁଃଖ ସୁଖଠାରୁ
 ସମାଜର ସମୂହ କଥା ଯାଏ ସମସ୍ତେ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଦି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ପାଇଁ
 ସରକାରଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନେଇ ବସିଛନ୍ତି । ସରକାରୀ ସାହାଯ୍ୟବେନା କୁଟା ଖଣ୍ଡେ ଦିଶୁଛି
 କରିବାର ଉଦ୍ୟମ ନାହିଁ । ଜନ୍ମ ହେଲାକ୍ଷଣି ମିଶ୍ରି ପାଣି ଦବାଠାରୁ, ମଣାଣିର କାଠ
 ଯୋଗାଡ଼ କରିବାଯାଏ ସମସ୍ୟାକୁ ଜଣକ କାନ୍ଧରେ ଲଦି ଦବାଟା ଗୋଟିଏ ବହୁକାଳର
 ଅଭ୍ୟାସ ରହିଯାଇଛି ଦେଶରେ । ଯାହା କା. ରେ ଏ ସବୁ ଲଦି ଦିଆଯୁଏ, ସେ
 ହେଉଛି ସରକାରର ଚଉଡ଼ା କାନ୍ଧ । ଉଦ୍ୟମ ନ କରି ଆଲସ୍ୟ ଉପରେ ଅନ୍ୟକୁ
 ବୋର୍ଡ଼ ବୁଝାଇବାରେ ଆମ ସହକ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦେଶରେ ଲୋକ ସମକକ୍ଷ ହେବେ
 ନାହିଁ ।

ଦୁଇ

ନେତ୍ରମଣି ମଧ୍ୟ ତଥ୍ୟ ଦେଲେ । ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କୁ ଦେଖି ଆସିବା ପାଇଁ
 ମନରେ ନାନା କଲ୍ଲନା ଜଲ୍ଲନା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ହାଇସ୍କୁଲ ପରେ କଲେଜକୁ
 ଯାଇନାହାନ୍ତି । ବେଶୀ ଅଗୁଆ ମହଲା ଶୁବେ ତାଙ୍କର ଖ୍ୟାତି ବି ନାହିଁ । କମ
 ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିବା ବାବୁମାନଙ୍କୁ ସେ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ବଡ଼ ଦାୟିତ୍ବ ନେଇ ଯେଉଁମାନେ
 ଶାସନ କଲକୁ ଚଳୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି ଓ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ ନିଶ୍ଚୟ ଅନେକ ବଡ଼
 ହୋଇଥିବ । ତାଙ୍କ ପୁଅଟି ଭଲ ପଢ଼ୁଛି । ତା ପଢ଼ା ପଢ଼ି ପ୍ରତି ଶାନ୍ତି ନକର ଦିଅନ୍ତି
 ନେତ୍ରମଣି । ସେ ବି ବଡ଼ ହେଲେ ଯଦି ବଡ଼ ସାହେବ ହୁଏ । ଆଗରୁ ମୂଳଦୁଆ ଶକ୍ତ
 ଓ ସମର୍ଥ କଲେ ସିନା ଭବିଷ୍ୟତର ବୋର୍ଡ଼ ଉଠେଇ ପାରିବ । ନିଜ ପୁଅ ବଡ଼ ସାହେବ
 ହେଲେ ସେ କିନ୍ତୁ ଗୋଟେ କଥା ତାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଶିଖେଇବେ, ତାହା ହେଉଛି ତଳକୁ
 ଚାହିଁବା ପାଇଁ ଯେଉଁମାନେ ଆସୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ସବୁକାଳ ଆଖି ନ ପାଇଲେ ବି
 ଉପରକୁ ଚାହିଁନ୍ତି, ଆକୁଳ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ଟିକିଏ ନ୍ୟାୟ ଓ ସୁଯୋଗ ପାଇଁ । ତାହି
 ଚାହିଁ ଆଖି ଥକ ଗଲଣି । ସେ ପୁଅକୁ ବଡ଼ହେଲେ କହିବେ ତଳକୁ ଚାହିଁବା ପାଇଁ ।
 ଅନ୍ୟମାନେ ଉପରକୁ ଚାହିଁ କିନ୍ତୁ ମାଗିବା ଆଗରୁ ସେ ବଡ଼ ସାହେବ ହୋଇ ଯଦି
 ତଳକୁ ଚାହିଁ ସେମାନଙ୍କ କଥା ବୁଝିପାରି, ସେମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଳି ଅଢ଼ଳି
 ଶୁଣି ସମାଧାନ କରିଦେ, ତା ହେଲେ ତାଙ୍କର ମାତୃତ୍ବ ସାର୍ଥକ ହେବ । ବଡ଼ର

ମହତ୍ତ୍ୱ ଶ୍ରେଷ୍ଠତା ତଥା ଦୂର ତାକୁ ଅଗ୍ରତ୍ୱ ଶିବା ପାଇଁ ପଥ ଗୁଡ଼ିକ ଦେଖାରେ । ବଡ଼ ପାହେବ ଶ୍ରେଷ୍ଠତା ସେବା ପାଇଁ, ତା ପଡ଼ି ସହଯୋଗ ଓ ତାକୁ ସହାୟତା କରିବା ପାଇଁ ।

ନେତୃମଣି ଉପର ପାଇଗଲେ । ବଡ଼ ପାହେବ ଅତି ସ୍ୱାଦେଶିକ ତାରିକା-ବେଳେ ବଡ଼ ବୁଦ୍ଧିବାନୁ ଅଟେ । ନାଲି ଏବଂ ନର୍ଦ୍ଦମା ପତା ଅଳ୍ପ କି ନାହିଁ, ସରବୁଜାତ ଲୋକ ଅନୁପାରେ ମରମତ ହୁଏ କି ନାହିଁ, ସଡ଼କର ଦୁଇପାଖରେ ଗଛ ଲଗା ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ସରକାରୀ ତତ୍ତ୍ୱ କରି ଦେଖିଥିବେ । ସରକାରୀରେ ଛୁଟି ହେଲେ ବା ଶୁକ୍ରବାର ଦେଇ ବାହାରକୁ ଅନେଇଲେ ବାହାରେ ସ୍ୱାଦେଶିକ ନେତୃ ଦେଖି ହୁଏ । ଏହି ବାଟ ଦେଇ ଯିବେ ଯେତେବେଳେ ସେ ଦେଖି ଦେଖି ନେଇପାରିବେ ।

ତାଙ୍କ ଘର ପାମ୍ପାରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବସିତାଟିକୁ ବେଶ ସଜା କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ବଡ଼ ବଡ଼ ସାପ ଗୁଡ଼ିକୁ କାଟି ଦିଅନ୍ତି, ମାଟ ଖୋଳି ଛୋଟବଡ଼ ଗଛମୂଳେ ପାଣି ମଡେଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟକ ସମୟ ଦିନିକିଆ ବାଲିଖଣ୍ଡ, ଅମୃତ ଲଣ୍ଡା ତାଙ୍କ ପାଖରେ ହେଉ ତୋଳି ନାହାନ୍ତି ।

ବାଲିବାଡ଼ ପର ନିକଟ ପାଇଁ ଅତି ନିୟମିତ ବାବୁ ତରତର ହୋଇ ତାଙ୍କପରିବେଶେ ଉଡ଼ିଲେ—ବଡ଼ ପାହେବ ଆମ ତଳେଇଁ ଅଟେ, ବାଲିବାଡ଼େ ଛୁଟି ହେଲେ ଦେଖି ପାରିବ ।

ନେତୃମଣି ଅଳ୍ପ କିଛି ଜାଣିବା ପାଇଁ ତାହା ଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ପାଇଲେ ନାହିଁ ପଚାରିବା ପାଇଁ ।

ଅନେକ ସମୟରେ ନ ପଚାରିଲେ ବି ଅନେକ ତଥା ଜାଣି ହୁଏ । ତାଙ୍କ କାନ୍ଦୁ ବା ଅନେକ ତଥା ଅସିଦ୍ଧ ଏ ସ୍ତରରେ ।

ବଡ଼ ପାହେବ ଘୋର ଦିଅନ୍ତି ଦକ୍ଷତା ଉପରେ ସବୁଠାରୁ କିନ୍ତୁ ବେଶୀ ବୁଦ୍ଧି ବା ଅଳ୍ପ ଦେଶ ପ୍ରତି ଅନୁରକ୍ତି । ତାଙ୍କ ମତରେ ଦେଶକୁ ଯଦି ଜଣେ ପ୍ରକୃତରେ ଲାଭପାଏ, ତାହାହେଲେ ସେ ଯେ କେବଳ ସାଧୁ ଓ ସରଳ ହେବ ତା ନୁହେଁ, ଅନ୍ୟ ପଦ୍ମବିମଳାମୟ ମଧ୍ୟ ଅଧିକାରୀ ହେବ । ସେ କାମରେ ହେଲା ବା ଶିକ୍ଷାତା ଦେଖିଲେ କହନ୍ତି, ଯଦି ଦେଶକୁ ଲାଭପାଏ—କାମ ତର । କାମ କରବାର ବିଷୟ ନାହିଁ । କଠିନ ପରିଶ୍ରମ ତଲେ କେବଳ ଦେହ ଓ ମନ ସତେଇ ରହେ ନାହିଁ, ଏହା ଜାତିଗତ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସହଜ କରେ ।

ବାହାରେ ସଜ ଓ ଖାଦିର ଭରମ ଶିଖରରେ ପହଞ୍ଚିଯିବା ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିର ଉଚିତ କଥାଟି ଜାଣିବା ପାଇଁ ଲଜ୍ଜା ହୁଏ ।

ମନସ୍କୁ ଏ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ପାଇଁ ଏତେ ଶକ୍ତି ଓ ସ୍ତେଷତାର ଉତ୍ସ କେହି ମଣିଷର ଉପର ସ୍ବରୂପ ସହୃଦ ସହ ତାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ରୂପ ମିଶି ଯାଇ ଆସନ୍ତା, ତା ହେଲେ ଦୁଇଟିର ସମନ୍ବୟରେ ସଂଗଢ଼ିତ ହୁଅନ୍ତା ଶ୍ରୀ ଏବଂ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ । ନଡ଼ ସାହେବଙ୍କର ବାହାର ରୂପଟାକୁ ମେ ଦେଖି ନ ଥିଲେ ବି ଏତେ ଶୁଣିଲେଣି ଯେ, ସେ ଜାଣି ଯାଇଛନ୍ତି ଯେପରି ।

ବାବୁ କହୁଥିଲେ, ଏଥର କୁଆଡ଼େ ନଡ଼ ସାହେବ ବିଜ୍ଞାନର ଅନ୍ତରତ ଫଳରେ ସମ୍ବୃତ ଫୋଇଯାଇଥିଲେ ବି ଏବେ ବି ଖୁବ୍ ବଡ଼, ଏବେ ବି ଗୋଟିଏ ସୋଲିଡ୍ ସହୃଦ ଅନ୍ୟ ଗୋଲ୍ଡର ଲୋକମାନଙ୍କ ତଥା ବାଦ ଦେଲେ ବି କେବଳ ସହୃଦର ଗୋଟିଏ ଗଳିରେ ବାସ କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ସହୃଦ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗଳିର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କର ଯେ ପରିଚୟ ବା ଆସ୍ତାସ୍ତତା ନ ଥାଏ ତାହା ନୁହେଁ, ତିନି ଗୁଣ ମହଲା ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କୋଠାଘରର ଗୁଣ ଦିଗରେ ତୁଳି ଉତ୍ତରେ ରହୁଥିବା ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପରିବାର ସହୃଦ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପରିବାରର ସମ୍ପର୍କତା ଦୂରେ ଥାଉ; ସାଧାରଣ ଶ୍ବେତ ବିଜୟ ମଧ୍ୟ ନ ଥାଏ । ସୂପକାର ତାଙ୍କ ଆଗରେ କେବଳ ବଡ଼ ସାହେବ, ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହଁ ।

ବେଳ ପଡ଼ି ଆସିଲା ବେଳକୁ ନେତ୍ରମଣି ମୁହଁ ହାତ ଧୋଇ ବାଲି କୁଣ୍ଡଳ ସତା ଲୁଗା ଖଣ୍ଡେ ପିନ୍ଧି ବାରନ୍ଦାରେ ତଉରା ଉପରେ ଛୁଡ଼ାହେଲେ । ଘର ସାମାନ୍ତି ବେଶ ପରିଷ୍କାର ଦିଶୁଛି । ସଜନା ଗଛ ଫୁଲରେ ଭରି । ଆଉ ମାସେ ପରେ ଫଳରେ ପୁରୁଯିବ । ଅମୃତ ଭଣ୍ଡା ଗଛଟି ଫଳରେ ନଇଁ ପଡ଼ିଛି ଟିକିଏ । ବେଶ୍ ବଡ଼ ବଡ଼ ଫଳ ଗୁଡ଼ିକ । ବାପଘରୁ ଚାରି ଆଣି ଲଗେଇଥିଲେ ବୋଲି ଏ ଗଛଟି ଉପରେ ତାଙ୍କର ଟିକିଏ ଶ୍ରଦ୍ଧା ବେଶୀ । ମୁକ୍ତକେଶୀ ବାଇଗଣ ଓହ୍ଲି ପଡ଼ିଛି ଗଛରୁ, କଳା ଓ ଲମ୍ବା । ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛି । ଗୋଟ ଉପରେ ବାବୁଙ୍କ ନାମ ଫଳକଟି ଚକ୍ ଚକ୍ କରୁଛି—ନେତ୍ରାନନ୍ଦ ଉଦ୍‌ଗାତା ।

ବେଳ ହୋଇ ଆସିଲାଣି । ବଡ଼ ସାହେବ ହୁଏତ ଅସୁସ୍ଥବେ ।

ସାନପୁଅ ସୁଲୁରୁ ଡେଇଁ ଖାଇବାକୁ ମାରିଲା । ନେତ୍ରମଣି ଭିତରକୁ ଯାଇ ଜଳଣିଆ ବାଡ଼ି ଦେଇ ଡେଇଁ ଆସିଲା ବେଳକୁ ତାଙ୍କ ଘର ଆଗରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଲୋକ ଛୁଡ଼ା ହୋଇଥିବାର ଦେଖିଲେ । ପାଖରେ ଦିନଟା ମୋଟର ଗାଡ଼ି । ବଡ଼ ସାହେବ ବସ୍ତି ବୁଲିବା ପାଇଁ ଆସିଛନ୍ତି ।

ପ୍ରତି ଭିତରଟା ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେମାନେ ଆସିଲା ବେଳକୁ ସେ ନ ଥିଲେ ବୋଲି ଜନକୁ ଧ୍ବଙ୍ଗାର ବ କଲେ ଟିକେ । ବାରମ୍ବା ଉପରେ ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲେ ଅନ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ।

ସେମାନେ ତାଙ୍କ ଘର ଆଡ଼କୁ ଆସିଲେ ଏବଂ ତାଟକ ସାମ୍ନାରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇଗଲେ । ଫକୋଚରେ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି ଝରକା ପାଖରେ ବସିଲେ ଯାଇ । କିନ୍ତୁ ଅପସର ଆସିବା ଆଗରୁ ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ସହର ଦୂରର ସେହି ଦୃଷ୍ଟି ଏକ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ତମକ ପଡ଼ିଲେ ନେତ୍ରମଣି ।

ବଡ଼ ସାହେବ ହେବେ ବୋଧହୁଏ । ପ୍ୟାଣ୍ଟ, କୋଟ୍, ଟାଇ, ମୁହଁରେ ପାଇପ । ବେଶ ମଧୁର ପ୍ରକୃତିର ଚେହେରା । ବୟସ ହୋଇଥିଲେ ବି ବାଳ ପାତ ନାହିଁ । ପାଇପଟି କାଢ଼ି ଦେଲେ ମୁହଁ ଉପରେ ଅନ୍ୟକୁ ଆକର୍ଷଣ କରିବାର ଏକ ଗାନ୍ଧି ।

ଆଖି ଯୋଡ଼ିବୁ ଚାହିଁ ଦେଇ ଦୂରରୁ ହେଲେ ବି ଚକିତ ହୋଇଗଲେ ନେତ୍ରମଣି । ଦମ୍ଭ ଓ ଦକ୍ଷତା ଥିବା ଏଇ ଲୋକଟିର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା ଭିତରେ ଆଲୁନତାର ଏତେ ନିବେଦନ ।

ଭସ ...

ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ଭିତରଟା ସତରେ କେତେ କରୁଣ ।

ବଡ଼ ସାହେବ ତାଙ୍କର ଅମୃତ ଭଣ୍ଡା ଗଛକୁ ଦେଖାଇ କଣ ସବୁ କହୁଥିଲେ ।

ସାନପୁଅ ଦୋଡ଼ି ଆସି କହିଲା ତାଙ୍କୁ, ମା, ...ଜାଣିଛ, ବଡ଼ ସାହେବ ଆମ ଅମୃତ ଭଣ୍ଡା ଗଛ ଦେଖି ଝୁଲୁଥିବା ହୋଇଛନ୍ତି ।

ନେତ୍ରମଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଦମ୍ଭ କରି ନ ପାରି ପଚାରିଲେ ଆଉ କଅଣ କହିଲେ ?

ସାନପୁଅ କହିଲା--ସାନ ସାହେବଙ୍କୁ ସଭାଙ୍କ ଲମ୍ବିତ ବଗିଚାରେ ଅମୃତ ଭଣ୍ଡା ଗଛ କରାଇବା ପାଇଁ କହିଲେ ।

ପୁଣି ତୋକ ଗିଲି ସେ କହିଲା--ଆଉ କଅଣ କହିଲେ ଜାଣ ?

ଆହୁରି ଉକ୍ତିତ ହୋଇ କହିଲେ ନେତ୍ରମଣି କହିଲେ--

କହିଲେ ସେ କଟକର ତଳ ପୁଷ୍ପ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଏଇଠି ଯୋଡ଼େ ଅମୃତଭଣ୍ଡା ପଠାଇବା ପାଇଁ । କହିଲେ କୁଆଡ଼େ ନିଶ୍ଚୟ ଆମ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ପାଇଜ୍ ସୁଆ ।

ନେତ୍ରମଣିଙ୍କ ମୁହଁ ଉପରେ ଖବ ଓ ଆନନ୍ଦ ମିଶା ହସ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଗଲା ।

ସାନପୁଅ ଦଉଡ଼ିଲା ପୁଣି ସେଇମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ।

ଅନ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଯିବା ଆଗରୁ ପଚାରିଲେ ବଡ଼ ସାହେବ, ନେତ୍ରମଣି ଉଦ୍‌ଗାତା କିଏ, ସେ କଅଣ କରନ୍ତି ?

ସାନ ସାହେବ କହିଲେ—ଆମ ଅତିଥିର ପେଟଭାର ବାବୁ । ସମ୍ଭବତଃର ଲୋକ ।

ବଡ଼ ସାହେବ ଟିକିଏ ଛୁଟା ହୋଇ ଆଉ ଥରେ ପଢ଼ିଲେ ନାମ ଫଳକଟିକୁ—
ନେତ୍ରମଣି ଉଦ୍‌ଗାତା ।

ସେଇ ନାମ ସହିତ ସେ ପରିଚିତ ନା ଅପରିଚିତ କିନ୍ତୁ ଜଣାଗଲା ନାହିଁ ;
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅତିଥିର ଏବଂ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଚକ୍ରରେ ଆଗେଇ ଯିବା ଆଗରୁ ପୁଣି
ଥରେ ବଢ଼ିଲା ଓ ବାରନ୍ଦା ଉପରକୁ ଅନାଇଲେ ବଡ଼ ସାହେବ ।

ସେମାନେ ଚାଲିଗଲେ ।

ସାନପୁଅ ଡେଇ ଆସି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଛୁଟାହୋଇ କହିଲା—ବାପାଙ୍କ ନାମ,
କଅଣ କରନ୍ତି ସବୁ ପଚାରିଥିଲେ ମା ।

ନେତ୍ରମଣି କିଛି ଶୁଣି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ପ୍ରସ୍ଥାନ ପଥକୁ
ଅପଲକନେଶରେ ଅନାଇ ରହିଥିଲେ ।

ତାଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ଏକାକରେ ଶେଷ ଉତ୍ତର ଦୁଇଟି ଅସିର ଗରୀର
ଆକୁଳତା ।

ଏହି ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ସତରେ କେତେ ଶକ୍ତ !

ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କର ସବୁ ଥାଇ ସେ ଏତେ ଦରିଦ୍ର !

ନେତ୍ରମଣିଙ୍କ ଛୁଟି ତଳୁ ଗୋଟେ ଚପା ଫାର୍‌ସ୍‌ସ ବାହାରିଆସିଲା ଥର ଥର ।

ସେ ଅନେକ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାରନ୍ଦାରେ ବସି ରହିଲେ ଶୂନ୍ୟକୁ ଚାହିଁ । ସନ୍ଧ୍ୟା
ହୋଇ କେତେବେଳେ ଶେଷର ପ୍ରଥମ ସ୍ତବ୍ଧର ତାକୁ ଆକୃତ କରି ପକାଇଲା, ନାହିଁ
କି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ସେଇ ଭବନର ଘ୍ରୋତରେ କେତେ ଚରଣ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସଂସାରର କେତେ ସୁଖ ଦୁଃଖ ଭାସି ଯାଉଥିଲେ । ସେଇ ପ୍ରବାହରେ ଅନେକ ଅନେକ ଡାକଲ ମଧ୍ୟ ଭାସିବାରେ ଲାଗିଲେ । ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ଘର ଡାକଲ ଗୁଡ଼ାଲ ସଂଖ୍ୟା କମାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ବୋଲି ନଦୀର ପ୍ରବାହରେ ଯେପରି ଚରଣ ମଧ୍ୟ ଟେକି ପୁଣି ପ୍ରବାହ ସହଜ ମିଶିଯାଏ, ସେହିପରି ନେତ୍ରମଣିଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ଭବନର ଡେଇଁ ଉଠି ପୁଣି ମିଳେଇ ଗଲ କେହିଠାରେ, ଅସଲ କାମକୁ ସବୁଦିନ ଯଦି କେହି ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ପରି ସରକମିନ କରୁଥାଆନ୍ତା, ତାହାହେଲେ କଥା ଅପେକ୍ଷା କାମର କରମତିପଣିଆ ବେଶୀ ଦିଶନ୍ତା । ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ବେଦନା ପରି ମଣିଷ ଜୀବନର ପରାଜୟର ବ୍ୟର୍ଥତା ଅନେକ ବେଶୀ ।

ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ସେହି ପ୍ରକାଶିତ, ସମ୍ପର୍କିତ ଦୃଷ୍ଟି ଅପେକ୍ଷା ଅନୁନିହିତ ଦୃଷ୍ଟି ବୋଲି ଅନ୍ତର ଖାଣ୍ଡଣ ମନେ କଲେ ନେତ୍ରମଣି । ସେ ଯେଉଁଲି ସବଦା ନିଜ ଭିତରେ ନିଜର ଅପ୍ରାପ୍ତ ବସ୍ତୁକୁ ଖୋଜିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେହି ଖୋଜିବା ଯେପରି ମଣିଷର ନିଜକୁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଅନନ୍ତ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପରି ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବର ସ୍ବରୂପକୁ ଲଘନ କରି ଅନ୍ତର ଅନେକ ଲମ୍ବି ଯାଇଛି ।

ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କ ପ୍ରତି ସେ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶ କଲେ ମନରେ ।

ହଠାତ୍ ପରିଚିତ ହାତର ପରଶ ପାଇ ଉଠି ବସି କହିଲେ ନେତ୍ରମଣି—
ଏତେବେଳେ ଆସିଲ ?

ନେତ୍ରମଣିଙ୍କର କହିଲେ—ଆଜି କାମ ନ ଥିଲେ ବି ଆସିବାରେ ଡେରି ହୋଇଗଲା ମଣି । ବଡ଼ ସାହେବ ତ କେଇ ପଠେଇଥିଲେ ।

ତମକି ପଡ଼ି କହିଲେ ନେତ୍ରମଣି । ବଡ଼ ସାହେବ ତ କେଇ ପଠେଇଥିଲେ—!

ହଁ—ହଁ—ରୂମେ ବୋଧେ ଭୁଲି ଯାଇଛ, ସେ କିନ୍ତୁ ଭୁଲି ନାହାନ୍ତି । ରୂମେ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ପଡ଼ୁଥିଲ ନା ।

ନେତ୍ରମଣି ସ୍ମୃତି ହୋଇଗଲେ ।

ସେଇ ଦୁଇଟି ଶକ୍ତ ଆଖିର କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟି ମନେ ପଡ଼ୁଥିଲା; ଅଉ ମନେ ପଡ଼ୁଥିଲା ବହୁ ଦୂରରେ ଅଳଗ୍ନ ଯୋଜନ ପଛରେ ଶୁଦ୍ଧ ଆସିଥିବା ତରୁଣୀ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷର ପୂଲକ ।

ଅନୁ ଶାସିତ

ଅନୁପମା ବରତ୍ର ହେଲ ନାହିଁ, ବରଂ ଶ୍ରେଣୀର ତାହାଣ ହାତର ନାଡ଼ି ପରୀକ୍ଷା
କରିବାରେ ଲାଗିଲ ।

ସେ କିନ୍ତୁ ପୁଞ୍ଜପରି ଗାଲ ଦଉଥିଲା । ତାହାର ଶାନ୍ତର ସବୁ ତାହାର ମାନଙ୍କୁ
ଅକଥ୍ୟ ଭାଷାରେ ଉପହାସ କରୁଥିଲା ।

ବସୁଧ ବେଶି ନୁହେଁ—ପତନ ଛବିରୁ ବେଶି ହେବ ନାହିଁ । ଦେହରେ
ଗୋଟେ ଡିଲ ପାଇଁ ନାମା ଆଉ ନାମାବଳୀ ଅଜିତ ଶେରୁଆ ଗୁରୁ ପଞ୍ଜାବୀ । ଆଖି
ସୋଡ଼ିକ ଏବେ ବ ଟୁଟୁ ଟୁଟୁ କରୁଥିଲା—ଲଳ ଦଶୁଥିଲା ଅସ୍ଥାବ୍ରତକ ଭାବରେ; ରକତ
ସିମିତ ବାହାର ଆସିବ ।

ହସି ପାଁ ହବାପାଇଁ ଯାଇ ଧରପଡ଼ି ଯାଇଥିଲା ଅବାରିତ । ମହାନନ୍ଦ କୁଳରେ
ବେହୋସ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲାବେଳେ ପୁଲିସର ନଜରରେ ପଡ଼ିଗଲା । ତା ପରେ
ହସିପିଟାଲ ।

ସେ ହସିପିଟାଲକୁ ପୂଣ୍ୟ କରେ । ଔଷଧର ଗନ୍ଧ ତାକୁ ଭଲ ଲାଗେନା, ଓଁ, ଓଁ
ଭିତର ପରିବେଶ ତାକୁ ନିର୍ଯ୍ୟାସିତ କରେ । ସେ ଅଧୀର ଭାବରେ ମୁକ୍ତି ପ୍ରାର୍ଥନା
କଲା । କିନ୍ତୁ କେହି ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ତା' ଆଡ଼କୁ କେହି ଭଲକରି ଅନାଇଲେ ମଧ୍ୟ
ନାହିଁ ।

ମଣିଷ ଆଖିର ଏଇ ବେଶାତିର ଭାବଟିକୁ ସେ ଆଦୌ ଭଲ ପାଏନା । ଏଇ
ବେଶାତିର ଭାବ ଭିତରେ ଲୁଚି ରହେ ପୁଣି ଭୁତ ପୁଣି, ଆଉ ଶୁଣି ଶୁଣି ଅବହେଳା ।

ଅନୁପମାର ହାତକୁ ଠେଲି ଦେଇ ସେ ଚଢ଼ାଇ କଲା—ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ଦେଖ,
ଭଲ ମୁହଁ ଦେଖି ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ଚାହିଁ, ଯେ ରୂମର ପରିଶ ପାଇ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ହୋଇ
ଯିବ । କିନ୍ତୁ ମୋ ଆଗରେ ନୁହେଁ, ମୁଁ ତୁମକୁ ଚାହିଁନା ।

ଗୁଣିଲୁ ନାହିଁ ଅନୁପମା । ହସି ଦେଇ କହୁଲୁ—ମୁଁ ତୁମ ପାଖକୁ ଆସିଛି, ଅନ୍ୟ
ପାଖକୁ ନୁହେଁ ।

ଲଜ ନାହିଁ ବୋଲି ଏଭଳି କହୁ ପାରୁଛ । ମୋ ହାତ କିନ୍ତୁ ଗରମ ନୁହେଁ,
ସତ୍ରା—ଖୁବ୍ ସତ୍ରା ଭଲ ଲଗିବନି ତମକୁ ।

ଏଥର ଅନୁପମା ଟିକିଏ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଗଲା । ପାଖ ଶେଯର ରୋଗୀମାନେ
ଅନେଇଲେ ତା ଆଡ଼କୁ ତା'ର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ।

ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ମୁକ ହୋଇ ଗଲା ସେ ।

ଅନୁପମାର ଆଖି ଆଗରେ ଉଭା ହୋଇ ପୁଣି ଅନ୍ତର ହୋଇଗଲା ଏଇଭଳି
ଆଉ ରୋଟିଏ ଅବହେଳିତ ମୁହଁ, ଏହିଭଳି ସ୍ନେହ-ବଞ୍ଚିତ ଆଉ ଯୋଡ଼େ ଆଖି ।

କଣ୍ଠୋଳକୁ ସତ୍ରା ଧାରରେ ହଜାଇ ଦେଇଥିଲା ସେ ବହୁ ଦିନ ଆଗରୁ ।

ଅନୁପମା ଶୁଣିଲା ଅବାରିତର ଆଖି ଉପରକୁ । ଦୃଷ୍ଟି ସେତେବେଳେ ସ୍ଥିର
କରିବା ପାଇଁ ଯାଇ ସ୍ଥିର କରି ପାରୁ ନ ଥିଲା ଯେପରି ।

—ଆଉ କିଛି ନ କହୁ ତୁ ପ ହୋଇଗଲା ଯେ ! କହୁଲୁ ଅନୁପମା ।

ଅବାରିତର ସଙ୍ଗୀତରେ ଯେଉଁ ହିମଶୀତଳ ପ୍ରବାହ ପ୍ରବାହୀତ ହେଉଥିଲା
କାଲି ରାତିଠାରୁ, ତାହା ତାର ସୁଷ୍ଟ, ତନ୍ମୟୀମାନଙ୍କୁ ସ୍ପର୍ଶ-ବିମୁଖ କରି ଦେଇଥିଲା
ଯେପରି । ଅନୁପମାର କଥା ସେ ଶୁଣି ବି ଶୁଣି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ତା ଆଖି ଯୋଡ଼ିକରି ଆସି ଏବେ ବି ଲୁଚି ରହିଥିଲା, ଏବେ ବି ମୁହଁ ଉପରେ
ସ୍ବାଭାବିକ ଗାଈଁ ତୁଟି ଉଠି ନ ଥିଲା ।

ସବିନ୍ୟସ୍ତ ଲମ୍ବବାଳା ମେଲି ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ତଳିଆ ଉପରେ । ନୃଶୂର
ଅବହେଳିତ । ଚରୁଣୀରେ ସଫାକରି ସଜାଇ ଦବାପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା ଅନୁପମାର ।

ବହୁଦିନ ତଳେ ଏହିପରି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଦିନେ କଣ୍ଠୋଳର ନୃଶୂର, ଅବିନ୍ୟସ୍ତ
ବାଳକୁ ସଜାଇ ଦେଇ କହିଥିଲା ସେ—ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଟିକିଏ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଅ, କଣ୍ଠୋଳ ।

ଉଦ୍‌ଭିରରେ କଣ୍ଠୋଳ ଯାହା କହିଥିଲା ଆଜି ବି ସ୍ପଷ୍ଟ ମନେ ଅଛି ଅନୁପମାର ।

ସ୍ନେହ ସଂଗୃହୀତ ହାତର ପରଶ ପାଇ ମୁକୁଳିତ ହୋଇଥିଲା ସେ—ଅନ୍ୟ

ଆଡ଼କୁ ଲମ୍ବି ଯାଇଥିବା ଦୃଷ୍ଟି ସଙ୍ଗୁତ କରି ଆଣି କହୁଥିଲା ସେ—ଜନ ଆଡ଼କୁ
ଗୁଡ଼ିକ, ସେ ସମୟ ମୋର ନାହିଁ ଅନୁ ।

କଥାର ମର୍ମର୍ଥ ବୁଝି ଲଳେଇ ଚାଲିଥିଲା ଅନୁପମା ।

ଅବାରିତକୁ ମୁହଁ ଖୋଲିବା ପାଇଁ କହୁ ପାଟି ଭିତରେ ଔଷଧ ଟିକେ ଡାଲ
ଦବା ପାଇଁ ହାତ ଉଠାଇଲ ସେ ।

ପଲକ ପଡ଼ିବା ଆଗରୁ ଅସଫଳ ଘଟାଇ ଦେଲ ଅବାରିତ । ଔଷଧ ଦବାବେଳର
ଝୁଲି ପଡ଼ିଥିବା ଆଙ୍ଗୁଳକୁ କାମୁଡ଼ି ଦବା ବେଳକୁ ଶିପ୍ର ଗଡ଼ରେ ହାତ ଟାଣିଆଣି
ବେଦନାରେ ଶିହର ଉଠିଲ ଅନୁପମା ।

—ହେଲା ତ ! ଏବେ ଭଲ ଲାଗିଲା ତ ! ଚିକାର କରି ପୁଣି ହରେ ଫାଟି
ପଡ଼ିଲା ଅବାରିତ ।

ଏହପରି ହସରେ ଫାଟି ପଡ଼ୁଥିଲା କଲୋଳ । ପାହାଡ଼ ଉପରୁ ଡେଇଁ ଡେଇଁ
ତଳକୁ ବହୁ ଆସୁଥିବା ପ୍ରୋତସ୍ନିମାର କଲୋଳ ପରି ସେ ବି ଥିଲା ଅବାରିତ, ଅକୁଣ୍ଠିତ ।

ଆଜି କାହିଁକି ସେ ଏତେ ମନେ ପଡ଼ୁଥିଲା ଜନ୍ମ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ଅନୁପମା ।
ହଜି ଯାଇଥିବା ସୁଦ୍ଧା ମାନସ ପଟରେ ଝୁରୁଗେଡ଼ାଲର ମହକ ଆଣି ଉଦୟ ହେଲ
ବେଳକୁ ପ୍ରତି ତଳର ବେସୁରା ଗୁଣିଣୀ ସଂଜାକୁ ଅରୁଇ ଦେଇଗଲା ଯେପରି ।

କଲୋଳ ଆଉ ତା ପଥରେ ଚାଲିବ ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଚାଲିବାକୁ ହେବ । ଏତେ ବଡ଼ ପୃଥିବୀ ଉପରେ ସ୍ଥାନର ଅଭାବ
ନାହିଁ, ପଥର ଶେଷ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ, ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଥ
ବାହୁ ନେଇ ନପାରି ନିର୍ଜନ, ନିରାଶ ଅବସ୍ଥାରେ ଗୁଜକୁମାରୀ ହଜିଗଲା ପରି ସେ ବି
ହଜି ଯାଇଥିଲା ।

ଗୁଣି ଗୁଣି ଲୋକଙ୍କର ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ସେ ପାଇ ନଥିଲା, ସ୍ନେହରୁ ସେ ବଞ୍ଚିତ
ହୋଇଥିଲା; ସମାଜର ଆଶ୍ରୟ ତାକୁ ଅଭୟ ଦବାପାଇଁ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯାଇ ନଥିଲା ।
ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିବେଶର ନିର୍ବାଚନରୁ ମୁକ୍ତ ପାଇବା ପାଇଁ ପଥ ଖୋଜୁଖୋଜୁ
ଅପଥରେ କେତେବେଳେ ଚାଲି ଆସିଥିଲା ଅବାରିତ, ତାହା ସେ ବି ଜାଣି ପାରି ନଥିଲା
କେବେ ।

ମାରିକୁନାର ନିଶାରେ ଆସି ଯୋଡ଼ନ ବୁଜିଗଲେ ଅନୁଭବର ଦେହଟାକୁ

ସେ ଶୁଆଇ ଦଉଥିଲା ମହାନଦୀର ବାଲି ଶେଷ ଉପରେ । ଏଇ ଅନୁଭବ ଅବସାଦ ନୁହେଁ ; ଏହି ଅନୁଭବ ସ୍ଥାନତାରୁ କୁଆଡ଼େ ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ ଏକ ଚୈତନ୍ୟମୟ ବହୁଳତା । ଏଇ ସେଇ ବହୁଳତା ପାଇଁ ପାଗଳ ହୋଇ ଧାଇଁ ଯାଇଥିଲା ଅବାଗତ ଜଳକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ।

ପରବାର ତାକୁ ସୁଖ ଦେଇ ପାରି ନଥିଲା, ସମାଜର ଶାସନରେ ସେ ବସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା । ପରବେଶ ତାକୁ ଅଦହେଲା, ନିର୍ଯ୍ୟାତନା, ଅସହ୍ୟାୟତା ଭିତରେ ବଢ଼ି କରି ରଖିଥିଲା ।

ଏତେ ବଡ଼ ପୃଥିବୀରେ ସ୍ଥାନର ଅଭାବ ନହେଲେ ବି ସେ ଟିକିଏ ସ୍ଥାନ ପାଇଁ ମହାନଦୀର ବାଲି ଉପରେ ପଡ଼ି ରହୁଥିଲା ଦିନ ଦିନ, ରାତି ରାତି । ଖାଇବା ପାଇଁ ଭୁଲି ଯାଉଥିଲା, ସ୍ନାନ ପ୍ରସାଧନ ପାଇଁ ଆହୁତ ନଥିଲା ।

ଦେହ ଉପରେ ଘୋଡ଼େଇ ହୋଇଥିବା ମଇଲା ନାମାବଳୀ ଚିହ୍ନିତ ଗଞ୍ଜାବୀଟାକୁ ଥରେ ଥରେ ଅଲ୍ଲ କେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପାଇଁ ଅନାଇ ରହୁଥିଲା ।

ଅନୁପମା କିନ୍ତୁ ବଚଳିତ ହେଲାନାହିଁ । ତେଜଲ ପାଣିରେ ହାତ ଧୋଇ ଅନ୍ୟଗୋଟିମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଗଲା । ଆହୁର କୋଡ଼ିଏ ଜଣ ସେବାୀ ରହୁଥିଲେ ସେଇ ଓଡ଼ାଡ଼ିରେ । ଜଣ ଜଣ କରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖିଲା, ସେମାନଙ୍କର ଭଲମନ୍ଦ ବୁଝିଲା, ଔଷଧ ଖୁଆଇ ଉସ୍ତାଦ୍ ଦେଲା । ନିର୍ଭରତା ପାଇ ନିର୍ଭୟ ହୋଇଗଲେ ସେମାନେ । ମରଣ ନୁହେଁ—ଜୀବନର ସାପ୍ତରେ ଆଲୋକିତ ହୋଇ ଉଠିଲା ସେମାନଙ୍କର ମୁଖମଣ୍ଡଳ ।

ବେଶ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା ଅନୁପମାକୁ । ଭଲ ଲାଗେ ତାକୁ ମରଣଶୀଳର ଆଖିରେ ଜୀବନର ଝଲମଲ ଆଲୁଅ ଦେଖିଲେ; ଖୁସି ହୁଏ ସେ ଅବହେଳିତ ଅବାସ୍ଥିତର ଆଖିରେ ଆଶାର ଲୁଚକାଳି ଖେଳ ଦେଖିଲେ ।

ସେ ଉଣେଇଶ ନମ୍ବର ସେବାୀର ଶେଷ ପାଖରୁ କଣେଇ କରି ଚାହିଁଲା ଅବାଗତ ଆଡ଼କୁ ।

ଅବାଗତ କୋଧେ ତାହାରି ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା ।

ସ୍ବେର ଧରା ପଡ଼ିଗଲେ ଯେପରି ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ପାଇଁ ଲାଜେଇ ଯାଇ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହୁଏ ହୋଇ ଉଠେ, ସେହପରି ବଣ୍ୟ ଏବଂ ଅଶ୍ରୀଳ ହୋଇ ଉଠିଲା ଅବାଗତ ।

ମୋ ଆଡ଼କୁ ଆଡ଼ ନୟନରେ ଯେତେ ଚାହିଁଲେ କି ମୁଁ ତୁମକୁ ଚାହିଁବି ନାହିଁ ।
ତୁମେ ମୋର ଶରୀରକୁ ମୁଁ ତୁମକୁ ଦୃଶ୍ୟ କରେ ।

ମାରିଜୁନା ଏତେ ବେଶି ଖାଇଥିଲା ଯେ, ଏଯାଏ ଜିଣାରେ ଦାରି ହେଉଥିଲା
ଅବାରତ ।

କିନ୍ତୁ କହୁଲା ନାହିଁ ଅନୁପମା । ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଓଡ଼ାଡ଼ି ଲୁହ ଲୁହ
ହୋଇଗଲା ।

ଆଉ ପାଟିକରି ଗାଲଦେଲା ନାହିଁ ଅବାରତ । ସଙ୍ଗାରେ ହସପିଟାଲ
ରୋଗୀର ଅବସାଦ ନେଇ ତ ପ ହୋଇଗଲା ଏକାବେଳେ ।

ମଥାଟା ଭରି ଭରି ଲଗୁଥିଲା । ସମସ୍ତ ଲୁହ ଯାଇଥିବା କେତେ କଥା ମନେ
ପଡ଼ୁଥିଲା ।

ଅବାରତ କିନ୍ତୁ ସବୁ ଭୁଲିଯିବା ପାଇଁ ଚାହିଁଥିଲା । ସବୁ ଭୁଲିଯାଇ ଏଇ ସୁରୁଣୀ
ସମାଜର ଶାସନ ପାଖରୁ ଦୂରସ୍ଥ ପରିବେଶର ତାଡ଼ନା ମଧ୍ୟରୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ହୋଇ
ଯାଇଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କର କୋଳାହଳ ଭିତରୁ ନିଷ୍କୃତି ପାଇବା ପାଇଁ ସେ
ମାରିଜୁନା ଖାଇଥିଲା, ଅତିମ ଆଉ ଗଞ୍ଜା ବି ଖାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପଳାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।
ପଳାଇବାର ପଥ ଖୋଜି ପାଇଲା ନାହିଁ । ଏଇ ସମାଜର ସ୍ଥିତି ଯେ ଏତେ ଅସରଳ,
ଏହା ସେ ଜାଣି ନ ଥିଲା । ବିଶ୍ୱାସ କି କରିପାରି ନ ଥିଲା ।

ସେ ଅନେକ କିଛି ଚାହିଁଥିଲା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରୁ । ଏତେ ଚାହିଁଥିଲା ବୋଲି କିଛି
ନପାଇ ଏଡ଼େ ହତାଶ ହୋଇପଡ଼ିଲା ।

କିନ୍ତୁ ଅନୁପମା ବୋଧେ କିଛି ଚାହିଁ ନାହିଁ । ତାର ବୋଧେ କିଛି ପ୍ରୟୋଜନ
ନାହିଁ । ସେ ସମାଜର ବ୍ୟତିକ୍ରମ । କାହାଠାରୁ ନବାର କିଛି ନାହିଁ; ଅସତ ସେ
କେବଳ ଦେଇ ଯାଉଛି । ଏଇ ହସପିଟାଲର ରୋଗୀମାନେ ତାକୁ କଥା କା ଦିଅନ୍ତି;
ସେ କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱିଧାସ୍ଥ ଭାବରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦିଏ ସେବା, ସାନ୍ତ୍ୱନା ଏବଂ ସ୍ୱେଦ ।

ଅନୁପମାର ଭୂତି ଥିଲେ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ବୋକାମୀ କରନ୍ତା । ଅବାରତ ଆଖୁର
ହୋଇଯାଏ ଭବି ଭବି । ମଥାଟା ଉପରେ ପଙ୍ଖାଟା କେବଳ ଏକା ବେଗରେ ଘୂରି
ଗୁଲୁଛି । ବିରାମ ନାହିଁ—ବରଦ ନାହିଁ । ସେ କିନ୍ତୁ ଚାହିଁ ପାରିଲା ନାହିଁ । ପୃଥିବୀର
ପଥଗୁଡ଼ା ବଡ଼ ବହୁର, ଅଜ୍ଞା ବଜା ମନେ ହେଲା ତାର । ଶେଷ ନାହିଁ—ଅସରଳ
ପଥ ଉପରେ ଚାହିଁବାର ଅଶେଷ ଯେଉଁ ନାହିଁ ଅବାରତର ।

କିନ୍ତୁ ନ ନେଇ କେବଳ ଦବାପାଇଁ ମଣିଷ ଅଛନ୍ତି ଏହା କଲ୍ଲନା କରି ନ ଥିଲା
ସେ । କ୍ରିତଦାସ ଯେତେ ବେଣି ଦେଲେ ବି କିନ୍ତୁ ନିଏ; କିନ୍ତୁ ଅନୁପମା କ୍ରିତଦାସୀ
ନୁହେଁ । ସରକାରୀ ଗୁଳିକା କରି ସେ ହୁଏତ ବହୁବାର ରାସ୍ତାକୁ ସୁଗମ କରେ, କିନ୍ତୁ
ତାହା କଥା ଏତେ ବେଣି ଦବାପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ । କେବଳ ଦେଇ ଚାଲିଲେ ମଣିଷ
ଦିନେ ଫୁଲ ହୋଇ ଯାଏ ବୋଲି ଏଯାଏ ଧାରଣା ଥିଲା ତାର—କିନ୍ତୁ ଅନୁପମା
ଯେପରି ଏକ ଅସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ । ଯେତେ ବେଣି ଦେଲେ ବି ସେ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ
ନଯାଇ ପୁଣି ହେଉଥିବାର ସଙ୍କେତ ବହନ କରେ ସର୍ବାଙ୍ଗରେ ।

ଅନୁପମାର ହସ୍ତ ଟିକ୍କ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା ମାନସପଟରେ । ଆଖିକୁଳି ସେଇ
ରୂପକୁ ଧ୍ୟାନ କଲା ଅବାରିତ ।

ସେ ସ୍ଥିର କଲା ଅନୁପମାର ଏହି ସମନ୍ବିତ ଗାବନ ପ୍ରବାହର ସୂକ୍ଷ୍ମ ଜାଣିବା
ପାଇଁ । ସେ କାମ କରି କେବଳ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରେ ନାହିଁ, ଗାବନର
ଗୋଟିଏ ନୂଆ ମାର୍ଗ ଦେଖାଇ ତାଙ୍କ ଆଶେ ଅନେକଙ୍କୁ । ସେଇ ମାର୍ଗର ଝଲମଲ
ଆଲୋକରେ ସମସ୍ତେ ପାଆନ୍ତି ସାନ୍ତ୍ବନା, ନିର୍ଭରତା ।

ଏହିଭଳି ସେ ତେବେ କାର୍ତ୍ତିକ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଶରୀରଦ୍ବ୍ୟାଧିପୁର
ସଂକୋଚ ଡିଗି ପାଇ ବି ସେ କପରି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣତା ଅନୁଭବ ନକରି ନିଃସ୍ବ ହୋଇଗଲା ।

ଅନୁପମା ତା ମଥା ଉପରେ ହାତରଖି କହିଲା—କେବଳ ନବା ପାଇଁ
ଗୁଣିଲେ, ଅନେକ ଦୁଃଖ ଅନେକ ହତାଶା ପାଏ ମଣିଷ ।

ଅବାରିତ କିନ୍ତୁ କହିଲା ନାହିଁ । ତାର ଏତେ ଦିନର ଧାରଣାଗୁଡ଼ିକ ଆକାଶ
ଉପରେ ତାସଫର ପରି ଫମଶା ଶାଢ଼ି ପଡ଼ୁଥିଲା ।

ଅନୁପମା ପରମ ଯତ୍ନରେ ଚାହିଁରଖି ତାଙ୍କିଦେଲା ଅବାରିତର ଅସ୍ଥା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

କଲ୍ଲୋଳ ବି ଦିନେ ଏହିପରି ଶୋଇ ଶୋଇ ତା କଥା ଶୁଣୁଥିଲା ।

ସେ ବି ବୋଧେ ପୃଥିବୀର ଅନନ୍ତ ଶୋଷ ନେଇ ଧାଇଁ ଯାଇଥିଲା ସମୁଦ୍ରକୁ
ତଳୁ କରିଦବା ପାଇଁ । ଶୋଷ...କେବଳ ଶୋଷ...ଏତେ ଶୋଷ ଆସେ କୁଆଡ଼ୁ...
ଠିକ୍ କରିପାରିଲା ନାହିଁ ଅନୁପମା ।

କଲ୍ଲୋଳ ବି ଏହିପରି କେବଳ ପାଇବା ପାଇଁ ଅଳି କରୁଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ ଯିଏ ଦେଇ ନିଜାଣେ, ସେ କଅଣ ପାଇବାର ସୁଆଦ ପାଏ ?

ହଠାତ୍ ଶୁଦ୍ଧରଟା ଫେରିଦେଇ ଉଠିବି ତାକୁ କୁଣ୍ଡାଇ ପକେଇ ସେ ସେ
କରି କାନ୍ଦୁଥିଲା ଅବାରତ ।

ଅବାବ୍ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲା ଅନୁପମା ।

ଅବହେଳିତ, ନିପାଡ଼ିତ ଏବଂ ନିଃସହାୟ ମଣିଷର ଏହି ନିନ୍ଦନ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି
ଶୁଣି ଆସିଛି ପୃଥିବୀ । ଆଉ ସେଇ ନିନ୍ଦନୀ ଆଖିର ଲୁହ ପୋଛି ନବା ପାଇଁ ଯୁଗ
ଯୁଗ ଧରି ମଣିଷ ବି ଜନ୍ମ ନେଇଛି ଏହି ଧରଣୀ ଉପରେ ।

ସେ ଅବାରତର ଅସଫଳ, ଅବିନାଶ୍ୟ କେଶରୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଅଙ୍କୁଳ
ବୁଲୁଥିଲା ଟିକିଏ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ, ଟିକିଏ ନିର୍ଭୟତା ଦେଇ ।

କଲୋଳ ବି ଏହୁପରି ତାକୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରି କାନ୍ଦୁଥିଲା ଦିନେ ।

ମଣିଷର ହସିବା କାନ୍ଦିବା ଭିତରେ ତାର ସାମର୍ଥ୍ୟ, ସୁଖ ଏବଂ ହତାଶା ଦେଖେ
ଅନୁପମା ।

କେବଳ ହସି ହସି ଗଢ଼ିଗଲେ ବି ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଯାଏ ମଣିଷ । ଜୀବନସାରା
ଲୁହ ଗଢ଼ାଇଲେ ଜୀବନଟା ଆହୁରି ଘାବ୍ ହୁଏ କେବଳ । ହସ ଏବଂ କାନ୍ଦକୁ ନେଇ
ସିଏ ବଞ୍ଚି ରହେ, ସେ ସଫାରକୁ ଅନେକ ଦିଏ, ସଫାରଠାରୁ ଅନେକ କିଛି ପାଏ ।

ଏଇ ଦିବା ଆଉ ନବା ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ବୟ ଆଣି ନପାରି ଶେଷରେ ପଥ
ଉପରେ ସିନା ହଜିଗଲା କଲୋଳ ।

ହସାବ ନିକାଶ କରି ନ ଜାଣିଲେ ଅବାରତ ପରି ଅସୁଖୀ ରହୁଯାଏ ମଣିଷ ।

ସେ ତା ମୁହଁ ଉପରେ ହାତ ରଖି ଲୁହ ପୋଛିଲା, ତା' ଦେହ ଉପରେ ହାତ
ବୁଲାଇ ନେଇ ଏକ ଆତ୍ମିକ ନିବିଡ଼ତାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲା । ଅବାରତ କୋହ ସମ୍ଭାଳି
ନପାରି କେବଳ କଇଁ କଇଁ ହୋଇ ଅବୋଧ ଶିଶୁପରି କାନ୍ଦିବାରେ ଲାଗିଲା ।

ମାକୁଶିନାର ନିଶା ଯେତେବେଳକୁ ବୋଧେ ଆଉ ନ ଥିଲା ଦେହରେ । ସ୍ଵାଭବିକ
ମଣିଷ-ସ୍ନେହ, ମମତା, ଦୟା ଉପା ପାଖରେ ଚରଦିନ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କରି ମହତ୍ତ୍ଵର
ଏକ ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣିତ ସ୍ନେହର ସ୍ପର୍ଶ ପାଇ ଅବାରତର ସାହାଯ୍ୟପରି ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଜୀବନ
ଭୂମିରେ ମରୁତରଣର ସାର୍ଥକତା ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିଲା ।

ଅନୁପମାର ପୁଣି କଲୋଳ କଥା ମନେପଡ଼ିଲା । ସେ କୁଆଡ଼େ ହଜିଗଲା

ବୋଧହୁଏ । ଆଉ ତା ସହିତ ଶ୍ରୀମାତା ଉପରେ, ନଦୀ ଧାରରେ, ଲୋକାଳୟ ବା ସମୁଦ୍ର
କୂଳରେ ଦେଖା ଦେବାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ତାହାର ପାଇଁ ସମ୍ଭବ କେତେ ସ୍ନେହ
ଏବଂ ସେବା ଦେଇ ଅନ୍ୟ ଅନେକଙ୍କ ଭିତରେ, କଲୋଲର ସେଇ ମହତ୍ତ୍ୱର ରୂପ
ଦେଖିବା ପାଇଁ ସେ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ ।

ଅଗାଧର ଧୂସର, ବେଦନା ବଧୂର ଜୀବନ-ବେଳାଭୂମି ଉପରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ି ପୁଣି
ଫେରି ଆସୁଥିବା ସମୁଦ୍ରର ଅକଳନ୍ତି ତରଙ୍ଗ କଲୋଲର ସବୁ ଆଶା, ଆଶ୍ୱାସନା,
ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଏବଂ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ନେଇ ତା ଆଗକୁ ଫେରି ଆସୁଥିଲା ଅବାରଣ ।

ଅନୁଶାସିତର ଏହି ଶୁଭଗମନକୁ ଅନ୍ତରର ଅର୍ପଣ ଦେଇ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଜଗାଇଲା
ଅନୁପମା ।

ବାସୁକୀ

ଏହି ପୃଥ୍ବୀର ସବୁ ବୋର୍ଷ ଯଦି ବାସୁକୀ ଏକାକୀ ବହନ କରିପାରୁ ଆଶାନ୍ତା, ତା ହେଲେ ମୋତେ ବା ମୋ ପରି ଅନେକଙ୍କୁ ଆଉ ମଥା ଘୁରାଇବାକୁ ପଡ଼ନ୍ତା ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ନିଜ ବୋର୍ଷ ବୋହୂବାରେ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ଯେ, ସେମାନଙ୍କର ସମୟ ନାହିଁ ବୋର୍ଷର ଭାରକୁ ହାଲୁକା କରିଦେବା ପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ଯିଏ ଜାଣେ, ଯାହାର ସମୟ ଅଛି; ସେ ଏକାକୀ ବସିରହି ପାରେ ନାହିଁ ବା ନିଜର ବୋର୍ଷ ଟିକକୁ ବହନ କରି ଜୀବନରେ ବସିରହି ନାହିଁ । ତା କାନ୍ଧରେ ଅଧିକ ବଳ, ମୁଣ୍ଡରେ ଅଧିକ ଗୁଡି ଆଏ ବୋଲି ତାର ମନ ଖଲବଲ ହୁଏ, ହାତ ଚଞ୍ଚଳ ହୁଏ ଅନ୍ୟର କାମ କରିବା ପାଇଁ । ସେ ନିଜ ବୋର୍ଷ ବୋହୂବାରେ ଯେତେ ନୁହେଁ, ଅନ୍ୟର ବୋର୍ଷ ବୋହୂବାରେ ତା ଠାରୁ ଅଧିକ ନିପୁଣତା, ପାରିବାରିକପଣ ଦେଖାଏ ।

ଆଉ ନିଜ ବୋର୍ଷ ଯଦି ଜଣେ ସ୍ଵାର୍ଥ ନ ଥାଇ ବହନ କରେ, ପରର ବୋର୍ଷ ବିନା ସ୍ଵାର୍ଥରେ କିଏ ବୋହୂବ ? ପୃଥ୍ବୀରେ ଏପରି ନିଃସ୍ଵାର୍ଥପର ବ୍ୟକ୍ତି ଅଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ; କିନ୍ତୁ ବେଶି ସମୟ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଚିନ୍ତା କରିବା ପାଇଁ ସାହସ ହୁଏ ନାହିଁ । ଯଦି ନିଜ ସ୍ଵାର୍ଥ ଭୁଲି ଅନ୍ୟର ସ୍ଵାର୍ଥ ରକ୍ଷାକରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ବୋର୍ଷ ବୋହୂବା ଲାଗି ସତରେ ଲୋକ ଆଖି ଆଗରେ ପଡ଼ିଯାଏ, ତା ହେଲେ ମୋ ମନ ଭିତରେ ପରର ବୋର୍ଷ ବୋହୂବାର ଯେଉଁ ଅଭିମାନ ଟିକକ ସବୁବେଳେ ଆତଯାତ ହେଉଛି, ତାହା ମଉଲିଯିବ ନାହିଁ ତ ! ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କ କଥା ଶୁଣିବୁ । ଗାନ୍ଧୀ, ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ପରି କେତେ ଜଣ ଲୋକ ନିଜର ବୋର୍ଷ ନ ବୋହୂ ଅନ୍ୟର ବୋର୍ଷ ବୋହୂଥିଲେ ବୋଲି ଲୋକେ କହନ୍ତି—ବାହାବା ଦିଅନ୍ତୁ । ସେମାନଙ୍କ ମଣିଷପଣିଆ କଥା .କହି ସେମାନେ କପରି ବାହାତୁର ଥିଲେ, ତାହା ବଖାଣନ୍ତୁ; କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଆସ୍ତଗତେତନ, ନିଜ ବୋର୍ଷ ନ ବୋହୂବାର କାପୁରୁଷପଣିଆ ମୋ ଠାରେ ନାହିଁ । ମୁଁ ନିଜ ବୋର୍ଷ ବୋହୂବ, ପରର ବୋର୍ଷ ବୋହୂ ମୋ ନିଜ ବୋର୍ଷ ବି ହାଲୁକା କରିବି—ଏଇସ୍ଵା ମୋର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଏହି ଦୁଇଟି ପରସ୍ପରବିରୋଧୀ ଚିନ୍ତା ବୋଲି ଅନେକେ କହନ୍ତି, ମୁଁ କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବୋକା ବୋଲି ମନେକର ।

ଆମ ଚଳପ୍ରଚଳ ହୁଅଥିବା ଏହି ସମୟର କେତେ ବଡ଼, ପୁଣି କେତେ ଜଟିଳ । ଏହାର ସବୁ ଭର ବାସୁକୀ ବହନ କରିଛୁ ବୋଲି ପୁରୁଷ କହୁଛୁ; କିନ୍ତୁ ମୁଁ କହୁପାରବ ନାହିଁ । ମୁଁ ଏବଂ ମୋ ପରି ଆଉ ଯେଉଁମାନେ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏହି ବୋର୍ଡ଼ରୁ କିଛି କିଛି ବହନ କରନ୍ତି । ଗାନ୍ଧୀ, ଗୋପବନ୍ଧୁ ବା ଏହି ବୋର୍ଡ଼ ବୋହୁଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଅନ୍ୟର ବୋର୍ଡ଼ ବୋହୁ ବୋହୁ ନିଜର ବୋର୍ଡ଼ ହାଲୁକା କରୁ ନ ଥିଲେ ବୋଲି ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ହାତରେ ଗଣ୍ଟି ନାହିଁ । ସେମାନେ ବାହାଦୁରୀ ନବା ପାଇଁ ଏପରି କରିଥିବେ, ମୁଁ କିନ୍ତୁ କେବଳ ବାହାଦୁରୀ ନୁହେଁ, ବଞ୍ଚିରହୁବା ପାଇଁ ଏପରି କରୁଛି ।

ଆଜିର ପୃଥିବୀ ବିରାଟ । ଏହାର ସମସ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଜଟିଳ । ଜଣକର ମନ ସହଜ ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କ ମନ ଯେପରି ସମାନ ନୁହେଁ, ଜଣକର କାମ ଅନ୍ୟଠାରୁ ସେହିପରି ଅଲଗା । ଜଣେ କୁମ୍ଭାର ତ ଆଉ ଜଣେ କମାର; ଜଣେ ମୋଡ଼ ତ ଆଉ ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ବା ଗୁରୁ । ଆଗରୁ ମଝିପ ନିଜ କାମ ନିଜେ କରୁଥିଲା । କଳକାରଖାନା ହେଲେ ଶହ ଶହ ଲୋକଙ୍କର କାମ ଜଣେ ଜଣେ ଅତି କମ୍ ସମୟରେ ଯନ୍ତ୍ରର ସହାୟତାରେ କରି ପକାଇଲେ । ଯାହା ମଥା ଉପରେ ବୋହୁ ବା ଗଧ ଉପରେ ଲଦି ପାଞ୍ଚ ସାତ ଦିନରେ ନିଆଯାଉଥିଲା, ତାହା ମିନିଟ୍‌ରେ କନଭେୟର ବେଲଟ ବା ଲିଫ୍ଟରେ ହୋଇଯାଉଛି । ମୋର କାମ ଅନ୍ୟକୁ ସମର୍ପି ଦେଇ ମୁଁ ଯଦି କେବଳ ବାବୁ ହୋଇ କାମ କରୁଥିବା, ଲୋକର ତଦାରଖ କରେ, ତା ହେଲେ ପଶିଣମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ବାବୁ ହୁବା ପାଇଁ ମୋ ପରି ଅନେକଙ୍କର ଇଚ୍ଛା । ଦେହକୁ ବାଧ୍ୟ ନାହିଁ । ବୁଦ୍ଧି ବେଶି ଖଟ ହେବ ନାହିଁ । ଝାଳ ବୋହୁବ ନାହିଁ ବା ହାତରେ କଳା ବା କାଦୁଅ ଲାଗିବ ନାହିଁ । ଅଥଚ ପଂଖା ତଳେ ବସି, ଶୁଦ୍ଧା ପିଇ, ଟିକେ ଆସିବୁଜି ଆରାମ କରି, ଦିନ ଭିତରେ ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ବା ଘଣ୍ଟାଏ କାଗଜ କାମ ବା ଆଦେଶ ଦେଇ ଦେଲେ ବାବୁ ହବାର ସୁଯୋଗ ହୁଏ । ଘରେ ଓ ବାହାରେ ସବୁଠି ବାବୁ ହବାରେ ବାଧା ନାହିଁ ।

ମୁଁ ବାବୁ ହୋଇଗଲି ବନା ଦୁନ୍ଦରେ । ତା ପରେ ଗୁଡ଼ିଆଙ୍କୁ କହିଲି, କେବଳ ନିଜେ ବୁଦ୍ଧି ଖଟ କରି ନିଜ ବୋର୍ଡ଼ ଅନ୍ୟକୁ ବୁଝାଇ ବାବୁ ହେଲେ ଟିକେ ଆରାମ ମିଳିବ ସିନା, ବାହାଦୁରୀ ବା ବରାବ ମିଳିବ ନାହିଁ । ନାଲି କପ୍ପାଖଣ୍ଡେ ପିନ୍ଧୁଛ, କିନ୍ତୁ ନାଲି ସମ୍ବଲପୁର ଖଣ୍ଡେ ପିନ୍ଧିପାରବ ନାହିଁ । ସେ ମୋତେ କହିଲେ—ତା ହେଲେ ଯାହା ପାଞ୍ଚଜଣ କରୁଛନ୍ତି, କରୁ ନା ।

ମୁଁ କହୁଛି—ହଁ, ସେଇ କଥା କରବ । ପାଞ୍ଚଜଣ ପଞ୍ଚାନବେ ଲେକଙ୍କ ଉପରେ ନିଜ ବୋର୍ ଲଦିଦେଇ, ସେମାନଙ୍କର ବୋର୍ ବୋହୁ ବଳିଆର ଭୁଜର ବାହାଦୁରୀ ଲେଲ ପରି, ମୁଁ ବି ନିଜ ବୋର୍ ଅନ୍ୟ କାନ୍ଧକୁ ଉତାରି ଦେଇ, ଅନ୍ୟର ବୋର୍ ବୋହୁବାର ଛଳନା କରବ । ମାଛ ତେଲରେ ମାଛ ଭଜାହୁବ । ସଞ୍ଜପତି କ ସମ୍ପାଦକ ହୋଇଗଲେ କେବଳ ସେ ଅନ୍ୟର ବୋର୍ ବୋହୁବା ହୁବ ତାହା ନୁହେଁ; ନିଜ ବୋର୍ ଅନ୍ୟ କାନ୍ଧକୁ ସୁବିଧାରେ ଚାଲିଯିବ ଏବଂ ପରର ବୋର୍ ବୋହୁ ବୋହୁ କର୍ମୀ ପାଲଟି ଗଲିଣ ବୋଲି ରୂପେ ଗୋଏବେଲସଙ୍କ କାଏଦାରେ ପୋଖରୀ ରୂପ ବା ପାନ ବନାଇଲବେଳେ ଅନ୍ୟକୁ କହୁପାରିବ ।

ସେ କହଲେ, ସବୁ ହେବ ସେ, ସଞ୍ଜପତି ହୋଇଗଲେ ମରଦମାନେ ମାଇପଙ୍କ ମୁହଁ ଚାହିଁବା ପାଇଁ ବେଳ ଟିକିଏ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି ଶୁଣିଛୁ ସେ !

ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାବନା ଦେଇ କହୁଛି—ପର ପକ୍ଷରେ ନ ଗୋଡ଼ାଇଲେ ସଞ୍ଜପତି ହୋଇ ହୁଏ ନାହିଁ ବା ରୂପ ବୋର୍ ଅନ୍ୟ କେହି ବୋହୁବେ ନାହିଁ । ତେବେ ଘର ରହିଲା— ଯେଉଁ ମଠରେ ଖାଇଲେ ବି ଖଟରେ ଶୋଇବା ପାଇଁ ହୁବ । ସେତିକିବେଳେ ଫେରିଆସିବ ।

ସମ୍ବଲପୁର ନାଲି ଶାଢ଼ୀର ମୋହ ଲାଗିଛି—ସେଇଥିପାଇଁ ଆଉ ନିଜର ଆପଣି କରେ ନାହିଁ । ମୁଁ କାଳବଳମ୍ବ ନ କରି ମଧ୍ୟରାତ୍ରୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିଚାଳନା କର୍ମିତର ସଞ୍ଜପତି ହୋଇଗଲି । ମୋ କରତକର୍ମୀ ଗୁଣର ପରିଚୟ ପାଇ ମୋ ବାହୁସ୍ଥୟା ତଳେ ପରିପୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତୁବା ଆଉ ସାତ ଜଣଙ୍କର ସହାୟତାରେ ସମବାୟ ସମିତିର ସମ୍ପାଦକ, ପ୍ରସାବିତ ଉଚ୍ଚ ଇଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟର ସଞ୍ଜପତି ଓ କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ, ପଞ୍ଚାୟତର ଉପ-ସରପଞ୍ଚ ହୋଇଗଲି । ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ସଙ୍ଗଠନ ଜଗିଆରେ ଶହ ଶହ ଲେକଙ୍କର କିଛି କିଛି ବୋର୍ ମୋ ତହଡ଼ା କାନ୍ଧ ଉପରକୁ ବନା ଦ୍ଵିଧାରେ ଟେକି ନେଲି ।

ମୋ ଦୂଆରେ ସକାଳ ସନ୍ଧ୍ୟା ଧାରଣା ଦେଇ ଦଶ ଜଣ ପଡ଼ିରହିଲେ ପଦେ ଗୁହାଣ ଜଣାଇବା ପାଇଁ, ଟିକେ ଉପକାର ପାଇବା ପାଇଁ । ମୋ ପ୍ରତାପ ବଢ଼ିଲା । ମୋ ନାମର ପ୍ରତାପରେ ବାସ ବକ୍ଷ ଏକାଠାଟିରେ ପାଣି ପିଇଲେ । ମୋତେ ଛୁଡ଼ି କୌଣସି କାମ କେହି କରିବା ପାଇଁ ସାହସ କଲେ ନାହିଁ ।

ବାସୁଳା କଲନାରେ ପୃଥ୍ବୀର ବୋର୍ ବୋହୁ ପିନା କନ୍ଥା ବାସ୍ତବରେ ମୁଁ ପୃଥ୍ବୀର ବୋର୍ ବୋହୁ ବୋଲି ଲେକେ କୁହାକୁହୁ ହେଲେ; ମୁଁ ବି ଅନ୍ଧାର

କଲି । ଅହଙ୍କାର ବି ଟିକେ ହେଲୁ । ଗୋପବନ୍ଧୁଟା ନିହାତି ମୁଖ ହୋଇ ନ ଥିଲେ
 ସୁଅକୁ ମରିବା ମୁହଁରେ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ଚୁଡ଼ା ଚାହିଁବା ବାନ୍ଧିବା ପାଇଁ ବଢ଼ି ଅସିଲକୁ
 ଯାଇ ଥାଆନ୍ତା । ଗାନ୍ଧୀର କାମ ନ ଥାଇ ଅକଲନ୍ତି ସମସ୍ତ ଥିଲା ବୋଲି ସିନା ନୂଆ
 ଖାଲିରେ ଗାଆଁ ଗାଆଁ ବୁଲିବା ପାଇଁ ଏତେ ସମୟ ପାଇଲା । ମୋ ହାତରେ ଏତେ
 ସମୟ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ବୋର୍ଡ଼ ବୋହୁବାକୁ ସହଜ କରିବା ପାଇଁ ସେମାନେ
 ଦେଇଥିବା ପାଣ୍ଠିରୁ କିଛି ଗ୍ରହଣ କରି ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଯାଇକେଲି ଖଣ୍ଡେ, ତା ପରେ
 ମୋଟର ଯାଇକେଲି ଖଣ୍ଡେ କଲି । ସମସ୍ତେ ମୋତେ ବାହାଦୁରୀ ଦେଲେ । ମୋଟର
 ଯାଇକେଲି ନୁହେଁ କିମ୍ବ ଗାଡ଼ି ଖଣ୍ଡେ ହେଲେ ମାନନ୍ତା । ବୋଲି କୁହାକୁହୁ ହେଲେ ।
 ମୋଟର ଯାଇକେଲି ଦୁଇ ଦିନ ଜଣଙ୍କର ବୋର୍ଡ଼ ବୋହୁପାରେ, କିନ୍ତୁ କିମ୍ବ ଗାଡ଼ିର
 ଶମତା ଏ ଦିଗରେ ବହୁତ ବେଶି ।

ମୋ ମନଟା ଛଟପଟ ହେଲା । ଗୁଡ଼ିଣୀ ମଧ୍ୟ ଏ ଯାଏ ଗାଡ଼ିରେ ବସି ବୁଲି
 ପାରିଲେ ନାହିଁ ବୋଲି ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ଗୁଣଗ୍ରାସମାନେ ମଧ୍ୟ ଗାଡ଼ିରେ ବସି
 ବୁଲିଲେ ପ୍ରଭୁର କାର୍ଯ୍ୟ ଅଧିକ ପ୍ରସାର ଲାଭ କରିବ ବୋଲି ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଲେ । ମୁଁ
 ଏମ୍ ଏଲ୍ ଏ. ହବାପାଇଁ ମନରେ ଗୋଟିଏ ଗୋପନ ଆଶା ବହୁତ ଦିନ ହେଲା
 ଲଳନ କରୁଥିଲି । ଆଶା ବଳବତ୍ତା ହେଲେ ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚାଟନ କର୍ମଶିଳ୍ପରେ ଆସେ,
 ତାକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ପାଇଁ, ସେହି ଉଚ୍ଚାଟନ କର୍ମଶିଳ୍ପରେ ପରିଣତ ହେଲା ।
 ସ୍କୁଲ ଗୁଡ଼ି ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ଦିଗ୍ଗନ୍ଧ ହଜାର ଟଙ୍କା ମିଳିଥିଲା, ଗୁମା ଆକାରରେ ମଧ୍ୟ
 କୋଡ଼ିଏ ହଜାର ଟଙ୍କା ଜମା ଥିଲା । ସ୍କୁଲଗୁଡ଼ି ନିର୍ମାଣ ଆରମ୍ଭ ଏହାଭରଲା । ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ
 କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ ରହୁଥିଲେ ହେଁ ଗୁଣଆଡ଼କୁ ମୋର ନଜର ରହୁଥିଲା । ଗୁଡ଼ିଣୀ ମଧ୍ୟ ମୋ
 ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସମର୍ଥନ କଲେ । ବାହାରେ ସିମେଣ୍ଟ, ଲୁହାଛଡ଼ା ରହୁଲେ ଭିଜି ନଷ୍ଟ
 ହୋଇ ଯିବାର ବା ଚୋରି ହୋଇ ଯିବାର ଭୟ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ଆମ ଦେବାଘରେ ତାହା
 ଜମାରଖି ଆବଶ୍ୟକ ମତେ ନେଇ ସ୍କୁଲ କାମରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କଲେ ଚୋରି ବା ନଷ୍ଟ
 ହେବାର ଭୟ ନାହିଁ । ବରଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ବୋର୍ଡ଼ ବୋହୁବାର ଆସୁଥିବାର
 ଲଭ ଏବଂ ଲୋକେ ମଧ୍ୟ ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ସେବାକୁ ପ୍ରଶଂସା କରିବେ ।

ତାହା ହିଁ ହେଲା । ଗୁମାଲ ଘରଟା ବହୁତ ଦିନ ମରାମତି ନ ହୋଇ
 ପଡ଼ିଥିଲା । ଜନସେବାରେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବା ପରେ ପରେ ମୋ ଘରେ
 ଜନସମାଗମ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ବଡ଼ ବଡ଼ ନେତା, ଅତିଥିମାନେ ସବୁ ବୁଲିବାକୁ
 ଆସି ଆମର ଅତିଥି ହେଉଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ ସୁବିଧାରେ ବସାଇବା ପାଇଁ ଖଣ୍ଡିଏ
 ଘରର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା । ଗୁଡ଼ିଣୀଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଗ୍ରହଣ କରି ଗୁମାଲଘର ଭଙ୍ଗି ମୁଁ ବ

ଗୋଟିଏ ପଦ୍ମକା କୋଠାରେ ନିର୍ମାଣ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଏ ବି ଦେଶ କାମ । ମୁଁ ମୋ ନିଜପାଇଁ କରୁ ନ ଥିଲି । ଯେଉଁମାନେ ପରର ବୋଝ ବୋହୁ ବୋହୁ ବୁଲୁଛନ୍ତି, ଶ୍ରାମ ପାଇଁ ସମସ୍ତ ଟିକିଏ ପାଇ ନାହାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଟିକେ ଆଶ୍ୱାସରେ ବସାଉଠା କରିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଦେବା ନିମିତ୍ତ ଏ ଘରଟି ନିର୍ମାଣ ଆବଶ୍ୟକ । ସ୍କୁଲପାଇଁ ଆସିଥିବା ସିମେଣ୍ଟ, ଛତା ଓ ଶ୍ରମିକ, ମୋ ଘର କାମରେ ବି କିଛି କିଛି ଲଗାଇ ଦେଲି । ମୁଁ ଅନ୍ୟର ବୋଝ ବୋହୁଥିଲି, ମୋ ବୋଝ ଅନ୍ୟମାନେ ବୋହୁଲେ । ଏହି ଦୁଇଟି ଚିନ୍ତା ଭିତରେ ସମନ୍ୱୟ ସ୍ଥାପନ କରି ମୁଁ ମାସେ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ କୋଠା ତୋଳି ଦେଲି । ସ୍କୁଲ କାମ ବର୍ଷାରୁ ଆସିବାରୁ ବନ୍ଦ କରାଗଲା । ଶୀତଦିନକୁ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ ହେବ । ତା ପରେ ମୂଳଦୁଆ ବର୍ଷାପାଣିରେ ଭଜିଲେ ଅଧିକ ସୁଦୃଢ଼ ହେବ ! ତେଣୁ ତରତରରେ କରି ଲାଗ କଥାଟି ?

ପଞ୍ଚାସ୍ତର ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ମଞ୍ଜୁରୀ ପାଇଥିବା କାମ ହାତରେ ଥିଲା ସବୁର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ । ପାଣି ଆଉ ଅଧିକ ଦିନ ଜମା ରହୁଲେ ଅତିଶୟ ସମାଲୋଚନା କରିପାରେ । ସେ କାମ ଦୃଢ଼ୀକୃତ କରିବା ପାଇଁ ମୋ ଶଳା ନାମରେ ଗୋଟିଏ ସସ୍ଥା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇ ଅନେକ କାମ ସେହି ସସ୍ଥାକୁ ଦେଇଦେଲି । କାମ ଶୀଘ୍ର ହେବ । ମୋ ଉପରେ ଥିବା ବୋଝ ବି ଲଘବ ହେବ । ଏହାହିଁ ଥିଲା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ନିଷ୍କାମ ହେବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆମ୍ଭ ନିୟୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଅଜିକାଲି ଆଉ ଲୋକ ବାହାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଖରୁ ବିଭିନ୍ନ ଗଠନମୂଳକ କାମ ପାଇଁ ଆଦାୟ କରାହେଉଥିବା ଅର୍ଥର ସବୁପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କାମ । ବ୍ୟାଙ୍କ ବା ଗୋଷ୍ଠ ଅଫିସରେ ଟଙ୍କା ସବୁ ରଖିଦେଲେ ସଂଖ୍ୟକ ପ୍ରତି ଶତ ଦଶ ଭଗ ସୁଧ ମିଳିବ; କିନ୍ତୁ ହାତଉଧାର ଦେଇ ନଥିଲା ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଲେ ସୁଧ ବେଶି ମିଳିବ, ସେବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଟଙ୍କା ବି ଲାଗିବ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ବୋଝ ବି ଲଘବ ହେବ । ମୁଁ ସେଇ ମାତ୍ର ଅନୁସରଣ କରି । ବ୍ୟାଙ୍କ ଜମାରୁ ସବୁ ଟଙ୍କା ଉଠାଇ ଆଣି ନିଜ ପାଖରେ ରଖିଲି । ଚାହିଁ ଚାହିଁ ପ୍ରସାର ବଢ଼ିଲା । ନଥିଲା ଲୋକଙ୍କ ଅଫିସରେ ଆଶାର ଚିହ୍ନ ଚାହିଁଉଠିଲା । ମୁଁ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ କହିଲି—ତୁମ ମୋ ଭିତରେ ଯେପରି ପ୍ରଭେଦ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏହି ଟଙ୍କା ଓ ମୋ ନିଜ ଟଙ୍କା ଭିତରେ ଆଉ କିଛି ଫରକ ନାହିଁ । ଆମର ସ୍ୱାର୍ଥ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ଏକ ହୋଇଯିବ ସେତେ ଶୀଘ୍ର ଆମେ ଏକ ପ୍ରଗତିଶୀଳ, ସୁଖୀ ଓ ସମୃଦ୍ଧ ସମାଜ ଗଠନ କରି ପାରିବା ।

ଏତେ ଲୋକଙ୍କ କଥା ଶୁଣିବା ପାଇଁ, ଶହ ଶହ ଲୋକଙ୍କର ବୋଝ ବୋହୁବା ପାଇଁ ହେଲେ, କେବଳ ମନର ବଳ ଥିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଶରୀରରେ ମଧ୍ୟ ବଳ

ରହୁବା ପ୍ରୟୋଜନ । ମୁଁ ଆଗରୁ ନିରାଶ୍ରମ ଶ୍ରେୟସୀ କରୁଥିଲି, କାଳେ ମୋଟା ହୋଇ
ଯିବ ବୋଲି ଯେତେ ଦୁଃଖ ଖାଇ ନ ଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଗୁହୁଣୀ ବାଧ୍ୟ କଲେ, କହିଲେ—ଦେହ
ପ୍ରତି ନଜର ଦିଅ । ତୁମ ସ୍ୱାର୍ଥ ଜଗି କହୁ ନାହିଁ, ତୁମ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଅନାଇ ରହୁଥିବା
ଶହ ଶହ ଲୋକମାନଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଥରେ ଦେଖ । ସେମାନଙ୍କର କଥା ତୁମେ ନ ଥିଲେ
ଆଉ କିଏ ଚାହିଁବ ବା ସେମାନଙ୍କର ବୋହି କିଏ ବୋହୁବ ? ତୁମେ ଟିକେ ମାଂସ
ଖାଅ । ନ ହେଲେ ଦେହ ଭଙ୍ଗି ପଡ଼ିବ । ସମବାୟ ଅନୁଷ୍ଠାନର ଦୁର୍ବଳ କେନ୍ଦ୍ରରୁ
ଖାଣି ଦୁର୍ବଳ ମିଳିବାରେ ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ । ପଞ୍ଚାୟତ ସମିତିର ମାଂସ
ତୋକାନରୁ ଦିନକୁ ଅଢ଼େଇ ଶହ କଲିଜା ମଧ୍ୟ ଆଣିବାରେ ବାଧା ନାହିଁ । ତୁମେ
ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ କଥା ଚାହିଁ, ସେମାନେ ତୁମ କଥା ଚାହିଁବେ ।

ସେ ଦିନ ରାତିରେ ମୁଁ ଶୋଇଥିଲି । ବର୍ଷା ହେଉଥିଲା । କିଏ ସବୁ କାନକୁହା
ଯାଇ ଏସ୍. ଡି. ଓ. ଜ ପାଖରେ ଆପତ୍ତି କରିବାରୁ କାଲି ଅଡ଼ିଟ ଆସିବ ବୋଲି
ଶୁଣିବା ପରଠୁ ମନଟା ଭଲ ନ ଥିଲା । ଲୋକତରଙ୍ଗ ଉପରେ ସନ୍ଦେହ ହେଲା ।
ସେହିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମୁଣ୍ଡରୁ ଝିଲ ରୁଣୁରେ ମାରି, ଦେହର ରକତ ପାଣି କର,
ରୁହଣୀଙ୍କ ସୁନ୍ଦର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ତାଙ୍କ ହସ ଟିକିଏ ଦେଖିବାର ଅବକାଶ ନ ପାଇ ଏତେ
କାମ କରି, ଶେଷରେ ସେଇମାନେ ଲାଗିଲେ ମୋ ପଛରେ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ବୋହୂ
ବୋହୂ ବୋହୂ ମୁଁ କର୍ମ ପାଳଟି ଗଲି । ମୁଣ୍ଡ ତହା ହୋଇଗଲା । ପେଟ ଉପରେ
ପେଟି ପଡ଼ିଗଲା । ମୋତେ ଚକ୍ରିତ ଦେଖି ପାନ ଖଣ୍ଡେ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ
ଗୁହୁଣୀ କହିଲେ—ତୁମେ ପୁରୁଷସିଂହ ନା, ନେତା ହୋଇଛ କାହିଁକି ଯଦି ସାହସ
ନାହିଁ ? ରାତି ଗାଡ଼ିରେ କଟକ ଗୁଲିଯାଇ ବଡ଼ ସାହେବଙ୍କୁ ଧର । ହାତ ବ୍ୟାଗ ମୁଁ
ସଜାଇ ଦେଇଛି । ସେଇଠି ଯାହା ଦେଇଛି, ସାହେବଙ୍କ ହାତକୁ ଟେକି ଦେବ ।
ତୁମେ ତ ସବୁ ବୋହୂ ବୋହୂ ପାରିବ ନାହିଁ । ସେ ବି କହୁ ବୁଝନ୍ତୁ । ଦେଖିବ ଶିବ
ଶାନ୍ତ ହେଲେ ନନ୍ଦୀ ଭ୍ରୁକୁଟୀ ଗୁପ୍ତ ଗୁପ୍ତ ଗଣେଶ ମାର୍କା ସୋରଷ ତେଲ ଦେଇ
ଶୋଇ ପଡ଼ିବେ । ହଁ ଭଲ ଗୁଆ ଯିଅ ଟିଣଟା ଆଉ ପାଟକପୁର ପାତଳ କଦଳୀ
କାନ୍ଧଟା ଦବାକୁ ଭୁଲିଯିବ ନାହିଁ । ମୁଁ ବୋହୂ ଉତ୍ତରବାର ଭଲ ଉପାୟଟି
ପାଇଯାଇ ବାସୁଳୀ ସମସ୍ତ ବୋହୂ କାନ୍ଧରେ ବୋହୂ ପାହାନ୍ତା ଯାଏ ନିଯୋଜ୍ଞ ନିଦରେ
ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି ।

ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଗଧ

ମୋର ସଙ୍ଗମ୍ମ ବନ୍ଧା, ବୁଦ୍ଧି ଥାଉ ଥାଉ ମୋତେ ଯେ କାହିଁକି ସମସ୍ତେ ଗଧ ବୋଲି କହନ୍ତି, ମୁଁ ବୁଝି ପାରେ ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ମନରେ ବେଳେବେଳେ ଦୁଃଖ ହୁଏ । ଯେଉଁମାନେ ମୋତେ ଦେଖି ସହ ପାରନ୍ତି ନି, ସେମାନେ ଯେପରି ମୋତେ ଗଧଟିଏ ବୋଲି କହୁ ମୁରୁକି ହସନ୍ତି, ମୋତେ ଦେଖି ସହ ପାରୁଥିବା, ସ୍ନେହ ସମ୍ମାନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଏକ କଥା ହସନ୍ତି, ଆଦର କରନ୍ତି । ଦୁଇପ୍ରକାର ମୁଁ ହେଉ ହସ ଏକପ୍ରକାର କି ନୁହେଁ, ତାହା ଦେଖିବା ପାଇଁ ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ ବି କେବେ ସାହସ କରିନାହିଁ । ଉଷୁ ହୁଏ—କାଳେ ମୁଁ ଦେଖିବାବେଳେ, ମୋତେ କିଏ ଦେଖିନେବ । ମୋତେ ଯେ ସମସ୍ତେ ସବୁବେଳେ ଦେଖନ୍ତି, ମୁଁ ସେ ଲୁଚିଛପି ରହୁଥିଲେ ନାହିଁ, ଦାଣ୍ଡର ଧୂଳିରେ, ସଞ୍ଜର ଚନ୍ଦ୍ର ଶିଠି ଉପରେ, ବିଲ ବନ୍ଧରେ, ସରଳ ଏବଂ ବଙ୍କା ପଥରେ, ଏକାପରି ଚାଲିପାରେ; ମୋ ଉପରେ ଲଦି ଦେଇଥିବା ବୋଟିକୁ ବହୁ କଷ୍ଟ ସତ୍ତ୍ୱେ ତଳରେ ପକାଇ ନଦେଇ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥାନକୁ ନେଇଯାଏ—ଏହା ମୋର ବିଶେଷତ୍ୱ । ମୁଁ କଷ୍ଟ ପାଏ—ବେଳେ ବେଳେ ବି କାନ୍ଦେ; କିନ୍ତୁ ଏସବୁ କରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ।

କଥାଟି ମୋତେ କାହିଁକି ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଗଧ ବୋଲି କହନ୍ତି, ଏହା ଜାଣିବା ପାଇଁ ମନ ବ୍ୟାକୁଳ ହୁଏ । ଇଚ୍ଛା ପ୍ରବଳ ହୁଏ । ଗଧଟିଏ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଅନେକ ଦିନ ହେଲେ ଅନେକ ଗ୍ରାମ, ସହର ଓ ବଜାର ବୁଲିଛି । ବଣ ଜଙ୍ଗଲ, ମରୁ-କାନ୍ଥାର ସବୁଠି ଖୋଜିଛି, କିନ୍ତୁ କେଉଁଠି ହେଲେ ମୋ ସହୃଦ ସବୁଥିରେ ବୁଲିନା କଲେଇ ଗଧ ନାମକ ଜୀବଟିକୁ ପାଇଲ ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ଚାଲିକି ବୁଲି ବଳରେ ବସନ୍ତି, ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣିଥିବେ ଏବଂ ଦେଖିଥିବେ; ନ ହେଲେ ବୁଲିନାକରି କହୁ ପାରନ୍ତେ ନାହିଁ । ମୁଁ ପରୁରବ ପରୁରବ ହୁଏ କିନ୍ତୁ କାହାକୁ ପରୁର ପାରେ ନାହିଁ । ପେଟ ଭିତରର କଥା ତର୍କି ପାଖରେ ଅଟକିଯାଏ—ଶୁଣି ଖୋଲେ ନାହିଁ ।

ଦିନଯାକର ଖଟଣି ପରେ ମୁଁ ସେତେବେଳେ ଗାଡ଼ରେ ଶୁଏ, ମୋ ମନ ଭିତରେ ଏଇ ଗୋଟେ କଥା ପାଦର କଣ୍ଠା ପଛ ଖଟ ଖଟ କରେ । ଗଧଟିଏ ଦେଖିବାପାଇଁ ଭଲ ଇଚ୍ଛାହୁଏ । ଅନେକ ସମୟରେ ହାତଯୋଡ଼ି ଭରଞ୍ଜକୁ ପ୍ରଣାମ କରି ଗୋଟିଏ ଗଧକୁ ଦେଖାଇ ଦେବାପାଇଁ ମାରୁଣି କରେ ।

ରବିବାର ଦିନ ମୋର ଛୁଟି । ହାତରେ ସେଭଳି କାମ ନଥାଏ । ସେଦିନ ମୁଁ ସବୁଜକ ସମୟ ମୋ ପାଇଁ ପାଏ ବୋଲି ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି । ମୁଁ ସେଦିନ ନିଜେ ନିଜର ରଜା । କିନ୍ତୁ ରଜା ସବୁବେଳେ ମନ ଇଚ୍ଛାରେ କାମ କରନ୍ତି, କାହାରି ଅଦେଶକୁ ତାମିଲ କରିବାପାଇଁ ଅନିଶା କରନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି ଜାଣିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଯେତେ ସୁଯୋଗ କେବେ ମିଳିଛି କି ନାହିଁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ଦେଖେ । ରବିବାର ଅତିସକ୍ତ ହୋଇଯାଏ ସତ, କିନ୍ତୁ ଏବୁ ଫରମାସ ପାଇ ଦସପିଟାଲ ଯାଇ ଔଷଧ ଆଣେ, ଦକାରରୁ ରେସନ ଆଣିବାପାଇଁ ଲଇନ ଲଗାଏ, ମାସ ଶେଷ ହୋଇଥିଲେ କିମ୍ବା ମାସ ମଧ୍ୟରେ, ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବମାନଙ୍କର ପୁଅଥିବାର ଅଳ୍ପ ପ୍ରଶ୍ନ ବା ବ୍ରତ ବଦାହ ହେଲେ ଟଙ୍କା କିଛି ଧାର ଆଣିବାପାଇଁ କାବୁଲିବାଲର ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଧାରଣାହୁଏ । ସକାଳୁ ବା ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଶସ୍ତାରେ ପକପକିବା ମାଛ ଆଣିବା ପାଇଁ ସବୁଠୁଁ ପଛରେ ବଜାର ଯାଏ । ଘରଭଡ଼ା ବାଜା ଥିଲେ କେତେବେଳେ ଘରମାଲିକ ସହୃଦ ଦେଖା ହୋଇ ଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଆଇପାରେ ବୋଲି ସଦର ଗୁଡ଼ାଦେଇ ଚଲିଗଲା ନକରି ଗଲି ପଛପଟେ ଲୁଚିପି ଚାଲିଯାଏ ।

ସେଦିନ ଏହପରି ଲୁଚି ଲିପି ଚାଲିଗଲାବେଳେ, ହଠାତ୍ ପଛପଟୁ କିଏ ଆସୁଥିବାର ଅନୁମାନ କଲି । ମୁଁ ଏଡ଼େ ମହଜରେ ଧରା ପଡ଼ିଯିବ ବୋଲି ଜାଣି ନଥିଲି ତଥାପି ଧରା ନପଡ଼ି ଖସିଯିବା ପାଇଁ ଆସ୍ତାଶ ଚେଷ୍ଟା କରି ଚାଲି ଚାଲି ଧାଇଁବା ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି । ପଛପଟୁ ସିଏ ବି ମୋତେ ଗୋଡ଼େଇବାର ଶବ୍ଦ ମୋ କାନରେ ଆସି ବାଜିଲା । ସାମ୍ନାରେ ଅଙ୍କାବଙ୍କା ଗୁଡ଼ା ଦେଖି ମୋଡ଼େଇ ଦଉଡ଼ିଲି । ଗୋଟେ ଚୌକିର ଉପରେ କେଉଁ ଆଡ଼କୁ ଯିବି, ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ନପାରି ଛୁଡ଼ା ହୋଇଗଲି । ସାମ୍ନାରୁ ସେ ଆଉ ଜଣେ ଆସୁଥିଲା ତାହା ମୁଁ ଜାଣି ନଥିଲି, ସୁଯୋଗ ବି ପାଇ ନଥିଲି, ଏକମୁହାଁ ହୋଇ ଦଉଡ଼ୁଥିଲି—ସାମ୍ନାକୁ ବା ପଛକୁ, କଡ଼କୁ ବା ଉପରକୁ ଭଲକରି ଚାହିଁବା ପାଇଁ ସମୟ ପାଇ ନଥିଲି ।

ମୋ ହାତ ଧରିପକାଇ କବୁଲମିଆଁ କହୁଲା—ଆଜି ଧରାପଡ଼ିଗଲା, ଏତେଦିନ ଲୁଚିପି ଚାଲୁଥିଲି ।

ମୋ ପାଟି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ମୁହଁ ଶୁଖିଗଲା । ଚୁଣ୍ଡରୁ କଥା ବାହାରିଲାଣି ।
କରୁଳମିଆଁକୁ ଦେଖି ମୋ ହୃଦୟ ଶୁଖିଗଲା । ଦେହରୁ ଝାଲ ବୋହୁଗଲା ।

ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ତଳର କଥା । କରୁଳମିଆଁ ପାଖରୁ ଛ'ମାସ ଭିତରେ ପରିଶୋଧ କରି
ଦେବ ବୋଲି କହି, କରୁଳ କରି ଯେଉଁ ପରୁଣ ଟଙ୍କା ନନାଙ୍କର ସାମୁସ୍ତରକ ଶ୍ରାବପାଇଁ
ନେଇଥିଲା, ତାହା ଆଜିଯାଏ ଦେଇ ପାରିନାହିଁ । ସୁଧମୂଳ ମିଶି ଶହେଟଙ୍କା ପରିଶୋଧ
କରିବା କଥା । ଛ'ମାସ ଯାଇ ଛଅ ବରଷରେ ପାଦ ଦେଲଣି, ତଥାପି ପରିଶୋଧ
କରି ପାରିନାହିଁ ।

ସେ କହିଲା—ବଡ଼ ଲୁଚ ଲୁଚ ବୁଲୁଛ ଯେ ବାବୁ, ସ୍ତ୍ରୀ ଗୁପ୍ତିମାରୁ ଅଛ ।

ମୁଁ ସାହସ ସଞ୍ଚୟ କରି ଟିକିଏ ପରେ କହିଲି—ଭୁଲିଯାଇ ନାହିଁ ଚାଲୁ—ବେଳ
ପାଉ ନ ଥିଲା ।

ସେ ହସିଦେଇ କହିଲା—ମିଛ କୁହନା । ଏଇ ପାଞ୍ଚବରଷ ଭିତରେ ତିନୋଟି
ପିଲର ବାପହବା ପାଇଁ ବେଳ ପାଇଲା, ଅଥଚ ମୋ କଥା ଭାବିବା ପାଇଁ ବେଳ ପାଇଲା
ନାହିଁ ।

ମୁଁ ଲଜିତ ହେଲି କି ନାହିଁ କହିପାରୁନାହିଁ, କାରଣ ସେ ମୋ କାନ୍ଧ ଉପରେ
ହାତରଖି କହିଲା—ଗଧଟିଏ ବୋଲି ଜାଣିଥିଲି, କିନ୍ତୁ ବେହୁଆ ବୋଲି ଜାଣି ନଥିଲି ।

ଗଧମାନେ ବୋଧେ ବେହୁଆ, ନ ହେଲେ ଏଭଳି ସଦ୍‌ଗୁଣରେ ମତେ
କରୁଳମିଆଁ ଭୁଷିତ କରିଥାଆନ୍ତା କାହିଁକି ? ମୁଁ ଅନେକଦିନ ପରେ ଟିକିଏ ଗନ୍ଧ
ଅନୁଭବ କଲି । ସମସ୍ତ ସଙ୍କୋଚ କାଟି କହିଲି—ଗଧ କ'ଣ ବେହୁଆ କରୁଲ ଚାଲୁ ?

ସେ କହିଲା—ଏତେ ବୋକା ବୋଲି ପରିଷ୍କୃତ ଦବାପାଇଁ ଲଜ ଲଗୁନ ରୁମକୁ ।

ଗଧ ତା'ହେଲେ କେବଳ ବେହୁଆ ହୋଇ ନ ଥିବ—ବୋକା ଏବଂ ଅଲଜୁକ
ବି ହୋଇଥିବ ।

ଗଧ ଗୋଟିକୁ ଦେଖିବାପାଇଁ ଯେଉଁ ଇଚ୍ଛା ଅଜାପାର୍ବ ଗୋପନରେ ପୋଷଣ
କରୁଥିଲା, ତାହା ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲି...ତୁମେ ଗଧ ଦେଖିଛ ଚାଲୁ । ମୋର କାହିଁକି
ଗଧଟିଏ ଦେଖିବାପାଇଁ ଗରି ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ।

କରୁଳମିଆଁ ଚାଲିକ କଥାରେ ଭୁଲେ ନାହିଁ । ସେ ପକେଟ ଭିତରେ ହାତ
ପୁରେଇ କହିଲା—କଅଣ ଅଛି ଦେଖେ ।

ପକେଟ ଖାଲିଥିଲା ।

କରୁଲ ମିଆଁ ମାଟି ଉପରେ ପାନପିକ ପକେଇ କନ୍ଦଳ — ବଦଳମେଳ !

ରାଧର ଡାହାଣ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୁଣବୋଲି ମୁଁ ମନେ ମନେ ଶୁଭୁଥିଲି ।

ବଦଳମେଳ ଡାହାଣକୁ କହନ୍ତି ?

ସେ କହନ୍ତୁ — ଉଦ୍ରାମି ଟିକକ ବି ପୋଡ଼ି ଖାଇଲା ! କରୁଲ କହିଥିଲା ଛଅମାସରେ ସୁଧମୂଳ ପରିଶୋଧ କରିଦବା ପାଇଁ । ପାଞ୍ଚବରଷ ପୁରୁ ଛଅ ବରଷ ଚାଲିଲାଣି — ସମସ୍ତ, ସୁବଧା ହେଲା ନାହିଁ ।

ମୁଁ ଅତମତ ହୋଇଗଲି, କିଛି ଜବାବ ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ ।

କରୁଲ ମିଆଁ କହନ୍ତୁ — ବେଳରେ ଗାମୁଛ ପକେଇ ଆଦାସ କରି ନିଅନ୍ତୁ ସେ — ଡାହାଣ କରିବା ପାଇଁ ମନ ବଳୁନାହିଁ । ଆଉ ତିନି ମାସ ସମସ୍ତ ଦେଲି, ଚାରିଲି ! ଟଙ୍କାଦେଇ ମୁଁ ଭଲ କରିଛି । ନହେଲେ ରାଧର ପାଦ ଧରିବାକୁ ପଡ଼ନ୍ତା ନାହିଁ ।

କରୁଲ ମିଆଁ ମୋତେ ଆଉ ବ୍ୟସ୍ତ ନ କର, ନିଜେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଫେରିଗଲା । ମୁଁ ବଜାର ଆଡ଼କୁ ନଯାଇ ଯୋବା-ସାହୁଆଡ଼କୁ ଚାଲିଲି । କାଲି ଗୋଟିଏ ଉପର ପଦପାଇଁ ଇଣ୍ଡରଭିଉ ହେବାର ଅଛି । କୋଟ୍ ପ୍ୟାଣ୍ଟ, ଟାଇ ଦରକାର । ନିଜର ତ ନାହିଁ, ଫିଆକରି କିଣିଆଣିବା ପାଇଁ ବି ବଳ ନାହିଁ । ଶୁଣୁର ଘରୁ ହଲକ ବାହାଘର ବେଳେ ମିଳିଥିଲା, ଡାହାଣ ଆଉ ଦହକୁ ହଉନାହିଁ । ଦଶ ବରଷ ଭିତରେ ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ବେଶ୍ ମୋଟା ହୋଇଯାଇଛି । ଆଗରୁ ଜାଣିଥିଲେ ମହର୍ଷିଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ଯୋଗାସନ ଶିକ୍ଷା କରି ଦେହକୁ ମସୃଣ ରଖିଆନ୍ତି ।

ଯୋବା-ସାହୁରେ ଭଡ଼ାରେ କୋର୍ଟ, ପ୍ୟାଣ୍ଟ, ଟାଇ ମିଳେ ।

ଦିନକୁ ଭଡ଼ା ଦୁଇଟଙ୍କା ।

ପକେଟରେ ଦୁଇଟଙ୍କା ବି ନ ଥିଲା ।

ତେଲଣି ଭାରିଟା ।

ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଦୁଇଟଙ୍କା କେଉଁଠୁ ରହିବ ? ତଥାପି ସାହୁସବାନ୍ତ ଗଲି, ଯଦି ଚକ୍ଷୁଲେକ ଦେଖି ଭଡ଼ାରେ ଦିଏ । ପରେ ଦେଇ ଦେବନ ।

ପରେ ଦେଇ ଦେବ କହୁ ମୁଁ ଅନେକ ଜିନିଷ ଗୁହଣୀଙ୍କ ପାଖରୁ ନେଇଛି । ତାଙ୍କ ହାତ ବାକ୍ୟ ଖାଲି ହୋଇଯାଇଛି । ଦେହରୁ ଗନ୍ଧଣା କେଇଟିଏ ସୁନାସ୍ତ୍ର ପାଖରେ ବଜା ଦେଇଛି ଯେ, ଖଲ୍ଲସ କରି ପାରି ନାହିଁ ।

କେବଳ ଗୋଟିଏ କଥାରେ ପରେ ଦେଇ ଦେବାର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ନ କରି ତାଙ୍କ କୋଳରେ ଲାଳାଜୋଳା କରିବା ପାଇଁ ଶ୍ଵେତେଶ୍ଵରୀ ସନ୍ତାନକୁ ଗ୍ରହଣ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ନୟନା ଧୋବା ବଡ଼ ଭଲ ଲୋକ । ବୁଢ଼ାହୋଇ ଗଲଣି, ଆଖିକୁ ଆଉ ଭଲ ଦିଶେ ନାହିଁ । ବଡ଼ପୁଅ ମିଳିତାଘରେ ଯାଇଥିଲା ଯେ, ଆଗୁଆ ଯୁଦ୍ଧରେ ମରିଗଲା । ବୁଢ଼ାର ସଂସାର ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ମେହେନତ କରି ଚଳେ, ସତମିଛ ନ କହୁ ସରଳ ଭାବରେ ଚଳେ ।

ସାହା ପାଏ ସେଇଥିରେ କଷ୍ଟେ ମଷ୍ଟେ ଚଳିଯାଏ ।

ସାଇ ପଡ଼ିଶାର ସିଆଣା ଲୋକେ କହନ୍ତି—ନୟନା ଧୋବା ଗଧଟାଏ, ନୋହୁଲେ କଷ୍ଟ ପାଆନ୍ତା ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ଯୁଦ୍ଧରେ ଜୀବନ ହରାଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ପରିବାର ବା ବାପ ଭାଇଙ୍କ ସରକାର ସାହାଯ୍ୟ ଦେଉଛନ୍ତି । ନୟନାଟା ନିପଟ ବୋକା । ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲନାହିଁ କି ସାହାଯ୍ୟ ଆଶିବାକୁ ଗଲନାହିଁ ।

ନୟନା ଧୋବା ତା'ହେଲେ ଗୁଣରେ ମୋ'ପରି ନିଶ୍ଚୟ ହୋଇଥିବ ।

ଗଧଟିଏ ଦେଖିବାପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା ।

ନୟନା ଧୋବାକୁ ଦେଖିବାପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରବଳ ହେଲା ।

ତା' ଘର ସାମ୍ନାରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିଜ୍ଞା—‘ନୟନା ଦଦେଇ ପରେ ଅଛ ।’

ଟିକିଏ ପରେ ପାଠିଏ ବର୍ଷର ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ା ଅନ୍ଧାରୁଆ ବୁଝିଆ ଭିତରୁ ବାହାରକୁ ଆସି କହିଲା—କିଏ ସେ ପୁଅ । ତୁଣୁରୁ ବାରିପାବୁନ ସେ !

ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଭୁଲିଗଲା ଦଦେଇ ! ମୁଁ କହୁଲି ।

ସେ କହିଲା—ବୁଢ଼ା ହେଲି । ଏତେ ଆଉ ହେବୁ ରହୁନି ପୁଅ...

ବୁଢ଼ା ପାଖରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ମୁଁ କହିଲି—ଏବେ ଚନ୍ଦ୍ର ପାରୁଛି ।

ସେ ଟିକିଏ ଭାବ ଖୁସି ହୋଇ କହିଲା—ତୁମକୁ ଅନେକ ଦିନ ପରେ ଦେଖୁଛି ପୁଅ । ଭଲ ଅଛି ତ !

ମୁଁ କହିଲି ଭଲ ଆଉ ରହୁଛି କିପରି ଦଦେଇ । କାଲି ଇଣ୍ଡରଭାଇ । କୋଟ; ପ୍ୟାଣ୍ଟ, ଟାଇ ନ ହେଲେ ସାହେବ ପଶିବାକୁ ଦେବନି ।

ଏଇଥି ପାଇଁ ପରୁଆ କରୁଛି ପୁଅ । ମୋ ପୁଅର ପ୍ୟାଣ୍ଟ ହଲେ ଅଛି । ସାଇବା ହୋଇ ରହୁଛି ପେଡ଼ ଭିତରେ । ନଦ ?

ମୋ' ମୁହଁରୁ ହଠାତ୍ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ ।

ସେ ମୋ' ମନକଥା ବୁଝିଲା ପରି କହିଲା—ପୁଅର ଜିନିଷ ସୁରୁରା କାମରେ ଆସିବ । ଭାବନା କରୁଛ କାହିଁକି; ଭଡ଼ା ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ନୟନା ଧୋବା ଗଧଟିଏ ହୋଇ ନଥିଲେ ସୁରାପରି ଏଭଳି କାମ କରନ୍ତା ! ଦୁଇଟା ଟଙ୍କା ଅକାରଣରେ ହାତଛଡ଼ା କରିଦେଲା । ଯେଉଁମାନେ ଗଧ ନ ହୋଇ ଶିଆଳ ପିରି ଶିପଣା, ସେମାନେ ଦୁଧରେ ପାଣି, ଘିଅରେ ଚର୍ବି, ଗୁଞ୍ଜଳରେ ଗୋଡ଼, ଅଟାରେ ତେଲୁଳି ମଞ୍ଜିଗୁଣ୍ଡ, ଗୁଣ୍ଡନସଲରେ ଘୋଡ଼ାଗୁଡ଼ ମିଶାଇ ବେଶ ଦ'ପଇସା କରି ପାରୁଛନ୍ତି । ଗଧ ହୋଇ ନ ଥିଲେ ଦୁଇଟଙ୍କା ଭଡ଼ା ଛାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତା ହାତ ମୁଠାରୁ !

ସେ ଦୁଇଟଙ୍କା ହସାଇଲା ବୋଲି ଯେତେ ନୁହେଁ, ମୋର ଦୁଇଟଙ୍କା ବଞ୍ଚିଗଲା ବୋଲି ତା'ଠାରୁ ବେଶୀ ଖୁସି ଲାଗିଲା । ଦୁଇଟଙ୍କା ଦବାକୁ ହୋଇଥିଲେ ଆଉ ସାତଦିନ ସାଗ ଓ ସାରୁ ବି କିଣି ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ।

କୁତଜୀ ହୋଇ କହିଲା—ବଡ଼ ଭଲ ହେଲା ଦେଇ । କାଲି ଛାଡ଼ି ପଥରଦିନ ଆସି ଫେରାଇ ଦେଇଯିବ ।

—ବୋହୂ, ଆଉ ପିଲାମାନେ କିମତି ଅଛନ୍ତି ପୁଅ ?

ମୁଁ ଭସା ଉସା ଆଖିରେ ବୁଡ଼ାକୁ ଅନାଇଲି ଦିଅଁଏ । ଘାଟି ନିଶ୍ଚାସଟିଏ ବାହାରିଗଲା ମୋ ଛାତିତଳୁ । ଧୀରେ ଧୀରେ କହିଲି—ସବୁ ଭଲ ! ହେଲେ ରୂମେ ତ ଶୁଣିଲା ଦଶୁର ଦେଇ ।

—ଆଉ ବଥସ ଅଛି ଯେ ତାଜା ଦଶିବରେ ପୁଅ । ଶେଷଦିନର ଡାକରା ଶୁଣିବା ପାଇଁ କାନ ଡେଇଁ ବସିଛି ।

ନୟନା ବୁଡ଼ା ଭିତରକୁ ଯାଇ .ପାଖି କୋଟି ହଲକ ଆଣି ମୋ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ମୋ ମଥା ଉପରେ ହାତରଖି କହିଲା—ତମର ମଙ୍ଗଳ ହେଉ ପୁଅ । ଭଗବାନ ତୁମକୁ ବଡ଼ କରନ୍ତୁ । କୋଟି ପରମାୟୁ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ଶେଷବେଳକୁ ବୁଡ଼ାର କଣ୍ଠସ୍ଵର ଟିକିଏ କମି ଉଠିଲା; ମୋ ମଥା ଉପରେ ତାର ନିଶ୍ଵେଜ ହାତ ଟିକିଏ ଥରି ଉଠିଲା ପରି ଅନୁଭବ କଲି ।

ମୁଁ ବୁଡ଼ାଠାରୁ ଫେରିବା ବେଳେ କେବଳ ଭୁବୁଧଳି—ଗଧମାନେ କଥଣ ଏହପରି ନିଜକଥା ଭୁଲିଯାଇ କେବଳ ପରକଥା ଭାବନ୍ତି ।

ଗଧଟିଏ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା ।

ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଗଧ ବୋଲି ସମସ୍ତେ କାହିଁକି କହନ୍ତି, ଜାଣିବା ପାଇଁ ଲଜ୍ଜା ହେଲା ।

ସିରିଲି ଲଜନ ଦେଇ ଘରକୁ ଫେରୁଥିଲି । ହଠାତ୍ ଶବ୍ଦା ଉତରୁ କିଏ
ଜଣେ ଓଲ୍ଲାଇ ପଡ଼ି କହିଲା — ସଦାନନ୍ଦ ବାବୁ ନା !

ମୁଁ କହିଲି କିଏ । ଚନ୍ଦ୍ରିପାରୁ ନାହିଁତ ।

ସେ କହିଲା, ଆପଣମାନେ ସରକାରୀ ଲୋକ, ମମତାକୁ ମନେ ରଖି ପାରିବେ
ନାହିଁ । ମୁଁ ଶେଠ ନାଗେମଲ । ଗଞ୍ଜା, ଅତିମ, ମଦ କାରବାର କରେ ।

— ଓଁ ! ଆପଣଙ୍କ ନାମ ଶୁଣିଛି ।

— ନଁ, ହଁ ନିଶ୍ଚୟ ଶୁଣିଥିବେ ।

ଉଷାହୃତ ହୋଇ ଶେଠ ନାଗେମଲ କହିଲେ ।

— ଅପଣଙ୍କ ଗୋଦାମ ଖାନଡ଼ଲାସ ହୋଇଥିଲା, ଗୁଣପାଣି ଦିନ ଆଗରୁ ।
କଅଣ ବାହାରିଲା କିଛି ?

— ରାମ ରାମ । ସ୍ବେଚ୍ଛା କାରବାରର ଆମେ ସୁର ବଢ଼େଧା ! କିନ୍ତୁ ଅବକାଶ
ବାଲ କେଶ୍ କରବେ ଶୁଣିଛି ।

— ଆପଣ ଦୋଷ କରି ନଥିଲେ ପରୁଆ କରବେ କାହିଁକି ଯେ —

ମୁଁ ସାନ୍ତୁନା ଦେଇ କହିଲି ।

— ସେ କଥା ସତ ! ହେଲେ ଆଜିକାଲି ଧରାଧରା ନ କଲେ କେଣ ଫଏସଲ
ହୁଏନା ସଦାନନ୍ଦବାବୁ ! ଆପଣ ଦୟା ନ କଲେ...

— ମୁଁ ତ କେବେ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ନୁହେଁ ।

ବୁଝି ନପାରି କହିଲି ମୁଁ ।

— ଆପଣ ଦୟାକଲେ ମୁଁ ଚରିଯିବି । ଡାକଲ ଆପଣଙ୍କ ପାଖରୁ ସାହେବଙ୍କ
ପାଖକୁ ଯିବି ।

ବହୁତ ଡାକଲ୍ ମୋ ପାଖରୁ ସାହେବଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଏ ।

ସବୁ ଡାକଲି ସାଙ୍ଗରେ ମୋ ଡାକଲ ଭୁଲନା କଲେ ହକ ? ଟିକେ ଦେଖିବେ
ଆପଣ । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ କଥା ବୁଝିବି ।

କଅଣ ବୁଝିବେ ଆପଣ ?

— ଅଲ ବହୁତ ଯାହା ପାରିବ । ଆପଣଙ୍କ ବସାକୁ ଯାଇଥିଲି । ଏଇ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ପ୍ୟାକେଟ୍ଟ ନବାପାଇଁ ବହୁତ ନେହେରୁ ହେଲି, କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କ ପିଲାମାନେ ନେଲେ
ନାହିଁ, ମା ମନା କଲେ ବୋଲି କହିଲେ ।

ମୁଁ ଏଥର ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କଲି । ସୀତା ଏତେ ଅସ୍ବବରେ ସଜୁଥିଲେ ବି ଏତେ
ଭଲ ହୋଇପାରେ ଏହା ଅଜି ପ୍ରଥମେ ଜାଣିଲି । ସେ ମୋ ଆଖିରେ ଅନେକ ବଡ଼
ଦେଖାଗଲା । ତାର ଶୁଖିଲା ଦେହ ଉପରେ ଏକ ଅଲିଷ୍ଠ ଆଲୁଅ ଖେଳିଗଲା । ମୁଁ
ମନେ ମନେ ତାକୁ ଅନେକ ଭଲ ପାଇଲି, ଅନେକ ଆଦର କଲି ।

ମୋ ହାତରେ ପ୍ୟାକେଟ୍ଟଟା ଗୁଞ୍ଜିଦିବାକୁ ଯାଇ କହିଲେ— ଶେଠ ନାଗରମଲ-
ବେଶି କିଛି ନୁହେଁ, ଆପଣଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କଅଣ ମୋର ଭଉଣୀ ନୁହେଁ, ଦୁଇଭଗି ଓଜନର
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହାରିଟିଏ— ଆଉ ସବୁ ପରେ । ଆପଣ ଯାହା କହିବେ ।

ମୁଁ ଅରୁଥିଲି ସେତେବେଳକୁ ।

ରାଗରେ ନା ଦୃଶ୍ୟରେ, ଖୁସି ହୋଇ ନା ଉଦ୍ବେଗିତ ହୋଇ କିଛି ଜାଣିପାରୁ
ନଥିଲି ।

କିନ୍ତୁ ପ୍ରାୟ କେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ।

ହାତ ଟାଣିଆଣି ହଠାତ୍ ଦଉଡ଼ିବା ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି ।

ଶେଠ ନାଗରମଲ ପଛରୁ କହୁଥିଲେ— ନିପଟ ବୋକା । ଅସଲି ଗଧଟିଏ ।
ନହେଲେ କରୁଣୀ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତୁ...

ବଜୁଲି ଶବ୍ଦ ଡେଇଁ କରିଥିବାରୁ ରାତ୍ରୀରେ ଆଲୋକ ନଥିଲା ।

ମୁଁ ଖଣ୍ଡେ ବାଟ ଏକମୁହାଁ ଦଉଡ଼ି ଯାଇ ବାଟ ଖଜିଲିବେଳେ ହଠାତ୍ କାହା
ସହୁତ ଧକ୍କା ଖାଇ ପଡ଼ି ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଝୁଡ଼ା ହୋଇଗଲି ।

ହଁ ହଁ ହଁ...

ଗୋଟିଏ ଚତୁଷ୍ପଦପ୍ରାଣୀ ଖୁସିରେ କି ରାଗରେ କଅଣ କହିଲା ଯେପରି ।

ଗୋଟିଏ ସାଇକେଲ ଚଢ଼ାଳୀ ଖର ବେଗରେ ଚାଲିଗଲା ।

ପାଇକଲ ଆଲୋକରେ ମୁଁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଛୋଟ ତଟୁ ଗୋଡ଼ା ସଦୃଶ ଏକ
ଭରବାସ୍ତ୍ର ଚତୁଷ୍ପଦ ପ୍ରାଣୀକୁ ସମ୍ମୁଖରେ ଦେଖି ଶିହର ଉଠିଲି ।

ତା ପିଠି ଉପରେ ଗୋଟାଏ ମସ୍ତକଡ଼ ବୋଟ ଲଦା ହୋଇଥିଲା ।

ସେ ବୋଟ ବୋହୁ କୁଳା ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ବ ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲୁଥିଲା ।

ପଛରୁ ତାର ମାଲିକ କହିଲା—ଗୁଲ୍, ଗୁଲ୍, ବଡ଼ ହୋଇ ଯାଉଛୁ ସେ ।

ସେ ଗୁଲ୍‌ବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ମୋ ମନରେ ଦୟା ହେଲା । ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ପ୍ରାଣୀ ଉପରେ ଏତେବଡ଼ ବୋଟ !
ମଣିଷ ହୋଇଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରତିବାଦ କରନ୍ତା ।

ତା ମାଲିକ ପାଖକୁ ଆସି କହିଲା—ଆଜ୍ଞା, ଏ ପ୍ରତିବାଦ ବରେ ନାହିଁ ?

ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ କହିଲା—ନା ।

ମୁଁ ପଚାରିଲି—ଏତେ କାମ୍ପରେ କଥା ଖାଇବାକୁ ହଥ ?

ସେ କହିଲା—ଦେବ କଥା ? ବାଡ଼ିରେ ଛୁଡ଼ି ଦିଏ । ସେଇଠି ତରେ ।

—ବେମାର ପଡ଼ିଲେ ?

—ସରୁମାନେ ବେମାର ପଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ ।

—ସବୁ ବୋଲିମାନେ ନା ?

—ହଁ, ନ ମାନିଲେ ଶାସ୍ତି ।

—ମାନିଲେ ପ୍ରଂଶସା କର ?

—ହଁ, ଦେଖିବ ଟିକିଏ ଆଉଁସି ଦେଲେ କପରି ଖୁସି ହେବ ।

ହା କହି ତା ମଥା ଉପରେ ହାତ ମାରିଦେଲା ତା-ମାଲିକ ।

ଭରବାସ୍ତ୍ର ପଶୁଟି ହିଁ-ହିଁ-ହିଁ କରି କାନ ହଲାଇଲା ଖୁସିରେ ।

ସ୍ବପ୍ନରେ ଏହି ସ୍ବର ଅନେକଥର ଶୁଣିଥିବାର ମନେ ହେଲା ମୋର ।

ମୁଁ ପଶୁଛି ଦେଲି—କିଏ ପ୍ରଭୁଭକ୍ତ ନା ?

ମାଲିକ ଉତ୍ତର ଦେଲା—ହଁ, ନହେଲେ ଗଧଟିଏ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା ।

ମୁଁ ଚମକି ପଡ଼ି ଛୁଡ଼ା ହୋଇଗଲି । ମୋର ସାଜ ସଜ୍ଜିତ ଏକେ ଶୀଘ୍ର, ଏପରି ସଜ୍ଜରେ ଦେଖାହୋଇଯିବ, ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରୁ ନଥିଲି ।

ସେ ଜା'ହେଲେ ଗଧଟିଏ । ମୁଁ ମଣିଷ ହେଲେ ବି ଗଧଟିଏ । ସମାଜର ଅନେକ କୋଟ୍ ଉଠାଇବାପାଇଁ ଏହି ଗଧ ହୋଇ ରହିବାପାଇଁ ମୁଁ ଖୁସିରେ ମଥା ହଲାଇଲି ।

ଶ୍ରୀ ସାତକଡ଼ି ହୋତା

ସୁସ୍ଥମ ଦଶକର ବଳିଷ୍ଠ ଜୀବନଧର୍ମୀ ଗାଳ୍ପିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟତମ ଶ୍ରୀ ସାତକଡ଼ି ହୋତା ପ୍ରାୟ ଜୀବନରୁ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି ଅନୁକୃଷ୍ଟ । ପ୍ରଥମେ କବିତା ରଚନା କରାବାରେ ସାହିତ୍ୟ ସାଧନା ଆରମ୍ଭ କରି ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଛଦ୍ମଗଳ୍ପ ଏବଂ ଉପନ୍ୟାସ ଲେଖିବାରେ ଲେଖନୀ ପ୍ରୟୋଗ କରିନ୍ତି । କବିତା, ଗଳ୍ପ ଏବଂ ଉପନ୍ୟାସରେ ଛଦ୍ମଗଳ୍ପର ଜୀବନର ମହତ୍ତ୍ୱର ଦିଗର ଉଦ୍ଭାବନ ପାଇଁ ସେ ଅବଶ୍ୟମ ଉଦ୍ୟମ ତଳାଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଏ ସାବଦ୍ଧ ପ୍ରକାଶିତ ରଚନାବଳୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମଧୁଚୂଡ଼ା (କବିତା), ବ୍ୟାକୁଳ ହୃଦୟ, ସ୍ୱପ୍ନ ଶିଫଳ, ଏଡେ ସ୍ୱପ୍ନ ଏଡେ ଅଲୋକ (ଉପନ୍ୟାସ), ଏବଂ ଶୋଣିତର ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ଫୁଲର ଗୋଟିଏ ସୂରର (ଛଦ୍ମଗଳ୍ପ) ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଆହୁରି କେତୋଟି ଉପନ୍ୟାସ ଓ ଗଳ୍ପ ସତସ୍ତନ ପ୍ରକାଶ ଅପେକ୍ଷାରେ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ବଳିଷ୍ଠ ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖକ ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ସେ ପରିଚିତ । ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଏବଂ ଶ୍ରୀ ମା'ଙ୍କ ଦର୍ଶନରେ ବିଶ୍ୱାସୀ ଏହି ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କର ଜନସ୍ୱ ଶୈଳୀ ଏବଂ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇବ ତାଙ୍କର ସାହିତ୍ୟିକ ଜୀବନର ମହତ୍ତ୍ୱ । ତାଙ୍କର ଲେଖା ସେ କେବଳ ସୁଖପାଠ୍ୟ ତାହା ନୁହେଁ ସମସ୍ୟା ବହୁଳ ଜୀବନର ରଙ୍ଗ ଓ ଗନ୍ଧଣା, ଉତ୍ଥାନ ଓ ପଥନକୁ ସେ ସାଧାରଣ ଚରିତ୍ରର ସୁଖମାରେ ଆହୁରି ବର୍ଣ୍ଣନା ଏବଂ ଦୃଢ଼ପ୍ରାଣ କରିଛନ୍ତି ।

ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦକ୍ଷିଣପୁର ରେଳବାଇର କଲିକତାସ୍ଥ ସଦର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଡିପ୍ଟି ମାକେଟିଂ ସୁପରିଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ ଭାବରେ ଅବସ୍ଥାପିତ । ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ଶ୍ରୀମତୀ ଗୀତା ହୋତା ସମାନ ସେବକା ଭାବରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ସୁସ୍ଥଚିତା ।